

WIELKOPOLSKA POLICJA
95 lat

WIELKOPOLSKA POLICJA

95 lat

Redakcja naukowa
Rafał Batkowski

**Wydawnictwo
Wyższej Szkoły Handlu i Usług
Poznań 2014**

Recenzja

prof. dr hab. Janusz Karwat

Skład komputerowy

Zbigniew Dziemianko

Projekt okładki

Dariusz Król

Redakcja techniczna

Sławomir Gembara

Joanna Krysztofiak

Andrzej Wrzesiński

Copyright©2014 by
Wyższa Szkoła Handlu i Usług
All rights reserved

ISBN: 978-83-61449-33-1

Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Handlu i Usług

ul. Zwierzyniecka 13, 60-813 Poznań

tel. 0-61 842 70 20

wshiu@wshiu.poznan.pl

www.wshiu.poznan.pl

Zakład Poligraficzny Moś i Łuczak sp.j.

ul. Piwna 1

61-065 Poznań

www.mos.pl

Wydanie pierwsze

Druk ukończono w 2014

SPIS TREŚCI

Spis treści	5
Piotr FLOREK Wojewoda Wielkopolski	
Słowo wstępne	
Preface	9
Marek WOŹNIAK Marszałek województwa wielkopolskiego	
Słowo wstępne	
Preface	13
Rafał BATKOWSKI Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji	
Wielkopolska Policja – wspierając rozwój regionu!	
Wielkopolska Police service - supporting the development of the region!	17
Sławomir GEMBARA	
Wielkopolska Policja – podstawowe informacje	
Wielkopolska Regional Police Force – basic information	29
Henryk JANUSZEK	
Studia podyplomowe - nowoczesna forma kształcenia ustawicznego policjantów	
Postgraduate studies - a modern form of continuing education of police officers	41
Emil W. PŁYWACZEWSKI	
Działania naukowo-badawcze na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego (ze szczególnym uwzględnieniem roli wielkopolskiej Policji)	
Research activities to ensure public safety (with a particular emphasis on the role of the police in region of Wielkopolska)	51
Zdzisław CENTKOWSKI, Waldemar JARCZEWSKI	
Wspomnienia i refleksje byłych Zastępców Komendantów Głównych Policji	
Memories and reflections of former Deputy Commanders-in-chief of Polish Police	61
Tadeusz PAWLACZYK	
95 lat polskiej Policji – wspomnienia, doświadczenia, refleksje	
The 95 years of the Polish Police - memories, experiences, reflections	67
Michał KRÓLIKOWSKI, Ewelina TANAŚ	
Problematyka przestępczości i demoralizacji nieletnich na terenie garnizonu wielkopolskiego w świetle przepisów	
Problems associated with the criminality and demoralization of minors in the garrison of Wielkopolska	77

Maciej PUROL

Profesjonalizacja działań interwencyjnych Policji

Professionalization of Police interventions 87

Stanisław MAŁECKI

Działania wielkopolskiej Policji na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym

The actions of the Wielkopolska Police for traffic safety 97

Magdalena PIASZCZYŃSKA, Maciej PUROL, Szymon WITCZAK

Działania profilaktyczne wielkopolskie Policji

Prevention Department in Wielkopolska Police Headquarters in Poznań 119

Kinga FECHNER - WOJCIECHOWSKA

Przemoc w rodzinie - nowe wyzwania, nowe możliwości pomocy. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie województwa wielkopolskiego

Domestic Violence - new challenges, new opportunities to help. The diagnosis of violence in the Region of Wielkopolska 133

Mariusz NAGANOWSKI, Sebastian TASIEMSKI

Zwierzęta w służbie wielkopolskiej Policji

Animals in the service of Wielkopolska Police 145

Dariusz BIAŁKOWSKI

Działania Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu w zakresie poprawy bezpieczeństwa na terenie Wielkopolski

The activities of Police Water Unit in Poznań to improve the security of Wielkopolska Region 159

Maciej OLEJNIK

Finałowy turniej Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA 2012 – doświadczenia Sztabu Policji KWP w Poznaniu

The final tournament of the UEFA European Football Championships 2012 – experience gained by the Staff and Police Operations Department of Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań 173

Piotr CHRZUMNICKI, Przemysław NAJEWSKI

Zwalczanie przestępczości z życiem elektronicznych instrumentów płatniczych

Fighting crime with the use of electronic payment instruments 185

Piotr SKRZYPKOWIAK

Skuteczność wydziału do walki z przestępczością narkotykową Komendy Wojewódzkiej Policji Poznaniu oraz terenowych komórek antynarkotykowych wielkopolskiej Policji

The effectiveness of the Drugs Crime Combating Department of Wielkopolska Police Headquarters in Poznań and other police units of Wielkopolska in the field of drugs policing 195

Robert WALKOWIAK

Oszustwa metodą na wnuczka

Fraud based on the usage of 'grandchild' trick 213

Sławomir MAZURCZAK, Krzysztof WICHLACZ

Badania kryminalistyczne wielkopolskiej Policji

Research in the field of forensic science in Wielkopolska Police 225

Andrzej BOROWIAK

Rola skutecznej komunikacji w funkcjonowaniu Policji

The role of the effective communication in the functioning of the Police 233

Anna CZARNECKA

Edukacja kadetów w Wielkopolsce

Education of cadets in Wielkopolska Region 247

Łukasz DOBRUCKI, Dariusz KALINOWSKI

Fundusze pomocowe w rozwoju Policji

The EU Funds and Aid Programmes to rise the security 253

Dariusz GIER SZ

Istota praw i wolności człowieka w budowaniu wizerunku wielkopolskiej Policji

The essence of human rights and freedom in building the image of Wielkopolska Police 265

Jarosław SZEMERLUK

Sala tradycji KWP w Poznaniu - z przeszłości na współczesność

The Tradition Hall of Wielkopolska Regional Police HQ in Poznań – from the past to the future 283

Andrzej WRZESIŃSKI

Międzynarodowa współpraca Policji województwa wielkopolskiego

The international co-operation of Wielkopolska Regional Police Force in Poznań 291

O autorach 299

Szanowni Państwo,

Bezpieczeństwo to jedna z fundamentalnych potrzeb naszego życia. Chronimy naszych najbliższych, dbamy o bezpieczeństwo naszego otoczenia i z przekonaniem staramy się o to, by żyć w praworządnym, wolnym od niebezpieczeństw kraju. Chcemy mieć pewność, że nasze życie, zdrowie oraz wszystko, co posiadamy jest dobrze zabezpieczone a sprawcy wszelkich naruszeń prawa nie pozostaną bezkarni.

Jednym z podstawowych sposobów systemowej organizacji bezpieczeństwa w kraju jest powołanie struktur Policji, której historia jest trwale związana z dziejami naszego kraju. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości ważne stało się przekazanie nowo powstałej służbie ochrony bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego. Zakres zadań policji zmieniał się w zależności od oczekiwań wobec administracji publicznej.

XXI wiek przyniósł nowe wyzwania, nowe technologie i nowe zagrożenia, ale mimo to od wielu lat stopień zaufania, którym Polacy obdarzają policjantów pozostaje bardzo wysoki. Jak wskazują statystyki – poczucie bezpieczeństwa w społeczeństwie wzrasta. Zwiększają się jednak również oczekiwania wobec służb. Walka z przestępczością w Wielkopolsce możliwa jest dzięki dobrej współpracy Policji z samorządami, organizacjami i urzędami. Programy prewencyjne i liczne akcje edukacyjne kierowane są do osób w każdym wieku i dają nadzieję, na zwiększenie świadomości mieszkańców i poprawę ich bezpieczeństwa. Policyjna wiedza czerpana z dotychczasowego doświadczenia oraz ciągle udoskonalanie metod pracy umożliwia odpowiedź na współczesne zagrożenia.

Monografia „Wielkopolska Policja...” powstaje w chwili, gdy Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji i komendanci powiatowi we współpracy z wojewodą spotykają się z mieszkańcami gmin i powiatów, by zebrać spostrzeżenia na temat działania policji oraz u źródła poznać problemy społeczności. Wnioskiem płynącym ze spotkań jest to, że mieszkańcy Wielkopolski potrafią i chcą zaufać działaniom Policji. Jednocześnie mieszkańcy chcą uzyskać pomoc policji nie tylko podczas katastrof czy wypadków, ale oczekują codziennej możliwości uzyskania wsparcia ze strony dzielnicowych.

W tym roku to w wielkopolskim Koninie spotkali się propagatorzy największej ogólnopolskiej akcji profilaktycznej „Przystanek PaT”, w ramach której Policja skupia osoby aktywnie przeciwdziałające zjawiskom patologii społecznej. Realizowany wspólnie przez policję, administrację rządową i samorządową program „Razem Bezpieczniej” pozwala z powodzeniem włączać w budowanie porządku publicznego również instytucje społeczne.

Wielkopolscy policjanci od lat udowadniają, jak wiele już osiągnęli. Choć często spotykają ludzi w najtrudniejszych momentach ich życia, to z profesjonalizmem i oddaniem chcą i potrafią udzielić pomocy. Wysokie wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw to wynik zaangażowania i doskonałego przygotowania funkcjonariuszy. Monografia o wielkopolskiej Policji przybliży rolę jaką pełni formacja oraz pozwala zebrać profesjonalne opinie w jednym tomie.

Jestem przekonany, że dumni z obecnych osiągnięć, chętnie odwołamy się do podsumowań dotyczących blisko stuletniej historii Policji w naszym regionie.

Wojewoda Wielkopolski

Piotr Florek

Ladies and Gentlemen,

Safety is one of the most fundamental needs of our lives. We protect our loved ones, we care about the safety and state of our environment. We do our best to live in a state whereby its law is adhered to and one which is free of any threats of danger. We want to be sure that our lives, health, and everything what we possess is well protected and that criminal offenders are brought to justice.

The Police service is structured as a law enforcement agency. It have been established as a based institution to provide security. Its traditions and foundations will always be linked with the history of our country.

When Poland regained its independence; it was vital for the Police Service to deal with security issues and provide public order protection. The scope of police tasks varied depending on the expectations of public administration and requirements.

XXI century has brought new challenges, new technologies and new threats; but we still notice that level of trust between Polish citizens and the Police remains at very high level. According to statistics - the sense of security in society increases; however the expectations of services performance rise in comparison.

The crime combated in Wielkopolska is possible due to effective Police cooperation with the local governments, organizations and agencies. Prevention programs and numerous educational campaigns dedicated to people of all ages increase citizens' awareness and improve their security. Police knowledge derived from past experiences provides continuous improvement to working methods and enables an efficient response to contemporary threats.

The monograph "Wielkopolska Police Force" arises when its Chief Constable and District Commanders liaise with the Governor of Wielkopolska Province. Together they hold meetings with local residents to gather information as to the actions of the Police and to get to know the problems and issues the local communities encounter. The meetings' general conclusions are that residents of Wielkopolska trust the Police. Residents require police assistance not only during disasters, accidents and emergencies but also to approach local officers to discuss means of combating lower level community issues and problems.

This year it was in Konin - a city in the eastern part of Wielkopolska; whereby organizers of the greatest preventive nationwide campaign "PAT STOP" held a meeting. Together with Police - people were actively involved in counteracting anti-social pathologies. The "Safer Together" programme jointly implemented by the police, local authorities and governmental bodies enabled a successful integration of social institutions.

Police officers from the Wielkopolska Region have proven how much they have managed to achieve over the years; Although they often deal with people in the most difficult circumstances and moments of their lives, the service is still carried out to a magnificent standard with immense devotion, professionalism and dedication, being willing and able to help.

The high rates of crime detection are as a result of their commitment and excellent preparation. The monograph of the Wielkopolska Regional Police Force

gives a closer picture depicting the role this formation plays and allows professional opinions to gather. I am convinced that by being proud of our current achievements; we will be pleased to have a notice to the summaries of the nearing century-old history of the police in our region.

Wielkopolska Province Governor

Piotr Florek

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Szanowni Państwo,

95 – letnia historia Państwowej Policji, powołanej ustawą Sejmu II Rzeczypospolitej z 24 lipca 1919 roku, to pasmo zmian i przeobrażeń, zwieńczonych powrotem do przedwojennych korzeni w okresie transformacji ustrojowej. Jedno się jednak nie zmienia – ogromna wartość ofiarności i odważnej postawy funkcjonariuszy, ich codziennej gotowości do niesienia pomocy, której przykłady można mnożyć i z których każdy zasługuje na osobną wdzięczność i docenienie.

Warto o tym pamiętać, sięgając po monografię pt. „Wielkopolska Policja.”, która pomaga nam prześledzić proces ewolucji, jaką przeszła policja w naszym regionie od początku swojego istnienia. Przypomnijmy też, że Wojewódzka Komenda Policji w Poznaniu jest ważnym partnerem Samorządu Województwa Wielkopolskiego - łączy nas służba tej samej sprawie – dbałości o bezpieczeństwo i spokój mieszkańców Wielkopolski.

Samorząd naszego regionu wspiera działania Policji, w szczególności zakupy sprzętu specjalistycznego oraz urządzeń usprawniających i unowocześniających pracę policji. W latach 2011 do 2014 roku wielkopolska policja wzbogaciła się o 10 radiowozów, w latach 2007 – 2013 była beneficjentem Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Rozbudowana została infrastruktura i systemy informatyczne należące do Systemu Wspomagania Dowodzenia. Opracowano komputerową bazę danych, w której gromadzone są dane na temat ilości, rodzaju i rozległości zdarzeń zagrażających środowisku oraz transportowi publicznemu wzdłuż pasa wielkopolskiej autostrady. Jeszcze trwa realizacja projektu polegającego na opracowaniu dokumentacji oraz studium wykonalności, które będzie bazą do stworzenia zintegrowanej platformy teleinformatycznej, służącej wymianie informacji między wielkopolską policją a mieszkańcami naszego regionu. Realizacja tych projektów służy nie tylko jeszcze lepszemu działaniu samej Policji, ale także usprawnieniu komunikacji i skróceniu czasu interwencji policji w sytuacjach rodzących zagrożenie, co – jestem przekonany - znacząco poprawi poziom bezpieczeństwa w naszym województwie.

Wśród obszarów współpracy Samorządu Województwa Wielkopolskiego i jednostek wielkopolskiej Policji, której ślady znajdują Państwo z pewnością na kartach niniejszej publikacji, warto jeszcze z pewnością wspomnieć o profilaktyce uzależnień. Policja jest jednym z ważniejszych beneficjentów uczestniczących w zadaniach realizowanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2013 – 2017. Współuczestniczy także w działaniach podejmowanych przez nas na rzecz zapobiegania używaniu alkoholu i substancji psychoaktywnych, w szczególności przez ludzi młodych, a także bezpieczeństwa i kultury zachowań w ruchu drogowym.

Zapraszam Państwa serdecznie do lektury publikacji, której głównym bohaterem jest wielkopolska Policja w kontekście wartości, która jest dla jej funkcjonowania najważniejsza – bezpieczeństwa publicznego. Naszego bezpieczeństwa.

Marek Woźniak

Marszałek Województwa Wielkopolskiego

Ladies and Gentlemen,

The 95 year history of the State Police, which was established by the Parliament Act in the Second Polish Republic in July 24, 1919, has seen a wide and varied range of change. This eventually ended with a return to the roots of the pre-war period of transition. One thing, however, does not change - the huge value of generosity and the courageous attitude of police officers, who are always ready and willing to provide their minded assistance service every day and examples of which can be multiplied whereby each of them deserve individual gratitude and appreciation.

It is worth remembering, that when you read the history of "Wielkopolska Police"; it helps us trace the evolutionary process our regional police force has gone through since its establishment. Let us also be reminded that Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań remains an important partner of the Wielkopolska Local Authorities – as our agencies are strongly joined in the common mission – to serve for peace and safer communities within Wielkopolska.

Local Authorities support police activities; particularly in the purchase of specialized equipment and modern technology which supports our 'up-to-date' police service. In the years 2011 - 2014 Wielkopolska Police has been provided with 10 police vehicles as a direct result of the Wielkopolska Regional Operational Programme for 2007 - 2013.

The infrastructure and IT systems belonging to the Command Support System has also been extended. A computerized database has been developed that contains information regarding all possible threats of danger affecting the environment, public transport and the motorway network in Wielkopolska.

Activities aimed at developing concept documentation and the feasibility of the project are still being carried out. These will be used on an initial basis for an integrated ICT platform enabling the exchange of information between the Police and the residents of Wielkopolska.

The particular projects are not only aimed to provide a better police service, but also to improve communication skills and reduce Police response times in emergency situations - I am absolutely convinced that these projects will significantly improve the level of safety in our province.

Among the many other areas of cooperation between the local authorities of Wielkopolska and our regional police units, you will find many examples of such within this publication. It is really worthwhile mentioning that the Police are the main beneficiaries in the project which is carried out in the framework of the Regional 2013-2017 Programme for the Prevention of Alcohol Addiction Related Problems.

The Police actually have the opportunity to play their part in key actions aimed at tackling alcohol and psychoactive substances abuse, particularly amongst vulnerable groups such as youth as well as providing cultural behavior and safety advice on the roads.

I invite you to read the publication whereby you can collectively find Wielkopolska Police acting as the main hero in the context of its values for which it was established; especially for the most important factor – public safety. Our security.

Marek Woźniak

Marshal of Wielkopolska

Rafał BATKOWSKI

Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu

WIELKOPOLSKA POLICJA – WSPIERAJĄC ROZWÓJ REGIONU!

Wielkopolska jest piękną krainą słynącą ze swej pradawnej historii, osiągnięć gospodarczych, znaczących zasobów, innowacji, nauki i siły płynącej z naznaczonego wzrostem ekonomicznym i stabilnością demograficzną, potencjału regionu. Kulturowa tożsamość Wielkopolan cechująca się gotowością do wyťažonej pracy, pracy organicznej, rozwijania infrastruktury, dbałością o wygląd miejscowości, zabytków i porządek w lokalnym środowisku przenikają się z troską o symbole narodowe i gotowością do największych poświęceń dla dobra innych, manifestowanych w Powstaniu Wielkopolskim, działaniach Armii Poznań w czasie Bitwy Warszawskiej 1920, czy też zrywie narodowym w czerwcu 1956 r.

Kolebka polskiej państwowości z Gnieznem i poznańskim Ostrowem Tumskim, dzisiaj może być wzorem transformacji ustrojowej, skutecznej implementacji najlepszych praktyk biznesowych, wiodącym rynkiem inwestycyjnym czy też miejscem znaczącej absorpcji środków pomocowych z UE.

Poznań - miasto prawdziwego sukcesu o europejskim wymiarze i wysokim standardzie życia mieszkańców jako stolica województwa znacząco, pozytywnie oddziałuje na cały region a w wymiarze metropolitarnym tworzy silny organizm o znaczącym potencjale rozwojowym. Uniwersytety i inne ośrodki akademickie są rzeczywistą marką Poznania a wielka liczba studentów z zagranicy podkreśla wysoki standard nauczania i potwierdza przyjazny klimat miasta.

Bez wątpienia, w mojej ocenie, w najlepsze tradycje Wielkopolski i jej mieszkańców wpisuje się Policja, zorganizowana w ramach czterech komend miejskich (Poznań, Kalisz, Konin, Leszno) oraz 27 komend powiatowych w ramach, których funkcjonuje 56 komisariatów Policji a także inne komórki organizacyjne. Funkcję zarządczą, koordynacyjną, nadzorczą oraz wykonawczą w odniesieniu do najtrudniejszych przedsięwzięć mających zapewnić bezpieczeństwo publiczne wypełnia Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu. Policja w Wielkopolsce dysponuje znaczącymi zasobami (ponad 1000 pojazdów, wspieranych śmigłowcem i łodziami), nowoczesnym sprzętem i wyposażeniem przeznaczonym dla ponad 8300 policjantów służących w garnizonie oraz ponad 1700 pracowników Policji. Roczny budżet Policji w województwie to ponad 600 mln. zł. Skuteczne zarządzanie taką organizacją w celu osiągnięcia wysokiego poziomu bezpieczeństwa i zadowolenia mieszkańców wymaga profesjonalizmu oraz zaangażowania na każdym poziomie kierowania jednostkami i komórkami organizacyjnymi, wymaga także, a może przede wszystkim, wysokiej świadomości naszej misji, naszych zadań i obowiązków ze strony policjantów i pracowników oraz ich gotowości do poświęceń dla dobra mieszkańców Wielkopolski. Jestem dumny służąc Wielkopolsce i z uznaniem odnoszę się do sposobu wypełniania zadań przez naszych policjantów i pracowników – dziękuję za Wasze oddanie w służbie innym i troskę o bezpieczeństwo każdej społeczności lokalnej. Kierowanie wielkopolskim garnizonem Policji oraz współpraca z rzeszą profesjonalnych, dobrze wyszkolonych i pełnych pasji służenia drugiemu

człowiekowi policjantek, policjantów i pracowników są dla mnie osobistym zaszczytem!

Zmierzając do przedstawienia informacji o skali podejmowanych działań policyjnych w województwie i ich efektach należy wyrazić przekonanie, że skuteczne, praworządne działanie Policji buduje wizerunek sprawnej administracji i jej wiarygodność co wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, zaufanie i akceptację dla naszych działań, czy szerzej działań państwa w sferze bezpieczeństwa. Profesjonalizm naszej formacji i wysoka efektywność w działaniach na rzecz bezpieczeństwa Wielkopolski wpływają także, jak należy sadzić, na gotowość przedsiębiorców do inwestowania w regionie, który uznają za bezpieczny. Taka konstatacja określa miejsce Policji w strukturze organów administracji nie jedynie jako służby porządku publicznego ale jako proaktywnej i prospołecznej formacji kreującej bezpieczeństwo w wielu wymiarach funkcjonowania państwa, przyczyniającej się do pomnażania dobra powszechnego.

Takie rozumienie roli Policji i rozwijanie obszaru społecznej partycypacji we wzmacnianiu bezpieczeństwa publicznego może być szczególnie efektywne w nadchodzącej przyszłości, wiąże się także wprost z budowaniem społeczeństwa obywatelskiego.

Określone przez MSW dla Policji strategiczne zadania wydają się korespondować z oczekiwaniami mieszkańców naszego kraju i dotyczą spraw najważniejszych dla codziennego bezpiecznego funkcjonowania państwa:

Cel: Poprawa bezpieczeństwa obywateli:

- Realizacja programu poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym we współpracy z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju;
- Zwiększenie liczby policjantów ruchu drogowego pełniących bezpośrednio służbę na drogach;
- Aktywizacja działań na rzecz bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu, zwłaszcza pieszych:
  - przeprowadzenie ogólnopolskiej kampanii społecznej na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, której celem jest wzrost świadomości najbardziej zagrożonych uczestników ruchu drogowego;
  - przeprowadzenie ogólnopolskich działań pod nazwą „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły”.
- Realizacja Programu Standaryzacji Komend i Komisariatów Policji;
- Podniesienie skuteczności działań podejmowanych przez policjantów przeprowadzających interwencje wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie poprzez minimalizowanie zagrożenia zdrowia i życia tych osób:
  - wdrożenie algorytmów i kwestionariuszy służących do oceny ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie wobec osób dorosłych i dzieci,
  - szkolenia policjantów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- Poprawa bezpieczeństwa w związku z przebiegiem imprez masowych poprzez:
  - podnoszenie kwalifikacji kadry policyjnej,
  - działania profilaktyczne skierowane do najmłodszych,
  - zapewnienie bezpieczeństwa imprez masowych o charakterze strategicznym.

Jednocześnie należy wskazać na cele stawiane Policji przez jej szefa – Komendanta Głównego:

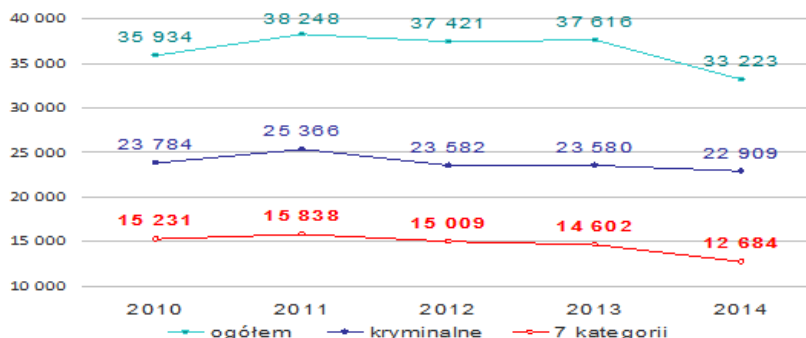
Cele Komendanta Głównego Policji:

- I. Doskonalenie obsługi obywatela poprzez szybką i skuteczną reakcję Policji na zdarzenie;
- II. Działania Policji skierowane na wzrost poziomu bezpieczeństwa na drogach;
- III. Ochrona interesów obywatela, przedsiębiorców i Skarbu Państwa poprzez skuteczniejszą walkę z przestępczością gospodarczą;
- IV. Zapewnienie optymalnych warunków pełnienia służby/pracy policjantom i pracownikom Policji w celu doskonalenia jakości wykonywanych przez nich zadań;
- V. Usprawnienie pracy Policji poprzez wprowadzanie i wykorzystywanie nowoczesnych rozwiązań teleinformatycznych i finansowych;
- VI. Działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych.

Wydaje się, że Policja w województwie wielkopolskim dobrze wywiązuje się z realizacji tak określonych zadań – jest mniej przestępstw (spadek postępowań wszczętych ogółem o 12% w okresie styczeń – czerwiec 2014 w porównaniu do podobnego okresu roku 2013). Także w odniesieniu do siedmiu najbardziej dokuczliwych społecznie przestępstw (kradzież, kradzież z włamaniem, kradzież samochodu, rozbój, uszkodzenie mienia, bójka i pobicie, uszczerbek na zdrowiu) notujemy ograniczenie zagrożenia o 13% ! Na wysokim poziomie, wyższym niż w roku minionym, pozostaje wykrywalność przestępstw.

Postępowania wszczęte - I półrocze

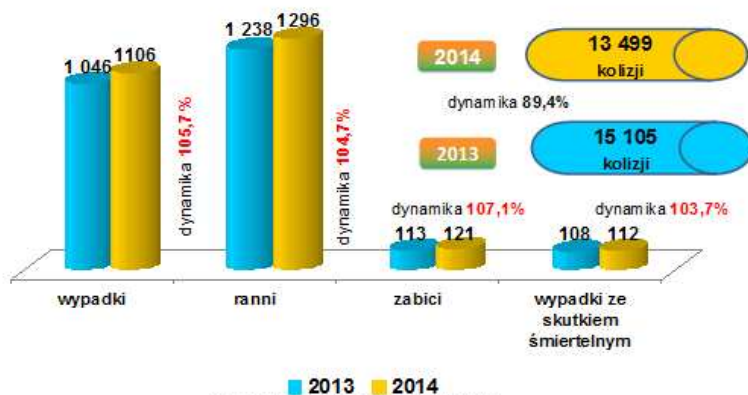
KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W POZNANIU

Ważną kwestią pozostaje szybka reakcja na przejawy łamania prawa – czas reakcji jest na dobrym poziomie i wynosi odpowiednio: w mieście 10 min 50 sek. a w obszarze wiejskim 10 min. 41 sek.

Stałego, wielkiego zaangażowania wymaga zagadnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Niestety mimo znaczącego wzmocnienia komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za ten obszar działań policyjnych – w ostatnim czasie dodano 105 etatów, mimo wielkiego wysiłku w organizacji służby na drodze zagrożenia nie maleją.

Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym - I półrocze

KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI W POZNANIU

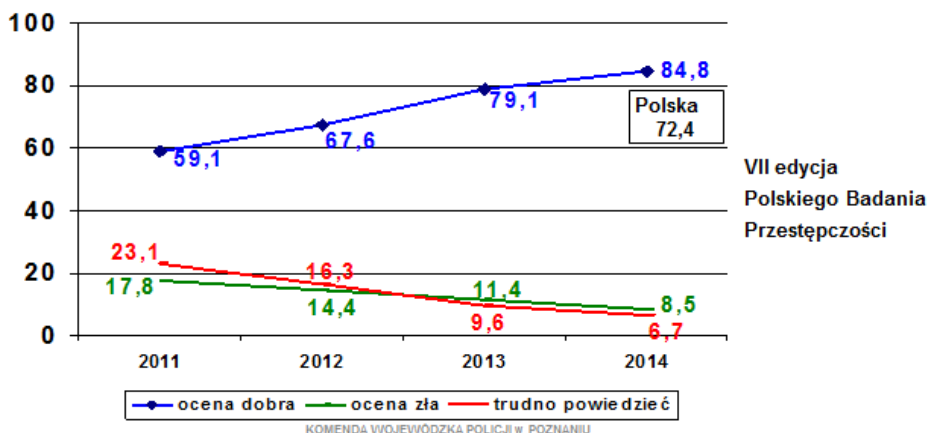
Nawiązując do wyżej wskazanej tezy o wpisywaniu się Policji w najlepsze tradycje Wielkopolski można wskazać oceny wielkopolskiej Policji przedstawiane w ramach ogólnopolskiego badania przestępczości realizowanego na

reprezentatywnej grupie Polaków, gdzie 89% badanych czuje się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania po zmroku co stanowi wzrost o blisko 10% i jest bardzo dobrym wynikiem w porównaniu do średniej krajowej – 76,9%. 85% respondentów dobrze ocenia naszą pracę (odpowiednio wzrost o 6 % i średnia krajowa tylko 72,4%). Ważną kwestią jest także wysoka ocena skuteczności Policji – 82% mieszkańców Wielkopolski wyraża takie przekonanie (odpowiednio wzrost o 7% i średnia krajowa 70 %).

Ogólna ocena pracy wielkopolskiej Policji - %

Codziennie służbę patrolową i obchodową w Wielkopolsce pełni (średnio na dobę) 1280 policjantów gotowych do podjęcia wszelkiej reakcji wobec identyfikowanych zagrożeń.

Ważnym elementem naszego działania są przedsięwzięcia profilaktyczne uzupełniające codzienną pracę prewencyjną i wykrywczą. Realizowane z wielkim zaangażowaniem wielkopolskich policjantów dobre praktyki zapobiegawcze wiążące się z obszarem zagadnieniowym określonym w *Rządowym programie ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”* przynoszą efekty a w dalszej perspektywie pozwolą na jeszcze lepszą kontrolę zagrożeń i profesjonalną reakcję wyprzedzającą przestępne zachowania.

Szczególnym elementem współpracy ze społeczeństwem są debaty społeczne systematycznie realizowane na terenie całego garnizonu służące informowaniu mieszkańców o kompetencjach Policji, wysłuchaniu oczekiwań, uwag i problemów obecnych w lokalnym środowisku. Informacje pozyskane w ramach konsultacji społecznych wpływają na doskonalenie naszej pracy, w tym organizacji służby.

Z dumą i odwagą patrzymy w przyszłość – Wielkopolska będzie najbezpieczniejszym regionem naszego kraju !

W dniu Święta Policji, w związku z 95 rocznicą utworzenia Policji Państwowej mam szczególny zaszczyt przekazać Państwu publikację przygotowaną we współpracy z wyższą uczelnią zawierającą zbiór referatów dotyczących naszej

formacji pisanych głównie przez policjantki i policjantów specjalizujących się w poszczególnych obszarach służby policyjnej. Cieszę się, że Ich profesjonalne artykuły są uzupełnione słowem generałów, naukowców, Wojewody Wielkopolskiego i Marszałka Województwa a także innych ważnych autorów.

Dziękuję za Państwa zaangażowanie!

Inspektor dr Rafał Batkowski

Rafał BATKOWSKI

Chief Constable of Wielkopolska Police

WIELKOPOLSKA POLICE SERVICE - SUPPORTING THE DEVELOPMENT OF THE REGION!

Wielkopolska is a beautiful region being famous for its ancient history, economic achievements, significant resources and innovative developments and ideas. As a result of these positive and attractive factors, Wielkopolska is continually benefiting from economic growth and demographic stability. The cultural identity of Wielkopolska's inhabitants and their readiness and availability for hard and organic work is quite apparent. These factors contribute to developing the infrastructure of the town paying particular attention to its image, cleanliness and general up keeping which includes the town's monuments, keeping order and maintenance in the local environment as well as maintaining concern for national symbols and treasures. The greatest devotion of Wielkopolska's people is their concern for the welfare and wellbeing of others in their community. This fact became apparent in Wielkopolska Uprising, during Poznań Army operations, during the Warsaw Battle of 1920 and also during the Poznań Workers Insurgency in June 1956.

Cradle of the Polish statehood with Gniezno and Ostrów Tumski in Poznań, today can be a pattern of the political, effective transformation and implementation of business best practices, with the leading investment market and also a place of significant uptake of foreign aid funds from the EU.

Poznań is a city of real success and stature in the European dimension. The city has a high standard of living for its residents. As the capital of the region, Poznań has a considerable positive influence and reputation that reflects upon its entire surrounding areas.

In the urban sector, Poznań possesses strong established foundations that hold significant development potential. Universities and other institutes of higher education are highly regarded and substantial landmarks of Poznań. The city holds and accommodates a large number of students visiting from other countries. Their decision to study in Poznań supports one of many factors that confirm the high standard of teaching, a pleasant and welcoming environment and the positive general attitude that Poznań has to offer.

Undoubtedly, in my opinion, the most spectacular traditions of Wielkopolska and its residents has developed as a result of its dedicated Police force. Wielkopolska Police operates in 4 Municipal Headquarters Poznań, Kalisz, Konin and Leszno. It has 27 District Headquarters including a further 56 Police Stations as well as other associated organizational units.

The most challenging priorities relates to ensuring the region's public safety. Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań is responsible for this particular agenda and oversees performing the managerial, coordinating, and supervisory duties that ensures an effective response to the problem.

Wielkopolska Police Force has significant resources at its command and disposal. There are more than 1000 vehicles, supported by a Police helicopter and

several marine units. It has modern equipment and amenities that are readily accessible to over 8300 police officers and 1700 supporting staff serving within the force. The annual budget of Wielkopolska Police exceeds 600 million zlotys.

Maintaining an effective management within the organization requires professionalism and commitment from all of its employees at all times. Adhering to these ethics, Wielkopolska Police Force can not only meet but exceed the high levels of safety and satisfaction expected from its residents. An important factor that supports this best practice relates to all of our police officers and supporting staff having high awareness and understanding about Wielkopolska Police Force's mission, objectives, tasks, personal duties and their readiness to serve for safer communities in Wielkopolska.

I am extremely proud to serve in Wielkopolska Region and express my uttermost gratitude for the way that its police officers and supporting staff perform their duties. I'd like to thank them personally for their service, their commitment and dedication of work which ultimately contributes to the safety and welfare of their local communities.

I am personally honored to be a part of The Management of Wielkopolska's Police Force, working within the Police family and alongside its dedicated, professional and well trained Police Officers and Police Staff.

In order to present the information about the scale and results of police operations undertaken in the region; one should express the belief that the effective, lawful functioning of Police forms the image of the efficient administration sector. Its credibility which has influence on the security of its residents, their confidence and approval for our actions, which can be wider described as State attitude in the field of safety.

The professionalism of Wielkopolska Police Force and its high efficiency and capability regarding the field of safety in Wielkopolska; has also had a positive impact on businessmen and women in acquiring their interest to invest in the region. Such an observation determines the place of Wielkopolska Police in the structure of the administrative sector; not only as a service responsible for public safety and order but also as a proactive and prosocial establishment ensuring safety and security in many sectors of its fluid functioning state and commerce.

Such knowledge and understanding of the role of Policing and the development in the area of public participation in reinforcing public safety can be effective in the future. These factors contribute directly to social and communal stability and structure.

Strategic objectives outlined by the Ministry of Internal Affairs for the Police meet expectations of our countries inhabitants and are related to the most important daily priorities and factors of safety which determine the state functioning effectively:

- Realization of the programme to improve traffic safety in cooperation with the Ministry of the Infrastructure and the Development;
- Increasing the number of police officers working on traffic units performing their services and duties on the roads;
- Focus on actions aiming to ensure the safety of unprotected participants in traffic namely pedestrians.
- Conducting a nationwide and social campaign to improve road traffic safety in order to raise the publics' awareness of road users most vulnerable;

-
- Introducing nationwide operations and schemes named "Unprotected road users", "Safe holidays" and "Safe roads to the school".
  - Realization of the programme of the Standardization of District Police HQ and other Police Stations;
  - Raising the effectiveness of actions provided by police officers who intervene with perpetrators of domestic violence thus ensuring the safety of victims by minimizing the threat to the health and welfare of involved parties.
    - Implementation of tools in order to prepare a risk assessment in relation to the threat of life, health and welfare of domestic violence victims both adults and children.
    - Implementation of related training for police officers focused on the counteraction of domestic violence;
  - Ongoing Improvement regarding the aspect of safety at mass events through:
    - Raising competencies of the police staff,
    - Preventive initiatives dedicated to educating youth,
    - Assuring safety at mass events.

Working alongside this agenda one should also point out the priorities for Police which have been outlined by the Commander-in Chief of the Polish Police Force:

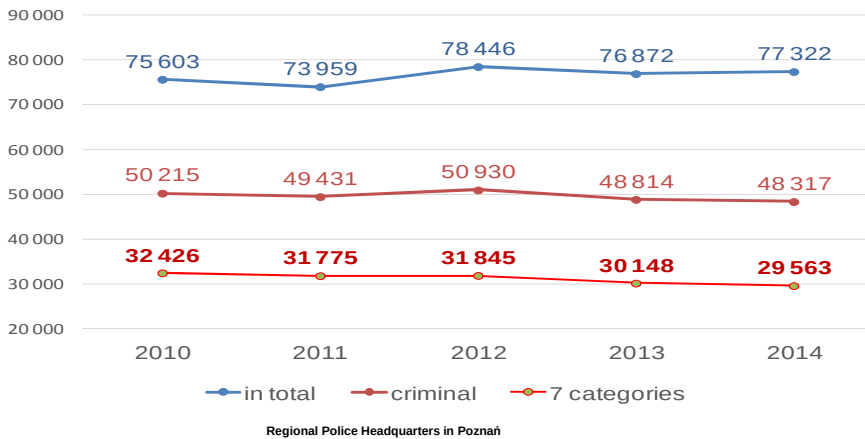
- I. Continuous review and improvements to the public service in order to provide a quick and effective police response to reported incidents;
- II. Police activities aiming to increase the level of road safety and awareness;
- III. Protection of citizens' interests, businesses and the state treasury through more effective counter-attacks against fraudulent crimes;
- IV. Providing optimal conditions to perform duty tasks and planned operations both by police officers and supporting staff in order to improve their quality;
- V. Focus on finding and implementing innovative ways of utilizing information, communication technologies and Police financial solutions;
- VI. Police actions with aim to increase security of mass events.

It is apparent that Police in the Wielkopolska region fulfill and achieve the targets of these such priorities at a reasonably good level. There are fewer crimes whereby statistics show a decline in initiated proceedings by 12% during the period of January 2013 - June 2014 in comparison to the similar period of 2013.

When referring to seven of the most problematic crimes in society - thefts, burglaries, car theft, robberies, criminal damage, and violence against the person and drug abuse; we noticed that the threat has dropped considerably by 13% upon statistics. The general crime detection rate is at a high level and higher in comparison to last year's figures.

Instituted proceedings first half of the year

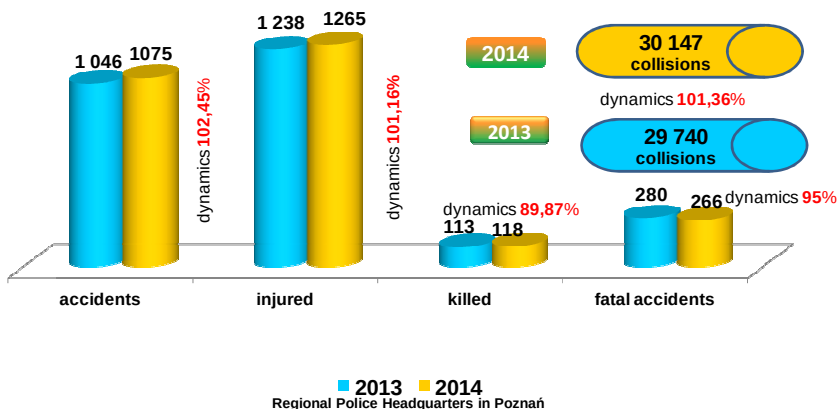

A quick response times from deployment to reported incidents and crimes in progress is an important factor of Wielkopolska Police Force's considerations. The response time at present remains at good level and takes approximately 10 minutes and 50 seconds within the city and 10 minutes and 41 seconds in rural areas.

The issue of road safety requires permanent commitment and continuous dedicated resources. A further 105 posts have been filled within Wielkopolska Police Force. A huge effort has been made to ensure road safety and traffic law is adhered to. Unfortunately at present, even given the additional resources, it appears the threat from this issue is not decreasing.

Road safety first half of the year

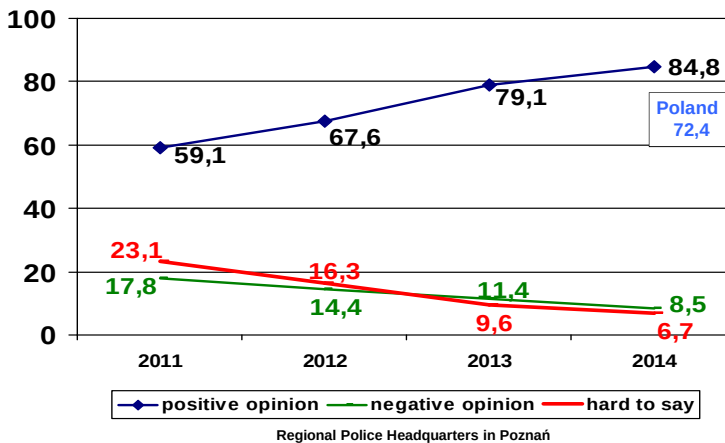

With regards to Wielkopolska's Regional Police Force performance figures based on the National Crime Survey Assessment; 89% of people questioned feel safe in their residential area after dusk. This ultimately means a 10% increase to previous figures and statistically appears to be a very good result compared to the average national figures being 76.9%. About 85% of people questioned evaluate the service we provide as a good one. This is an increase of 6%, whereby the average national figure is only 72.4%.

Another important issue for the Police is its efficiency assessment. 82% of Wielkopolska residents confirm they are happy with the efficiency of Wielkopolska Police Force. These figures show an approximate increase of 7% over the national average at 70 %.

The overall assessment of Wielkopolska Regional Police Force Service (in %)

Frontline policing deploys an average 1280 police officers on a daily basis in the Wielkopolska region. Each and every one of them are ready to undertake all the necessary reactions to identify any threats.

Preventive measures complete routine service of frontline policing and crime detection. Police officers from Wielkopolska are highly motivated and greatly involve themselves in the best preventive practices and initiatives set out by the Governmental Programme "Together Safer". This addresses crime with aim to reduce anti-social behaviour. The collective contribution of Police Officers working this way brings a positive effect to the programme. In the long term this allow us to assess and review potential threats and work out professional strategies which will precede criminal acts.

Social debates are systematically carried out throughout Wielkopolska Police Force on a frequent basis. Members of public are invited to attend to express their opinions. These such debates are a useful tool to the Police force. They enable Police to liaise with the public in order to acquaint them with Police competencies, listen to their complaints, expectations and problems which occur in their local environments. The information gained from these debates enable us to improve our work and gain a positive rapport with our communities.

We can look ahead with a pride and courage – Wielkopolska is going to be the safest region of our country!

On National Police Day Ceremonies, in relation to 95th anniversary of Police State establishment it is a pure privilege and an honor to handover to you a publication which has been prepared in cooperation with a university containing a set of reports about our formation; which has been written mainly by Police Officers representing different police departments.

I am pleased that their professional articles are supplemented by comments of generals, scientists, Governor of Wielkopolska Region and the Marshal of the Wielkopolska Region as well as other important authors.

Ladies and Gentlemen thank for your commitment!

Colonel dr Rafał Batkowski

Sławomir GEMBARA

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

WIELKOPOLSKA POLICJA – PODSTAWOWE INFORMACJE

Wielkopolska Regional Police Force – basic information

Województwo wielkopolskie powstało w wyniku połączenia 5 województw: poznańskiego, kaliskiego, konińskiego, leszczyńskiego i pilskiego o łącznej powierzchni 29 826 km², co stanowi 9,5% powierzchni Polski. Tym samym jest ono na drugim miejscu w kraju pod względem powierzchni. Województwo dzieli się na 31 powiatów, 226 gmin, które zamieszkuje około 3 450 000 osób, co czyni z niego trzecim pod względem liczby ludności.

W województwie wielkopolskim jest 109 miast, w tym 4 miasta na prawach powiatu (Kalisz, Konin, Leszno, Poznań).

W województwie wielkopolskim krzyżują się ważne europejskie połączenia komunikacyjne, w tym wiodące z Berlina przez Poznań, Konin i Warszawę do Moskwy oraz z Pragi przez Wrocław, Leszno, Poznań, Piłę na wybrzeże Bałtyku. Poznański port lotniczy "Ławica" pełni funkcje lotniska krajowego i międzynarodowego. Zróżnicowany przemysł, wysoko towarowe rolnictwo, dobrze rozwinięte usługi i wciąż rozbudowywana infrastruktura tworzą dobre warunki dla dalszego rozwoju Wielkopolski. Poznań to piąte pod względem liczby ludności miasto w Polsce (550,7 tys. mieszkańców) i siódme pod względem powierzchni (262 km²).

Przedstawicielem administracji rządowej terenowej w województwie odpowiedzialnym za bezpieczeństwo jest Wojewoda Wielkopolski działający przy pomocy Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu, działającego w jego imieniu albo Komendant Wojewódzki Policji działający w imieniu własnym w sprawach:

- a) wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i czynności z zakresu ścigania wykroczeń,
- b) wydawania indywidualnych aktów administracyjnych, jeżeli ustawy tak stanowią¹.

Policja występując w strukturze administracji zespolonej pod zwierzchnictwem wojewody ma możliwość współdziałania z podmiotami pozapolicyjnymi. Współpraca ta zwiększa szanse powstawania i koordynowania działań zmierzających do minimalizowania przestępczości, bądź prowadzenia działań profilaktycznych, tzw. zapobiegawczych. Zapobieganiem przestępczości może się zająć każdy podmiot prawny lub fizyczny. W § 30 pkt 1 Zarządzenia nr 1041 Komendanta Głównego Policji w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych Policji², mówi o tym, iż do zakresu działania komendy powiatowej Policji należy tworzenie i realizacja, we współdziałaniu z organami samorządu terytorialnego

¹ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji, Dz.U.2011.287.1687 j.t. z pozn. zm.

² tj. Dz.U. KGP z 2013 r., poz.50, z późn. zmianami.

oraz organizacjami i instytucjami pozarządowymi programów prewencyjnych ukierunkowanych na pełne zapewnienie osobom zamieszkałym na obszarze powiatu bezpieczeństwa i porządku publicznego.

W celu realizacji przez samorząd terenowy - a ściślej np. przez starostę – zadań określonych w przepisach dotyczących porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, w powiatach tworzy się komisje bezpieczeństwa. Przepisy wprowadzające ustawę reformującą administrację publiczną³, która między innymi nowelizowała ustawę o samorządzie powiatowym poprzez dodanie przepisów 38a – 38c reguluje tworzenie i zasady działania komisji bezpieczeństwa.

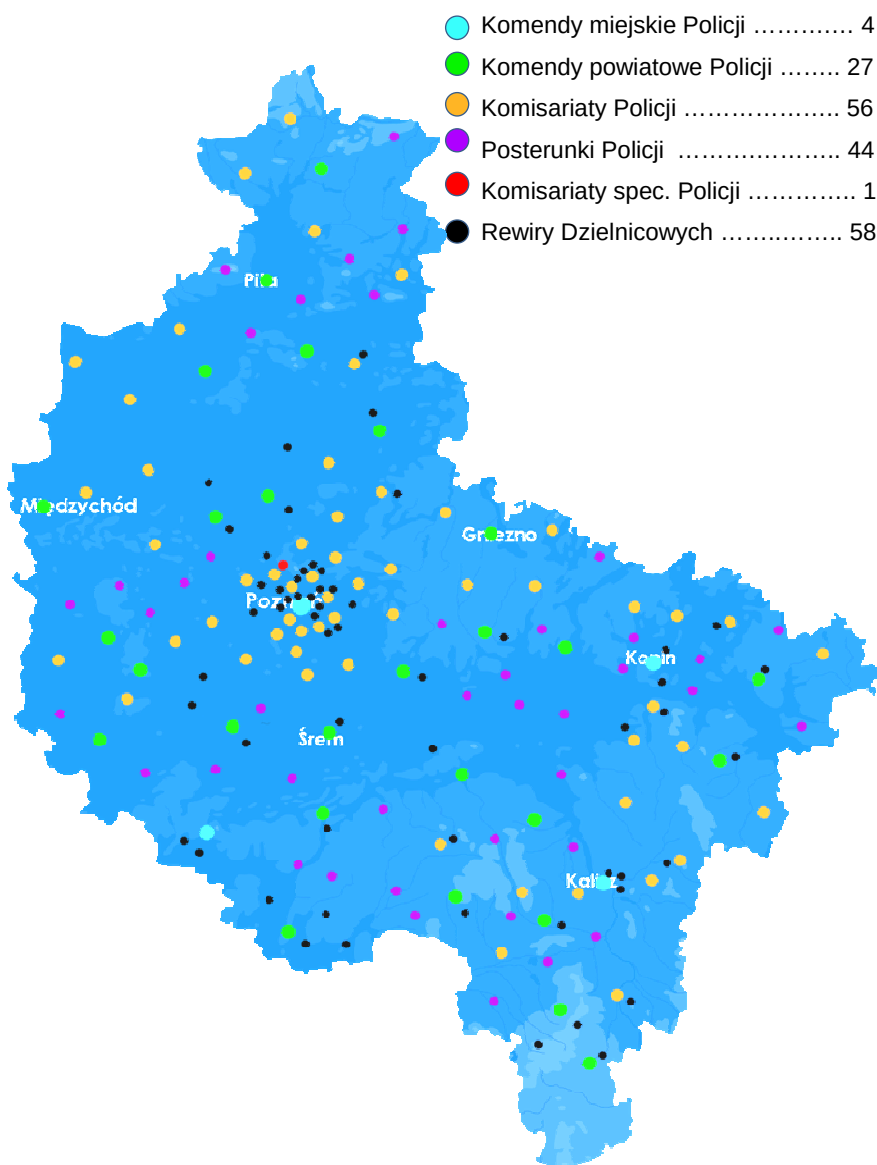
Wielkopolski garnizon Policji składa się z Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, 27 komend powiatowych w: Chodzieży, Czarnkowie, Gnieźnie, Gostyniu, Grodzisku Wielkopolskim, Jarocinie, Kępnie, Kole, Kościanie, Krotoszynie, Międzychodzie, Nowym Tomyślu, Obornikach, Ostrowie Wielkopolskim, Ostrzeszowie, Pile, Pleszewie, Rawiczu, Słupcy, Szamotułach, Śremie, Środzie Wielkopolskiej, Turku, Wągrowcu, Wolsztynie, Wrześni i Złotowie, 4 komend miejskich w: Poznaniu, Koninie, Kaliszu oraz Lesznie. Ponadto w skład tych jednostek wchodzi: 56 Komisariatów Policji, 44 Posterunki Policji oraz 58 Rewirów Dzielnicowych.

Jednostkami organizacyjnymi wielkopolskiej Policji są ponadto: Oddział Prewencji Policji oraz Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji. W razie potrzeby komendant wojewódzki Policji, w porozumieniu z Komendantem Głównym Policji, tworzy komisariat kolejowy, wodny, lotniczy, autostradowy lub inny komisariat specjalistyczny. W strukturach KWP w Poznaniu został utworzony Komisariat Wodny Policji w Poznaniu, którego Komendant podlega właściwemu Zastępcy Komendantowi Wojewódzkiemu Policji w Poznaniu.

Liczba zatrudnionych w garnizonie wielkopolskim na dzień 1 stycznia 2014 roku wynosiła 7 924 policjantów oraz 1576 pracowników cywilnych. Policjanci i pracownicy realizują zadania w poszczególnych rodzajach służb: prewencyjnej, kryminalnej i wspomagającej działalność Policji w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym.

---

³ Dz. U. nr 100, poz. 1084.

Rys. nr 1. Wielkopolska – jednostki Policji.

Rys. nr 2. Wzory znaków rodzajów służb Policji

1. Pion prewencji

Policja jest organizacją, kojarzącą się z mundurem, który oddziałuje na obywateli oraz budzi respekt. Policjanci komórek organizacyjnych prewencji mają bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo publiczne i przeciwdziałanie zdarzeniom zagrażającym życiu oraz zdrowiu obywateli. Poprzez realizację zadań profilaktycznych uświadamiają społeczeństwo w zakresie występujących zagrożeń oraz metod i form jakie można lub trzeba podejmować aby nie stać się ofiarą bezprawnego lub niebezpiecznego działania. Prewencja składa się z wielu komórek organizacyjnych. Szczególną uwagę zwraca na siebie służba patroloowo-obchodowa oraz ruchu drogowego, gdyż to z tymi funkcjonariuszami Policji obywatel styka się na co dzień.

W Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu do priorytetowych zadań Wydziału Prewencji należy sprawowanie nadzoru nad organizacją i pełnieniem służby prewencyjnej w komendach powiatowych/miejskich Policji funkcjonujących na obszarze województwa, między innymi poprzez bieżące analizowanie efektów działań podejmowanych na rzecz poprawy stanu porządku i bezpieczeństwa publicznego, z uwzględnieniem form i metod pełnienia służby patroloowo-obchodowej przez jednostki organizacyjne Policji. Ponadto Wydział ten podejmuje działania zmierzające do tworzenia modelowych rozwiązań oraz propagowania sposobów ograniczania oraz zapobiegania przestępczości i zjawiskom kryminogennym, a także inicjowanie polityki informacyjnej zapewniającej aktywny udział społeczny w zapobieganiu tej przestępczości.

Ważną kwestią jest również koordynowanie działań rozpoznawczych, kompleksowa analiza zjawisk demoralizacji i przestępczości nieletnich oraz inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do zapobiegania patologii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży.

Wydział Ruchu Drogowego KWP poprzez analizowanie stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie województwa i efektywności podejmowania działań przez komendy powiatowe i miejskie Policji, opracowuje i monitoruje wdrażanie kompleksowych programów poprawy bezpieczeństwa.

Wydział współdziała i organizuje wspólne przedsięwzięcia o charakterze profilaktycznym jak i kontrolnym na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu

drogowym z innymi organizacjami i instytucjami, takimi jak Zarządy Dróg, Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Urzędy Celne, służby ratownictwa drogowego właściwe dla terytorialnego zakresu działania komendy.

Inną rolę w tym pionie pełni Wydział Postępowań Administracyjnych. Nadzoruje on problematykę związaną z prowadzoną w zakresie usług ochrony osób i mienia wymagającej koncesji działalnością gospodarczej, uzgadnia i kontroluje wykonanie planu ochrony obszarów, obiektów i urządzeń podlegających obowiązkowej ochronie, dla których Wojewoda prowadzi ewidencję. Ponadto Wydział nadzoruje i realizuje problematykę pozwoleń na broń.

Pion prewencji to również Oddział Prewencji Policji w Poznaniu, który oprócz służby patrolowej dba o bezpieczeństwo i porządek podczas różnego typu imprez masowych oraz wydarzeń nadzwyczajnych jak np. katastrofy. Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji w Poznaniu jest jednostką specjalistyczną, której funkcjonariusze uczestniczą m.in. przy zatrzymaniu niebezpiecznych przestępców jak również zabezpieczają miejsca podłożenia materiałów wybuchowych i neutralizują zagrożenia z nimi związane.

Na terenie województwa wielkopolskiego funkcjonuje jeden komisariat specjalistyczny Policji – Komisariat Wodny Policji w Poznaniu. Ze względu na posiadane przez pełniących w jego strukturach policjantów umiejętności oraz wyposażenie funkcjonariuszy tych można spotkać nie tylko na akwenach w Poznaniu ale również podczas zabezpieczania imprez np. sportowych, organizowanych na innych wodach Wielkopolski.

2. Pion kryminalny

Służby prewencyjne w dużej mierze przyczyniają się do spadku przestępczości poprzez pełnienie służby zewnętrznej i działania profilaktyczne.

Gdy nie uda im się zapobiec popełnieniu przestępstwa wówczas ustaleniem sprawcy oraz zatrzymaniem tej osoby zajmie się pion kryminalny, a w szczególności policjanci Wydziałów: Kryminalnego, do walki z Przestępczością Gospodarczą lub do walki z Przestępczością Narkotykową. Działania funkcjonariuszy operacyjnych i dochodzeniowo-śledczych wspomagają Wydziały Techniki Operacyjnej, Wywiadu Kryminalnego, Laboratorium Kryminalistyczne.

W momencie zatrzymania domniemanego sprawcy i zebrania dowodów mogących mieć decydujący wpływ na przedstawienie zarzutów, dalsze czynności należą do wydziału dochodzeniowo – śledczego.

W trakcie procesu wykrywczego bardzo pomocną komórką organizacyjną w Policji jest Laboratorium Kryminalistyczne, do zadań którego należy między innymi organizowanie i wykonywanie badań kryminalistycznych śladów i dowodów przestępstw oraz wykonywanie innych czynności techniczno – kryminalistycznych na rzecz jednostek Policji oraz organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Kolejną komórką organizacyjną, która posiada olbrzymi wpływ na pomoc w ustalaniu i wykrywaniu sprawców jest Wydział Wywiadu Kryminalnego.

Do jego obowiązków przede wszystkim należy:

1. zapewnienie dostępu do rejestracji i sprawdzeń w zbiorach Krajowego Systemu Informacyjnego Policji,
2. wykonywanie analiz operacyjnych wspomagających proces wykrywczy,
3. pozyskiwanie osobowych źródeł informacji,

4. wykonywanie analiz strategicznych wspomagających procesy decyzyjne kierownictwa komendy.

Wydziały do walki z Przestępczością Narkotykową, Gospodarczą czy Korupcyjną są komórkami ukierunkowanymi, wyspecjalizowanymi w ujawnianiu nielegalnej, godzącej w dobro społeczne, finanse publiczne i zdrowie a nawet życie ludzi działalności przestępczej.

3. Pion wspomagający

Podstawą sprawności każdej instytucji jest dobrze działający pion logistyczny. Dlatego, celem funkcjonowania służby wspomagającej jest podejmowanie działań, które pozwalają - przy wykorzystaniu sprawnego, nowoczesnego sprzętu - realizować zadania prewencyjne i operacyjne, usprawniają i ułatwiają pracę funkcjonariuszom pionu prewencji i kryminalnego. Zalicza się tu takie komórki jak np.: komunikacji społecznej, psychologów, kadr i szkolenia, transportu, inwestycji i zaopatrzenia, łączności i informatyki. Struktury te funkcjonują na szczeblu Komendy Wojewódzkiej Policji w takim zakresie aby maksymalnie odciążyć od realizacji zadań logistycznych kierowników jednostek terenowych niższego szczebla.

Wielkopolska Policja poprzez pion wspomagający, chcąc zapewnić odpowiednio dobry poziom wyposażenia, infrastruktury, miejsc i stanowisk pracy realizuje liczne inwestycje budowlano-remontowe, pozyskując środki nie tylko z budżetu Policji, ale również stara się o finanse zewnętrzne, w tym pochodzące w funduszy unijnych i krajowych, samorządów oraz innych uprawnionych podmiotów. Powyższe działania przekładają się na licznie realizowane modernizacje budynków, prowadzone zgodnie z najnowszym programem standaryzacji komend i komisariatów oraz zakupy najnowocześniejszego sprzętu informatycznego.

Stopień tak zwanego ucywilnienia tego pionu jest dla obywatela o tyle istotny, iż pozwala etaty policyjne skierować bezpośrednio do jednostek wykonawczych i realizacji typowych zadań, dla których formacja ta została stworzona.

Struktura Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu

Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu			
	I Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji	Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji	Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji
Wydział Komunikacji Społecznej	Wydział Dochodzeniowo- Śledczy	Wydział Prewencji	Wydział Łączności i Informatyki
Wydział Kadr i Szkolenia	Wydział dw. z Przestępczością Gospodarczą	Wydział Ruchu Drogowego	Wydział Inwestycji i Zaopatrzenia
Wydział Finansów	Wydział dw. z Przestępczością	Wydział Konwojowy	Wydział Transportu

	Narkotykową		
Wydział ds. Ochrony Informacji Niejawnych	Wydział dw. z Korupcją	Wydział Postępowań Administracyjnych	Sekcja ds. Zamówień Publicznych
Wydział Kontroli	Wydział Kryminalny	Sztab Policji	Zespół ds. Funduszy Pomocowych
Sekcja Psychologów	Wydział Wywiadu Kryminalnego	Oddział Prewencji Policji w Poznaniu	
Zespół Prawny	Wydział Techniki Operacyjnej	Samodzielny Pododdział Antyterrorystyczny Policji w Poznaniu	
Zespół ds. Audytu Wewnętrznego	Laboratorium Kryminalistyczne	Komisariat Wodny Policji	
Zespół ds. BiHP			
Pełnomocnik ds. Ochrony Praw Człowieka			

Rys. nr 3. Struktura KWP w Poznaniu

4. Jednostki terenowe Policji województwa wielkopolskiego

W garnizonie wielkopolskim funkcjonuje 31 jednostek szczebla powiatowego (równorzędne miejskie). Wpływ na ich strukturę organizacyjną mają różne czynniki do najważniejszych których zaliczyć należy: uwarunkowania obszarowe powiatu, ludność oraz jej zamieszkiwanie z podziałem na gminy miejskie i wiejskie, szlaki komunikacyjne oraz rozwój gospodarczy. Biorąc pod uwagę m.in. ww aspekty Komendanci Miejscy/Powiatowi Policji tworzą na swoim terenie komisariaty, posterunki Policji oraz rewiry dzielnicowych. Jednostki terenowe wykonują przede wszystkim zadania prewencyjne: patrolowe, interwencyjne, podejmują się realizacji przedsięwzięć profilaktyczno-edukacyjnych. Funkcjonariusze Policji szczebla powiatowego to również znani w terenie dzielnicowi bezpośrednio współpracujący z mieszkańcami oraz lokalnymi organizacjami społecznymi, mający za zadanie dostrzegać możliwości pojawienia się ryzyka dla bezpieczeństwa w ich rejonie i przy użyciu różnych metod reagować na te sytuacje. Policjanci służby ruchu drogowego komend powiatowych dbają o bezpieczeństwo na drogach poprzez działania patrolowo-kontrolne jak również bardzo liczne przedsięwzięcia o charakterze organizacyjno-profilaktycznym.

Ujawnianiem i ściganiem sprawców przestępstw oraz wykroczeń zajmują się funkcjonariusze wydziałów kryminalnych, którzy poprzez dobrą znajomość środowisk lokalnych wykazują się w Wielkopolsce wysoką skutecznością wykrywczą.

W celu sprawnego zarządzania jednostkami szczebla powiatowego ich kierownicy tworzą komórki wsparcia logistycznego, odpowiednio dostosowane do

struktury organizacyjnej. Zadania w nich realizują zdecydowanie w przeważającej wielkości pracownicy cywilni.

5. Charakterystyka przestępczości w latach 2000 -2013 r. – wybrane obszary

Po reformie administracyjnej i związanych z tym zmianach w funkcjonowaniu Policji w 2000 roku wielkopolski garnizon odnotował ponad 102 tysiące przestępstw stwierdzonych w tym ponad 89 tys. p-stw kryminalnych co stanowiło, iż na 10 tys. mieszkańców przypadało 266 czynów. Skuteczność wielkopolskich policjantów była wówczas na poziomie 47 %. Po 14 latach funkcjonowania wielkopolskiej Policji nastąpił spadek przestępczości tak ogólnej jak i kryminalnej natomiast obecny poziom jej skuteczności klasyfikuje się na poziomie niemalże 63% w obszarze czynów kryminalnych oraz 73,5% ogólnie wszystkich.

Z punktu widzenia każdego obywatela istotne jest również bezpieczeństwo w ruchu drogowym. Pomimo znacznego wzrostu liczby zarejestrowanych w Wielkopolsce pojazdów (z poziomu 1,5 mln. do 2,5 mln. sztuk) liczba wypadków drogowych uległa zmniejszeniu o ponad połowę a w konsekwencji również liczba ofiar śmiertelnych (z 605 w 2000 r. do poziomu 284 w 2013r.⁴).

6. Opinia publiczna

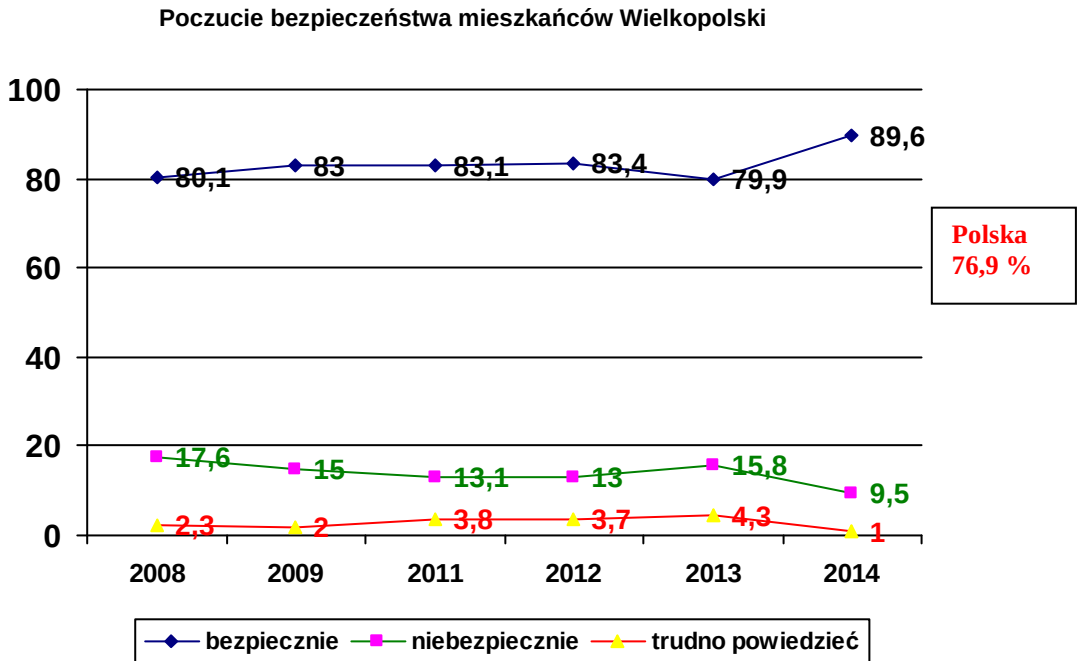
W 2014 roku na zlecenie Komendy Głównej Policji firma PBS sp. z o.o. przeprowadziła VII edycję Polskiego Badania Przestępczości metodą wywiadu indywidualnego z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety. Przeprowadzono je na próbie 17 000 Polaków powyżej 15 roku życia, po 1 000 respondentów z każdego województwa. W ankietach zawarto pytania dotyczące najistotniejszych dla obywateli zagrożeń. Ponadto, skierowano w niej pytania do osób mających bezpośrednie doświadczenia w kontaktach z Policją i poproszono o ich ocenę w różnych aspektach.

Jednym z istotnych pytań zawartych w ankiecie było: *Czy czuje się Pan(i) bezpiecznie spacerując w swojej okolicy po zmroku?* Poczucie bezpieczeństwa Wielkopolan systematycznie rośnie od 2008 roku (80,1%) i kształtuje się na poziomie 89,6%. Jednocześnie wynik jest wyższy o blisko 13% od średniej krajowej. Uzyskany wynik jest tym bardziej wartościową informacją ze względu na bardzo niski procent osób, które nie mają swojego zdania.

---

⁴ Szczegółowa informacja w art. S. Małeckiego.

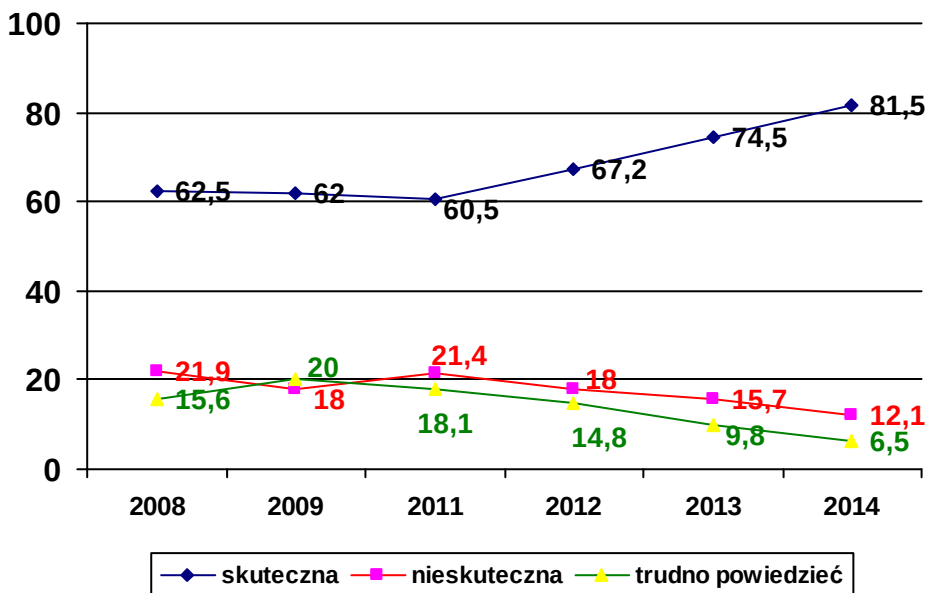

Rys. 4. Polskie Badanie Przestępczości 2014

Stan poczucia bezpieczeństwa Wielkopolan pozwala również scharakteryzować kolejne pytanie Czy Policja w walce z przestępczością w Pana(i) okolicy jest: bardzo skuteczna, raczej skuteczna, raczej nieskuteczna czy też bardzo nieskuteczna? Respondenci ocenili wielkopolską Policję, jako skuteczną (**81,5%**). Garnizon uzyskał wynik zdecydowanie wyższy niż średnia krajowa, która wyniosła 69,6%. **Zmniejszył** się procent odpowiedzi wskazujących na nieskuteczność prowadzonych działań z 15,7% do 12,1%.

Opinia publiczna dot. pracy wielkopolskiej Policji

Rys. 5. Polskie Badanie Przeszeczności 2014.

7. Podsumowanie

Wielkopolska Policja jest jednym z największych garnizonów, tak pod względem kadrowym jak i obszarowym. Na sprawne zarządzanie tak dużą umundurowaną i uzbrojoną formacją wpływ ma kilka czynników, do kluczowych których zaliczyć można: odpowiednie przygotowanie kadry kierowniczej każdego szczebla dowódczego, nowoczesne narzędzia komunikacyjne oraz stały monitoring adekwatności korelacji zjawisk kryminogennych z przyjętymi rozwiązaniami strukturalnymi. Odpowiednio szybko podejmowane decyzje organizacyjne mające swoje podstawy m.in. w bardzo dokładnych analizach i ocenach ryzyk, wpływają na dostosowanie struktur do przewidywanego zagrożenia. Powyższe jak widać po prezentowanych w całej publikacji wynikach przekłada się m.in. na wzrost bezpieczeństwa i porządku publicznego w Wielkopolsce.

Wielkopolska Policja – podstawowe informacje

Streszczenie

Informacje zawarte w artykule przybliżają czytelnikowi charakterystykę wielkopolskiej Policji, jej najważniejsze zadania, strukturę i zasady podległości. Czytelnik zapoznaje się z rzeczywistymi liczbami dotyczącymi lokalnego poziomu przestępczości oraz oceną wystawioną przez opinię publiczną policjantom za minimalizację zagrożenia.

Wielkopolska Regional Police Force – basic information

Summary

„The information contained in the article enables the reader to have a closer view about Wielkopolska Regional Police Force, its most important tasks, structure and the rules of subordination. The reader is acquainted with the actual numbers of local crime rate and the assessment of public opinion which refer to initiatives aiming at minimizing the risks of safety threat.

Henryk JANUSZEK

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

STUDIA PODYPLOMOWE - NOWOCZESNA FORMA KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO POLICJANTÓW

Postgraduate studies - a modern form of continuing education of police officers

1. Uwagi wstępne

Wiek XXI to era ogromnego postępu i nowych wyzwań we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Sprostanie im wymaga od poszczególnych jednostek nowych kompetencji. Nieodzownym elementem działalności człowieka staje się ciągle doskonalenie funkcjonowania organizacji oraz wprowadzanie odpowiednich zmian. Ta oczywista teza dotyczy również Policji. Przeobrażenia zachodzące we współczesnym społeczeństwie stawiają także przed Policją nowe wyzwania, rodzą zapotrzebowanie na nowoczesne zarządzanie w całej Policji oraz umiejętne i trafne podejmowanie decyzji przez każdego policjanta. Nieustanne dążenie do poprawy jakości funkcjonowania poszczególnych jednostek organizacyjnych współczesnej Policji wymaga otwartości na społeczeństwo i jego oczekiwania. Jawność i przejrzystość życia publicznego stanowi świadectwo otwarcia i dostosowania się do wymogów demokratycznego społeczeństwa obywatelskiego. Każdy obywatel ma bowiem prawo domagać się profesjonalnego i sprawnego świadczenia usług na jego rzecz. Policja zaś jako integralna część administracji państwa powinna pokazywać, że istnieją różne rozwiązania i możliwości poprawy nie tylko w zakresie obsługi bezpieczeństwa obywatela, ale także organizacji i stosunków wewnątrz samej Policji. Stałe podnoszenie jakości pracy w zakresie bezpieczeństwa społecznego wymaga profesjonalnych kompetencji. Nowoczesną drogą do ich uzyskania jest kształcenie ustawiczne w formie studiów podyplomowych w odpowiednio przygotowanych do tego jednostkach.

Jedną z takich jednostek jest Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, lider kształcenia kwalifikowanych kadr w dziedzinie nauk ekonomicznych. Wyrazem renomy i pozycji Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu jest m.in. 145 partnerów zagranicznych reprezentujących uczelnie z 34 krajów na całym świecie oraz pierwsze miejsce wśród uczelni ekonomicznych w drugiej edycji rankingu polskich uczelni akademickich ogłoszonego przez tygodnik „Polityka”⁵

2. Wybór oferty edukacyjnej

Bogactwo oferty edukacyjnej Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu pozwala spełnić oczekiwania każdego, kto dostrzega potrzebę pogłębienia

---

⁵ Ranking oparty jest na indeksie Hirscha, który powstał, by porównywać osiągnięcia naukowców. Odzwierciedla on liczbę publikacji i cytowań poszczególnych badaczy. Tworzony jest podstawie informacji z bazy danych Instytutu Informacji Naukowej z Filadelfii (ISI), z wykorzystaniem narzędzi do jej przeszukiwania i analizy znanych jako Web of Science/Web of Knowledge.

i uzupełniania swego wykształcenia, i próbuje znaleźć coś dla siebie. Oferta studiów podyplomowych pozwala poznać nowoczesne metody rozwoju osobistego i organizacji.

Obszary działań Uniwersytetu Ekonomicznego w zakresie studiów podyplomowych to:

- doskonalenie organizacji studiów we wszystkich fazach: naboru, realizacji i finalizacji,
- poprawa jakości obsługi pozamerytorycznej słuchaczy studiów podyplomowych,
- koordynacja i kontrola procesów związanych z organizacją studiów podyplomowych,
- inicjowanie utworzenia nowych studiów, w tym studiów na zamówienie organizacji zewnętrznych,
- pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania (we współpracy z Biurem Pozyskiwania Funduszy),
- umacnianie więzi z absolwentami studiów podyplomowych.

W zakresie nowoczesnych form kształcenia Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu oferuje:

- inicjowanie i organizowanie nowych usług edukacyjnych,
- wzmocnienie powiązań partnerskich UEP w sferze kształcenia,
- inicjowanie nowych form współdziałania w zakresie edukacji,
- oferowanie kompleksowej oferty w zakresie szkolenia.

Pomocą, w dokonaniu właściwego wyboru z oferty studiów podyplomowych i programów MBA realizowanych przez Uniwersytet Ekonomiczny, służy Biuro Kształcenia Ustawicznego, które jest inicjatorem i organizatorem przedsięwzięć szkoleniowych oraz czuwa nad całością działań związanych ze studiami podyplomowymi na Uniwersytecie (www.bku.ue.poznan.pl). Biuro Kształcenia Ustawicznego jest wyspecjalizowaną jednostką organizacyjną Uniwersytetu, której celem jest inicjowanie, inspirowanie, organizowanie i promowanie działalności w zakresie studiów podyplomowych oraz innych działań w obszarze edukacji ekonomicznej. Biuro pomaga instytucjom w kształtowaniu programów szkoleniowych oraz indywidualnym osobom w wyborze studiów podyplomowych i właściwych form szkoleniowych. BKU jest doświadczonym realizatorem wyspecjalizowanych projektów szkoleniowych organizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Będąc Akredytowanym Centrum Egzaminacyjnym EBCL, umożliwia uzyskanie Europejskiego Certyfikatu Kompetencji Biznesowych.

3. Studia podyplomowe oferowane policjantom przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Studia podyplomowe dla policjantów na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu mają bogatą już tradycję. Pierwsze studia podyplomowe dla policjantów zorganizowano i uruchomiono w roku 2002 z inicjatywy Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu insp. mgr Henryka Tusińskiego. Studia te dotyczyły „Zarządzania jakością w organach administracji publicznej”. Pozytywna ocena wyników tych studiów spowodowała

zawarcie umowy pomiędzy Uniwersytetem Ekonomicznym w Poznaniu - reprezentowanym przez JM Rektora prof. dr hab. Mariana Gorynię a Komendą Wojewódzką Policji w Poznaniu - reprezentowaną przez Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji inspektora Wojciecha Olbrysa. Umowa ta - wielokrotnie odnawiana - zobowiązywała Uniwersytet do uruchomienia studiów podyplomowych, których uczestnikami byłiby policjanci i pracownicy policji województwa wielkopolskiego, legitymujący się wykształceniem wyższym w rozumieniu ustawy z dnia 27 lipca 2005 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym* (studia wyższe zawodowe albo studia magisterskie).

Uczestników studiów podyplomowych obowiązuje Regulamin studiów, aktualny dla danej edycji. Ponad to strony uzgodniły, że Uniwersytet Ekonomiczny na zlecenie Komendy realizuje następujące zadania związane z organizacją studiów podyplomowych:

1. przygotuje program merytoryczny studiów oraz zapewni jego realizację,
2. zapewni wykładowców do prowadzenia zajęć na studiach,
3. zapewni sale wykładowe,
4. przygotuje materiały dydaktyczne dla słuchaczy studiów,
5. przygotuje inaugurację studiów oraz uroczyste ich zakończenie.

4. Cele i zadania studiów podyplomowych dla Policji

Celem studiów podyplomowych dla Policji jest doskonalenie umiejętności oraz poszerzenie wiedzy teoretycznej w zakresie problematyki organizacji i zarządzania zasobami ludzkimi w Policji. Proponowane przedmioty obejmują ważne ekonomiczno-prawne, socjologiczno-psychologiczne i organizacyjne aspekty zarządzania zasobami w organizacji jaką jest Policja. Zadaniem studiów jest ukierunkowanie i zaznajomienie słuchaczy z aktualnym stanem wiedzy na temat organizacji i zarządzania zasobami ludzkimi oraz z konkretnymi metodami i narzędziami, możliwymi do zastosowania w praktyce zarządzania. Kryteriami doboru omawianych zagadnień są ich aktualność i praktyczna przydatność.

Studia przeznaczone są głównie dla kadry kierowniczej i rezerwy kadrowej na wszystkich szczeblach i funkcjach wybranych jednostkach Policji, a więc do osób kierujących mniejszymi bądź większymi zespołami ludzkimi, a także osób zajmujących się działalnością kadrową. O przyjęcie na studium mogą ubiegać się osoby, które mają dyplom ukończenia studiów wyższych magisterskich lub licencjackich. Od słuchaczy oczekuje się przede wszystkim aktywnego udziału w prowadzonych na studiach zajęciach.

Ramowy program studiów obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak:

- Koncepcje i metody zarządzania w organizacji.
- Planowanie i organizacja pracy.
- Zarządzanie wynikami pracy.
- Zarządzanie zasobami ludzkimi.
- Zasady i metody podejmowania decyzji kierowniczych.
- Zarządzanie jakością.
- Struktury organizacyjne we współczesnych organizacjach.
- Kształtowanie wizerunku.
- Komunikacja interpersonalna w organizacji.

- Zarządzanie strategiczne w organizacji.
- Psychologia zarządzania w organizacji.
- Kierowanie zespołem.
- Techniki negocjacji i rozwiązywania konfliktów w organizacji.
- Public relations.
- Warsztaty i ćwiczenia.
- Seminaria podyplomowe.

Studia podyplomowe trwają 2 semestry i obejmują około 220 godzin. Zajęcia odbywają się na Wydziale Ekonomii UEP i prowadzone są przez doświadczonych wykładowców Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz wybitnych praktyków.

Ukończenie studiów poprawia zdolności identyfikacyjne i umiejętności w zakresie zastosowania nowoczesnych form i metod wykorzystywanych w zarządzaniu organizacją. Wpływa na jej rozwój, jak i przede wszystkim podnosi zdolności kierownicze kadry zarządzającej. Trud napisania najlepszej pracy podyplomowej może zostać zwieńczony opublikowaniem jej w kolejnej monografii ww. studiów.

5. Efekty studiów podyplomowych dla policjantów

Studia podyplomowe dla policjantów wynikły z konieczności sprostania potrzebom społecznego rozwoju i doskonalenia oraz dostosowania działań policji do wymogów współczesnego społeczeństwa. W filozofię tę wpisuje się zarówno kształcenie obecnych i przyszłych menedżerów Policji, jak i cykliczne wydawanie monografii, które poszerzają wiedzę o możliwościach rozwoju Policji. Dobrą tradycją studiów dla policjantów na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu stało się publikowanie materiałów szkoleniowych i prac najlepszych absolwentów w formie monografii. Książki te mają unikatowy charakter i znacznie poszerzają wiedzę o różnych aspektach funkcjonowania Policji. Wskazują na potrzeby i możliwości jej rozwoju w zakresie organizacji i zarządzania. Prace te tworzą zbiór wiedzy praktycznej na temat obecnej sytuacji w Policji i proponowanych zmian z uwzględnieniem elementów nowoczesnej organizacji i zarządzania.

W tym miejscu trzeba wyrazić uznanie i podkreślić zasługi dla rozwoju studiów dla Policji mł. insp. Sławomira Gembarę. Wydaje się bowiem, że bez jego ogromnego zaangażowania i pasji badawczej, zarówno wydawanie publikacji, jak i tak dynamiczny rozwój całych studiów byłyby niemożliwy.

W sumie dotychczasowy, trwały efekt studiów podyplomowych dla policjantów to: 465 absolwentów oraz pięć unikatowych monografii, zawierających 111 artykułów i opracowań autorskich oraz 10 załączników aktów prawnych.

W wyniku studiów podyplomowych dla policjantów opublikowano takie książki jak:

- **„Zarządzania jakością w Policji Wielkopolskiej. Teoria i Praktyka”**, praca zbiorowa pod redakcją Jerzego Łańcuckiego i Zbigniewa Rau, Poznań 2003, ss. 607.
- **„Elementy nowoczesnego zarządzania w Policji”**, praca zbiorowa pod redakcją Henryka Januszka i Sławomira Gembarę, Poznań 2005, ss. 341.

- **„Organizacja i zarządzanie w Policji. Teraźniejszość i przyszłość”**, praca zbiorowa pod redakcją Sławomira Gembarę i Janusza Rymaniaka, Poznań 2007, ss. 584.
- **„Zarządzanie informacją w administracji publicznej”**, praca zbiorowa pod redakcją Janusza Romaniaka i Przemysława Niedzielskiego, Poznań 2009, ss. 265.
- **„Kontrola”**, praca zbiorowa pod redakcją Henryka Januszka i Sławomira Gembarę, Poznań 2012, ss. 189.

Monografia „Zarządzanie jakością w Policji Wielkopolskiej. Teoria i Praktyka” zawiera 23 opracowania wyników badań i przemyśleń absolwentów Studium Podyplomowego „Zarządzanie jakością w organach administracji publicznej” i chociaż zawarte w monografii rozważania nie stawiają ostatecznej diagnozy, skutkującej definitywnym i natychmiastowym rozwiązaniem wszystkich problemów występujących w obszarach działalności wielkopolskiej Policji, to wskazują na istniejące lub przyszłe problemy, które należy rozwiązać i pokonać w celu osiągnięcia poprawy jakości i skuteczności pracy. Poszczególne opracowania odnoszą się m.in. do tak istotnych zagadnień jak: zarządzanie personelem, stosunki interpersonalne w jednostkach, służba dzielnicowa, ciemna liczba przestępczości, kwestia poczucia bezpieczeństwa i ocena pracy Policji przez społeczeństwo, a także problematyki zakłóceń przepływu informacji w hierarchicznej strukturze służby. Ważnym elementem tej monografii jest też próba wypracowania kryteriów oceny pracy policjanta na różnych stanowiskach służbowych, a także uwzględnienia zagadnień statystyki oraz jej powiązania z subiektywną oceną poczucia bezpieczeństwa przez obywatela, co może być też przydatne do wypracowania nowych mierników oceny skuteczności pracy Policji.

Uwagi i wnioski zawarte w rozważaniach autorów tej monografii wywołały konstruktywną dyskusję i spowodowały dążenie do poprawy jakości funkcjonowania poszczególnych jednostek organizacyjnych Policji. Trafnie zwrócił na to uwagę Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu insp. mgr Henryk Tusiński pisząc, że publikacja ta wskazuje na „Stałe podnoszenie jakości pracy w służbie społeczeństwu, dążenie do otrzymania certyfikatów ISO przez terenowe jednostki Policji co było wyzwaniem, przed którym stała policja w dobie integracji z Unią Europejską. Tylko bowiem Policja właściwie wyposażona, efektywnie zarządzana, nie obawiająca się konstruktywnej krytyki, z zaangażowanymi i oddanymi służbie pracownikami będzie formacją w pełni i skutecznie funkcjonującą w ramach systemu współpracy policyjnej w Unii Europejskiej. Droga do osiągnięcia takiego standardu są zadania nieustannego doskonalenia organizacji, diagnozowania i eliminowania jej słabych stron a wspierania policjantów właściwie funkcjonujących, świadomych nowatorskich koncepcji i chcących uczestniczyć w tym procesie.”

Z kolei Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu prof. dr hab. Wtold Jurek oceniając monografię napisał: „Do rąk Czytelników trafia wydawnictwo wyjątkowe. Składają się na nie fragmenty najlepszych prac dyplomowych przygotowanych przez uczestników Studium Podyplomowego Zarządzanie jakością w organach administracji publicznej /.../ Ośmielę się wyrazić nadzieję, że -

w niedalekiej perspektywie - będzie to skutkowało oczekiwanym wzrostem jakości we wszystkich sferach działalności Policji w Województwie Wielkopolskim, a wyrazem tego będzie certyfikat jakości ISO uzyskany przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu.

W zawartych w książce opracowaniach można znaleźć interesującą analizę przypadków, która przejawia się, między innymi, w diagnozie stanu aktualnego, identyfikacji pewnych procesów i problemów, propozycji działań, które diagnozowany stan mogłyby zmienić na lepsze. Co jednak istotne, Czytelnik opracowań łatwo zauważy, że absolwenci Studium o poprawie jakości świadczonych usług myślą w kategoriach procesów zarządzania, a nie stanów, co zresztą było jednym z celów tego studium."

Prof. zw. dr hab. Emil W. Pływaczewski dodaje: „Jestem przekonany, że książka ta może ułatwić i przyspieszyć nieuchronny proces zmierzający do osiągnięcia obowiązującego w krajach Unii Europejskiej standardu w zakresie zarządzania jakością usług. Jej treści uzmysławiają bowiem Czytelnikowi konieczność permanentnego diagnozowania aktualnego stanu organizacji pracy Policji, identyfikacji określonych procesów i problemów oraz formułowania propozycji zmiany tego stanu na lepsze. Współczesna Policja musi nie tylko dostosować się do realizacji swych zadań w państwie demokratycznym, lecz również powinna sprostać wyzwaniom charakterystycznym dla początku XXI w., w szczególności międzynarodowemu terroryzmowi i licznym zagrożeniom dla życia i zdrowia człowieka. Doskonalenie jakości działań policyjnych jest niezbędnym tego warunkiem. Nie jest to proces w naszych warunkach łatwy. Treści tej monografii dowodzą, że w odniesieniu do Województwa Wielkopolskiego można już mówić o skutecznym podjęciu tego wyzwania."

- **„Elementy nowoczesnego zarządzania w Policji”**, praca zbiorowa pod redakcją Henryka Januszka i Sławomira Gembary, Poznań 2005, ss. 341.

To kolejna nowatorska pozycja wydawnicza zawierająca 22 artykuły, powstałe na podstawie najlepszych prac dyplomowych przygotowanych przez uczestników studium podyplomowego, które jest kontynuacją projektu mającego na celu stałe podnoszenie jakości usług świadczonych przez wielkopolską Policję, realizowanych w wyniku ciągłego doskonalenia systemów zarządzania.

Zdaniem prof. zw. dr hab. Witolda Jurka artykuły zawarte w monografii „wskazują kadrze kierowniczej Policji, jakim problemom muszą stawić czoła policjanci różnych szczebli zarządzania, Są w nich uwagi dotyczące obecnie funkcjonujących rozwiązań organizacyjnych, ale również wskazówki, w jaki sposób i które aspekty w swej służbie Policja może poprawić. Zawarte rozwiązania poparte są przeprowadzonymi przez autorów artykułów badaniami ankietowymi. Oczywiście są to tylko próby rozwiązania części procesów lub ich elementów składowych, jakie realizuje wielkopolska Policja. Niemniej książka ta może przyczynić się do płynniejszego i szybszego wdrażania przez wielkopolskich policjantów nowoczesnych metod i form zarządzania Policją, opartych m.in. na systemie zarządzania jakością. W dzisiejszej dobie jest to proces nieuchronny nawet dla takiej organizacji typu non profit, jaką jest Policja. Postępowanie zgodnie z ich zasadami musi skończyć się dla każdej organizacji sukcesem, także

w dziedzinie kształcenia kadr i rozwijania ich zdolności. Książka ta będąca pokłosiem kolejnej edycji studiów, stanowi dowód na to, iż kadra wielkopolskiej Policji rozpoczęła już proces zmian „w swoich szeregach i systematycznie dąży do poprawy jakości działań. Potwierdzeniem tego są dane statystyczne badań ankietowych przeprowadzonych przez OBOP w grudniu 2004 r. na reprezentatywnej próbie respondentów mówiące, iż jakość usług wielkopolskiej Policji pozytywnie ocenia 64% badanych.”

Wprowadzanie nowoczesnych metod zarządzania wraz z nowatorskimi koncepcjami rozwiązywania problemów wymaga wypracowania nie tylko optymalnej strategii przeciwdziałania i zwalczania przestępczości, lecz również spowodowania maksymalnej wydolności i sprawności w realizowaniu zadań nałożonych na Policję. Skutkuje to nowatorskimi rozwiązaniami w zakresie planowania, zarządzania wykonywaniem powierzonych zadań określenia optymalnej i transparentnej ścieżki awansu zawodowego w konsekwencji wprost prowadzi do usatysfakcjonowanego pracownika. Niepodważalną prawdą jest stwierdzenie, że Policjant zadowolony to Policjant pracujący z zaangażowaniem, i co więcej, jak pokazują przeprowadzone badania popełniający mniej błędów oraz lepiej przyswajający i wypełniający nałożone obowiązki.

Monografia ta, to kolejna pozycja ukazująca autorski wkład wielkopolskich policjantów w rozwój wiedzy. Co istotne nie są to tylko policjanci zajmujący stanowiska kierownicze. Tak jak wszyscy inni borykają się z różnorodnymi problemami wynikłymi podczas służby, które starają się twórczo rozwiązywać. Wydaje się, że inicjatywy tego rodzaju - prowadzenie badań pozwalających na uzyskiwanie diagnozy sytuacji i wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w służbie i pokazywanie tego w ogólnodostępnych publikacjach wprowadzają Polską Policję w XXI wiek jako formację ludzi zaangażowanych w wykonywanie swoich obowiązków i rozwiązujących stawiane przed nimi problemy. Budzi to najwyższe uznanie, ponieważ wskazuje na twórcze myślenie i inicjatywę oraz czyni służbę jeszcze bardziej efektywną, skuteczną i przyjazną społeczeństwu.

- **„Organizacja i zarządzanie w Policji. Teraźniejszość i przyszłość”**, praca zbiorowa pod redakcją Sławomira Gembarę i Janusza Rymaniaka, Poznań 2007, ss. 584.

To kolejna pozycja wydawnicza, która w 38 artykułach poszerza naszą wiedzę o nowe elementy i informacje na temat istotnych aspektów zarządzania strategicznego, usprawniania struktur organizacyjnych Policji znaczenia public relations w skutecznym zarządzaniu, wpływu ze współpracy ze światem nauki na efektywność działań Policji, czy wykorzystywaniem funduszy europejskich.

Interesującą częścią publikacji są psychologiczne aspekty zarządzania, motywowanie, ocenianie pracowników oraz ich wpływ na funkcjonowanie Policji.

W książce poruszonych jest również wiele elementów praktycznych mających znaczenie dla Policji zwalczanie przestępczości zorganizowanej funkcjonowanie pododdziałów zwartych, policji konwojowej, służb logistyk.

Ciekawą i nowatorską częścią publikacji jest próba określenia wpływu zagrożeń związanych z korupcją na pracę i wizerunek Policji. W książce przedstawione są próby określenia kryteriów dla budowy systemu antykorupcyjnego w Policji i propozycje praktycznych rozwiązań, w tym systemie.

Rozwój policji, a tym samym bezpieczeństwo społeczne, uzależnione są od doskonalenia umiejętności ludzi w niej pracujących oraz rozwoju ich świadomości na temat nowoczesnych i skutecznych rozwiązań organizacyjnych.

Jestem przekonany, że monografia ta jest dowodem, że polska Policja ma wolną wolę i umiejętności, aby sprostać społecznym oczekiwaniom i dostosować do nich rozwiązania związane z organizacją i zarządzaniem.

Cele Studium podyplomowego: Organizacja i zarządzanie w administracji publicznej

- **„Zarządzania informacją w administracji publicznej”**, praca zbiorowa pod redakcją Janusza Romaniaka i Przemysława Niedzielskiego, Poznań 2009, ss. 265.

Wyzwania współczesności w postaci globalizacji dynamizacji tempa działalności, rosnącego znaczenia wiedzy, technologii informatycznych powoduje odkrycie nowych czynników rozwoju. Należą do nich zagadnienia informacji, uważane za system nowych organizacji i podstawa rozwoju komunikacji. Stąd też wybór tej problematyki jako przewodniej, której oddziaływanie uzewnętrznia się zarówno w sektorze rynkowym, jak i sektorze publicznym.

Prezentowana praca stanowi obszernie i różnorodne tematycznie kompendium opracowań dotyczących rozmaitych aspektów zarządzania organizacją w administracji publicznej. Jej tematyka wykracza zakresem rozważań poza określone tytułem ramy monograficzne, gdyż niektóre prace mają walor uniwersalny odnosząc się do organizacji a inne odnoszą się do teoretycznych podstaw zarządzania przedsiębiorstwami.

W części pierwszej przedstawiono opracowania odwołujące się do teoretycznych aspektów zarządzania informacją. Na wstępie określono podstawy i formy kształtowania systemów informacyjnych. W opracowaniu Janusza Romaniaka zaprezentowano ewolucję firm podziału pracy w organizacji, analizując klasyczne i nowoczesne stanowiska pracy, grupowe formy organizacji pracy, miejsca pracy oraz obszary pracy. W przedstawionej analizie odgrywa istotną rolę informacja i różne jej pozycjonowanie w poszczególnych koncepcjach. Następnie Agnieszka Krugielka analizuje rolę zespołów zatrudnionych we współczesnych organizacjach. Autorka wskazuje wady i zalety tej formy organizacyjnej, a także zwraca uwagę na znaczenie czynników informacji i zaufania. Efektem jest zjawisko deinfluencyzacji, czyli budowanie równowagi przez uznawanie autorytetu rzeczywistego (zmiennosc relacji organizacyjnych przez uznawanie

- **„Kontrola”**, praca zbiorowa pod redakcją Henryka Januszka i Sławomira Gembary, Poznań 2012, ss. 189.

Zdaniem prof. dr hab. Kazimierza Dobrzańskiego książka ta obok przypomnienia podstawowych uniwersalnych teoretycznych założeń dotyczących procesu kontroli zawiera omówienie najnowszych przepisów i doświadczeń menedżerskich autorów - stanowi swoiste kompendium wiedzy o kontroli, które może być przydatne wszystkim menadżerom i kierownikom w ich codziennej pracy zawodowej. Zawarty w tomie, zbiór 9 opracowań ukazuje zainteresowanym jak

złożony i wieloaspektowy jest proces kontroli a przedstawione w artykułach rozwiązania potwierdzają, iż nie jest to ani w teorii ani w praktyce zamknięty. Praca ta – jak poinformował Kierownika Studiów Podyplomowych, insp. Ryszard Wiśniewski Komendant Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp. - została umieszczona w Zbiorze Bibliotecznym Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp. w celu wykorzystania przez funkcjonariuszy garnizonu lubuskiego, a oferta dotycząca studiów podyplomowych na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu została przekazana do wiadomości policjantów garnizonu lubuskiego.

6. Podsumowanie

Bezpieczeństwo publiczne to jeden z bardzo ważnych wskaźników jakości życia, obejmujący zagadnienia nader rozległe i złożone. Wraz ze wzrostem zagrożenia bezpieczeństwa rośnie bowiem oburzenie społeczne i częstotliwość relacji środków przekazu na temat zagrożeń oraz składane są rozmaite obietnice „rozprawienia się z przestępczością”. Ale chociaż wiele debat publicznych skupia się na przemocy i bezprawiu zagrażających całemu społeczeństwu, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i walka z przestępczością okazują się zadaniem bardzo złożonym, wymagającym wypracowania strategii ich zapewnienia. Rodzi też potrzebę refleksji nad rolą, jaką w demokratycznym społeczeństwie obywatelskim odgrywa Policja. Refleksja ta jest ważna z wielu powodów. Podczas gdy kiedyś państwa stawiały sobie za cel zapewnienie swoim obywatelom bezpieczeństwa, dziś ich działania są coraz częściej ukierunkowane na „kontrolę” ryzyka. Przestępczość jest jedną z najbardziej oczywistych odmian ryzyka, z jakimi spotykamy się we współczesnym społeczeństwie. Wzrost przestępczości uznaje się za efekt degeneracji moralnej, upadku rodziny i zaniku tradycyjnych wartości. Jako skuteczny sposób „kontroli” ryzyka związanego z przestępczością rozpowszechnia się prewencja „sytuacyjna” jako ochrona obiektów i systemy monitoringu. Jest ona chętnie stosowana przez Policję, ponieważ dość łatwo pogodzić je z dotychczasowymi technikami, a obywatele odnoszą wrażenie, że zostały podjęte konkretne kroki w kierunku zwalczania przestępczości. Ale ponieważ techniki te nie są wymierzone we właściwe przyczyny przestępczości - takie jak nierówności społeczne, bezrobocie, ubóstwo - ich sukces sprowadza się do ochrony tylko pewnych grup ludności, skutkiem czego przestępczość nasila się w innych sektorach społeczeństwa. Rola działań policyjnych w społeczeństwie późnej nowoczesności zmienia się. Wprawdzie przestrzeganie prawa i porządku, współpraca z obywatelami i świadczenie usług wciąż wchodzi w zakres działalności policji, ale jest to wycinek jej działań. Działalność ta polega dziś na wykrywaniu zarówno przestępstw, jak i na wykrywaniu i kontrolowaniu ryzyka. A przede wszystkim polega na przekazywaniu wiedzy na temat ryzyka społeczeństwu i instytucjom społecznym, które takich informacji potrzebują, np. producentom samochodów, urzędowi rejestracji samochodów, towarzystwom ubezpieczeniowym, instytucjom opieki zdrowotnej itd.

Reasumując, przeobrażenia zachodzące we współczesnym społeczeństwie stawiając przed Policją nowe wyzwania w zakresie bezpieczeństwa publicznego rodzą zapotrzebowanie na umiejętne i trafne podejmowanie decyzji w całej Policji jak i przez poszczególnych policjantów. Wymaga to określonej wiedzy, organizacji i nowoczesnego zarządzania. W świetle przedstawionych wyżej uwag można stwierdzić, że „Studia podyplomowe organizacji i zarządzania w administracji

publicznej dla wielkopolskich policjantów” zorganizowane na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu dobrze przekazują słuchaczom wiedzę o nowoczesny zarządzaniu i organizacji we współczesnym społeczeństwie demokratycznym, dobrze więc służą doskonaleniu jakości pracy Policji i przyczyniają się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa publicznego w całym społeczeństwie.

Studia podyplomowe - nowoczesna forma kształcenia ustawicznego policjantów

Streszczenie

W opracowaniu ukazano - na przykładzie Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, bogactwo oferty edukacyjnej, która pozwala spełnić oczekiwania każdego, kto dostrzega potrzebę pogłębienia i uzupełniania wykształcenia oraz próbuje poznać nowoczesne metody rozwoju osobistego i organizacji. Omówiono, oferowane przez Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu studia podyplomowe dla policji jako nowoczesną formę kształcenia ustawicznego policjantów - pokazując ich cele, zadania i efekty.

Postgraduate studies - a modern form of continuing education of police officers

Summary

The article shows, based on the University of Economics in Poznan experience – the huge variety of learning opportunities which meet the expectations of everyone who sees the need to deepen and develop their education and tries to learn about new modern methods of personal and organization development. The number of postgraduate studies which are in offered for the police by the University of Economics in Poznan are shown in the light of a modern form of further education continuation for police officers police officers - providing their goals, objectives and effects.

Emil W. PŁYWACZEWSKI

Uniwersytet w Białymstoku

**DZIAŁANIA NAUKOWO-BADAWCZE NA RZECZ ZAPEWNIENIA
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO (ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM
ROLI WIELKOPOLSKIEJ POLICJI)**

***Research activities to ensure public safety (with a particular emphasis on the
role of the police in region of Wielkopolska)***

Ujawnianie, definiowanie i analizowanie trendów przestępczości oraz zjawisk z nią powiązanych powinno odbywać się przy współdziałaniu instytucji państwowych, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości oraz środowisk naukowych. W dobie rozwoju nowoczesnych technologii informatycznych istnieje możliwość a nawet konieczność zastosowania ich w walce z przestępczością. Szczególne wsparcie tej dziedziny nauki dla utrzymania akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa publicznego wskazane jest ze względu na coraz częściej międzynarodowy charakter przestępczości zorganizowanej, posługującej się m.in. Internetem.

Wykorzystanie wyników pracy świata nauki nad narzędziami IT w tych obszarach działalności przestępczej (o charakterze kryminalnym i gospodarczym), jak również w odniesieniu do terroryzmu i cyberterroryzmu, ma na celu wzmocnienie efektywności Policji, a tym samym może wyprzeć pozytywny wpływ na poziom bezpieczeństwa obywateli. Przestępczość zorganizowana i jej niezaprzeczalny związek z finansowaniem terroryzmu stanowi obecnie poważny problem dla Europy. Terrorysty czerpią korzyści z infrastruktur, które w wielu przypadkach przestępczość zorganizowana jest w stanie zapewnić, natomiast przestępczość zorganizowana korzysta z finansowych więzi, które stworzyli terroryści w celu finansowania ich zamachów.

W przypadku obu zjawisk szybki rozwój technologii i nauki przyniósł zarówno korzyści jak i wyzwania dla regulacji prawnych. Współczesne zorganizowane grupy przestępcze jak i terroryści w pełni wykorzystują łatwo dostępne technologie do podejmowania kolejnych działań. Handlarze narkotyków wykorzystują zaszyfrowane telefony w celu zabezpieczenia rozmów, fałszerze używają wysokiej jakości komputerów oraz drukarek laserowych do produkcji banknotów, osoby zajmujące dziecięcą pornografią wykorzystują Internet do komunikowania się między sobą oraz do handlu ich nielegalnymi produktami, osoby zajmujące się praniem brudnych pieniędzy wykorzystują wyszukane transakcje handlowe celem ukrycia transferu dóbr na całym świecie.

Zwiększenie efektywności działań organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości poprzez wykorzystanie potencjału świata nauki wymaga pokonania etapu przejścia do kolejnego poziomu badań w zakresie związanym z bezpieczeństwem, a mianowicie podjęcia takich badań, które miałyby już charakter skoordynowany. Za ich początek należy uznać realizację grantu

promotorskiego⁶ przez **ówczesnego funkcjonariusza wielkopolskiej Policji Zbigniewa Rau** (promotorem rozprawy był piszący te słowa), który zakończył się 30 listopada 2001 r. obroną na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Jego rozprawy doktorskiej pt. „Przestępczość zorganizowana w Polsce i jej zwalczanie”⁷. Pozwoliło to uzmysłowić konieczność zainicjowania przez różne środowiska – naukowe, organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości - wspólnego wyzwania, jakim jest połączenie osiągnięć wiedzy naukowej z codzienną praktyką stosowania prawa i funkcjonowania organów państwa dla wspólnego dobra. Zostało bowiem potwierdzone, że najbardziej efektywną płaszczyzną współpracy interesującej nas teorii i praktyki jest wspólne prowadzenie badań przez przedstawicieli szeroko rozumianej nauki prawa karnego i kryminologii oraz praktyki organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Sztandarowym przykładem takiej współpracy może być realizacja w latach 2002-2006 największego dotychczas w naukach społecznych projektu badawczego⁸ pt. **„Rozwiązania prawne i organizacyjno-techniczne w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej oraz terroryzmu ze szczególnym uwzględnieniem problematyki dowodów procesowych oraz instytucji świadka koronnego”**. Obejmował on zakrojone na szeroką skalę badania dotyczące w szczególności problematyki przestępczości zorganizowanej, terroryzmu oraz instytucji świadka koronnego.

Podczas realizacji zadań wspomnianego wyżej projektu, jego uczestnicy mieli okazję w dość znacznym stopniu wykorzystywać narzędzia informatyczne, dzięki którym można było dokonać wielowątkowej analizy wielu zagadnień. W ramach projektu dokonano wielopłaszczyznowej analizy sposobów walki z przestępczością zorganizowaną (z szerokim uwzględnieniem zjawiska zorganizowanej przestępczości rosyjskojęzycznej w Polsce i krajach ościennych) oraz terroryzmem ze szczególnym uwzględnieniem wybranych aspektów czynności procesowych i operacyjnych.

Warto podkreślić, iż dzięki specjalnie przygotowanemu elektronicznemu stanowisku archiwizacji akt poddano szczegółowej analizie kilka tysięcy tomów akt spraw karnych przeciwko członkom zorganizowanych grup przestępczych we wszystkich fazach postępowania karnego: pracy operacyjnej, postępowania przygotowawczego oraz sądowego, jak również wykonania orzeczonych kar (w szczególności pozbawienia wolności). W konsekwencji możliwe było skonfrontowanie wyników tych badań z oceną praktyków, co pozwoliło na diagnozę istniejących oraz ocenę proponowanych rozwiązań prawnych służących zwalczaniu tych zjawisk⁹.

Szczególny nacisk położono na efektywne wykorzystanie w procesie karnym instytucji świadka koronnego oraz zagadnienia implementacji materiału uzyskanego w trakcie czynności operacyjnych do procesu karnego. Dzięki zaprojektowanym programom informatycznym możliwe było także - po raz

⁶ Nr 5 H02A 018.

⁷ Rozprawa ta została opublikowana nakładem Kantoru Wydawniczego Zakamycze (Kraków 2002).

⁸ Zamówionego przez Ministerstwo Nauki i Informatyzacji Nr PBZ-MIN-004/T00/2002.

⁹ Zob. J. Szymaniak, R. Kuczek, *Wsparcie informatyczne projektu na przykładzie programu archiwizacji akt oraz programu analizy ankiet*, w: E.W. Pływaczewski (red.), *Przestępczość zorganizowana, świadek koronny, terroryzm – w ujęciu praktycznym*, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2005, s. 625 i nast.

pierwszy w historii - przeprowadzenie badań dotyczących zjawiska korupcji w wymiarze sprawiedliwości (sądach, prokuraturze oraz więziennictwie), a także roli obrońców w tym procederze. Przedstawione zostały nie tylko wyniki badań, ale także konkretne postulaty zmian prawa i praktyki w tym zakresie.

W sposób szczególny podkreślono znaczenie i przydatność nowych rozwiązań technicznych i informatycznych w walce zarówno z przestępczością zorganizowaną, jak i terroryzmem (w szczególności cyberterroryzmem). Wskazano również, iż praca operacyjna organów ścigania ma zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania tym zagrożeniom. Efektem prac zespołu badawczego powyższego projektu było nie tylko opracowanie projektu nowelizacji ustawy z 1997 r. dotyczącej instytucji świadka koronnego¹⁰, ale również zapoczątkowanie starań szerokiego zaimplementowania narzędzi i rozwiązań informatycznych w działaniu wymiaru sprawiedliwości oraz organów ścigania.

W oparciu o wyniki badań przeprowadzonych w ramach przedstawionego wyżej projektu wyprowadzono generalny wniosek, iż **„nie jest możliwe w pełni skuteczne zapewnienie bezpieczeństwa publicznego bez udziału i wsparcia wysoko zaawansowanych technologii i instrumentów informatycznych”**. To swego rodzaju przesłanie skłoniło na początku XXI wieku grupę naukowców i przedstawicieli organów ścigania – **na czele z ówczesnym Wielkopolskim Komendantem Wojewódzkim Policji nadinsp. Henrykiem Tusińskim** – do podjęcia intensywnych działań w kierunku zawiązania swoistej sieci współpracy naukowo-badawczej.

Kluczowym etapem na drodze omawiania strategicznej koncepcji współpracy podmiotów wymiaru sprawiedliwości i służb podlegających MSWiA z jednostkami badawczymi stała się międzynarodowa konferencja pod hasłem „Nowoczesne metody naukowego wsparcia zarządzania bezpieczeństwem publicznym w Unii Europejskiej” która została zorganizowana w Poznaniu. Patronat konferencji objął Komendant Główny Policji przy współudziale Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Politechniki Gdańskiej. Podczas tej konferencji podpisano porozumienie o powołaniu „Naukowej Sieci Uniwersyteckiej - POLSKIEJ PLATFORMY BEZPIECZEŃSTWA WEWNĘTRZNEGO”, w celu wzmocnienia współpracy pomiędzy sektorami nauki, badań, rozwoju oraz edukacji w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Podpisanie porozumienia objęli swym patronatem: Dyrektor Departamentu Badań na Rzecz Bezpieczeństwa i Obronności Ministerstwa Nauki i Informatyzacji - płk Tomasz Korza, Komendant Główny Policji - Generalny inspektor Leszek Szreder oraz piszący te słowa, pełniący wówczas funkcję Prodziekana Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku ds. Nauki. W gronie **sygnatariuszy** porozumienia znaleźli się natomiast: Wielkopolski Komendant Wojewódzki w Poznaniu - nadispektor Henryk Tusiński, dyrektor Witold Mazur reprezentujący Polskie Koleje Państwowe Spółka Akcyjna – Biuro ds. Obronnych, Prorektor ds.

¹⁰ Ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o *zmianie ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych*, Dz.U. z 2006 r., Nr 149, poz. 1078. Należy podkreślić, iż znowelizowana ustawa o świadku koronnym została przyjęta jako stały element polskiego porządku prawnego. Zob. E.W. Pływaczewski, *Świadek koronny jako instrument zwalczania przestępczości zorganizowanej*, Prokuratura i Prawo 2010, Nr 7-8, s. 93 i nast.

Współpracy z Zagranicą Akademii Górniczo-Hutniczej - prof.zw.dr hab. Andrzej Korbel, Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu - prof.zw.dr hab. Stanisław Lorenc, Rektor Akademii Ekonomicznej w Poznaniu - prof.zw.dr hab. Witold Jurek, Rektor Uniwersytetu w Białymstoku - prof.zw.dr hab. Marek Gębczyński, Prorektor ds. Rozwoju Uczelni Politechniki Poznańskiej - prof.zw.dr hab. Bogdan Matuszewski, Prorektor ds., Nauki Politechniki Gdańskiej - prof.zw.dr hab. Andrzej Stepnowski oraz Prorektor ds. Klinicznych i Kształcenia Podyplomowego Akademii Medycznej im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu - prof.zw.dr hab. Andrzej Obrębowski.

Powyższa inicjatywa skupiła ponadto inne instytucje dbające o bezpieczeństwo publiczne, w tym zdobyła poparcie przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości. Należy podkreślić, iż przedsięwzięcie tak pod względem oryginalności jak i swojego rozmiaru instytucjonalno-tematycznego nie było wcześniej praktykowane w polskiej tradycji dotyczącej współpracy na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego. **Wielkopolscy policjanci jako pierwsi w kraju włączyli się w tak szeroką współpracę na niwie naukowo-badawczo-rozwojowej, czynnie uczestnicząc w konsolidacji różnych środowisk.**

Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego (PPBW) powstała jako instytucja stawiająca sobie za cel tworzenie nowoczesnych narzędzi technologicznych, które będą istotnym wsparciem dla służb i instytucji odpowiedzialnych za porządek prawny i bezpieczeństwo obywateli. Zajmuje się ona także przygotowaniem odpowiedniego instrumentarium prawnego, kryminologicznego i kryminalistycznego, czego przykładem być może wkład legislacyjny PPBW w opracowanie ustawy o świadku koronnym oraz prace nad projektem ustawy o czynnościach operacyjno-rozpoznawczych¹¹.

Słowo platforma przyjmuje w tym przypadku znaczenie płaszczyzny, na której odbywa się wspólne realizowanie projektów, gdzie doświadczenie i praktyka idą w parze w z nowoczesnością. PPBW prowadzi szereg prac naukowo-badawczych, realizowanych przez przedstawicieli świata nauki i organów ścigania zrzeszonych w konsorcjum. W jego skład wchodzi państwowe uczelnie wyższe: Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Uniwersytet w Białymstoku, Politechnika Gdańska, Politechnika Poznańska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Wojskowa Akademia Techniczna oraz Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe afiliowane przy Instytucie Chemii Bioorganicznej PAN, jak również polska Policja i Straż Graniczna.

Według informacji pochodzących bezpośrednio od Policji i innych służb mundurowych, w celu sprawnego wykrywania działań przestępczych, odpowiedniego zabezpieczania dowodów przestępstw, a kończąc na możliwie szybkim procesie sądowym konieczne jest doposażenie służb w nowoczesne narzędzia. W szczególności dotyczy to narzędzi informatycznych i teleinformatycznych pozwalających na zwiększenie efektywności podejmowanych działań. Toteż prowadzone prace na bieżąco konsultowane są z przedstawicielami służb i instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek prawny w Rzeczypospolitej Polskiej: Policję (Komendę Główną Policji oraz wybrane

¹¹ Szeroko na ten temat – zob. L. Paprzycki, Z. Rau (red.), *Praktyczne elementy zwalczania przestępczości zorganizowanej i terroryzmu*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2009.

Komendy Wojewódzkie), Prokuraturę, Straż Graniczną, Sąd Najwyższy oraz przedstawicieli sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Służbę Więzienną oraz przedstawicieli Wojska Polskiego – Żandarmerii Wojskowej i Wojsk Specjalnych. Łącznie we wszystkie prace naukowo badawcze i wdrożeniowe zaangażowane jest ponad 1200 osób z poszczególnych zespołów badawczych, funkcjonariuszy policji, innych organów ścigania, przedstawicieli prokuratury i wymiaru sprawiedliwości oraz przemysłu¹².

Działania podejmowane przez Polską Platformę Bezpieczeństwa Wewnętrznego możemy podzielić na trzy etapy. Pierwszy z nich dotyczy zapoznania się z potrzebami wymiaru spraw wewnętrznych, prokuratury oraz wymiaru sprawiedliwości w zakresie nowoczesnych technologii, które zwiększą efektywność i skuteczność służb, prokuratury i sądownictwa. Kolejny etap polega na wykorzystaniu bazy naukowo-badawczej do stworzenia odpowiednich prototypów, będących efektem poszczególnych badań. Ostatnią fazę prac PPBW stanowi poszukiwanie partnerów do współpracy wśród przedsiębiorców, którzy byliby w stanie wyprodukować określoną liczbę produktów i wprowadzić je do sektora gospodarczego.

Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego niewątpliwie wpisuje się i realizuje te działania. Wieloletnie prace poświęcone tworzeniu nowoczesnych narzędzi technologicznych oraz duże doświadczenie z zakresu komercjalizacji badań naukowych powodują, że środowisko związane z PPBW jest jednym z liderów w działaniach zmierzających do znalezienia wspólnego mianownika dla nauki i biznesu. Znaczne zainteresowanie efektami podjętych prac pozwala na to, aby z ostrożnym optymizmem spoglądać na przyszłe wprowadzanie konkretnych produktów na rynek polski i europejski.

Należy podkreślić, iż zarówno koncepcja, jak i konkretne działania Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego, tak pod względem oryginalności jak i swojego rozmiaru instytucjonalno-tematycznego, mają charakter unikatowy w polskiej tradycji dotyczącej współpracy na rzecz bezpieczeństwa wewnętrznego.

Działalność i osiągnięcia Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego PPBW były wielokrotnie przedmiotem prezentacji na forum międzynarodowym. We wrześniu 2005 roku odbył się wyjazd studyjny 22 przedstawicieli Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego do Brukseli. Program pobytu obejmował spotkania seminaryjne z eurodeputowanymi oraz przedstawicielami Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego. W trakcie seminariów zostały szeroko zaprezentowane założenia badawcze PPBW oraz możliwości rozwojowe polskiej nauki nie tylko na płaszczyźnie krajowej, ale również europejskiej. Zostały one przyjęte z ogromnym zainteresowaniem. Podczas rozmów z przedstawicielami Parlamentu Europejskiego ustalono możliwości pozyskiwania środków Unii Europejskiej jak również określono kierunki dalszego rozwoju tej inicjatywy.

Kolejna międzynarodowa prezentacja osiągnięć PPBW była udziałem piszącego te słowa w 2008 r. na specjalne zaproszenie Organizatorów 3rd

¹² Bliżej E.W. Pływaczewski, Z. Rau, *The Polish Platform for Homeland Security – a Pioneer Initiative for Up-to-date Security in the European Union*, w: *Current Problems of the Penal Law and Criminology. Aktuelle Probleme des Strafrechts und der Kriminologie*, Edited by/Herausgegeben von Emil W. Pływaczewski, Temida 2, Białystok 2009, s.s.445 i nast.

European Security Research Conference¹³, – głównego forum w zakresie badań nad bezpieczeństwem w Europie, w której wzięło udział około 1200 uczestników¹⁴. Osiągnięcia PPBW, zwłaszcza w zakresie obejmującym technologie podwójnego zastosowania, zyskały na tej Konferencji najwyższe oceny.

W 2010 r. członkowie PPBW: prof. E. W. Pływaczewski (UwB), dr W. Filipkowski (UwB) oraz dr Z. Rau (Dyrektor Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego) zostali powołani do składu oficjalnej polskiej delegacji na XI Kongres ONZ w sprawie zapobiegania przestępczości i sprawiedliwości karnej, której przewodniczył dr hab. J. J. Kisielewski – Ambasador RP w Brazylii. Udział polskiej delegacji w Kongresie był znaczący, tak w wymiarze formalnym jak i merytorycznym. W jednym z głównych obszarów tematycznych Kongresu (obejmującym aktualne trendy w zakresie wykorzystania nauki i technologii przez sprawców oraz organy odpowiedzialne za zwalczanie przestępczości, z uwzględnieniem problemu cyberprzestępczości), najwyżżej oceniana została prezentacja prof. E.W. Pływaczewskiego i dr. W. Filipkowskiego. Stanowiła ona reasumpcję dotychczasowych dokonań PPBW na kanwie realizowanych blisko 20 dużych projektów naukowo-badawczych. Osiągnięciami w takiej skali nie mógł poszczycić się żaden z krajów uczestniczących w Kongresie. Warto przy tym nadmienić, iż dr W. Filipkowskiemu powierzono funkcję sprawozdawcy wskazanego wyżej obszaru tematycznego, prof. E.W. Pływaczewskiego wybrano zaś do składu wiceprezydentów Kongresu¹⁵.

W 2011 r. PPBW była współorganizatorem i Głównym Partnerem Merytorycznym kolejnej europejskiej Konferencji dotyczącej badań na rzecz bezpieczeństwa¹⁶, która odbyła się we wrześniu 2011 r. w Warszawie. Osiągnięcia PPBW były szeroko prezentowane w czasie tej imprezy, zarówno na specjalnych stoiskach poszczególnych zespołów badawczych reprezentujących naukową sieć PPBW, jak i w czasie sesji konferencyjnych - zwłaszcza podczas sesji zatytułowanej „**Security of Financial Operations – Advanced Technologies for Penal Procedure**”, moderowanej przez piszącego te słowa.

Wreszcie na XVI Światowym Kongresie Kryminologicznym w Kobe E.W. Pływaczewskiemu powierzono kierowanie sesją nr 7224 nt. technologii i strategii przeciwdziałania przestępczości, w której m.in. przedstawił referat pt. „*New Directions of Criminological Research in Europe*”, eksponujący główne cele i osiągnięcia Polskiej Platformy bezpieczeństwa Wewnętrznego, które uczestnicy sesji ocenili jako nowatorskie w skali światowej¹⁷.

W ramach zakrojonych na tak szeroką skalę działań PPBW wielkopolscy policjanci brali bardzo czynny udział w przygotowaniu m.in. niżej wybranych

¹³ CNI – Paris La Defense (France), 29-30 September 2008.

¹⁴ Bliżej E.W. Pływaczewski, *Sprawozdanie z II Europejskiej Konferencji nt. badań nad bezpieczeństwem* (Paryż, 29-30 września 2008 r.), Prokuratura i Prawo 2009, nr 6.

¹⁵ Zob. E.W. Pływaczewski, *Zapobieganie przestępczości i sprawiedliwość karna*. XII Kongres Organizacji Narodów Zjednoczonych (Salwador, Brazylia, 12-19 IV 2010), Państwo i Prawo 2010, nr 10, s.133 i nast. Szerzej na temat tego Kongresu – zob. E.W. Pływaczewski, *Współczesne tendencje przestępczości i kierunki jej przeciwdziałania z perspektywy XII. Kongresu ONZ*, w: Teoretyczne i praktyczne problemy współczesnego prawa karnego. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Bojarskiemu, pod redakcją A. Michalskiej-Warias, I. Nowikowskiego i J. Piórkowskiej-Flieger, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2011, s. 781 i nast.

¹⁶ Security Research Conference, Warsaw – Hilton Hotel, 19-21 September 2011.

¹⁷ Zob. E.W. Pływaczewski, *XVI Światowy Kongres Kryminologii* (Kobe, 5-9.VIII.2011 r.), Państwo i Prawo 2012, nr 4, s.128-130)

i przedstawionych narzędzi techniczno-informatycznych, które zostały już przekazane lub są w przygotowaniu do wdrożenia w Policji. Wiedza i doświadczenie funkcjonariuszy zostały również uwzględnione przy realizacji tych części projektów, których celem było zdiagnozowanie wieloskładnikowych aspektów dotyczących wybranych form przestępczości oraz analizę stosowanego w tym zakresie prawa przy uwzględnieniu rozwiązań przyjętych w innych, wybranych krajach.

Wśród zrealizowanych już projektów wymienić można **„System tłumaczenia automatycznego opracowany na potrzeby poprawy bezpieczeństwa publicznego”**. Projekt ten realizowany był pod kierunkiem prof. dr hab. Krzysztofa Jassemę z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Jego celem było opracowanie i wdrożenie systemu tłumaczenia automatycznego dedykowanego głównie Policji i Straży Granicznej. Skuteczność i jakość tłumaczenia systemu miały zapewnić specyficzne dla organów ścigania korpusy tekstów z dziedziny bezpieczeństwa publicznego. Korpusy te zostały wykorzystane w dwojaki sposób:

- uzyskano słownik polsko-angielski fraz o wielkości przekraczającej 1 milion
- zbudowano pamięć tłumaczeń, w której przechowywane będzie ponad 8 milionów jednostek tłumaczenia.

Dla tłumaczonych dokumentów, istotnych dla bezpieczeństwa a pochodzących z różnych krajów współpracujących w Polskimi organami ścigania, oczekuje się, by zdania tej samej treści były zawsze przełożone w ten sam sposób, a to gwarantuje wynik omawianego projektu.

Kolejne narzędzie wspomagające analizę dowodów o nazwie **AFIZ** (Analizator Faktów i Związków) zostało przygotowane przez zespół pod kierunkiem prof. dra hab. inż. Czesława Jędrzejka z Politechniki Poznańskiej. To rozwiązanie informatyczne powstało przy czynnym udziale wielkopolskich funkcjonariuszy a jego celem nadrzędnym było uproszczenie procesu kojarzenia informacji dynamicznie uzyskiwanych w trakcie prowadzenia działań operacyjnych. Narzędzie niejednokrotnie pomogło już w pracy wielkopolskim policjantom przy poszukiwaniu osób.

Funkcjonariusze wielkopolskiej Policji uczestniczyli również przy konstruowaniu założeń a następnie budowie systemu w ramach projektu **„Opracowanie zaawansowanych metod i stworzenie rozszerzalnych funkcjonalnie narzędzi informatycznych wspomagających działania operacyjne i śledcze służb bezpieczeństwa publicznego”**.

W ramach projektu zrealizowanego pod kierunkiem prof. dr hab. inż. Edwarda Nawareckiego z Akademii Górniczo-Hutniczej im. St. Staszica w Krakowie przygotowano rozwiązania informatyczne wspierające pracę służb mundurowych obejmujące w szczególności środowisko wspomagające analizę kryminalną, służące do tworzenia i integracji baz danych, wstępnego przetwarzania, a także właściwej analizy danych z różnych źródeł, graficznego przedstawiania jej wyników na różnego typu diagramach oraz sporządzania raportu z procesu analizy.

Aktywny udział m.in. wielkopolskich policjantów przyczynił się do powstania systemu do **Automatycznego Rozpoznawania Mowy** (ARM) w ramach projektów badawczych realizowany przez:

- Fundację Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (projekt pod hasłem „Technologie przetwarzania oraz rozpoznawania

informacji słownych w systemach bezpieczeństwa wewnętrznego”) oraz

- Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe oraz Stowarzyszenie Polska Platforma Bezpieczeństwa Wewnętrznego, przy współpracy z Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.(projekt pod hasłem „Zintegrowany system automatycznej konwersji mowy polskiej na tekst oparty na modelu językowym stworzonym w środowisku analizy i obiegu dokumentów prawniczych w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego”).

W wyniku niespełna 5 lat pracy powstała aplikacja, która rozpoznaje mowę dyktowaną w warunkach biurowych i przetwarza na tekst. Wdrożenie w służbach mundurowych oraz innych organach ścigania tego rodzaju zaawansowanego narzędzia zdecydowanie usprawni i przyspieszy przygotowywanie wszelkiego rodzaju notatek, protokołów czy stenogramów poprzez odsłuchiwanie nagrań i ich dyktowanie.

Należałoby również wspomnieć o projekcie badawczym pt. „Monitoring, identyfikacja i przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa obywateli”, który został zrealizowany w latach 2011-2014 przez Uniwersytet w Białymstoku (lider projektu) oraz Wojskową Akademię Techniczną. Wykonawcy tego projektu postawili sobie za cel kompleksowe podejście do kwestii monitorowania i identyfikacji zagrożeń dla bezpieczeństwa obywateli, zjawisk przestępczości zorganizowanej oraz terroryzmu, w szczególności w obszarze Internetu jak również nowoczesnych technologii. Dla projektu priorytetem była efektywność i adekwatność zastosowania nowych technologii w walce z przestępczością zorganizowaną i terroryzmem, biorąc pod uwagę zwłaszcza ich transnarodowy charakter.

Wynikiem prac jest wszechstronna praktyczna ocena powyższych rozwiązań oraz przygotowanie postulatów *de lege ferenda* wraz z ich rzetelnym uzasadnieniem. Projekt jest prawną klamrą spinającą wszystkie pozostałe projekty technologiczne realizowane w ramach PPBW. Prowadzone analizy, jak i zgłaszane rozwiązania dotyczyły w jednakowym stopniu warstwy prawnej oraz technicznej.

Istotą działań podejmowanych w ramach powstałej w 2005 roku Polskiej Platformy Bezpieczeństwa Wewnętrznego - sieci porozumienia pomiędzy uczelniami, organami dbającymi o bezpieczeństwo i porządek publiczny oraz innymi partnerami publicznymi, było i jest, aby efekty prac naukowych były maksymalnie dostosowane do faktycznych potrzeb ostatecznych użytkowników, którymi są przede wszystkim funkcjonariusze służb odpowiedzialnych za państwo i jego obywateli.

Jak już wyżej podkreślano, wielkopolscy policjanci okazali się pierwszymi w kraju, którzy podjęli się tak szerokiej współpracy na niwie naukowo-badawczej oraz rozwojowej, wnosząc istotny wkład w konsolidację różnych środowisk w pracach na rzecz bezpieczeństwa publicznego. Pomimo wielu codziennie realizowanych obowiązków wielkopolscy policjanci - przy aprobacie Kierownictwa Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu - nadal wspierają i uczestniczą w tych pracach, co wymiennie przekłada się na efekt projektowanych narzędzi i opracowanych wniosków na podstawie licznych analiz.

Działania naukowo-badawcze na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa publicznego (ze szczególnym uwzględnieniem roli wielkopolskiej Policji)

Streszczenie

Artykuł przedstawia zaangażowanie wielkopolskich policjantów w zakresie współpracy z uczelniami wyższymi i instytucjami pro naukowymi w rozwój badań naukowych w obszarze bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Research activities to ensure public safety (with a particular emphasis on the role of the police in region of Wielkopolska)

Summary

The article presents the commitment of Police officers from Wielkopolska Regional Police Force in the development of scientific researches in the field of safety and public order in co-operation with the universities and educational institutions.

WSPOMNIENIA I REFLEKSJE BYŁYCH ZASTĘPCÓW KOMENDANTÓW GŁÓWNYCH POLICJI

Memories and reflections of former Deputy Commanders-in-chief of Polish Police

Zdzisław CENTKOWSKI

Nadinspektor Policji w stanie spoczynku

WIELKOPOLSCY POLICJANCI - WYZWANIA XXI WIEKU.

Wielkopolska police - challenges of the XXI century

Budzące podziw świata zmiany polityczne w Polsce, będące przed 25 laty zaczynem nowych rozwiązań społecznych i ekonomicznych w krajach środkowej i wschodniej Europy, były także wyzwaniem dla nowo wybranych władz, które przejęły na siebie ciężar sprostania oczekiwaniom wyborców.

Oczekiwaniom na poprawę życia, kontakt ze światem zachodnim, a przede wszystkim na możliwość decydowania o swojej przyszłości. Oznaczało to konieczność stworzenia nowych relacji między władzą a obywatelami, przybliżenia tej władzy do obywateli i uznania, iż jej konstytucyjnym obowiązkiem jest ochrona obywateli przed naruszeniem ich praw.

Tworzeniu nowych struktur i regulujących ich działanie przepisów towarzyszyły trudne rozmowy na szczepku parlamentarnym, pracy rządowej komisji pod kierunkiem profesora Michała Kuleszy przygotowującej wizję sprawnej administracji, a także liczne publikacje aktywnie uczestniczących w tym przedsięwzięciu ludzi nauki i mediów.

Podjęte wówczas decyzje oznaczały w Polsce utworzenie administracji samorządowej, która przejęła liczne kompetencje od administracji państwowej, powrót do struktury 16 województw i powierzenie funkcji kierowniczych na wszystkich szczeblach nowym kadrom. Sprawność tych ostatnich decydować miała o skuteczności zamierzeń. Wzorem ich postępowania miały być tradycje administracji z dwudziestolecia międzywojennego, doświadczenia europejskich państwach zachodnich, a także wiedza wyniesiona z własnej praktyki zawodowej i coraz lepszych kontaktów z przedstawicielami administracji państw zachodnich.

Wszystkie te problemy znalazły swoje odbicie w nowo utworzonej Policji. Dotyczyły one zmian kadrowych na niemal wszystkich stanowiskach kierowniczych, zmiany struktur - nie zawsze udanych np. tworzenie „Policji Lokalnej” w miejsce dotąd funkcjonujących dzielnicowych - likwidacji pionu do walki z przestępczością gospodarczą a także tworzenie wielu nowych jednostek policyjnych co miało być wyrazem przybliżenia Policji do potrzeb obywateli.

Inspiratorami zmian kadrowych i strukturalnych w Policji byli sympatyzujący z wiodącym wówczas ruchem solidarnościowym związkowcy policyjni, nie zawsze

mający wystarczające doświadczenie zawodowe i wiedzę o procedurach sprzyjających skutecznemu funkcjonowaniu Policji zachodnich. Zdecydowane oczekiwania związkowców dot. między innymi prawa do opiniowania kandydatów na kierownicze stanowiska, budziły niepokój nie tylko ustępującej kadrze kierowniczej milicji, lecz także wśród starszych stażem funkcjonariuszy obawiających się prawdopodobnej, na wzór innych służb weryfikacji, mogącej oznaczać zwolnienie ze służby i pozbawienie nabytych praw. Obawy te, jak się okazało nieuzasadnione, spowodowały jednak liczne odejścia „do cywila” i znaczący ubytek doświadczonej kadry.

Entuzjazm związkowców, nie dający gwarancji skuteczności zmian, neutralizowany był opiniami bardziej stonowanymi, wyrażanymi między innymi przez hierarchów kościelnych. Kontakt policjantów wielkopolskich z Metropolitą Poznańskim arcybiskupem Jerzym Strobą owocował między innymi powołaniem kapelanów policyjnych. Trudno sobie wyobrazić obecnie brak w życiu poznańskich komend ich kapelana księdza prałata Stefana Komorowskiego, który powinność kapelana przyjął nie bez wahania z uwagi na wcześniejsze trudne relacje z władzą, związane między innymi z budową nowej świątyni przy ulicy Swoboda - dzisiaj Kościoła Garnizonowego Policji i Kościoła Parafii pod wezwaniem świętego Jerzego.

Znaczącą aktywność w zachodzących zmianach wykazywały też samorządy, kierujące się potrzebą posiadania "własnej policji", ale także działające z myślą o materialnym wsparciu potrzeb Policji, przez bezpośrednie zasilanie budżetu komend, co pozwalało zarówno na zwiększenie stanów osobowych służb patrolowych, jak i poprawę wyposażenia jednostek policyjnych, bądź tworzenie instytucji (np. straże miejskie) lub fundacji, które w zgodzie z wolą ich założycieli miały uczestniczyć w procesie zapobiegania lub zwalczania przestępczości.

Jedną z najbardziej efektywnych fundacji jakie ustanowiono wówczas w kraju, była fundacja „Asekuracja”, powołana z inspiracji ówczesnego prezydenta miasta Poznania Wojciech Szczęsnego Kaczmarka. W okresie swojej dwudziestoletniej działalności, fundacja ta kierowana przez będących w służbie lub byłych policjantów poznańskiego garnizonu, a także funkcjonujących w Zgromadzeniu Fundatorów przedstawicieli poznańskich instytucji bankowych i ubezpieczeniowych, ze środków własnych wybudowała lub rozbudowała kilkanaście siedzib policyjnych, a także w znacznym zakresie wyposażała Policję w sprzęt transportowy, komputerowy i kwaterunkowy, wspierając ją także w kosztach związanych ze szkoleniem, kontaktami zagranicznymi oraz promowaniem działań zapobiegających przestępczości. Fundacja „Asekuracja” swoją działalność zakończyła w 2010 roku wybudowaniem pomnika poświęconego poznańskim policjantom zamordowanym przez okupantów w czasie drugiej wojny światowej, w tym 340 spoczywającym na Cmentarzu Wojennym w Miednoje.

Odsłonięciu pomnika, usytuowanego w sąsiedztwie Kościoła Garnizonowego Policji w Poznaniu, towarzyszyły konferencja naukowa i specjalna publikacja z danymi biograficznymi wszystkich upamiętnionych ofiar. Praca nad przygotowaniem publikacji, trwająca wiele miesięcy, pozwoliła nawiązać kontakty zarówno z rodzinami zamordowanych policjantów, jak i z jednostkami Policji, w których oni pełnili służbę. To zbliżenie miało nie tylko wyraz emocjonalny, lecz także pozostanie w pamięci jako dowód kontynuacji dorobku przedwojennych policjantów, głównie w zakresie ich kontaktu z lokalną społecznością. Pozostanie

także wzorem dla obecnie pełniących służbę policjantów w realizacji ich ustawowych zadań.

Ostatnie dziesięciolecie charakteryzujące się ogromnym rozwojem sposobów funkcjonowania nowoczesnych społeczeństw nie mogły pozostać bez wpływu na kształt i formułę działania państwa. Postęp w technikach komunikacji społecznej, jaki odnotowaliśmy w minionych latach, pozwolił zweryfikować wcześniejsze poglądy na temat sposobu wykonywania swoich powinności także przez polską Policję. Ograniczono liczbę funkcjonujących jednostek Policji. Obecność policjantów w terenie na którym wcześniej istniały posterunki czy komisariaty zapewniają teraz zmotoryzowane patrole, co ogranicza niewątpliwie możliwość bezpośredniego kontaktu mieszkańców z policjantami, prowadzenie z nimi rozmów, a w konsekwencji powoduje utratę bezpośredniej znajomości obywatela z policjantem. Wypada mieć nadzieję, że tą utraconą bliskość zastąpią nowe dostępne już wszędzie telefony komórkowe i komputery, a także nowe techniki porozumiewania się z lokalnymi środowiskami. Ostatnio z entuzjazmem przyjmuje się „debaty społeczne” dające możliwość bezpośredniego kontaktu z obywatelem i reakcje na zgłoszone przez niego potrzeby związane z bezpieczeństwem publicznym.

Stosunkowo szybko zweryfikowano także decyzje dot. zmiany struktur. Przywrócono instytucję policjanta – dzielnicowego, a ochroną gospodarki narodowej, teraz realizowanej głównie przez podmioty nieuspołecznione, zajęło się utworzone pod kierunkiem inspektora Marka Ochockiego Biuro do walki z Przestępczością Zorganizowaną przekształcone później w Centralne Biuro Śledcze. Tym ciągle doskonalonym strukturom wypada życzyć powodzenia i skutecznej działalności.

Dynamiczniej zmianie uległy także w ostatnich latach „techniki zarządzania zasobami ludzkimi”. Ten nowy język, ale i oceny, odnoszące się do coraz lepiej wykształconej i przygotowanej do wykonywania zadań, obsady poszczególnych komend, komisariatów i posterunków są potwierdzeniem postępu, pozwalającego wierzyć we właściwe przygotowanie kadry zarządzającej Policją jej niezależność od elit politycznych.

Duża rotacja na stanowiskach kierowniczych wymaga niewątpliwiej rozwagi przy przetworzeniu mechanizmów przygotowywania kandydatów do powierzonych im funkcji.

Sprawne, na miarę oczekiwań społecznych zarządzanie Policją to także nowe formuły władania majątkiem Policji, szczególnie zaś rosnącymi zasobami technicznego wyposażenia, będącego gwarantem skutecznej działalności we wszystkich okolicznościach.

Nie bez wpływu na pozytywną ocenę poznańskich policjantów pozostają w ostatnich latach także ich zachowania na gruncie kulturalnym i społecznym. Wymienić tu można organizowane z udziałem policjantów festyny, spotkania z młodzieżą szkolną, występy policyjnego chóru, wernisaże członków Stowarzyszenia Twórców ich sympatyków kultury przy Komendzie Wojewódzkiej, posługę kapelanów policyjnych, a także działania wielu innych przyjaznych Policji organizacji i stowarzyszeń, jak np. Stowarzyszenie „Memoramus” kierowanego przez Wincentego Dowojnę - emerytowanego policjanta, organizującego każdego roku Winyjazydy grupy młodzieży poznańskich szkół średnich do Katynia czy Miednoje.

Pozyskiwanie aktywności Wielkopolan do ich współdziałania w trosce o poczucie bezpieczeństwa i rosnącego poziomu skuteczności poszczególnych formacji policyjnych, są gwarancją utrwalenia opinii o gospodarnych, dbających o porządek Wielkopolan.

W przygotowaniu wspomnień uczestniczył gen. Zenon Smolarek - w latach 1989 - 1991 Komendant Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, a później do 1995 roku Komendant Główny Policji.

Waldemar JARCZEWSKI

Nadinspektor Policji w stanie spoczynku

CO DZIŚ MOGĘ PRZEKAZAĆ INNYM?

What can I pass on to others today?

Kończąc studia w Szczytnie w 1983 r. nie miałem pojęcia jaki kierunek pracy będzie dla mnie odpowiedni, da szansę rozwoju i możliwości awansu. W zasadzie o wszystkim zadecydowali przełożeni, za co dziś mogę być im bardzo wdzięczny, gdyż skierowali mnie do pracy w Wydziale Dochodzeniowo-Śledczym ówczesnej Komendy Wojewódzkiej Milicji w Lesznie. Zadomowiłem się tam na dobre, a i szczęście mi dopisywało. Tym szczęściem byli ludzie, od których mogłem się uczyć twardego dochodzeniowego rzemiosła. Dziś oceniając początki mojej pracy i spoglądając na kariery oraz szanse rozwoju młodych policjantów przełożeni muszą pamiętać o jednym: *aby nigdy nie zaginęła szczególna troska o młode policyjne pokolenie*. Jeżeli ma się to szczęście trafić na prawdziwy wzorzec przełożonego, to istnieją zdecydowanie większe szanse na właściwy rozwój młodych kadr. Nie ma tu znaczenia pion do którego w konsekwencji trafiają policjanci, *wszędzie potrzebne są wzorce*, byle tylko wystarczyło ich dla młodego pokolenia. Z wiekiem, po 8 latach pracy w dochodzeniówce, sam zostałem przełożonym, naczelnikiem tego wydziału. Trudne to było kierowanie, w większości starszymi kolegami z którymi do niedawna współpracowałem bezpośrednio. Jedno doświadczenie wyniosłem z tego okresu na całe życie - *nigdy nie deprecjonowałem podwładnych, traktowałem ich zawsze jak partnerów*. Owszem, zdarzały się ostre dyskusje, zwracanie uwagi, jednak oparte o zasady partnerskiej dyskusji. Wnet przyszło nowe wyzwanie - zostałem Komendantem Miejskim Policji w Lesznie. Kierować jednostką podstawową przyszło mi bez jakiegokolwiek wcześniejszego doświadczenia pracy w jej strukturach. Patrząc na komendy powiatowe czy miejskie z poziomu wyłącznie Komendy Wojewódzkiej Policji, widzi się tak wąski wycinek pracy, iż nie rozumie się całego złożonego mechanizmu jaki decyduje o powodzeniu pracy takiej jednostki jako całości. Niestety byłem obarczony tym elementem niewiedzy. Dlatego kolejne przesłanie jakie dziś mogę przekazać młodym przełożonym dotyczy tego *by nie wstydzili się uczyć od swoich podwładnych. By dopuszczali ich do dyskusji i wyciągali możliwe najlepsze wnioski*

dla instytucji jaka kierują i dla siebie samych. Mając za sobą znajomość jednego z odcinków policyjnej pracy, tego z zakresu pionu kryminalnego, coraz bardziej i częściej zacząłem doceniać rolę pionu prewencyjnego. Do tego stopnia, że w szybkim czasie doszedłem do wniosku, że ma on decydujące znaczenie dla wizerunku całej organizacji jaką jest Policja. Tak, do takich oczywistych prawd dochodziło się wtedy samemu, albowiem był to rok 1993 i o uspołecznieniu działań Policji oraz roli prewencji kryminalnej, a tym samym szerokim podejściu do elementów zwalczania przestępczości, dopiero rozpoczynano poważną dyskusję. Oczywiście ideałem w takiej sytuacji jest połączenie wiedzy teoretycznej z doświadczeniem funkcjonariuszy w tej dziedzinie, co pozwala nie tylko zapobiegać przyczynom przestępczości, ale też, co niezmiernie ważne, usunąć przyczyny i skutki jej powstawania. Tak kompleksowe podejście daje szansę na sukces, który przejawia się nie tylko w ograniczaniu liczby przestępstw ale i w budowie zaufania pomiędzy instytucjami powołanymi do ścigania przestępstw a społeczeństwem. Sukces ten jednak będzie pełniejszy, jeżeli do realizacji włączy się nie tylko Policja czy administracja, ale i samorząd lokalny. Początki nie były jednak łatwe, zagrożenia dla takiego zintegrowanego podejścia w dziedzinie zapobiegania przestępczości tkwiły w świadomości samych policjantów, którzy w pierwszej fazie transformacji ustrojowej niechętnie wsłuchiwali się w głosy z zewnątrz uznając, że sami najlepiej wiedzą, co jest ważne dla bezpieczeństwa ludzi. Stwierdzenie to opieram na własnym doświadczeniu kierowania Komendą Miejską Policji w Lesznie w latach 1993 – 1999. Ta konieczna zmiana dotyczyła również i mojej świadomości. Gdyby w 1993 r. ktokolwiek zadał mi pytanie, jakie jest najważniejsze zadanie Policji w dziedzinie bezpieczeństwa i porządku publicznego, bez wahania udzieliłbym odpowiedzi, że wykrywalność przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, a w szczególności zabójstw, których w „moim powiecie” popełniano zaledwie kilka rocznie, a przyczyną większości z nich były konflikty o charakterze rodzinnym. Dziś powszechnie wiadomo, że, *to nie poziom wykrycia przestępstw decyduje o realnym poczuciu bezpieczeństwa, a tylko niekiedy, budzi on zainteresowanie specjalistów i mediów.* Tak głęboko zakorzenione były we mnie priorytety działań Policji oparte na statystycznej ocenie pracy. Dziś te prawdy znane są powszechnie, wtedy były dopiero odkrywane. *Jednak przy nawet najlepszej wiedzy, najlepszych chęciach niewiele się da osiągnąć jeżeli przełożony nie stworzy odpowiedniego klimatu pracy i zespołu, który będzie motorem pracy całej jednostki.* Jak stworzyć taki zespół? Należy rozpocząć od siebie. *Bądź zawsze blisko ludzi, pomagaj im, stawiaj zadania i rozliczaj. Bądź zawsze przykładem, jeżeli trzeba pracuj razem z podwładnymi, ale egzekwuj ich zakres obowiązków. Szanuj ludzi i bądź konsekwentny. Nie bój się podejmować decyzji, ale opieraj je na zdaniu zespołu, chyba że musisz się stać arbitrem i rozstrzygnąć sporne kwestie samodzielnie. Nie unikaj odpowiedzialności, nie chowaj się za ludźmi gdyż natychmiast stracisz niezbędny do kierowania autorytet. Ludzi oceniaj wedle ich dokonań i pracy, a nie zasłyszanych opinii. Pamiętaj, ten kto wydaje się mało przydatny na danym stanowisku, w danym czasie, może być niezwykle cenny na innym polu pracy. Staraj się zawsze dać szansę, chyba, że to jest już niemożliwe.* Dlaczego te zasady mają tak kapitalne znaczenie w tworzeniu zespołu i kierowaniu ludźmi? Bowiem są czytelne i zrozumiałe dla wszystkich. Pojąłem to po kilku latach pracy w Komendzie Miejskiej. To doświadczenie było niezwykle cenne gdy mianowano mnie na stanowisko Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego

Policji do spraw prewencji w Poznaniu. Nowe miejsce, nowe wyzwania, nowi ludzie, nowy zakres zadań. Tylko doświadczenie zdecydowanie większe, co było niezwykle pomocne, a nawet niezbędne w pracy, gdzie wymagano ode mnie jeszcze większej kreatywności, zaangażowania i wysiłku. Moja wiedza, choć już dużo szersza, ciągle była niedoskonała. I znowu okazały się kluczowe, przytoczone już uniwersalne zasady, dodam moje zasady, tworzenia harmonijnego zespołu. Najważniejszą wartością ciągle pozostało to, by w roli przełożonego umieć maksymalnie czerpać wiedzę z doświadczenia innych. Te sześć lat spędzonych w Poznaniu było fantastycznym doświadczeniem zawodowym, bez którego nie wyobrażam sobie dalszej kariery zawodowej, tak jak nie wyobrażam sobie jej bez doświadczeń z jednostki powiatowej. Potem wszystko było już banalnie proste. :-). Dwukrotne pełnienie funkcji Zastępcy Komendanta Głównego Policji oparłem na tych samych, sprawdzonych zasadach.

Dziękuję zatem wszystkim, bez wyjątków, za możliwość współpracy i cenne uwagi jakie pozwoliły mi stać się lepszym przełożonym. W Policji ważne są wszystkie piony, ale nawet taki zagorzały „dochodzeniowiec” jak ja, musiał przyznać rację tym, którzy w latach 90-tych przedstawiali jako pierwszoplanową rolę funkcjonariuszy prewencji.

Wspomnienia i refleksje byłych zastępców Komendantów Głównych Policji

Streszczenie

W artykułach przedstawiono wnioski z doświadczeń zawodowych i praktyczne rady byłych najwyższych w hierarchii służbowej Policji przełożonych - generałów polskiej Policji.

Memories and reflections of former Deputy Commanders-in-chief of Polish Police

Summary

The articles present the conclusions of professional experience and practical advice of the former executive staff - Polish Police Generals.

Tadeusz PAWLACZYK

Nadinspektor Policji w stanie spoczynku

95 LAT POLSKIEJ POLICJI – WSPOMNIENIA, DOŚWIADCZENIA, REFLEKSJE

The 95 years of the Polish Police - memories, experiences, reflections

Wielkopolska Policja doskonale wpisuje się w 95 – lecie istnienia Policji w Polsce¹⁸. Przy czym szczególnie istotne wydaje się funkcjonowanie Policji po zmianie ustrojowej dokonanej w 1989 roku. Przedstawiane są różne analizy i opinie dotyczące działań polskiej Policji na przestrzeni ostatnich 24 lat, jednak zawsze warto zwrócić uwagę na przebytą drogę, doświadczenia, uzyskane efekty i ocenę społeczną. Rozwiązanie Milicji Obywatelskiej powołanej w 1944 roku było początkiem tworzenia obecnej Policji¹⁹. Celem artykułu jest zwrócenie uwagi nie tylko na etapy rozwoju współczesnej Policji, ale i jej problemy. Podstawą są własne doświadczenia uzyskane w toku tworzenia Policji od 1990 roku oraz z lat późniejszych do 2009 roku w czasie kierowania przez autora komendami wojewódzkimi Policji w Lesznie, Poznaniu i Szczecinie oraz pełnienia funkcji oficera łącznikowego polskiej Policji w Berlinie. Należy pamiętać, że polska Policja powstała po wspomnianej zmianie ustrojowej i zaczęła funkcjonować w układzie 49 województw²⁰. Natomiast po reformie administracyjnej kraju w 1999 roku powstało 16 nowych obecnych komend wojewódzkich. Rozpoczęły one swoją działalność organizując i dostosowując struktury do nowego podziału administracyjnego²¹. W kolejnych latach w Policji przeprowadzono wiele zmian strukturalnych i jakościowych. Równie wielokrotnie dokonywano nowelizacji obowiązującej ustawy o Policji oraz przepisów wykonawczych. Podobnie zmieniały się przepisy prawne, które realizuje Policja w zakresie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. W minionym okresie następowały w Policji zmiany strukturalne w oparciu o system centralnego podporządkowania i hierarchiczności. Równolegle wprowadzano nowoczesne rozwiązania informatyczne, zmiany w zakresie łączności, transportu, wyposażenia policyjnego, remontowano i budowano siedziby komend, komisariatów i posterunków. W wielkopolskiej Policji systematycznie podejmowano działania podnosząc jej skuteczność. Można oceniać działalność Policji wielkopolskiej w latach 1990 – 1998 oraz od 1999 roku do chwili obecnej. W pierwszym okresie samodzielnie działały Komendy

¹⁸ Ustawę o Policji Państwowej Sejm uchwalił w dniu 24.07.1919 roku. Tym samym stracił moc Dekret Naczelnika Państwa z dnia 09. 01.1919 r. Organizacja Policji Komunalnej (Dz. Pr.P.P. Nr 5 poz. 98), który dał początek kształtowania Policji.

¹⁹ Milicja Obywatelska powstała na podstawie Dekretu PKWN o Milicji Obywatelskiej z dnia 07.10.1944 (Dz. U. z 1944 poz. 33)

²⁰ Dz. U. Nr 30 z 1990 poz. 179 z póź. zm. Ustawa o Policji z dn.06.04.1990r.

²¹ Reformę administracyjną kraju wprowadzono z dniem 01.01.1999 r. w ścisłym powiązaniu z podziału kompetencji i zadań na poziomie samorządowym i rządowym. Podstawową regulację wprowadzała ustawa o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. 1998 Nr 103 poz.652) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie utworzenia powiatów (Dz. U. 1998 Nr 103 poz. 652).

Wojewódzkie Policji w Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile i Poznaniu. Garnizon wielkopolskiej Policji już jako całość zaczął funkcjonować na obszarze powstałego nowego województwa od 1 stycznia 1999 roku, po utworzeniu jednej Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Zawsze zasadniczą podstawą oceny pozostawała głównie wykrywalność sprawców przestępstw oraz opinia społeczna. Artykuł zakończony jest wnioskami wynikającymi z zebranych doświadczeń w zakresie kierowania i funkcjonowania Policji.

Początki organizowania, powstania Policji

W 1990 roku po uchwaleniu ustawy o Policji powołano wszystkich komendantów wojewódzkich Policji, których zadaniem było utworzenie struktur Policji w podległym województwie. Wówczas Komendantami Wojewódzkimi zostali:

1/ Białą Podlaska - kpt. Celiński Antoni, 2/ Białystok – kpt. Kaliszewski Lucjan, 3/ Bielsko Białą – ppłk. Michna Jan, 4/ Bydgoszcz – mjr Wikariak Janusz, 5/ Chełm – ppłk Arski Ryszard, 6/ Ciechanów – kpt. Janowski Tadeusz, 7/ Częstochowa - kpt. Dźwig Jerzy, 8/ Elbląg - kpt. Kowalczyk Wiktor, 9/ Gdańsk – płk Bachorski Stefan, 10/ Gorzów – mjr Bara Mirosław, 11/ Jelenia Góra – płk Buzdrewicz Ferdynand, 12/ Kalisz – ppłk Ławniczak Tadeusz, 13/ Katowice – kpt. Hula Roman, 14/ Kielce – Fryderych Jacenty, 15/ Konin – kpt. Naparty Jan, 16/ Koszalin – ppłk Jakubowski Józef, 17/ Kraków – ppłk Tokarz Stefan, 18/ Krosno – mjr Totoń Mieczysław, 19/ Legnica – por. Pisarski Franciszek, 20/ Leszno – kpt. Pawlaczek Tadeusz, 21/Lublin – płk Koczwarski Andrzej, 22/ Łomża – mjr Tabor Stanisław, 23/ Łódź – gen. bryg. Ochocki Marek, 24/ Nowy Sącz - mjr Wereszka Zenon, 25/ Olsztyn – kpt. Jaroszewski Jerzy, 26/ Opole – ppłk Bogucki Wiesław, 27/ Ostrołęka – mjr Wysocki Eugeniusz, 28/ Piła – ppłk Tereba Mieczysław, 29/ Piotrków Trybunalski – ppłk Młynarski Józef, 30/ Płock – płk Książkiewicz Maciej, 31/ Poznań – mjr Smolarek Zenon, 32/ Przemyśl – mjr Hala Stanisław, 33/ Radom – ppłk Fabiański Zbigniew, 34/ Rzeszów – kpt. Białas Stanisław, 35/ Siedlce – kpt. Gańko Wiesław, 36/ Sieradz – mjr Pielucha Jan, 37/ Skierniewice – kpt. Adach Wiesław, 38/ Słupsk – ppłk Laszczyk Sławomir, 39/ Suwałki – kpt. Hołub Piotr, 40/ Szczecin – płk Stańczyk Jerzy, 41/ Tarnobrzeg – ppłk Wolski Stanisław, 42/ Tarnów – płk Ceglarski Edward, 43/ Toruń – płk Pietkiewicz Edward, 44/ Wałbrzych – ppłk Mucha Bogusław, 45/ Warszawa – ppłk Kamiński Michał, 46/ Włocławek – ppłk Czajkowski Wojciech, 47/ Wrocław – ppłk Anioła Piotr, 48/ Zamość – płk Makowski Stefan, 49/ Zielona Góra – mjr Majewski Franciszek.

Według informacji przekazanych przez Komendanta Głównego Policji, aż 40 komendantów wojewódzkich nie miało doświadczenia w kierowaniu województwem. Średni staż wynosił 23 lata, przy czym 8 komendantów miało staż do 15 lat, 25 było w przedziale 16 – 25 lat, a 16 komendantów miało ponad 20 lat stażu. Wiek komendantów mieścił się w przedziale od 35 do 58 lat.

Ministrem Spraw Wewnętrznych był wówczas gen. broni Czesław Kiszczak, a pierwszym Komendantem Głównym Policji płk Leszek Lamparski. Podczas pierwszej narady Komendantów Wojewódzkich odbytej w Warszawie w dniu 06.07.1990 r. pod kierownictwem Komendanta L. Lamparskiego przyjęto strategiczne kierunki działania Policji, przekazano szereg ważnych informacji i ustaleń, takich jak m.in. :

-
- tworzenie struktur Policji winno następować w sposób łagodny, z zachowaniem niezbędnej kadry, pamiętając, że jest to działanie na żywym organizmie,
  - organizowanie struktur komend wojewódzkich, rejonowych i komisariatów Policji będzie prowadzone w oparciu o przeliczone etaty milicyjne i cywilne,
  - komendanci wojewódzcy mają samodzielność działania, przy czym kierownictwo KGP nie wycofa się za zasady dużej autonomii komendantów wojewódzkich w organizacji struktur,
  - czynności prowadzone w kierunku zorganizowania naboru do Policji należy podejmować w oparciu o absolwentów szkół średnich i wyższych,
  - zasadą działania Policji jest apolityczność i nie uleganie wpływom partii, związków,
  - komendanci odpowiadają za majątek Policji w oparciu o obowiązujące przepisy,
  - należy zakończyć żywiołowość w działaniu, przejść do partnerskiej współpracy ze związkami zawodowymi, gdyż czas politycznych przemian już się dokonał,
  - konieczna jest poprawa dyscypliny i poziomu pracy, gdyż różnie jest w poszczególnych województwach,
  - poinformowano, że polska Policja wstąpi pod koniec roku do Interpolu, działania są zaawansowane, tak jak przygotowywane szkolenia dla policjantów we Francji, a nawet w Wlk. Brytanii,
  - należy zracjonalizować zatrudnienia i zróżnicowania płac w Policji, gdyż są różne kryteria naliczeń etatowych (wykrywcze, liczba mieszkańców, itp.), a powinno obowiązywać kryterium uniwersalne,
  - stwierdzono brak pozytywnych prognoz w przestępczości, postępujący wzrost, przy obniżającej się zdolności wykrywczej w podstawowych kategoriach przestępstw, a także pojawiającej się przestępczości zorganizowanej,
  - przyjęto kierunek zmierzający do likwidacji stereotypu ograniczonego policjanta, odzyskiwania zaufania społeczeństwa poprzez kulturę osobistą policjantów, takt i właściwą reakcję na zgłaszane przestępstwa i wykroczenia²².

Przedstawione podstawowe kierunki działań przekazane komendantom wojewódzkim Policji wraz z innymi ustaleniami, informacjami i poleceniami merytorycznymi w zakresie zwalczania i ograniczania przestępczości w Polsce były podstawą do podejmowania czynności na terenie województw. Natomiast uchwalona ustawa o Policji określała zadania i zasady funkcjonowania Policji niezbędne przy budowaniu struktur nowego organizmu zajmującego się bezpieczeństwem i porządkiem publicznym w kraju. Oczywiście nie wszyscy uznawali ustawę o Policji za najlepsze rozwiązanie. Pojawiały się różne pomysły i propozycje dotyczące tworzenia, funkcjonowania Policji, jej struktur, zadań

---

²² Wymienione zostały niektóre z ustaleń i kierunków przyjętych podczas pierwszej narady komendantów wojewódzkich Policji. Zostały one opracowane na podstawie informacji autora, uczestnika narady.

i podległości²³. Jednak nie znalazły one powszechnego uznania i akceptacji. W 1990 roku podstawowym zadaniem było szybkie utworzenie struktur Policji, tak aby opanować wzrost przestępczości i nieład organizacyjny. Wyraźnemu wzrostowi przestępczości towarzyszyły Policji duże problemy związane ze sprawami etatowymi – ludzkimi²⁴. Tak jak w wielu transformacjach ustrojowych odnotowano mniejszą skuteczność Policji. Nastąpiło wyraźne ograniczanie policyjnego stanu etatowego. Należy tutaj pamiętać, że w maju 1990 rozwiązano Służbę Bezpieczeństwa. W konsekwencji w całym kraju, również w Wielkopolsce pracę podjęły Wojewódzkie Komisje Kwalifikacyjne, weryfikujące byłych funkcjonariuszy Służby Bezpieczeństwa²⁵. Komendanci Wojewódzcy jako przedstawiciele Komendanta Głównego wchodziłi z urzędu w skład tych komisji²⁶. Ostatecznie spośród 14038 funkcjonariuszy SB pozytywnie zaopiniowano 10439, a negatywnie 3595. Funkcjonariusze Milicji Obywatelskiej nie byli poddawani weryfikacji jednak wielu wówczas odeszło ze służby, często uznając, że zostali skrzywdzeni. W kolejnych latach postępowała wymiana kadr policyjnych. Toczące się dyskusje o zmianie ustawy emerytalnej potęgowały tę sytuację. Inną sprawą była potrzeba przeszkolenia nowych pracowników. W 1993 roku w skali kraju trzeba było przeszkolić ok. 30 tys. nowych policjantów. Przykładowo na dzień 21.01.1992 r. w Komendzie wojewódzkiej Policji w Lesznie zatrudnionych było 862 policjantów i 52 urzędników państwowych, przy stanie etatowym odpowiednio 874 i 54. W zakresie przeszkolenia policyjnego: tylko kurs podstawowy miało 112 policjantów, przy czym do przeszkolenia było 20 policjantów i 4 aplikantów. W okresie służby przygotowawczej (do 3 lat) było wówczas 259 policjantów, natomiast dłuższy staż tj. powyżej 15 lat miało 166 funkcjonariuszy²⁷. Duża ilość policjantów o krótkim stażu, miała wpływ na ogólne efekty uzyskiwane w służbie, na poziom pracy Policji, a przede wszystkim jej skuteczność. Właściwie we wszystkich wojewódzkich jednostkach Policji funkcjonujących wówczas na terenie obecnej Wielkopolski w początkowym okresie występowały problemy ze skutecznością wykrywczą. Praktycznie tendencja poprawy wystąpiła już od 1992 roku. Istotnym okazały się nie tylko nowe struktury policyjne, ale i sprawy kadrowe. Tam, gdzie najpierw tworzone struktury, a następnie mianowano osoby na stanowiska, nie było większych problemów organizacyjnych.

Tworzenie struktur Policji

Struktury policyjne były tworzone na bazie struktur milicyjnych. Przykładowo w KWP w Lesznie w 1990 roku utworzono 10 wydziałów: prezydyjny, kadr

²³ A. Hempel, M. Kamiński, G. Korytowski, Projekt ustawy o Policji Państwowej, Warszawa, marzec 1993.

²⁴ P. Majer, *Milicja Obywatelska i Policja w latach 1944 – 1994. Geneza i podstawowe przeobrażenia*. [w:] Przegląd Policyjny, pod red. P. Majer, A. Misiuk, Szcztytno 1994 nr 4 (36) s.75.

²⁵ P. Piotrowski, red. nauk., *Aparat Bezpieczeństwa w Polsce. Kadra Kierownicza. Tom III 1975 – 1990*, IPN, Warszawa 2008, s. 21.

²⁶ Rada Ministrów 21.05.1990 podjęła Uchwałę nr 69 w sprawie trybu i warunków przyjmowania byłych funkcjonariuszy SB do służby w Urzędzie Ochrony Państwa i innych jednostkach organizacyjnych podległych ministrowi spraw wewnętrznych oraz zatrudniania ich w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (AMSWiA, CKK, 559 Ar/1), na podstawie, której powołano Centralną Komisję Kwalifikacyjną z przewodniczącym Krzysztofem Kozłowskim. Komisje Wojewódzkie zostały powołane 10.07.1990 na mocy decyzji Przewodniczącego CKK i działały do 18.09.1990 roku.

²⁷ Dane liczbowe na podstawie informacji własnych autora, wówczas pełniącego funkcję Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lesznie.

i szkolenia, prewencji i ruchu drogowego, operacyjno-rozpoznawczy, dochodzeniowo- śledczy, informatyki, kryminalistyki, zaopatrzenia, łączności oraz finansów. Komendant Wojewódzki miał dwóch zastępców – do spraw Policji i ds. administracyjno-gospodarczych oraz dwóch oficerów inspekcyjnych. W większych województwach struktury były bardziej rozbudowane. W Komendzie Głównej Policji w początkowym okresie przygotowano koncepcję organizacyjno-funkcjonalną utworzenia 12 biur. Struktura Policji przedstawiała się następująco : Komenda Główna Policji, Komendy Wojewódzkie Policji, Komendy Rejonowe Policji, Komisariaty Policji, Posterunki Policji Lokalnej. Nowością było pojawienie się Policji lokalnej, która miała prawo wykonywać wyłącznie czynności administracyjno-prawne. Nie we wszystkich województwach z przekonaniem organizowano takie posterunki. Można stwierdzić, że przyjęły się na terenach spokojnych o niewielkim poziomie przestępczości. Trzeba przyznać, że ich działanie pozwalało na większy kontakt z lokalnym społeczeństwem. Ostatecznie Policję lokalną zlikwidowano w 1995 roku. W 2007 roku przy propozycjach reformy Policji pojawił się pomysł powrotu prewencyjnej Policji Lokalnej, która miałaby zastąpić straże gminne. Dzisiaj z perspektywy czasu i doświadczeń stwierdzam, że taka prewencyjna Policja Lokalna ma uzasadnienie swego funkcjonowania w Polsce po odpowiedniej korekcie uprawnień i właściwym usytuowaniu tj. obsługująca teren jednej lub więcej gmin. Powiązanie tej Policji z samorządem przy ograniczeniu działań straży gminnych spełni oczekiwania lokalnego społeczeństwa. Kolejne lata przynosiły dalsze zmiany organizacyjne. Jednak nie wszystkie zmiany wprowadzano niezwłocznie, mimo, że były uzasadnione.²⁸ W pierwszym okresie funkcjonowania Policji przy dość ograniczonej możliwości doboru kadr niezwykle ważne było, aby właściwe, kompetentne osoby znalazły się na stanowiskach kierowniczych. Doświadczenie, umiejętności kierownicze, autorytet były ogromnym atutem przy awansach. Trudno było jednak znaleźć policjantów posiadających wszystkie te cechy. Pomagała przełożonym znajomość kadry i ich umiejętności. Często zmiany wprowadzane na poziomie Komendy Głównej Policji po krótkim funkcjonowaniu były uchylane²⁹. Okazało się, że koniecznym jest jednak przygotowanie się do przeprowadzania reform, szczególnie o zasadniczym charakterze. Wprowadzanie zmian, bez wcześniejszej analizy potrzeb, rozpoznania warunków, oczekiwań i przewidywanych efektów jest niezwykle szkodliwe. Całkowicie nie do przyjęcia jest tworzenie struktur nie pod realizację zadań tylko pod określone osoby. Pojawiały się również zmiany strukturalne niezwykle istotne i uzasadnione. Od 1 stycznia 1994 roku zaczęło funkcjonować Biuro d/w z Przestępczością Zorganizowaną, a w lutym 1997 wyodrębniono pion do zwalczania przestępczości narkotykowej. Ostatecznie 15.01.2000 r. nastąpiło połączenie tych dwóch Biur i powstało Centralne Biuro Śledcze. Przekształcenia struktur wynikały z konieczności reakcji na stwierdzone zmiany w przestępczości i tym samym

²⁸ Jeszcze w Milicji Obywatelskiej 18.01.1990 r. zlikwidowano jednostki organizacyjne zajmujące się walką z przestępczością gospodarczą, a po powstaniu Policji nie od razu odbudowano ten pion. Tylko w niektórych KWP powołano sekcje d/w z przestępczością gospodarczą. Dopiero 10.01.1991r. odtworzono ten pion powołując w KGP Biuro d/w z Aferowymi Nadużyciami Gospodarczymi.

²⁹ Takim działaniem było wprowadzenie przez podinsp. Roman Hulę następcy Komendanta Głównego L. Lamparskiego, departamentów : Policji Kryminalnej oraz Prewencji i Ruchu Drogowego. W 1992 roku kolejny Komendant Główny Policji podinsp.. Zenon Smolarek zlikwidował departamenty i przywrócił biura. Podobnym przykładem jest Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji utworzone w 1998 roku, zlikwidowane 01.02.2006 w wyniku reorganizacji KGP i powołane na nowo 15.05.2008 roku.

potrzebę zorganizowania skutecznego frontu walki z rozwijającą się przestępczością. Takie zamiany pozytywnie rzutowały na działania w jednostkach terenowych.

Kształtowanie kadr Policji

Bardzo istotne było kierowanie do powstałych struktur policyjnych odpowiednio przygotowanych i kompetentnych policjantów. W latach 90 – tych w Policji w praktyce nie funkcjonowało pojęcie - kierowanie zmianą. Natomiast inne instytucje i organizacje już wcześniej podejmowały działania opracowując i wprowadzając strategie zmian³⁰. Umiejętności organizacyjne, kierownicze przełożeni nabywali w praktyce. Często uczono się eksperymentując na tzw. żywym organizmie konkretnej jednostki Policji. Praktycznie do 1999 roku do zmian w ustawie o Policji nie stosowano konkursów przy obsadzaniu stanowisk kierowniczych w Policji. Wyższy przełożony awansując podległego policjanta kierował się głównie oceną jego umiejętności, kompetencji, osiągnięć i predyspozycji kierowniczych. Pomocne były opinie, oceny kadrowe, czy też znajdowanie się w tzw. rezerwie kadrowej na podstawie obowiązujących przepisów. Takie postępowanie było właściwe, oczywiście pod warunkiem, że ocena była uczciwa i obiektywna. Przecież zawsze istniała instancja odwoławcza. Po reformie administracyjnej kraju w 1999 roku na podstawie ustawy o Policji przeprowadzone zostały konkursy na stanowiska komendantów wojewódzkich miejskich i powiatowych z udziałem czynnika zewnętrznego. Okazało się ostatecznie, że konkursy oparte na sprawdzeniu wiedzy teoretycznej oraz badaniach psychologicznych z udziałem przedstawiciela wojewody, starosty były często nieobiektywne. Ostatecznie dokonano zmian w ustawie likwidując obowiązujące zapisy. Obecnie od 1 maja 2012 roku obowiązuje wprowadzony przez Komendanta Głównego Policji nadinsp. Marka Działoszyńskiego określony tryb przeprowadzania konkursów³¹. W praktyce okazuje się, że policjanci nie są jednak przekonani o słuszności tych szczegółowych rozwiązań konkursowych. Powtarzana jest często opinia, że i tak wygra konkurs osoba „namaszczona”, wskazana, a konkurs jest sztuką dla sztuki. Obecnie stosowane obowiązkowo konkursy nie wydają się właściwym rozwiązaniem. W praktyce okazuje się, że konkursy są potrzebne szczególnie wtedy, gdy kandydaci nie są znani lub, gdy jest ich wielu. Przełożony winien sam decydować, czy powinien przeprowadzić konkurs, czy też nie. W wielu sytuacjach rzeczywiście nie ma potrzeby obowiązkowego przeprowadzania postępowania konkursowego. Pomocnym mogą być badania kandydata przeprowadzone przez psychologa policyjnego, celem stwierdzenia czy posiada predyspozycje kierownicze. Należy pamiętać, że ostateczna decyzja dotycząca kandydata na stanowisko zawsze należy do przełożonego.

³⁰ A. Misiuk, K. Rajchel, *Podstawy organizacji i kierowania. Wybrane problemy*, Szczytno 2007, za A. Letkiewicz, *Kierowanie zmianą i rozwojem organizacji* s. 149 – 154.

³¹ Zatwierdzony przez Komendanta Głównego Policji nadinsp. Marka Działoszyńskiego został wprowadzony do stosowania z dn. 01.05.2012 r. dokument „*Ogólny tryb i zasady postępowania kwalifikacyjnego na wybrane stanowiska służbowe w Policji*”.

Stosowane przez Policję oceny uzyskiwanych efektów

Można tutaj posłużyć się stwierdzeniem, że o ocenie decyduje statystyka, która dominuje w polskiej Policji³². W latach 1990 – 1999 podstawowym miernikiem oceny pracy jednostek pozostawała ogólna wykrywalność sprawców przestępstw. Nie przytaczam tutaj statystyk kryminalnych, gdyż jest to szeroki i odrębny temat. Trzeba jednak zaznaczyć, że wszystkie Komendy Wojewódzkie Policji z Wielkopolski generalnie znajdowały się w czołówce kraju. Zawsze w pierwszej trójce Komend Wojewódzkich do 1998 roku znajdowała się KWP w Lesznie. Wówczas zwracano także uwagę na ogólne trendy w przestępczości, a istotnym było stwierdzenie, czy przestępczość rośnie, czy też maleje oraz jak wygląda wykrywalność własna – czyli wykrywalność sprawców przestępstw, którzy nie byli znani w momencie zgłoszenia, czy ujawnienia przestępstwa. Oczywiście analizowano dynamikę przestępczości oraz poszczególne kategorie przestępstw. Porównywano dane wojewódzkie i jednostek terenowych. Oceny statystyczne nie miały jednak dużego wpływu na pracę poszczególnych policjantów. W jednostkach powiatowych Wielkopolski zaczynała się liczyć, także ocena opinii społecznej. Po 1998 roku w coraz większym stopniu KGP zaczęła wprowadzać nowe metody oceny pracy Policji poprzez wprowadzanie różnych mierników, progów satysfakcji itp.³³. Osiąganie założonych efektów stało się praktycznie głównym celem działań Policji. Pomimo faktycznych wypowiedzi kolejnych Komendantów Głównych Policji, że nie pracuje się dla statystyki, rzeczywistość była i jest obecnie inna. W praktyce ocena jednostek Policji na podstawie efektów statystycznych jest miernikiem oceny pracy komendantów wszystkich szczebli, którzy m.in. dlatego muszą „pilnować statystyki”. Nie widać działań, które zmieniłyby tę sytuację. W niektórych jednostkach Policji ogromny nacisk, presja na uzyskanie określonych wyników doprowadziły nawet do prób i samobójstw policjantów. Taka sytuacja wystąpiła w ostatnich latach także w Wielkopolsce. Jest to temat drażliwy, który wymaga zmian kompleksowych w funkcjonowaniu Policji. Oczywiście nie można rezygnować z dokonywania ocen, zbierania danych cyfrowych dotyczących przestępczości, jednak zebrane informacje winny służyć głównie do pokazywania trendów w walce z przestępcami, określania kierunków działań Policji, współpracy z prokuraturą, sądami i innymi instytucjami działającymi w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Niezbędne są działania Policji zmierzające do podniesienia poziomu pracy policjantów w zakresie operacyjnym, dochodzeniowośledczym i prewencyjnym. Ambicją Policji winno być, aby w prowadzonych sprawach operacyjnych, postępowaniach przygotowawczych dążyć do wyczerpania możliwości prowadzących do ustalenia sprawcy, czy zebrania materiału dowodowego.

Istotną sprawą jest korzystanie z wyników badań opinii społecznej, szczególnie cennych w wymiarze lokalnym oraz współpraca z mieszkańcami na

³² Podczas zajęć dydaktycznych prowadzonych z policjantami z całej Polski w Wyższej Szkole Policji, na przestrzeni ostatnich 4 lat (2010 – 2014) nie odnotowałem stwierdzeń, że stosowana ocena Policji, poprzez dane statystyczne jest właściwa. Powszechnie uważa się, że oceny pracy głównie na podstawie statystyki szkodzą Policji.

³³ Ocena pracy Policji dokonywana głównie na podstawie statystyki w takim klasycznym wydaniu stosowana jest przede wszystkim w Polsce. W wielu krajach policyjne dane statystyczne są używane jedynie pomocniczo do oceny pracy (np. w Niemczech, Wlk. Brytanii, Holandii).

rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa³⁴. Ważne są oceny poziomu zaufania jakim społeczeństwo obdarza Policję, jednak istotą jest wspomniana współpraca. Budujemy przecież społeczeństwo obywatelskie, które nie tylko oczekuje współpracy, ale też włącza się w działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa. W praktyce, już na poziomie powiatu warto przeprowadzać badania opinii publicznej na temat lokalnego bezpieczeństwa, gdyż jest to nie tylko wskazanie kierunków działania, ale też obiektywna ocena Policji. Postrzeganie Policji i jej wizerunek lokalny w dużej mierze jest zależny od mediów. Policja często nie docenia roli promocyjnej mediów, które najlepiej mogą przedstawiać osiągnięcia Policji. Samo uzyskanie dobrych efektów to za mało. Konieczna jest aktywna współpraca Policji ze społeczeństwem oraz z mediami. Istotną jest rola rzeczników prasowych Policji, którzy winni promować działania Policji, a nie pojawiać się głównie w sytuacjach kryzysowych. Praktyka wyraźnie pokazuje, że aby praca jednostki Policji była dobrze organizowana i wykonywana niezbędny jest właściwy kierownik, lider zespołu.

Kierowanie, zarządzanie i szkolenie w Policji

Jest to bardzo obszerne i złożone zagadnienie wymagające głębokiej analizy. Trzeba stwierdzić, że sposób działania przełożonych jest różny, tak jak ich umiejętności kierownicze. Można jednak zauważyć, że nie zawsze ukończone szkolenia, posiadane wykształcenie przekładają się na kompetentne kierowanie i zarządzanie. Zdobyta wiedza specjalistyczna podczas szkoleń policyjnych często nie jest uzupełniana, podobnie jak wiedza ogólna. W praktyce, wielu policjantów na stanowiskach kierowniczych posiada formalne kwalifikacje, jednak brak doświadczenia, umiejętności pracy w zespole nie pozwala na efektywne kierowanie. W ostatnich kilku latach w Policji można zauważyć, że przy ukierunkowaniu działań Policji na uzyskanie odpowiednich efektów w postaci mierników, progów, w wielu przypadkach zmienił się również styl kierowania. Właściwie na wszystkich poziomach kierowania można zaobserwować preferowanie autokratycznego stylu kierowania³⁵. Autokratyczne kierowanie może ograniczać i źle wpływać na podwładnych. Często pomimo uzyskiwanych efektów zniechęca podległych pracowników do przedstawiania własnych pomysłów, ogranicza ich działanie, a także wpływa negatywnie na atmosferę w zespole. Ten styl kierowania powoduje, że policjanci, źle wypowiadają się o swojej jednostce tracą zapał i zaangażowanie. Praktyka pokazuje, że wszędzie tam, gdzie występuje styl demokratyczny jako wiodący, jest mniej konfliktów, a efekty uzyskiwane dają satysfakcję całemu zespołowi. Nieprawdziwe są twierdzenia, że w Policji, instytucji z hierarchicznym podporządkowaniem nie jest możliwe demokratyczne zarządzanie. Oczywiście kierownik musi posiadać duże umiejętności interpersonalne. Szczególnie ważne i konieczne jest systematyczne szkolenie kadry kierowniczej przez praktyków. Przekazywanie informacji teoretycznych w tym przypadku może być tylko formą uzupełniania wiedzy.

³⁴ Według badań CBOS przeprowadzonych w kwietniu 2013 roku 64% respondentów uważa Polskę za kraj bezpieczny, a 89 % twierdzi, że jest bezpiecznie w ich miejscu zamieszkania.

³⁵ Szczegółowo przedstawia style kierowania W. Trzcińska, *Przywództwo i dynamika procesów grupowych*, [w :] *Podstawy organizacji i kierowania*, red. nauk. A. Misiuk, K. Rajchel, Szczepko 2007 s.116-118.

Szkolenie policjantów od 1990 roku ulegało wielu zmianom. Nie dokonując analizy obowiązującego obecnie systemu szkolenia można stwierdzić, że warto w dalszym ciągu prowadzić szkolenia w jednostkach Policji bazując na wiedzy praktyków realizujących codzienne zadania Policji. Szkolenie na przykładach jest bardzo przekonujące i angażujące szkolonych. Trudno jednak podać jednoznaczną receptę na skuteczne szkolenia, jednak wydaje się, że częściej należy angażować do szkoleń praktycznych prokuratorów i sędziów. Warto zastanowić się, przygotować się zanim podejmie się strategiczne decyzje systemowe dotyczące szkoleń w Policji.

Oczywiście jest o wiele więcej zagadnień i problemów występujących w polskiej Policji, na które warto zwrócić uwagę, dokonać analizy, przedstawić oceny z wnioskami, wymaga to jednak szerszych przemyśleń i badań.

Przedstawione niektóre informacje, doświadczenia wynikające z funkcjonowania Policji uprawniają do sformułowania kilku wniosków:

1. Wobec wielu nowelizacji ustawy o Policji, koniecznym jest przygotowanie i uchwalenie nowej kompletnej ustawy,
2. Należy opracować nowoczesny system oceny pracy Policji bez dominacji statystyki,
3. W obowiązujących strukturach organizacyjnych Policji dokonać zmian doprowadzając do zwiększenia stanów etatowych i uprawnień jednostek terenowych oraz zmniejszenia etatowego na poziomie KGP i KWP,
4. Rozważyć zmianę ustawy o strażach gminnych w kierunku ograniczenia uprawnień policyjnych,
5. Zrezygnować z obowiązku przeprowadzania konkursów na stanowiska w Policji,
6. Promować nowoczesne style kierowania i zarządzania w Policji.

Realizacja przedstawionych wniosków – postulatów stworzy warunki dla rozwoju Policji i tym samym dla dalszej poprawy poziomu bezpieczeństwa w kraju.

95 lat polskiej Policji – wspomnienia, doświadczenia, refleksje

Streszczenie

Artykuł zawiera wnioski oraz spostrzeżenia generała Policji w stanie spoczynku, byłego m.in. Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu

The 95 years of the Polish Police - memories, experiences, reflections*Summary*

The article contains the conclusions and observations of General Police at rest, inter alia a former Chief Constable of Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań.

Michał KRÓLIKOWSKI

Ewelina TANAŚ

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

PROBLEMATYKA PRZESTĘPCZOŚCI I DEMORALIZACJI NIELETNICH NA TERENIE GARNIZONU WIELKOPOLSKIEGO W ŚWIEŁLE OBOWIĄZUJĄCYCH PRZEPISÓW

Problems associated with the criminality and demoralization of minors in the garrison of Wielkopolska

Zjawisko przestępczości i demoralizacji wśród nieletnich zależne jest od wielu czynników, w tym: środowiska, w którym dziecko wzrasta, relacji z rodzicami, opiekunami, rówieśnikami. Nie bez znaczenia są także determinanty ekonomiczne i kulturowe.

Proces zdobywania wiedzy i umiejętności, kształtowania zachowań i postaw rozpoczyna się w środowisku rodzinnym. Znikąd nie wzięło się powiedzenie „czym skorupka za młodu nasiąknie....”. W domu, poprzez wychowanie, dziecko uczy się m.in. pełnienia ról społecznych, czy też zasad funkcjonowania w społeczeństwie. Kolejnym środowiskiem są rówieśnicy, następnym szkoła, której rolę również należy podkreślać.

Demoralizacja i przestępczość nieletnich

Podstawowym aktem prawnym regulującym postępowanie w sprawach nieletnich jest ustawa z dnia 26 października 1982 roku *o postępowaniu w sprawach nieletnich*³⁶ (zwana dalej UPN), która w kolejnych latach obowiązywania poddawana była nowelizacjom – zmierzającym do szczegółowego scharakteryzowania zasad postępowania i podkreślania istotnej roli w kształtowaniu właściwych wzorców działań dla dobra dziecka. Kolejne zmiany miały m.in. na celu coraz skuteczniejsze zapewnianie przestrzegania praw dziecka, jak również determinowane były koniecznością dostosowywania procedur do przepisów i dyrektyw unijnych.

W celu lepszego zrozumienia istoty problematyki przestępczości i demoralizacji nieletnich, konieczne jest przedstawienie i wyjaśnienie używanych w przepisach podstawowych terminów.

Nieletni

UPN nie definiuje wprost pojęcia nieletniego, jednak na podstawie interpretacji poszczególnych zapisów ustawowych można wskazać na istotne elementy.

Nieletni to przede wszystkim osoba, która w poszczególnych stadiach dorastania i rozwoju - swoim zachowaniem, postawą, sytuacją rodzinną - determinuje konieczność podejmowania szeregu działań, w szczególności w zakresie:

---

³⁶ Ustawa z dnia 26 października 1982 roku *o postępowaniu w sprawach nieletnich*, Dz.U. 1982 nr 35 poz. 228, z późn. zm.

- zapobiegania i zwalczania demoralizacji – w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
- postępowania o czyny karalne – w stosunku do osób, które dopuścili się takiego czynu po ukończeniu lat 13, a nie ukończyły 17,
- wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych – w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak nie do ukończenia przez te osoby lat 21³⁷.

Czyn karalny

Czynem karnym jest czyn zabroniony przez ustawę jako przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w art. 51, 69, 74, 76, 85, 87, 119, 122, 124, 133 lub 143 Kodeksu wykroczeń³⁸.

Demoralizacja

Pojęcie to jest rozumiane jako stan lub proces, polegający na przejawianiu przez nieletniego negatywnych zachowań, m.in. takich jak: naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierzędu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych.

W kształtowaniu właściwych postaw i zachowań, formowanych w różnych środowiskach, w których przebywa młody człowiek, warto wskazać na ogromną rolę nie tylko rodziców, ale także m.in. szkoły, do której uczęszcza młody człowiek borykający się często z różnego rodzaju problemami. Szkoła - jak również każda inna placówka oświatowa (instytucja edukacyjno-wychowawcza) powołana i zobowiązana jest m.in. do udzielania pomocy w rozwiązywaniu problemów uczniów. Uczeń, którego zachowanie przejawia cechy niedostosowania społecznego, który charakteryzuje się pierwszymi symptomami świadczącymi o demoralizacji - może oczekiwać od szkoły, kompleksowej pomocy psychologicznej – pedagogicznej (o charakterze pomocy doraźnej, jak i w formie udziału w programach systemowych rozwiązań problemów z zakresu profilaktyki niedostosowania społecznego realizowanych w ramach szkolnego programu profilaktyki).

Z kolei gdy szkoła wykorzysta już wszystkie dostępne środki wychowawcze - podejmuje działania angażujące inne instytucje i podmioty zewnętrzne (w tym m.in. Policję). Dotyczy to w szczególności powtarzających się sytuacji i zachowań świadczących o głębokiej demoralizacji lub popełnianiu czynów karalnych.

Przestępczość występująca wśród osób nieletnich determinuje do podejmowania wszechstronnych przedsięwzięć profilaktycznych, które wymagają inicjatywy ze strony ich realizatorów. Podstawowym celem takich działań jest przede wszystkim zapobieganie licznym zagrożeniom już istniejącym, bądź dopiero prognozowanym. Warto przy tej okazji podkreślić, że w sprawie każdego nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w jego osobowości i zachowaniu.

³⁷ UPN, art. 4 § 1;

³⁸ Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. *Kodeks wykroczeń*, Dz.U. 1971 nr 12 poz. 114, z późn. zm.;

Dodatkową gwarancją obiektywizmu, bezstronności i dbałości o dobro dziecka jest systematyczny nadzór nad czynnościami podejmowanymi w stosunku do nieletnich - i w rzeczywistości faktyczne prowadzenie spraw - przez sąd rodzinny. Zapisy ustawowe podkreślające rolę sądu, wprowadzone zostały w ostatnich nowelizacjach. Sąd może wobec nieletnich stosować środki wychowawcze oraz środek poprawczy w postaci umieszczenia nieletniego w zakładzie poprawczym. Jednak kara dla nieletniego może być orzeczona przez Sąd tylko w wypadkach ściśle wskazanych prawem, jeżeli inne środki nie są w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

Jednym z istotnych uczestników postępowania (wspierającym działania i wykonującym dyspozycje sądu) w sprawach nieletnich jest Policja, która podejmując pierwsze czynności i interwencje wobec nieletnich sprawców czynów karalnych i zagrożonych demoralizacją – ściśle współpracuje z Sądami. Podczas realizacji czynności służbowych, funkcjonariusze muszą mieć w szczególności na względzie zapewnienie nieletnim podstawowych praw. Zgodnie z art. 18 a UPN nieletniemu przysługują uprawnienia: prawo do obrony, do korzystania z pomocy obrońcy, a także prawo do odmowy składania wyjaśnień lub odpowiedzi na poszczególne pytania – o czym każdorazowo należy nieletniego poinformować (np. przystępując do przesłuchania lub wysłuchania).

Zatrzymanie i umieszczenie nieletniego w Policyjnej Izbie Dziecka

Pobyt nieletniego w Izbie Dziecka i jego prawna izolacja w tego typu pomieszczeniach – z uwagi na szczególny charakter stosowania tego środka prawnego – obwarowany jest szeregiem wymogów, określonych w kilku przepisach ustawowych, resortowych i służbowych (których spełnianie gwarantować musi również placówka działająca w tym charakterze na terenie Wielkopolski). Aktami prawnymi regulującymi funkcjonowanie PID jest: wskazana wyżej Ustawa o *postępowaniu w sprawach nieletnich*; Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. 2011 r. Nr 149, poz. 887); Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 roku w *sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzanych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb* (Dz. U. poz. 638); Zarządzenie Nr 134 Komendanta Głównego Policji z dnia 30 października 2012 roku w *sprawie metod i form wykonywania zadań w policyjnej Izbie Dziecka*.

Na terenie garnizonu wielkopolskiego funkcjonuje Policyjna Izba Dziecka (PID), zlokalizowana w Poznaniu i umiejscowiona w strukturach Wydziału Konwojowego Komendy Wojewódzkiej Policji. Do końca września 2013 roku w Wielkopolsce dodatkowo działała Policyjna Izba Dziecka przy Komendzie Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim, której zadania – na skutek przeprowadzonej reorganizacji – przejęła poznańska Izba.

W poznańskiej PID umieszczani są nieletni, którzy dopuścili się czynu karalnego oraz dodatkowo, których zachowanie charakteryzuje jedna z poniższych przesłanek:

- uzasadniona obawa ukrycia się nieletniego,
- obawa zatarcia przez nieletniego śladów czynu zabronionego,

- niemożność ustalenia tożsamości nieletniego.

W 2013 roku w Izbie Dziecka (poznńskiej lub ostrowskiej) przebywało 506 nieletnich sprawców czynów karalnych. Najczęstszymi przyczynami doprowadzenia nieletnich do Izby było ich zatrzymanie związane z: kradzieżą, posiadaniem (lub udzieleniem innej osobie) środków narkotycznych, włamaniem, uszkodzeniem mienia, przestępstwami rozbójniczymi.

Oprócz sytuacji wskazujących na popełnienie przez nieletniego czynu karalnego – uzasadnieniem do jego umieszczenia w PID jest również sytuacja związana z ucieczką i samowolnym pobytem „poza schroniskiem dla nieletnich albo poza młodzieżowym ośrodkiem wychowawczym³⁹ lub zakładem poprawczym – na czas niezbędny do przekazania nieletniego do właściwego schroniska, ośrodka lub zakładu, nie dłużej jednak niż na 5 dni”⁴⁰.

W minionym roku w Izbie przebywało 103 takich uciekinierów zatrzymanych przez wielkopolskich policjantów.

Z kolei zgodnie z art. 32 h § 1 UPN, nieletniego można również umieścić w policyjnej izbie dziecka:

1. na czas uzasadnionej przerwy w konwoju albo w doprowadzeniu, lecz nie dłużej niż na 24 godziny;
2. na polecenie sądu rodzinnego, wydane w formie postanowienia, na czas niezbędny do wykonania określonych czynności procesowych, nieprzekraczający 48 godzin.

W wypadku przerwy w konwoju albo doprowadzeniu, Policja może umieścić nieletniego w policyjnej izbie dziecka bez konieczności wystawienia stosownego zarządzenia sądu rodzinnego, zawiadamiając jednak o tym sąd, na którego obszarze właściwości znajduje się policyjna izba dziecka. W 2013 roku w Wielkopolsce – konieczność umieszczenia nieletniego w PID na czas przerwy w konwoju albo doprowadzeniu zaistniała 187 razy.

Zwolnienie nieletniego z PID następuje z kolei na podstawie art. 32g § 7 UPN. W artykule tym określono przypadki w których nieletni musi być zwolniony z w/w placówki i przekazany rodzicom lub opiekunom:

1. ustanie przyczyny zatrzymania;
2. na polecenie sądu rodzinnego;
3. gdy w ciągu 24 godzin od zatrzymania nie został powiadomiony sąd rodzinny
4. w ciągu 48 godzin od chwili zawiadomienia właściwego sądu rodzinnego o zatrzymaniu nieletniego nie ogłoszono nieletniemu postanowienia o umieszczeniu w schronisku dla nieletnich lub tymczasowym umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, rodzinie zastępczej zawodowej albo w zakładzie leczniczym.

Należy równie pamiętać, że na policjantach, którzy dokonują zatrzymania nieletniego zgodnie z UPN ciąży szereg obowiązków, takich jak:

- poinformowanie nieletniego o przyczynach zatrzymania oraz przysługujących mu prawach,
- niezwłoczne przesłuchanie,

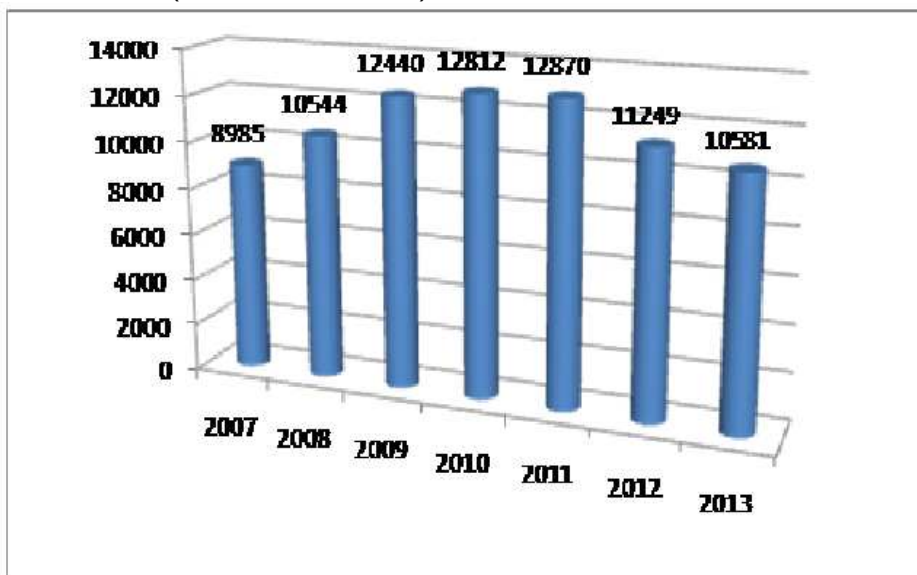
³⁹ Z tego typu placówek notowanych jest najwięcej przypadków ucieczek.

⁴⁰ Art. 32g § 9 UPN.

- umożliwienie nieletniemu (na jego żądanie) nawiązania kontaktu z rodzicem albo adwokatem,
- sporządzenie protokołu zatrzymania,
- niezwłoczne zawiadomienie rodziców albo opiekuna nieletniego o zatrzymaniu,
- niezwłoczne powiadomienie o zatrzymaniu sądu rodzinnego, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin od chwili zatrzymania sądu rodzinnego.
- jeżeli zatrzymanie nieletniego nastąpiło w związku z koniecznością przekazania sprawy Prokuratorowi (zgodnie z art. 244 § 4 KPK) o zatrzymaniu nieletniego należy także powiadomić Prokuratora.

Poziom przestępczości nieletnich na terenie garnizonu wielkopolskiego

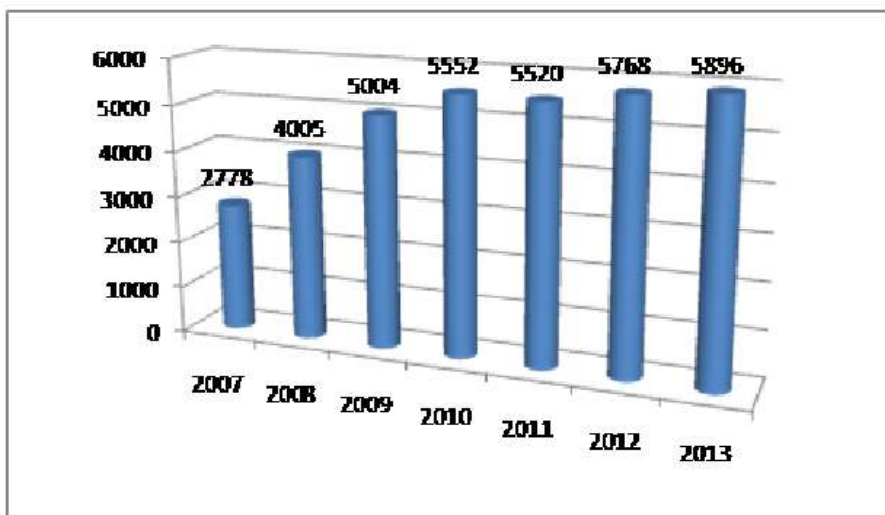
W latach 2007-2011 w Wielkopolsce odnotowano znaczny wzrost liczby ujawnionych czynów karalnych - z poziomu 8 985 do 12 870. Dynamika w tym okresie ukształtowała się na poziomie 143%. W kolejnych dwóch latach (2012-2013) notowano stopniowy spadek liczby ujawnionych czynów karalnych - do poziomu 10 581 (na koniec 2013 roku).

Wykres nr 1. Ogólna liczba przestępstw popełnionych przez nieletnich

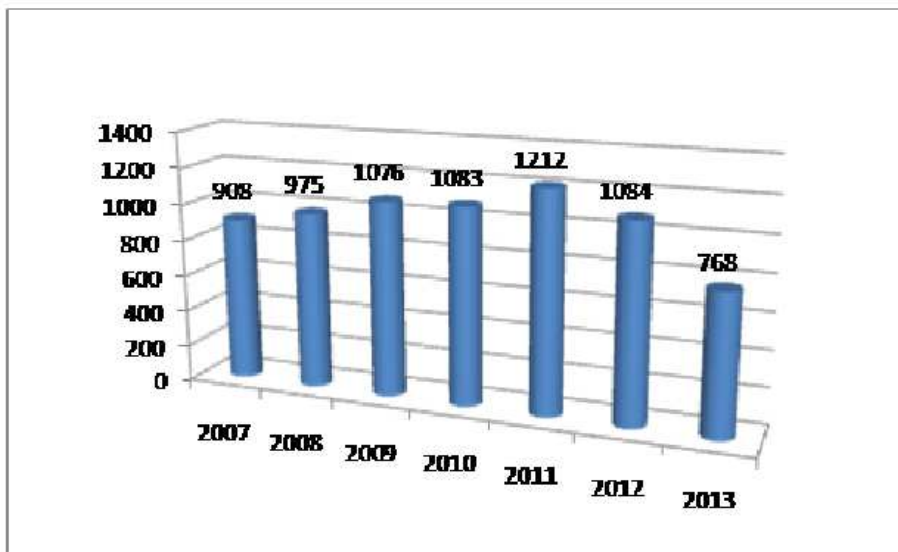
Do najczęściej popełnianych czynów przez nieletnich należą przestępstwa ujęte w przepisach karnych ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o *przeciwdziałaniu narkomanii*. Wielkopolska Policja niemal każdego roku odnotowuje systematyczny wzrost ujawnialności przestępstw narkotykowych. Pomiędzy rokiem 2007 a 2013 - liczba ujawnionych czynów karalnych wzrosła o 3 118.

Należy zaznaczyć, że jednym z głównych powodów takiego wzrostu jest coraz aktywniejsza praca funkcjonariuszy z komórek ds. nieletnich oraz komórek ukierunkowanych na zwalczanie przestępczości narkotykowej.

Wykres nr 2. Czyny z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Kolejną kategorią przestępstw najczęściej popełnianych w Wielkopolsce przez nieletnich są: rozbój, kradzież rozbójnicza oraz wymuszenie rozbójnicze. Utrzymująca się od 2007 do 2011 roku wzrostowa tendencja (908 czynów w 2007 roku – 1084 czyny w roku 2011) w roku 2012 została wyhamowana i nastąpił znaczący spadek liczby przestępstw rozbójniczych - do poziomu 768 czynów (w roku 2013).

Wykres nr 3. Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze

Przykładowe działania wielkopolskiej Policji na rzecz przeciwdziałania przestępczości i demoralizacji nieletnich

Analizując aktualne tendencje przestępczości nieletnich w garnizonie wielkopolskim, wskazać należy na spadkowy trend zaobserwowany w ostatnich latach (najbardziej zauważalny w 2013 roku). Tendencja ta dotyczy większości kategorii popełnionych przez nieletnich czynów karalnych. Duży wpływ na wzrost lub spadek liczby czynów zabronionych popełnianych przez nieletnich mają działania inicjowane i realizowane przez Policję. Działania o charakterze prewencyjno-porządkowym (represyjnym) nastawione są na bezpośrednie ograniczenie przestępczości i demoralizacji nieletnich, z kolei ich uzupełnieniem są przedsięwzięcia profilaktyczne nastawione na edukację oraz zapobieganie. Liczne projekty prewencyjne realizowane są z inicjatywy poszczególnych jednostek, w oparciu o lokalne analizy przestępczości, jak również inspirowane i wdrażane na terenie Wielkopolski przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu. W 2013 roku w Wydziale Prewencji opracowano m.in. koncepcję działań ukierunkowaną na zmniejszenie przestępczości i demoralizacji nieletnich (pod kryptonimem „**Blokery**”). Projekt ten zakłada wielopłaszczyznowe działania, które zapoczątkowano cyklem szkoleń skierowanych do: policjantów zajmujących się problematyką nieletnich, jak również do funkcjonariuszy sił wsparcia (ze stanu Oddziału Prewencji Policji) przydzielanych poszczególnym jednostkom.

Dodatkowo opracowano wytyczne dla komend miejskich i powiatowych Policji, dotyczące zasad prowadzenia cyklicznych działań prewencyjnych, przy zaangażowaniu policjantów zajmujących się problematyką nieletnich oraz pozostałych służb prewencji. Zalecenia uwzględniały: przekazywanie na odprawach do służby zadań w zakresie rozpoznania środowiska nieletnich, systematyczne i częste kontrolowanie zachowań nieletnich, którzy przebywają w miejscach zagrożonych poprzez m.in. ich legitymowanie, prowadzenie wzmożonej kontroli placówek oświatowych, organizację bezpośrednich działań prewencyjno-porządkowych realizowanych przez policjantów Oddziału Prewencji Policji w Poznaniu w ramach grupy „**Blokery**”.

Kolejnym przykładem inicjatywy profilaktycznej ukierunkowanej na ograniczanie przestępczości i demoralizacji młodzieży jest wdrażany obecnie projekt pn. „**Obserwatorium zagrożeń dla ludzi młodych**”.

Wychodząc naprzeciw potrzebie coraz skuteczniejszego, szybszego i precyzyjnego działania, jak również doceniając wpływ środowisk naukowych na rozwój wielu dziedzin dzisiejszego życia stworzono interdyscyplinarną koalicję podmiotów – wśród których do wspólnego działania aktywnie włączyły się władze województwa z Wojewodą Wielkopolskim i Marszałkiem Województwa Wielkopolskiego na czele. Do projektu zostali zaproszeni przedstawiciele instytucji, dla których dobro młodzieży jest jednym z głównych celów działalności.

Przedsięwzięcie to ma na celu zdiagnozowanie istniejących zagrożeń, a także zbieranie najnowszych informacji o trendach, stylu życia oraz występujących niebezpieczeństwach – na które wpływ ma rozwój cywilizacji, w tym nieograniczony dostęp do środków masowego przekazu. Przewiduje się, że działania członków *Obserwatorium* przyczyniać się będą do coraz lepszego, szybszego i skuteczniejszego ograniczania negatywnych zjawisk. Wypracowane narzędzia diagnostyczne, uzyskane dane i informacje – tworzyć będą wartość dodaną w ramach przedsięwzięć ukierunkowanych na przewidywanie zmian.

Pojawiające się problemy i zagadnienia, zdiagnozowane przez *Obserwatorium* z pewnością będą zachęcały do debaty i refleksji wśród stron zainteresowanych, dostarczając tematów do dyskusji pomiędzy ekspertami, decydentami i realizatorami na różnych poziomach współdziałania.

Zaginienia i ucieczki

Większość z policjantów w trakcie pełnienia swojej codziennej służby, na jakimś jej etapie spotyka się z problemem ucieczek nieletnich. By tak naprawdę zrozumieć jaki charakter mają owe zdarzenia, czym są one determinowane i jak profesjonalnie postępować w przypadku ich zaistnienia, należy je na bieżąco analizować i określić ich prawno-formalne środowisko, tak by w efekcie w sposób praktyczny na nie reagować, a w przyszłości także im zapobiegać.

Ucieczki nieletnich z placówek opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych, opiekuńczych, szkolno-wychowawczych czy też domów rodzinnych i rodzin zastępczych (o czym statystycznie wspomniano przy okazji omawiania roli Policijnej Izby Dziecka) rodzą w pierwszej kolejności pytania dotyczące przyczyn tych zjawisk. W ujęciu problemowym ich przyczyny bywają różne, poczynawszy od nawarstwiających się kryzysów w domu, w szkole, w kontaktach z rówieśnikami, a skończywszy na chęci zdobycia nowego doświadczenia opierającego się na fałszywie pojętej wolności, polegającej na przebywaniu na tzw. „gigancie”, z dala od krępujących zakazów i nakazów definiowanych przez rodziców i opiekunów. Owa złudna „wolność” pojmowana jest przy tym przez nieletnich w najszerszym zakresie. Decydują oni sami o sobie, nie chodzą do szkoły, spędzają czas w parkach, w galeriach handlowych, śpią na klatkach schodowych lub w mieszkaniach przypadkowo poznanych dorosłych, dla których – jak się często potwierdza mieli wcześniej konflikty z prawem – są ofiarami lub narzędziami do popełniania kolejnych przestępstw. Brak kontroli rodziców czy opiekunów daje także możliwość zainicjowania kontaktu i korzystania bez ograniczeń z używek takich jak papierosy, alkohol czy narkotyki. Będąc pod ich wpływem najczęściej tracą kontrolę nad sobą, co zazwyczaj prowadzi do tego, że stają się jeszcze bardziej podatni na czynniki wiktymologiczne, od stania się ofiarą kradzieży, poprzez przestępstwa seksualne, aż po utratę zdrowia czy życia. Każda ucieczka najczęściej wiąże się również z pogłębieniem procesu demoralizacji nieletniego i eskalacją popełniania przez nieletnich czynów karalnych.

Zaangażowane Policji w problematykę samowolnego oddalenia się nieletnich z placówek, w których na mocy postanowienia Sądu zostali oni pozbawieni wolności, w sposób praktyczny inicjuje działania poszukiwawcze. Najczęściej placówki te to Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze, Schroniska dla Nieletnich i Zakłady Poprawcze. Nieletni samowolnie oddalają się również z placówek opiekuńczych, socjoterapeutycznych, rodzin zastępczych czy domów rodzinnych.

Każdego dnia do jednostek Policji trafiają zatroskani rodzice, opiekunowie prawni, czy też uprawniony pracownik placówki w celu zgłoszenia zaginięcia nieletniego i uzyskania niezbędnej w tym zakresie pomocy.

W samym tylko garnizonie wielkopolskim w 2013 roku jednostki Policji wszczęły 587 spraw poszukiwawczych za nieletnimi uciekinierami, w związku z tym, iż nie powrócili z udzielonego urlopu do wskazanych wyżej placówek i aż 480 spraw prowadzonych na podstawie złożonych zawiadomień o zaginięciach

(zgłoszonych w wyniku kolejnej ucieczki nieletniego). Policjanci, obok realizacji podstawowych czynności poszukiwawczych, o każdej takiej sytuacji zawiadamiają także Sąd Rodziny właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu nieletniego, a Sąd ten podejmuje dalsze decyzje w sprawie nieletniego.

W problematykę ucieczek nieletnich zaangażowane są wszystkie instytucje zobligowane do ogólnie rozumianego zwalczania patologii wśród młodych osób. Najważniejsze jest jednak to, by nikt z nas nie zapominał, że ucieczka nieletniego to tak naprawdę ucieczka zagubionego dziecka, które być może w ten sposób woła o pomoc. Dziecka, które nigdy nie może być anonimowe, pozostawione samemu sobie i potraktowane przedmiotowo przez którąkolwiek z instytucji i ich przedstawicieli.

Problematyka przestępczości i demoralizacji nieletnich na terenie garnizonu wielkopolskiego w świetle obowiązujących przepisów

Streszczenie

Artykuł jest próbą przekazania informacji o ujawnionym przez wielkopolską Policję poziomie zdemoralizowania środowiska nieletnich. Autorzy prezentują wybrane zagadnienia prawne, opisy zjawisk związanych z tym procesem oraz wskazują na rolę Policji w ograniczaniu przestępczości i demoralizacji nieletnich.

Problems associated with the criminality and demoralization of minors in the garrison of Wielkopolska

Summary

This article is an attempt to provide information about the Wielkopolska Police recognition in demoralization of minors. The authors present selected legal issues, descriptions of phenomena associated with this process and indicate the role of the police in reducing crime and corruption of minors.

Maciej PUROL

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

PROFESJONALIZACJA DZIAŁAŃ INTERWENCYJNYCH POLICJI

Professionalization of Police interventions

Wstęp

Zapobieganie zachowaniom osób oraz zdarzeniom wpływającym negatywnie na bezpieczeństwo i porządek publiczny jest jednym z podstawowych zadań Policji. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma właściwe wykonywanie zadań przez policjantów, w szczególności komórek prewencyjnych. Dobrze realizowana służba prewencyjna przekłada się na właściwe zabezpieczenie terenu oraz prawidłową obsługę obywateli i zdarzeń. W sposób bezpośredni ma wpływ na ograniczenie przestępczości, eliminację zagrożeń, a przede wszystkim na kształtowanie pozytywnego wizerunku Policji w społeczeństwie.

Jednym z zasadniczych elementów działań policyjnych jest interwencja, czyli bezpośrednia reakcja na różnego rodzaju zdarzenia, w tym przestępstwa i wykroczenia. Działanie to może być również konsekwencją zaistnienia różnego rodzaju incydentów, czy też może stanowić kontynuację legitymowania, kontroli drogowej lub innych czynności, które z powodu zachowania osób w nich uczestniczących przybrały formę interwencji. Może również wynikać z działań wyprzedzających zidentyfikowane lub przewidywane zagrożenia.

Zgodnie z definicją zawartą w słowniku języka polskiego PWN poprzez interwencję należy rozumieć *wywieranie na kogoś wpływu w celu uzyskania określonego efektu; też: zabiegi z tym związane*⁴¹. W terminologii policyjnej, zgodnie z Zarządzeniem Nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 roku *w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego* jako interwencję (§2 ust. 7) wskazuje się *szybkie włączenie się policjanta lub policjantów w tok zdarzenia naruszającego normy prawne lub zasady współżycia społecznego i podjęcie działań zmierzających do ustalenia charakteru, rodzaju i okoliczności powstałego zdarzenia oraz przedsięwzięć ukierunkowanych na przywrócenie naruszonego porządku prawnego lub zasad współżycia społecznego*⁴².

Tak więc poprzez interwencję należy rozumieć ingerencję policjantów w zaistniałą sytuację oraz podjęcie działań mających na celu przywrócenie właściwego stanu rzeczy. Wielokrotnie wiąże się to z użyciem przez policjantów środków przymusu bezpośredniego i w efekcie naruszenie (zgodne z obowiązującymi przepisami) nietykalności cielesnej osoby wobec której podjęto czynności.

⁴¹ Lidia Drabik, *Słownik języka polskiego*, PWN, Warszawa 2013.

⁴² Zarządzenie Nr 213 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 lutego 2007 roku *w sprawie metod i form przygotowania i realizacji zadań Policji w przypadkach zagrożenia życia i zdrowia ludzi lub ich mienia albo bezpieczeństwa i porządku publicznego* (Dz.Urz. KGP Nr 5, poz. 49).

Wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli zagwarantowane zostały w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku. Jednocześnie art. 31 dopuszcza możliwość ograniczenia z korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, na mocy ustawy i tylko wtedy, gdy jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób⁴³. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. W tym zakresie ustawodawca, dał możliwość Policji oraz innym uprawnionym organom prawo do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego⁴⁴. Wskazany przepis pozwolił policjantom na użycie lub wykorzystanie środków w niezbędnym zakresie w celu utrzymania Państwa, zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom, aby mogli swobodnie funkcjonować i realizować swoje cele.

W 2013 roku, w mediach ogólnopolskich oraz lokalnych, a także na portalach internetowych, odnotowano szczególnie wzrost różnego rodzaju publikacji, przedstawiających w niekorzystnym świetle realizację zadań przez policjantów. Przedmiotowe materiały dotyczyły w szczególności braku zdecydowania podczas dokonania zatrzymania osoby, nieumiejętnego stosowania środków przymusu bezpośredniego lub ich nietrafionego doboru, jak również złej reakcji na różnego rodzaju problemy a więc niewłaściwe przeprowadzenie interwencji. Nagłaśnianie pojedynczych zdarzeń, ich szerokie komentowanie oraz ocenianie na podstawie tylko doniesień medialnych (wielokrotnie przez osoby nieznające specyfiki działań Policji), skutkuje powstawaniem oraz utrwalaniem negatywnego wizerunku policjantów, a tym samym może spowodować spadek zaufania społecznego do Policji jako całej formacji.

Zauważyć należy, że w 2013 roku na terenie całego kraju policjanci przeprowadzili łącznie 6 170 829 interwencji, z czego 5 378 350 w miejscach publicznych oraz 660 330 interwencji domowych. Policjanci garnizonu wielkopolskiego w 2013 roku wykonali łącznie 447 102 służby patrolowe (w porównaniu do roku 2012 stanowi wzrost o 6 520 służb) podczas których przeprowadzono 319 926 interwencji, w tym 286 936 w miejscach publicznych oraz 30 576 domowych. Jednocześnie wszczęto 271 postępowań z art. 222§1 k.k. (naruszenie nietykalności cielesnej - policjanta), 437 postępowań z art. 226 k.k. (znieważenie funkcjonariusza publicznego) oraz 11 postępowań z art. 223 k.k. (czynna napaść – na policjanta).

Na realizację zadań przez policjantów garnizonu wielkopolskiego wpłynęło w 2013 roku 1 345 skarg. Podczas prowadzonych postępowań wyjaśniających w przedmiotowym zakresie 159 skarg znalazło swoje potwierdzenie, co stanowi 11,82% całości. W odniesieniu do interwencji przeprowadzonych na terenie garnizonu (319 926) liczba skarg potwierdzonych stanowi jedynie 0,049% ich liczby.

Jak wynika z przedstawionych danych liczba medialnie nagłośnionych zdarzeń stanowi zaledwie promil wszystkich czynności wykonanych przez policjantów. Jednakże pojawiające się wątpliwości dotyczące efektów finalnych wskazanych interwencji, zachowań policjantów oraz ich negatywny oddźwięk medialny jednoznacznie wskazały na potrzebę dokonania ich dogłębnej analizy,

⁴³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. z 1997r. Nr 78, poz. 483).

⁴⁴ Ustawa z dnia 24 maja 2013 roku o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. 2013 poz. 628).

oceny realizacji zadań i wykonanych czynności, przedstawienia wniosków oraz wypracowania skutecznych, kompleksowych rozwiązań dążących do dalszego doskonalenia całego systemu.

Powołanie zespołu

Kierując się potrzebą ciągłego doskonalenia oraz podniesienia jakości realizowanych interwencji na terenie województwa wielkopolskiego w dniu 12 września 2013 roku Wielkopolski Komendant Wojewódzkiej Policji w Poznaniu insp. Rafał Batkowski Decyzją Nr 410/2013 powołał *Zespół do spraw profesjonalizacji działań interwencyjnych Policji*, którego w skład weszli przedstawiciele wydziałów prewencji, ruchu drogowego, kadr i szkolenia, kryminalnego, sztabu oraz kontroli KWP w Poznaniu, pododdziału antyterrorystycznego, sekcji psychologów, jak również Pełnomocnik Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji do spraw Ochrony Praw Człowieka KWP w Poznaniu oraz Rzecznik Prasowy Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu. Ponadto, w celu właściwej realizacji zadań do prac mogą zostać włączeni przedstawiciele innych wydziałów i komórek, w zależności od analizowanego zdarzenia.

Powołany Zespół realizuje zadania związane z oceną skuteczności podejmowanych interwencji, przestrzegania procedur i praw człowieka oraz oceną dotychczas podejmowanych działań przez przełożonych w zakresie nadzoru nad interwencjami. W ramach swoich kompetencji dokonuje on analizy i przedstawia wnioski do realizacji, w szczególności w ramach doskonalenia zawodowego na poziomie lokalnym w miejscu pełnienia służby. Niezwykle istotnym czynnikiem pozwalającym na właściwą ocenę wskazanych przypadków oraz wypracowanie wniosków i propozycji rozwiązań jest doświadczenie zawodowe członków Zespołu.

W pierwszej fazie prac dokonano analizy wybranych (w załączeniu) medialnych interwencji przeprowadzonych na terenie garnizonu wielkopolskiego, skupiając się nie tylko na zgodności z obowiązującymi procedurami, lecz również na ich oddźwięku w społeczeństwie. Zdarzeń skutkujących zazwyczaj postępowaniami prokuratorskimi i dyscyplinarnymi, interwencjami Rzecznika Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, czy też Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. W dalszej kolejności omówiono wszystkie elementy, od systemu doboru do służby w Policji, poprzez zawodowe szkolenie podstawowe oraz doskonalenie zawodowe lokalne, po właściwy nadzór nad realizacją zadań oraz wykorzystanie oceny i wniosków. Podstawą była analiza zgromadzonej dokumentacji, w tym akt postępowania wyjaśniających oraz dyscyplinarnych, a także materiał filmowy zamieszczony na stronach internetowych i przesłany przez Komendę Główną Policji.

Niezwłocznie po wystąpieniu wspomnianych zdarzeń na terenie garnizonu wielkopolskiego podjęto działania mające na celu podniesienie skuteczności przeprowadzania interwencji. Wydział Kadr i Szkolenia KWP w Poznaniu przeprowadził szkolenia dla policjantów Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu z zakresu stosowania siły fizycznej oraz doskonalenia umiejętności praktycznych w posługiwaniu się pałką typu TONFA. Ponadto dla policjantów wydziałów kryminalnego, konwojowego, dochodzeniowo-śledczego, techniki operacyjnej, przestępczości gospodarczej oraz Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu zorganizowano i przeprowadzono szkolenia z zakresu technicznych sposobów

realizacji wybranych czynności służbowych. Bezpośredni przełożeni oraz kierownictwo komend miejskich i powiatowych Policji, objęło nadzorem wszystkie aspekty związane z realizacją służby zewnętrznej przez policjantów, ze szczególnym uwzględnieniem działań interwencyjnych.

Propozycje

Pierwszym efektem prac Zespołu było opracowanie *Koncepcji profesjonalizacji działań interwencyjnych Policji*. Przedmiotowy dokument, zawierający propozycje zmian zarówno w zakresie m.in. rekrutacji, szkoleń, czy też służby zewnętrznej, został przedłożony Komendantowi Głównemu Policji nadinsp. Markowi Działoszyńskiemu. Wskazane w nim propozycje zostały poddane analizie przez Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji i po akceptacji przesłane do konsultacji z właściwymi merytorycznie biurami KGP.

Poniżej przedstawiam jedynie kilka ze złożonych propozycji.

Dobór do służby

Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami od kandydata do służby w Policji wymaga się, przed rozpoczęciem procedury kwalifikacyjnej, jedynie złożenia odpowiednich dokumentów⁴⁵. Z tą chwilą następuje rozpoczęcie postępowania.

Pierwszym etapem jest ocena i sprawdzenie kompletności złożonych dokumentów pod względem formalnym. W dalszej części przeprowadzany jest test wiedzy oraz test sprawności fizycznej. Test wiedzy ma charakter rankingowy, a kandydat bez względu na liczbę uzyskanych punktów kierowany jest na kolejny etap postępowania. Po ukończeniu tego etapu kandydat kierowany jest na test psychologiczny oceniający predyspozycje intelektualne i osobowościowe. Kolejnym elementem jest rozmowa kwalifikacyjna prowadzona z kandydatem przez zespół powołany przez przełożonego właściwego w sprawie postępowania kwalifikacyjnego.

Ustalenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby w Policji realizowane jest przez komisję lekarską. Odbywa się w przypadku uzyskania pozytywnego wyniku wywiadu. Końcowym elementem kwalifikacji jest postępowanie sprawdzające, o którym mowa w ustawie o ochronie informacji niejawnych⁴⁶.

Forma testu wiedzy nie znajduje przełożenia na dalszy tryb postępowania rekrutacyjnego. Kandydat, nawet w przypadku nie uzyskania żadnej poprawnej odpowiedzi w teście, przechodzi do dalszego etapu kwalifikacji. Podobnie w przypadku ujawnienia kandydata na korzystaniu z pomocy innych osób, posługiwania się urządzeniami służącymi do przekazywania lub odbioru informacji, korzystania z materiałów niedopuszczonych do korzystania przez zespół. Jedyną konsekwencją jest wykluczenie z udziału w teście wiedzy oraz niezależnie od liczby prawidłowych odpowiedzi udzielonych na pytania testowe otrzymanie 40 ujemnych punktów. W tym przypadku takie zachowanie należy uznać za nieetyczne i winno skutkować natychmiastowym przerwaniem postępowania

⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 18 kwietnia 2012 roku w sprawie postępowania kwalifikacyjnego w stosunku do kandydatów ubiegających się o przyjęcie do służby w Policji (Dz. U. z 2012 r. poz. 432 z późn. zm.).

⁴⁶ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 roku o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228).

kwalifikacyjnego i możliwością przystąpienia do kolejnego po upływie co najmniej trzech lat. Mając na względzie właściwą ocenę przygotowania kandydata do testu wiedzy *Zespół* widzi potrzebę opracowania bazy pytań ogólnie dostępnej dla kandydatów, jak również określenie minimum do jego zaliczenia. Test w formie pytań zamkniętych jednowariantowych, próg zaliczenia w wysokości 60% poprawnych odpowiedzi. Nieosiągnięcie wskazanego pułapu skutkować będzie przerwaniem postępowania kwalifikacyjnego i możliwością przystąpienia do kolejnego po upływie sześciu miesięcy.

Kontrakt

Rozważyć należy również możliwość zawierania w pierwszym okresie służby pięcioletniego kontraktu. W przypadku niewywiązywania się policjanta z realizacji zadań, stwierdzonej nieprzydatności do służby, czy też innych niepożądanych cech kontrakt nie zostanie przedłużony. Ponadto w przypadku jego zerwania (zarówno na skutek wymienionych okoliczności, jak również na własną prośbę) policjant pokrywałby koszty wyszkolenia, umundurowania, itp.

Szkolenie zawodowe podstawowe

W zakresie realizacji szkolenia zawodowego podstawowego *Zespół* proponuje przeprowadzenie szczegółowej analizy obowiązującego programu szkolenia, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki obejmującej taktykę i technikę przeprowadzania interwencji. Przedmiotowa analiza winna zostać dokonana przy współpracy z wytypowanymi uczelniami wyższymi o kierunku sportowym oraz policjantami posiadającymi umiejętności specjalne w tym zakresie. Prace nad programem należy również oprzeć na badaniu ankietowym, jakie należy przeprowadzić wśród uczestników szkolenia oraz jego absolwentów. Proponuje się przeprowadzenie trzech etapów badań – podczas szkolenia (około 5 miesięcy), bezpośrednio po jego zakończeniu oraz po upływie sześciu miesięcy od ukończenia szkolenia.

Za niezwykle istotne w tym zakresie uznaje się również większe wykorzystanie środków technicznych służących do nagrywania prowadzonych zajęć praktycznych, w szczególności z zakresu przeprowadzania interwencji. W ramach realizacji wskazanych zajęć obligatoryjnie następowałoby ich nagrywanie i wykorzystanie materiału do późniejszej analizy, która winna zostać dokonana przez samych słuchaczy, a dopiero w późniejszej fazie przez prowadzącego zajęcia. Takie prowadzenie zajęć pozwoli wyrobić u policjantów nawyk wstępnej analizy i oceny sytuacji, a przede wszystkim automatycznej oceny i wyciągania wniosków już w toku pełnienia dalszej służby. Spowoduje to również *przyzwyczajenie się* do obecności kamer podczas realizacji zadań i brak obaw przed korzystaniem z posiadanych uprawnień w przypadku nagrywania czynności.

W przypadku szkolenia zawodowego podstawowego koniecznym jest również wykorzystanie doświadczeń Policji innych krajów – częściowo poprzez przeniesienie gotowych rozwiązań oraz dostosowanie innych do polskich uwarunkowań. W tym przypadku koniecznym jest nawiązanie ścisłej współpracy z policjami innych państw. Zasadnym jest wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń i kontaktów, w tym zawieranych przez szkoły policyjne.

Doskonalenie zawodowe lokalne

Niezwykle istotnym przedsięwzięciem jest realizacja szkoleń dla instruktorów taktyki i techniki interwencji z komend miejskich i powiatowych Policji garnizonu wielkopolskiego. Wskazane zagadnienie zostało zorganizowane i przeprowadzone w grudniu 2013 roku oraz w 2014 roku. Szkolenia prowadzone są przez policjantów Wydziału Kadr i Szkolenia KWP w Poznaniu w blokach czterodniowych – 32 godziny lekcyjne – i mają na celu ujednolicenie taktyki i techniki przeprowadzania interwencji oraz metodyki prowadzenia zajęć. Po ich zakończeniu opracowany zostanie dokument zawierający propozycje oraz uwagi przekazane przez instruktorów.

Jednocześnie proponuje się przeprowadzenie seminariów szkoleniowych na poziomie krajowym. Przedmiotowe zajęcia winny odbywać się regularnie przynajmniej raz na sześć miesięcy i mieć charakter zarówno teoretyczny, jak i praktyczny. Wypracowane rozwiązania przekazywane będą policjantom podczas szkoleń lokalnych w miejscu pełnienia służby. Ponadto instruktorzy winni zostać przeszkoleni również z zakresu etyki zawodowej, wybranych zagadnień psychologii oraz dydaktyki. Ustalenia należy wykorzystać do prac nad wypracowaniem standardów postępowania, dobrych praktyk oraz propozycji ewentualnej nowelizacji obowiązujących przepisów. Przedmiotowe szkolenia należy ująć w rocznym planie doskonalenia zawodowego komendy Głównej/wojewódzkiej/miejskiej/powiatowej Policji oraz objąć je nadzorem ze strony właściwych merytorycznie wydziałów jednostki nadrzędnej.

Koniecznym wydaje się również wprowadzenie, obok sprawdzianów zaliczeniowych z zakresu sprawności fizycznej, sprawdzianów z techniki i taktyki interwencji, jak również obwarowanie konieczności ich zaliczenia (dodatek służbowy/funkcyjny, nagroda roczna). W pewien sposób wymusi to na policjantach konieczność samodoskonalenia zawodowego. Przedmiotowe egzaminy winny zostać wprowadzone po upływie minimum rocznego okresu od wprowadzenia seminariów szkoleniowych z zakresu taktyki i techniki interwencji oraz zmianie systemu doskonalenia zawodowego lokalnego. W pierwszej kolejności dla policjantów komórek patrolowych, patrolowo-interwencyjnych, dzielnicowych oraz wywiadowczych, w dalszej kolejności (stopniowo) dla policjantów pionów kryminalnego i logistycznego.

Realizacja służby patrolowej

Analiza interwencji wykazała, że brak jest obecnie ujednoliconych procedur dotyczących ich przeprowadzania. Często czynności wykonywane są na tzw. „wycucie” i bardziej wiążą się z czerpaniem wiedzy z doświadczenia życiowego, niż wynikającego z procedur i nabytych umiejętności.

Zdaniem *Zespołu* przydatnym jest wypracowanie modeli postępowania, zdefiniowanie trybów realizacji interwencji poprzez stworzenie jasnych decyzji i instrukcji wskazujących policjantom ogólny tryb postępowania (patrz narzędzie szacowania ryzyka w przemoc w rodzinie, algorytmy postępowania dyżurnych jednostek organizacyjnych Policji w związku z przyjęciem zgłoszenia o wydarzeniu). Modele te powinny przede wszystkim odzwierciedlać aktualny stan prawny i zawierać krótką, rzeczową informację o etapach do zrealizowania, od rozpoczęcia interwencji do jej ostatecznego zakończenia (np. podstawy prawne, wymagana dokumentacja – wzory – kolejność jej sporządzania). Tego typu formy

winny stanowić pomoc w procesie doskonalenia zawodowego, samokształcenia, jak również koordynacji działań przez dyżurnych, czy też osoby sprawujące nadzór nad służbą. W każdej z analizowanych sytuacji daje się zauważyć brak zdecydowania policjantów, jak również obawę przed użyciem środków przymusu bezpośredniego. W chwili obecnej trwają prace Zespołu zmierzające do wprowadzenia w garnizonie wielkopolskim modeli postępowania policjantów podczas legitymowania (przy uwzględnieniu różnych wariantów przebiegu zdarzenia), przeprowadzania interwencji w miejscu publicznym, zabezpieczenia miejsca zdarzenia i innych, jak również wzorów notatek w przypadku użycia środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej.

Wyposażenie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami policjanci posiadają na swoim stanie oraz wykorzystują środki techniczne niezbędne do realizacji zadań, w tym środki przymusu bezpośredniego oraz broń palną⁴⁷. Analiza interwencji wykazała, że realizujący je policjanci mieli trudności w obezwładnieniu napastnika, nieumiejętnie dobierali, czy też stosowali środki przymusu bezpośredniego. Nawet w przypadku stawiania przez osobę biernego oporu policjanci niedysponujący odpowiednią siłą fizyczną nie potrafili przeprowadzić interwencji w sposób przede wszystkim skuteczny. Widok policjantów podejmujących w sposób nieprofesjonalny czynności wobec zatrzymywanej osoby wywołuje negatywne reakcje ze strony społeczeństwa, które oczekuje szybkich, zdecydowanych i efektywnych działań.

Zasadnym jest, w celu zniwelowania siły fizycznej ewentualnego przeciwnika, jego masy ciała, znajomości technik walki, a przede wszystkim wyeliminowania potrzeby bezpośredniego kontaktu z przeciwnikiem, szersze doposażenie policjantów w przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej (paralizatory)⁴⁸. Użycie przedmiotowego urządzenia wobec osoby agresywnej, nawet będącej pod wpływem alkoholu, czy też narkotyków, powoduje chwilowy paraliż układu nerwowego, co pozwoli na szybkie i skuteczne obezwładnienie oraz użycie kajdanek. W zdecydowanym stopniu skróci to czas zatrzymania takiej osoby przy zachowaniu bezpieczeństwa dla interweniujących policjantów, jej samej, a także osób postronnych.

Wprowadzenie dodatkowego wyposażenia wiąże się jednocześnie z wprowadzeniem dodatkowego elementu do programu szkolenia zawodowego podstawowego, a także doskonalenia zawodowego lokalnego, zarówno pod względem teoretycznym, jak i praktycznym. Policjanci już w toku przygotowywania się do służby zyskiwaliby uprawnienia umożliwiające stosowanie paralizatorów w służbie oraz dalszego podnoszenia swoich umiejętności.

Jednym z głównych postulatów podnoszonych przez Zespół jest wyposażenie radiowozów w monitoring, zewnętrzny jak i wewnętrzny, pozwalających nagrywać przebieg pełnionej służby. Podstawowym argumentem przemawiającym za takim rozwiązaniem jest ochrona policjantów przed pomówieniami, jak również oskarżeniami o bezpodstawne użycie siły, czy też przekroczenie uprawnień. Ponadto świadomość policjantów, że każda czynność jest rejestrowana przyczyni się do profesjonalizacji działań, a przede wszystkim do ścisłego przestrzegania

⁴⁷ Ustawa z dnia 24 maja 2013 roku;

⁴⁸ Decyzja Nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 2 stycznia 2013 roku w sprawie wprowadzenia na uzbrojenie Policji paralizatora elektrycznego TASER X2 (Dz. Urz. KGP poz. 5);

obowiązujących przepisów oraz procedur postępowania. W tym miejscu należy zwrócić uwagę na obecnie obowiązujące przepisy prawne w przedmiotowym zakresie, które dają możliwość użycia wymienionego sprzętu jedynie w ograniczonym zakresie, w miejscach publicznych.

Zgodnie z decyzją Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu insp. Rafała Batkowskiego, w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu opracowano projekt związany z instalacją i użytkowaniem monitoringu wizyjnego w oznakowanych pojazdach służbowych Policji na terenie miasta Poznania oraz powiatu poznańskiego. Już w roku 2013 przystąpiono do jego realizacji montując w pojazdach Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu zestaw kamer pozwalający na monitorowanie terenu znajdującego się przed i za radiowozem.

Docelowo, proponuje się również wprowadzenie do użytku miniaturowych kamer pozwalających nagrywać przebieg służby policjantów. Podobnie, jak w przypadku monitoringu montowanego w radiowozach, zapis realizacji zadań ma wpływać na bezpieczeństwo policjantów oraz ich ochronę przed oskarżeniami osób wobec których podejmowane są czynności służbowe.

Hierarchiczność

W analizowanych sytuacjach jest brak osoby koordynującej działaniami policjantów na miejscu interwencji. Osoba dowódcy interwencji wskazana została w §2 ust. 3 cytowanego wyżej Zarządzenia Nr 213/07 KGP i jest to *wyznaczony dowódca patrolu lub inny policjant wyznaczony przez dyżurnego lub kierownika jednostki właściwej terytorialnie dla miejsca zdarzenia*. Analiza wykazała, że dowódca patrolu każdorazowo jest wyznaczany przez przeprowadzających odprawę do służby. W rozmowach z policjantami wskazują jednak oni, że nie do końca rozumieją rolę, jaką dowódca ma odgrywać podczas służby. Policjanci nie odczytują prawidłowo zależności hierarchii stanowisk⁴⁹. Podobnie przedstawia się sytuacja gradacji stopni policyjnych, jak również związanych z tym zadań i obowiązków, co świadczy o spadku znaczenia stopni policyjnych. Obecnie policjanci oczekują awansu w stopniu po upływie terminu wskazanego w ustawie i traktują to jako obowiązek przełożonego.

Mając na względzie przywrócenie znaczenia stopni policyjnych, jak również podniesienie poziomu wyszkolenia policjantów Zespół widzi potrzebę przywrócenia szkoleń podoficerskich i aspiranckich. Wysiłek włożony w ukończenie szkolenia i uzyskanie stopnia pozwoli na podniesienie jego wartości, jednocześnie odpowiednio sprofilowany program pozwoli na wykształcenie właściwej rezerwy kadrowej.

Polityka prasowa

Kolejnym czynnikiem wpływającym na polepszenie jakości interwencji, a wpływającym na polepszenie wizerunku Policji jest polityka prasowa polegająca na przekazaniu informacji, że Policja działa profesjonalnie, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Populistyczne programy emitowane przez stacje telewizyjne nie są satysfakcjonująco kontrargumentowane przez służbę prasową.

---

⁴⁹ Zarządzenie Nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 roku w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji (Dz.Urz. KGP 2013 poz. 99);

Błędnym jest również porównywanie polskiej Policji do formacji innych krajów. Należy skupić się na wskazaniu interwencji zrealizowanych w sposób skuteczny i profesjonalny. Przekaz medialny winien wskazywać, że Policja działa efektywnie, a przedstawione przez media uchybienia są jedynie znikomym odsetkiem prowadzonych codziennie przez Policję interwencji.

Dlatego też, Zespół proponuje opracowanie (np. przy współudziale firm PR) kampanii informacyjnej w środkach masowego przekazu o służbie policjanta – służbie na rzecz społeczeństwa. Kampania winna informować o sposobach jej realizacji, wskazywać działania podejmowane na rzecz bezpieczeństwa obywateli, przedstawiać obowiązujące procedury oraz wskazywać prawidłowe zachowania podczas kontaktu z policjantem.

Podsumowanie

Wskazane wyżej wnioski nie wyczerpują pełnego katalogu propozycji jakie zostały przedstawione w opracowaniu podsumowującym pierwszy etap prac Zespołu ds. profesjonalizacji działań interwencyjnych Policji. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu przede wszystkim zapewnienie większego bezpieczeństwa policjantów, bezpośrednio realizujących zadania w terenie, jak również podniesienie poziomu ich wykonania czyli w pełni profesjonalnego podejścia do każdego z aspektów służby.

Pamiętać należy, że Policja, jak każda organizacja ewoluuje i poszukuje nowych skutecznych metod i narzędzi pozwalających przeciwdziałać nieprawidłowościom oraz skutkujących podnoszeniem jakości służby i pracy. Warunkiem sine qua non tego by dana organizacja, mogła nazwać siebie organizacją uczącą się, jest wykształcenie w jej pracownikach umiejętności rozpoznawania tak własnych, jak i cudzych błędów i sukcesów. Oczami i uszami każdej organizacji są ludzie tam zatrudnieni. Muszą oni posiadać nie tylko umiejętność rozpoznawania i odnotowywania błędów i sukcesów, ale również chęć i umiejętność dokonania analizy przyczyn błędu lub sukcesu w celu zidentyfikowania kluczowych elementów, umożliwiających wykorzystania ich w procesie doskonalenia.

W tym zakresie prace Zespołu ds. profesjonalizacji działań interwencyjnych Policji uznać należy jako jeden z elementów systemu doskonalenia, a wypracowane propozycje, w tym modele postępowania, jako kolejną część rozwiązań zmierzających do dalszego doskonalenia istniejącego systemu.

Profesjonalizacja działań interwencyjnych policji

Streszczenie

Zapobieganie zachowaniom osób oraz zdarzeniom wpływającym negatywnie na bezpieczeństwo i porządek publiczny jest jednym z podstawowych zadań Policji. Kluczowe znaczenie w tym zakresie ma właściwe wykonywanie zadań przez policjantów, w szczególności komórek prewencyjnych. Dążąc do optymalizacji i profesjonalizacji działań (mając na uwadze negatywny odbiór medialny wybranych interwencji) w garnizonie wielkopolskim powołano do życia Zespół ds. profesjonalizacji działań interwencyjnych Policji. Prace zespołu oraz

formułowane przez niego wnioski służą poprawie funkcjonowania służby prewencyjnej jako całego systemu, gdyż tylko dobrze realizowana służba prewencyjna przekłada się na właściwe zabezpieczenie terenu, prawidłową obsługę obywateli i zdarzeń oraz wpływa na kształtowanie pozytywnego wizerunku Policji w społeczeństwie.

Professionalization of Police interventions

Summary

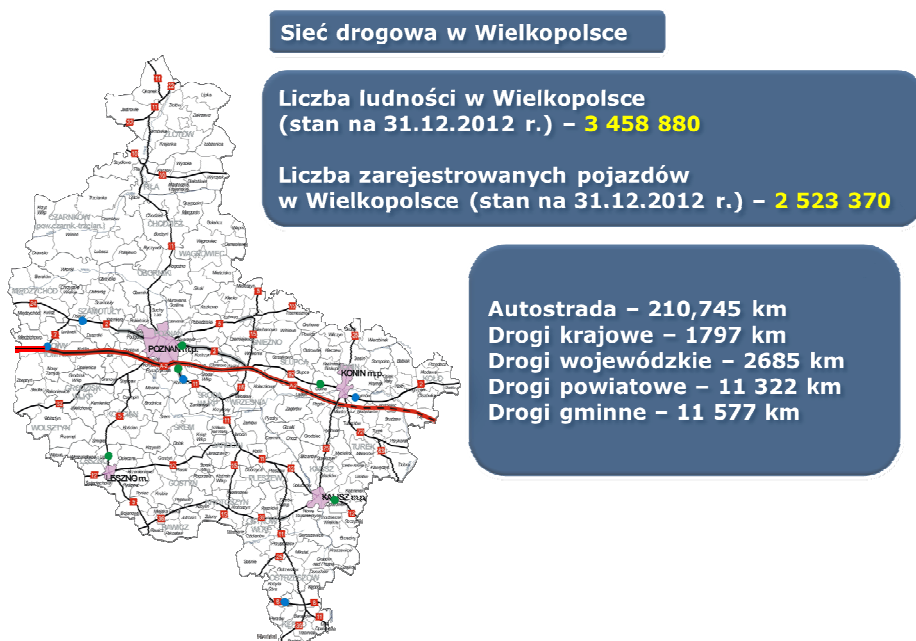
Preventing antisocial behaviour and breaches of safety and public order is one of the fundamental tasks of the police. Refer to this the proper execution of tasks by the police, in particular the performance of frontline police officers is a key factor. In order to optimize and rise professional competences (bearing in mind the negative mass media perception on selected interventions) a special team dealing with Police interventions has been established in the garrison of Wielkopolska Police Force. Their activities are focused on improvement on preventive policing as a whole system, because only a well-implemented preventive service ensures the proper protection of local communities, handling with people and events and has influence on creating a positive image of the police in the community.

Stanisław MAŁECKI

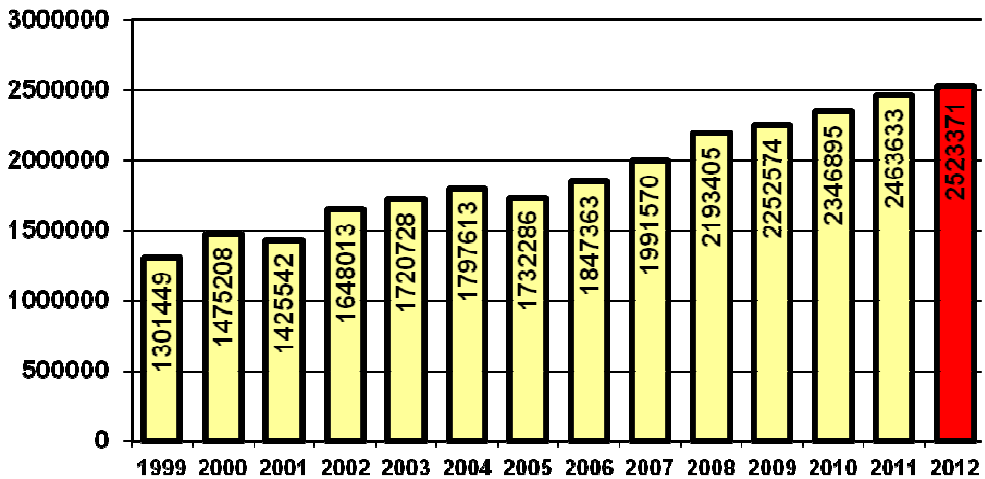
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

DZIAŁANIA WIELKOPOLSKIEJ POLICJI NA RZECZ BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM

The actions of the Wielkopolska Police for traffic safety

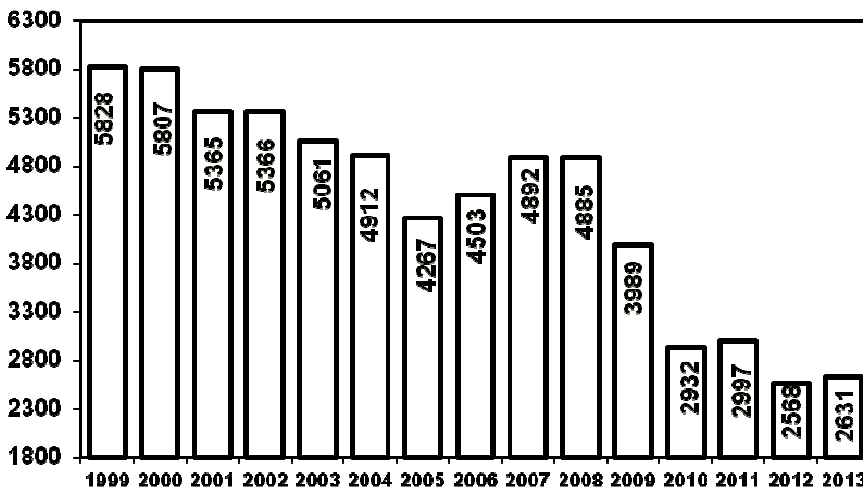

W województwie wielkopolskim zarejestrowanych jest ponad 2,5 mln. pojazdów, a liczba ich z roku na rok się zwiększa (np. w 2005 r. zarejestrowanych 1,7 mln. pojazdów). Biorąc pod uwagę, iż w Wielkopolsce mieszka prawie 3,5 mln. osób, to na ok. 3 z nich przypadają 2 pojazdy. Z kolei sieć dróg w naszym województwie to łącznie ponad. 27 190 km co - w porównaniu do 2005 roku od kiedy to przybyło niespełna 9% - powoduje, iż ryzyko zaistnienia zdarzenia drogowego poważnie wzrosło.

Wykres nr 1. Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie Wielkopolski

Są to wyzwania, w zakresie których wielkopolska Policja podjęła i realizuje liczne działania. Głównym celem działania Policji, to działania zmierzające do ograniczenia liczby zdarzeń drogowych, przede wszystkim zdarzeń z ofiarami w ludziach.

Wykres nr 2. Liczba wypadków drogowych na terenie Wielkopolski

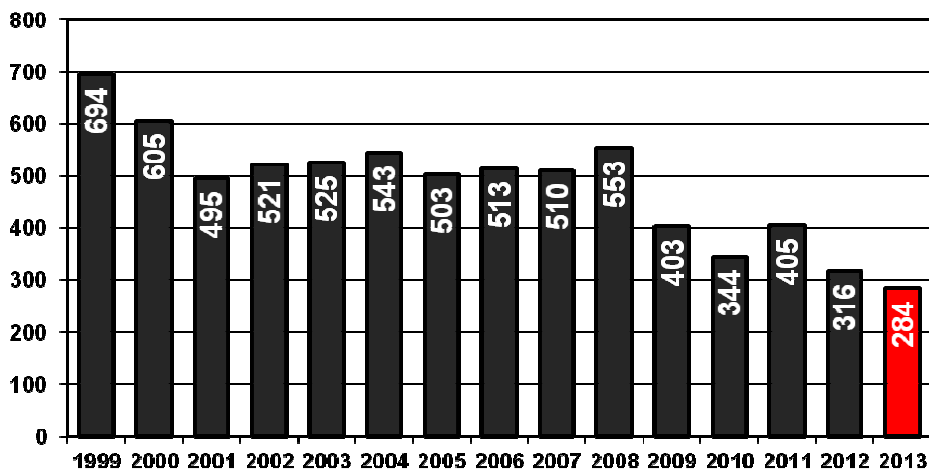
Stan bezpieczeństwa na drogach wielkopolski

Porównując liczbę wypadków na drogach woj. wielkopolskiego zaistniałych w 1999 r. do roku 2013 można stwierdzić, że zmalała ona o ponad 3000. Tak, jest to pewien sukces, ale nie jest to zadowalające, ponieważ zauważyć należy, że od

roku 2013 liczba ta ponownie wzrasta. Z poziomu 2568 do 2631 i jest to sygnał obligujący do podjęcia działań zaradczych.

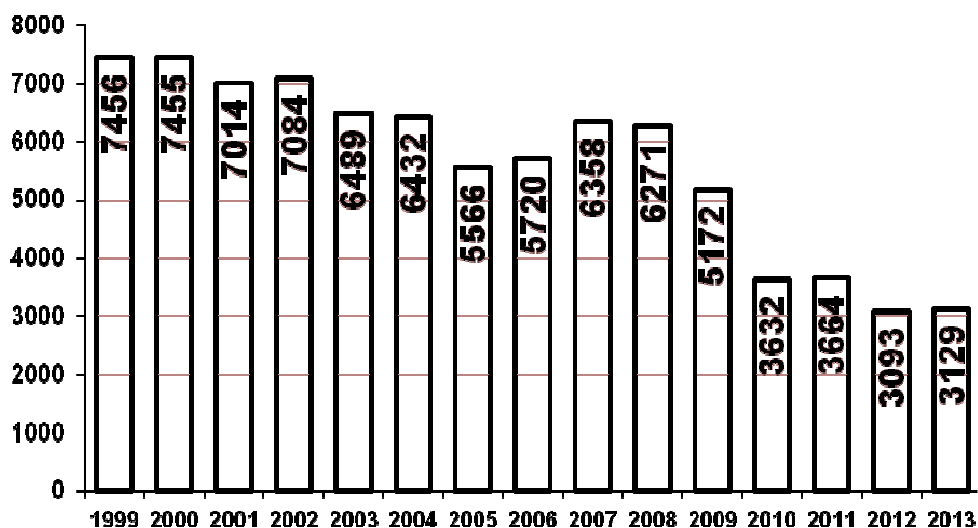

Zdjęcie 1. Miejsce wypadku drogowego

Wykres nr 3. Ofiary śmiertelne wypadków drogowych

Ofiary śmiertelne wypadków drogowych, to najwyższa cena ponoszona w związku z rozwojem motoryzacji. Postęp techniczny w zakresie standardów bezpieczeństwa dróg oraz produkowanych pojazdów nie będzie nigdy wystarczający jeżeli w parze z nim nie pójdzie odpowiedni rozwój świadomości samych uczestników ruchu drogowego. Na przestrzeni tylko 15 lat na drogach woj. wielkopolskiego zginęło łącznie 7214 osób, czyli średnio co roku na naszych drogach poniosło śmierć około 480 osób.

Wykres nr 4. Osoby ranne w wypadkach drogowych

Liczba 84 478, to liczba osób rannych w wypadkach drogowych zaistniałych na drogach woj. wielkopolskiego na przestrzeni 15 lat. Można sobie wyobrazić nie jedno większe miasto, którego każdy mieszkaniec uczestniczył w wypadku drogowym. Osoby te pomimo uczestniczenia w wypadku drogowym miały szczęście – przeżyły. Niestety u większości z nich obrażenia zarówno fizyczne jak i psychiczne pozostają odczuwalne do dnia dzisiejszego.

Od wielu lat działania Policji wpisują się w działania ogólnokrajowe realizowane w ramach programu GAMBIT a obecnie Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013-2020. Zmniejszenie liczby wypadków, obniżenie o połowę liczby zabitych na polskich drogach, ograniczenie o 40 procent ciężko rannych, walka z nadmierną prędkością oraz poprawa bezpieczeństwa pieszych, rowerzystów i motocyklistów – to główne założenia Narodowego Programu Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2013-2020 przyjętego 20 czerwca 2013 r. przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

W ramach tego, działania Policji skupiają się na trzech płaszczyznach, tj. *EDUKACJA, INŻYNIERIA, NADZÓR.*

Edukacja

Bardzo ważnym elementem działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym jest szeroko pojęta edukacja. Celem edukacji w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego jest wpływanie na uczestników ruchu i zmiana ich percepcji, postaw, umiejętności i zachowań. Edukacja bezpieczeństwa ruchu drogowego zakłada zatem, że zachowanie w ruchu drogowym jest zależne od umiejętności, wiedzy i postaw uczestników ruchu oraz że jest możliwa poprawa (zmiana) ich zachowań dzięki systematycznej edukacji.

Wydział Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu organizuje, realizuje i koordynuje działania profilaktyczne wymagające szczególnej

wiedzy i umiejętności z zakresu ruchu drogowego, które w większości były działaniami o charakterze ponad powiatowym.

Program „**Bezpiecznie – Chce się żyć!**”, który realizowany jest od lat z Krajowym Centrum Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego w Warszawie, w ogólnym zarysie polega na cyklu seminariów poświęconych bezpieczeństwu ruchu drogowego w danym regionie.

Scenariusz seminarium przedstawia się następująco:

- prezentacja filmu dot. problematyki bezpieczeństwa w ruchu drogowym (w zależności od podjętej tematyki: bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu drogowego, kierowanie w stanie nietrzeźwości, nadmierna i niebezpieczna prędkość, ...) wyświetlane są różne filmy, w tym filmy „Zabójcy” i „Idź tak, abyś doszedł”, których scenariusze opracowano w WRD KWP w Poznaniu.
- przedstawienie zagadnień z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego – przyczyn wypadków, ich skutków społecznych i ekonomicznych, itp.
- wystąpienie policjanta służby ruchu drogowego, który przedstawia zagrożenie na podległym terenie,
- część artystyczna – występ znanego artysty – dotychczas, podczas imprez wystąpili: Piasek, Cezary Pazura, Jerzy Kryszak, Kasia Kowalska, Stachurski, Szymon Wydra, Bernard Dornowski – Ex Czerwone Gitary, Łukasz Zagrobelny oraz kilka najlepszych polskich kabaretów.

Seminaria obejmują swoim zasięgiem całe województwo i zorganizowane zostały w większości miast powiatowych Wielkopolski.

Turnieje o tematyce BRD.

Corocznie, WRD KWP w Poznaniu, organizuje i koordynuje eliminacje powiatowe i finały wojewódzkie ogólnopolskich konkursów:

- „**Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego**” – dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów,
- „**Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Drogowego**” – dla uczniów szkół specjalnych i specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych,
- „**Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego**” dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych, który odbywa się pod patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

Zdjęcie 2. Zawody młodzieżowe

Dobra organizacja Turniejów została dostrzeżona przez Zarząd Główny Polskiego Związku Motorowego i Komendę Główną Policji. Poznań był wielokrotnie gospodarzem Finałów Krajowych wspomnianych Turniejów. Również w roku 2014 Finał Krajowy XVIII Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego odbył się na terenie Toru Samochodowego Poznań w Przeźmierowie.

Dzięki wieloletniej współpracy z dyrekcją Międzynarodowych Targów Poznańskich, a także z różnymi podmiotami poza policyjnymi, WRD KWP w Poznaniu jest obecny na targach motoryzacyjnych „**MOTOR-SHOW**”, organizując stoisko poświęcone bezpieczeństwu w ruchu drogowym. Dużym zainteresowaniem zwiedzających cieszy się wystawiony sprzęt policyjny w postaci radiowozów, motocykli służbowych, łodzi motorowych ze stanu Komisariatu Wodnego Policji KWP. Podczas trwania Targów organizowane jest również miasteczko ruchu drogowego dla najmłodszych oraz „rowerowy tor przeszkód”.

Zdjęcie 3. Policja na MTP

Corocznie, WRD KWP w Poznaniu organizuje Finał Wojewódzki Konkursu „Policjant Ruchu Drogowego”.

Dzięki doskonałej organizacji finałów wojewódzkich, KGP powierzyła w 2010 roku organizację Finału Krajowego KWP w Poznaniu – poprzedni Finał Krajowy w Poznaniu odbył się w roku 1993. Corocznie, Reprezentacja naszego województwa zajmuje czołowe miejsca w Finale Krajowym. W 2013 r. reprezentacja woj. wielkopolskiego zajęła w klasyfikacji drużynowej I miejsce, a sierż. szt. Michał Kasprzak ze stanu KPP w Śremie zajął indywidualnie I miejsce, powtarzając sukcesy st. sierż. Tomasza Michalskiego z roku 2010, st. sierż. Wiesława Tylla z roku 1993 i st. sierż. Ryszarda Tylkowskiego z roku 1992.

Zdjęcie 4. Zawody „Policjant ruchu drogowego”

WRD KWP w Poznaniu ściśle współpracuje z Aresztem Śledczym w Poznaniu w zakresie **programu edukacyjno-korekcyjnego dla skazanych** z art. 178a § 1 i 178a § 2 kk. Współprace zainicjowano w 2012 r., kiedy to Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu podpisał porozumienie z Dyrektorem Aresztu Śledczego w Poznaniu, na mocy którego policjanci WRD KWP w Poznaniu uczestniczą w zajęciach ze skazanymi, wyjaśniając prawne i społeczne konsekwencje i inne aspekty zjawiska prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości. Zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem skazanych i są doskonałą formą resocjalizacji.

Wielkopolska Policja uczestniczyła we wszystkich dotychczasowych edycjach kampanii społecznej **„Bezpieczny Przejazd – Zatrzymaj się i Żyj!”**, organizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. pn. „Bezpieczny Przejazd – Zatrzymaj się i Żyj!”. Współorganizowano inscenizacje wypadków na przejazdach kolejowych, uczestniczono w organizowanych konferencjach prasowych.

Od stycznia 2009 roku Kompania Piwowarska S.A., przy współpracy z WRD KWP w Poznaniu, zainicjowała działania pn. „Sprawdź Promile” mające na celu poprawę świadomości swoich klientów, w zakresie wpływu ilości wypitego alkoholu

na stan trzeźwości, a co za tym idzie uświadomienie potencjalnym kierującym stężenia alkoholu w organizmie w zależności od dawki wypitego alkoholu i czasu, który upłynął po jego spożyciu. Działania polegały na wysłaniu SMS'a z określonymi danymi (płeć, wiek, waga ciała, ilość i rodzaj wypitego alkoholu, godzina rozpoczęcia spożywania alkoholu) i uzyskaniu informacji zwrotnej o orientacyjnym stanie trzeźwości bądź nietrzeźwości oraz czasie, po którym można bezpiecznie kierować pojazdami. Obecnie aplikacja telefoniczna jest aplikacją bardzo rozbudowaną, dającą np. możliwość zamówienia taksówki, itp. Na potrzeby programu (w 2009 roku) opracowane zostały materiały profilaktyczne (kalendarze, plakaty i ulotki), które trafiły do wszystkich KMP/KPP woj. wielkopolskiego i były dystrybuowane podczas działań „Trzeźwość” i „Trzeźwy Poranek”. W latach 2010 – 2013 WRD KWP w Poznaniu wspólnie z Kompanią Piwowarską S.A., podczas trwania targów MOTOR SHOW, zorganizował stoiska informacyjno-profilaktyczne. Kompania Piwowarska S.A. obecna była również na organizowanych przez WRD KWP w Poznaniu **Konferencjach „Bezpieczeństwo na drogach województwa wielkopolskiego”**, których 4 edycje odbyły się na terenach Międzynarodowych Targów Poznańskich. Kolejną wspólną inicjatywą było nagranie dwóch krótkich filmów dot. problematyki trzeźwości na drogach, które ukazały się przed policyjnymi działaniami „Znicz”. W filmach tych policjant WRD KWP w Poznaniu miał możliwość swobodnego wypowiedzenia się w sprawie zagrożenia bezpieczeństwa na drogach powodowanego przez nietrzeźwych oraz wystąpić ze stosownych apelem do kierujących i pasażerów. Filmy opublikowane zostały na internetowej platformie Kompanii, a także na kanale youtube oraz Facebook.

Zdjęcie 4. Stoisko na MTP

W ramach programu „**Trzeźwe Województwo**” ukierunkowanego na poprawę świadomości uczestników ruchu drogowego, związanej z kierowaniem pojazdami w stanie po użyciu alkoholu lub w stanie nietrzeźwości opracowanego

przez WRD KWP w Poznaniu otrzymano z Urzędu Marszałkowskiego algkogogle (po 2 komplety do wszystkich KMP/KPP województwa, a także ustniki do alkomatów i alkotestów do wykorzystania w działalności profilaktycznej. WRD KWP otrzymano z Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu darowiznę w postaci 15 analizatorów zawartości alkoholu Alcoquant 6020 i 15 analizatorów narkotyków Dräger Drug Test 500 ogólnej wartości 600 tys. złotych. Sprzęt przekazano do 15 jednostek Policji woj. wielkopolskiego, w tym do WRD KWP, z przeznaczeniem na działalność profilaktyczną. Działania „Trzeźwe Województwo” są programem stale rozbudowywanym i modyfikowanym.

Ponadto realizowane były i są akcje profilaktyczne:

W ramach kampanii **„Zwolnij – zanim będzie za późno”**, skierowanej do kierowców przeprowadzono akcję bilbordową, wydano ulotki oraz wyprodukowano spot telewizyjny.

Zdjęcie 5. Plakat akcji „Zwolnij – zanim będzie za późno”..

„Zmień opony na zimowe” jest to kampania promująca konieczność dostosowania opon w zależności od pory roku. W ramach kampanii przeprowadzono akcję bilbordową, wydano ulotki oraz wyprodukowano spot telewizyjny.

Kolejna inicjatywa **„Idź tak, abyś doszedł”**, adresowana była do pieszych. W ramach kampanii przeprowadzono akcję bilbordową, wydano ulotki, wyprodukowano spot telewizyjny, a także zrealizowano film instruktażowy dot. przepisów o ruchu pieszych.

Do wszystkich uczestników ruchu drogowego skierowano kolejną inicjatywę profilaktyczną: **„Bądź widoczny – widocznym lepiej”**, promującą używanie kamizelek odblaskowych i innych elementów poprawy widzialności na drodze. W ramach kampanii przeprowadzono akcję bilbordową, wydano ulotki oraz wyprodukowano spot telewizyjny.

Zdjęcie 6. Akcja „Bądź widoczny”

Inżynieria

Zagadnienia inżynierii, czyli sprawy techniczne związane z bezpieczeństwem w ruchu drogowym można podzielić na dwie podstawowe grupy będące w zainteresowaniu Policji tj.: *DROGA i POJAZD*.

W zakresie DROGI to przede wszystkim inżynieria ruchu drogowego.

Właściwe przepisy prawa nakładają na Policję obowiązek podejmowania prac dla dobra obowiązującej na drogach organizacji ruchu. Aby lepiej zrozumieć zakres działania Policji w tym obszarze, należy przybliżyć znaczenie terminu „organizacja ruchu”.

Organizacją ruchu można określić czynniki mające wpływ na:

- geometrię drogi i zakres dostępu do drogi,
- sposób umieszczenia znaków pionowych, poziomych, sygnalizatorów i urządzeń bezpieczeństwa ruchu,
- zasady i sposób działania sygnalizacji, znaków świetlnych, znaków o zmiennej treści i innych zmiennych elementów.

Wprowadzenie na drogach zmian z zakresu organizacji ruchu wymaga wcześniejszego sporządzenia projektu organizacji ruchu. Projekt przed zatwierdzeniem powinien zostać zaopiniowany przez właściwego komendanta Policji. W 2013 roku w WRD KWP w Poznaniu opracowano 1294 opinie dla przedłożonych projektów, które dotyczyły wielkopolskich dróg krajowych i wojewódzkich. W wielkopolskich jednostkach KMP/KPP w 2013 roku opracowano 3858 opinii do projektów organizacji ruchu, które dotyczyły wielkopolskich dróg powiatowych i gminnych. Można przyjąć, że w latach ubiegłych ilość wydanych opinii kształtowała się na podobnym poziomie.

Wewnętrzne przepisy Policji obligują policjantów ruchu drogowego do zbierania i zgłaszania uwag i propozycji w zakresie niezbędnych przedsięwzięć zmierzających do usprawnienia, poprawy bezpieczeństwa i porządku ruchu w tym

infrastruktury drogowej. Realizując ten obowiązek policjanci przekazują właściwym miejscowo i rzeczowo zarządcom dróg informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach. Najczęściej dotyczą one uszkodzeń urządzeń bezpieczeństwa ruchu lub znaków drogowych. Zdarzają się również nieprawidłowości ujawniane stałej organizacji ruchu, np. w sposobie oznakowania przejść dla pieszych.

Zdjęcie 7. Przykład na absurd drogowy

Wielkopolscy policjanci prowadzą również aktywny nadzór nad prawidłowością oznakowania prowadzonych robót drogowych. Roboty drogowe powinny być oznakowane zgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu, a każde odstępstwo od projektu jest wykroczeniem.

W zakresie POJAZD to kontrola stanu technicznego pojazdu oraz kontrola transportu drogowego.

Komórki ruchu drogowego prowadzą działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego przyjmując za priorytet zmniejszenie liczby ofiar śmiertelnych oraz liczby osób rannych. Jednym z elementów tych działań jest prowadzenie działalności profilaktycznej a także egzekwowanie naruszeń przepisów prawa karnego i wykroczeń wobec uczestników ruchu drogowego zagrażających bezpieczeństwu na drogach.

Bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo na drogach ma zarówno uczestnik ruchu drogowego jak i stan dróg oraz stan techniczny pojazdów. Pojazd

uczestniczący w ruchu powinien być tak zbudowany, wyposażony i utrzymany, by korzystanie z niego nie zagrażało bezpieczeństwu kierującemu, przewożonym osobom oraz innym uczestnikom ruchu drogowego. W celu zapewnienia bezpieczeństwa na drogach policjanci sprawdzają stan techniczny oraz wyposażenie pojazdów znajdujących się w ruchu. W przypadku stwierdzonych nieprawidłowości Policja uprawniona jest do zatrzymywania dowodów rejestracyjnych. W 2012 roku wielkopolscy policjanci zatrzymali 52644 dowodów rejestracyjnych, a w roku 2013 – 53243 dowodów rejestracyjnych.

Kierujący pojazdami ignorują obowiązujące zasady bezpieczeństwa poruszając się pojazdami z:

- uszkodzonym ogumieniem,
- granicznym zużyciem bieżnika opon,
- zamontowanymi na tej samej osi opon różnej konstrukcji.

Istotnym elementem bezpieczeństwa jest zagwarantowanie sprawności działania układu hamulcowego. Najczęściej ujawnianymi usterkami są:

- pęknięcia tarcz hamulcowych,
- skorodowane elementy układu hamulcowego,
- wycieki lub uszkodzenia przewodów rurowych lub zbiorników w układzie hamulcowym.

W zakresie kontroli przewozu drogowego Policja podobnie jak Inspekcja Transportu Drogowego sprawdza czy przewóz drogowy wykonywany jest zgodnie z obowiązującymi przepisami. W szczególności policjanci sprawdzają przestrzeganie przepisów w zakresie czasu pracy jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców.

W roku 2010 wielkopolscy policjanci skontrolowali 2920 pojazdów realizujących przewóz drogowy, w 2011 roku – 2645 pojazdów, w 2012 roku – 2732 pojazdów i w 2013 roku – 2678 pojazdów.

W zakresie realizacji przewozu drogowego największa liczba odnotowywanych wykroczeń dotyczy przekraczania czasu prowadzenia pojazdu, braku danych dotyczących innej pracy i/lub dyspozycyjności, a także prowadzenie pojazdu ponad 4,5 godz. bez przerwy lub ze zbyt krótką przerwą. Wielkopolscy policjanci rocznie ujawniają ponad 200 naruszeń przepisów ustawy o czasie pracy kierowców i ustawy o transporcie drogowym.

Zdjęcie 8. „Bezpieczny” ładunek

Nadzór nad organizacją służby ruchu drogowego

Od samego początku utworzenia z dniem 01 stycznia 1999 roku Województwa Wielkopolskiego priorytetem było właściwe zorganizowanie służby ruchu drogowego na nowym, większym obszarze. Było to wyzwanie dla zreorganizowanego Wydziału Ruchu Drogowego.

Powiększenie obszaru odpowiedzialności do 31 powiatów wymagało zintensyfikowanych działań mających na celu ujednolicenie procedur i wypracowanie najlepszych rozwiązań organizacyjnych dla służby ruchu drogowego. W skład nowego województwa weszły jednostki Policji z byłych województw gorzowskiego, konińskiego, kaliskiego, leszczyńskiego, poznańskiego, pilskiego i zielonogórskiego. Różnice w organizacji służby były oczywiste.

Opracowane algorytmy postępowania, interpretacje przepisów dotyczących organizacji służby ruchu drogowego oraz wytyczne w tym zakresie przesyłane były do jednostek terenowych Policji. Weryfikacja różnego rodzaju sprawozdań napływających do Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Poznaniu pozwalała na dokonanie wstępnej oceny sposobu pełnienia służby na terenie województwa.

Przez teren województwa wielkopolskiego przebiegają ważne ciągi komunikacyjne złożone z dróg krajowych. Najważniejszym od samego początku była droga krajowa nr 2/92, obecnie autostrada A-2.

W 2003 roku, w związku z oddaniem do użytku 100 km. płatnej autostrady A – 2 na odcinku Konin – Września utworzony został Komisarjat Autostrady Policji. Na początku działalności jego siedziba była zlokalizowana w oddzielnym obiekcie, w m. Sługocin na terenie Obwodu Utrzymania Autostrady. Równoległe z rozbudową autostrady były przekazywane na potrzeby Policji kolejne obiekty: w Kotowie oraz w Bolewicach.

Zdjęcie 9. Komisarjat Autostradowy - siedziba Kotowo

W związku z dalszą rozbudową autostrady, organizacja na niej służby policjantów była modyfikowana i dostosowywana do występującego zagrożenia. Ostatecznie nadzór nad całością autostrady został przydzielony Komendzie Miejskiej Policji w Poznaniu. Finalnym rozwiązaniem obowiązującym do chwili obecnej jest podział całego wielkopolskiego odcinka autostrady A – 2, o długości 210 km. na trzy rejony odpowiedzialności przypisane do nadzoru odpowiednio Komendzie Powiatowej Policji w Nowym Tomyślu (48 km), Komendzie Miejskiej Policji w Poznaniu (88 km) i Komendzie Miejskiej Policji w Koninie (73 km).

W roku 2010 z inicjatywy WRD podjęto decyzję o organizacji szkoleń i powołaniu do życia Nieetatowej Grupy Motocyklowej. W jej skład weszli policjanci ruchu drogowego z jednostek Policji dysponującymi motocyklami służbowymi. Impulsem do utworzenia NGM były planowane na rok 2012 Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej EURO 2012. W cyklu szkoleń odbywających się na Torze Poznań udział wzięło kilkudziesięciu policjantów.

Zdjęcie 10. Szkolenie Nieetatowej Grupy Motocyklowej

Organizacja służby ruchu drogowego koncentruje się także na przygotowaniu i koordynacji eskort osób objętych ochroną. Wielokrotnie na terenie Wielkopolski przebywali Prezydenci RP i Prezesi Rady Ministrów oraz Prezydent Rosji Władimir Putin, Ministrowie Rządu RP a także Vice Premier Chińskiej Republiki Ludowej i Premier Norwegii.

Policjanci ruchu drogowego garnizonu wielkopolskiego uczestniczyli także w zabezpieczeniu wizyt w Polsce Papieży Jana Pawła II oraz Benedykta XIV.

Bardzo ważnym elementem związanym z organizacją służby jest wsparcie, jakiego policjanci ruchu drogowego udzielali innym garnizonom w kraju. Wspomnieć tu należy o wysłaniu związków taktycznych m.in. do Warszawy w latach 2002 i 2004 na zabezpieczenie Szczytów Rady Europy oraz dwukrotnie do Szczecina na zabezpieczenie Regat Żeglarskich.

Zdjęcie 11. Zgrupowanie służby ruchu drogowego

Rok 2012 stał pod znakiem EURO 2012 – stadion miejski stał się areną rozgrywek międzynarodowych. Do Poznania przybyły zagraniczne reprezentacje i fani futbolu z całej Europy. Był to okres wytężonej pracy dla całego Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Poznaniu.

Wymiana doświadczeń na poziomie międzynarodowym nie pozostaje bez wpływu na organizację służby na terenie Wielkopolski. Policjanci ruchu drogowego uczestniczyli w wielu wyjazdach studyjnych do Niemiec, Belgii, Norwegii i na Węgry.

Kontrola ruchu drogowego

Nadzór nad ruchem drogowym to przede wszystkim:

- kontrola ruchu drogowego
- stosowanie środków prawnych w stosunku do sprawców wykroczeń
- prowadzenie ewidencji ukaranych kierowców
- prowadzenie wzmożonych działań na drogach

Kierujący pojazdami w Polsce nie wiążą faktu kierowania pojazdem i przekraczania prędkości z większym zagrożeniem co powoduje, że przyczyny wypadków są stale te same. Nawet, jeżeli prędkość poruszających się pojazdów nie jest główną przyczyną zdarzenia drogowego, to jego skutki zawsze są pochodną tejże prędkości. Dlatego też policjanci pracujący w komórkach ruchu drogowego dysponowali i dysponują odpowiednim sprzętem technicznym takim jak radarowe mierniki prędkości, pojazdy z wideorejestраторami, fotoradary a także urządzeniami do badania trzeźwości kierujących, które mają być skuteczną bronią

w ujawnianiu wykroczeń i przestępstw drogowych a tym samym w przeciwdziałaniu powstawaniu niebezpiecznych zdarzeń drogowych.

Policjanci pracujący w komórkach ruchu drogowego garnizonu wielkopolskiego dysponują w chwili obecnej łącznie 36 pojazdami wyposażonymi w urządzenia do rejestracji zachowań uczestników ruchu drogowego tzw. wideorejestratorami. Są to pojazdy oznakowane jak i również nieoznakowane.

W ogólnej liczbie pojazdów wyposażonych w urządzenia do rejestracji zachowań uczestników ruchu drogowego:

- 18 pojazdów zostało zakupionych ze środków własnych przez Komendę Główną Policji, Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu lub zakupionych przez inne instytucje,
- 12 pojazdów marki Alfa Romeo, zostało zakupionych w 2011 roku zgodnie z projektem „Doposażenie jednostek Policji w specjalistyczny sprzęt służący poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarze całego kraju” realizowanego przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.
- 7 pojazdów marki Opel Insignia zostało przekazanych do eksploatacji w grudniu 2013 roku; pojazdy zostały zakupione w ramach realizacji rzeczowej projektu „Techniczne wzmocnienie Policji w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym” realizowanego przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Zdjęcie 12. Fotorejestrator

O skuteczności wykorzystywania tych pojazdów może świadczyć fakt osiąganych wyników dotyczących ukaranych kierujących jak również spadek ofiar śmiertelnych i osób rannych w zdarzeniach drogowych, które niewątpliwie świadczą o wzroście bezpieczeństwa na polskich drogach.

Przykładowo w całym 2013 roku policjanci wykorzystując pojazdy z wideorejestratorami ujawnili 36 389 wykroczeń za które nałożyli 35 217 mandatów karnych na kwotę 4 322 325 złotych.

Także skutecznym narzędziem wykorzystywanym w walce o bezpieczeństwo w ruchu drogowym są motocykle. W chwili obecnej jednostki Policji woj. wielkopolskiego dysponują 50 motocyklami. Motocykle będące obecnie w służbie, to przede wszystkim Hondy CBF 1000A (30 szt.), które zostały zakupione

w ramach projektu „Doposażenie jednostek Policji w specjalistyczny sprzęt służący poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarze całego kraju” realizowanego przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko.

Zdjęcie 13. Laserwor miernik prędkości

Policjanci ruchu drogowego dysponują na chwilę obecną także 220 radarowymi i laserowymi miernikami prędkości różnych typów. Są to urządzenia Rapid, Rapid 1, Rapid 1a, Rapid 2K, Rapid 2Ka, Iskra oraz Ultralyte LTI 20-20 100 LR.

Jednostki Policji podległe KWP w Poznaniu dysponowały także 8 fotoradarami, które w 2010 roku zostały przekazane Inspekcji Transportu Drogowego.

W ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Transport Policja woj. wielkopolskiego na początku 2007 roku otrzymała 143 urządzenia do badania trzeźwości kierujących typu Alco –Sensor IV CM.

Zdjęcie 14. Alcosensor

Powyższe urządzenia zostały przekazane do wyłącznego użytkowania przez służbę ruchu drogowego w związku z realizacją projektu „Bezpieczna infrastruktura drogowa” w ramach działań „Wdrożenie i monitoring środków poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym”.

W związku z wyposażeniem Policji w specjalistyczny sprzęt związany z realizacją projektu „Doposażenie jednostek Policji w specjalistyczny sprzęt służący poprawie bezpieczeństwa w ruchu drogowym na obszarze całego kraju” realizowanego przy udziale środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w ramach Programu Infrastruktura i Środowisko Policja w woj. wielkopolskim otrzymała także 4 pojazdy ambulanse pogotowia ruchu drogowego (APRD) i 1 pojazd przeznaczony do działań profilaktycznych.

Zdjęcie 15. APRD

Realizacja strategicznych celów projektów odbywać ma się poprzez osiąganie poszczególnych celów szczegółowych, przy wykorzystaniu zakupionego w ramach projektów sprzętu, tzn:

- podniesienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez edukację dzieci i młodzieży w zakresie wychowania komunikacyjnego,
- minimalizowanie konsekwencji wypadków poprzez skrócenie czasu dojazdu do miejsca zdarzenia i oczekiwania uczestników na przybycie Policji, usprawnienie pracy służb ruchu drogowego na miejscu wypadków drogowych,
- zmniejszenie średniej prędkości pojazdów, co wpłynie pozytywnie na złagodzenie skutków zdarzeń drogowych, m.in. zmniejszenie liczby zabitych oraz będzie oddziaływać prewencyjnie na uczestników ruchu drogowego,
- usprawnienie pracy służb ruchu drogowego w zakresie nadzoru miejsc o dużym natężeniu ruchu lub miejsc trudno dostępnych.

Obok podstawowej czynności, którą wykonuje każdy policjant ruchu drogowego, czyli dbanie o bezpieczeństwo i porządek na drogach, są zadania zmierzające do zwalczania przestępczości pospolitej. Do tej kategorii przestępstw możemy zaliczyć: kradzieże samochodów, rowerów, dokumentów oraz innych rzeczy. W 2013 roku policjanci ruchu drogowego w trakcie pełnienia służby ujawnili

46 poszukiwanych samochodów, skradzionych zarówno na terenie Polski jak i za granicą. Policjanci ujawnili także 47 utraconych rzeczy lub dokumentów. Dzięki stosowaniu odpowiednich procedur m.in. poprzez każdorazowe dokonywanie sprawdzeń w systemach informatycznych legitymowanych obywateli, wielkopolski ruch drogowy ujawnił 247 osób poszukiwanych zarówno do spraw o mniejszym jak i większym ciężarze gatunkowym.

Współpraca policjantów ruchu drogowego z policjantami pionu kryminalnego, w postaci szkoleń i wspólnych działań pozwala coraz skuteczniej walczyć z różnymi formami przestępczości pospolitej.

Wszystkie opisane w wielkim skrócie zadania, działania, codzienna ciężka służba mają jeden główny i nadrzędny cel jakim jest ochrona życia oraz zdrowia wszystkich uczestników ruchu poruszających się po naszych drogach.

Działania wielkopolskiej Policji na rzecz bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Streszczenie

Artykuł informuje czytelnika o poziomie zagrożenia na drogach Wielkopolski, zakresie działania służby ruchu drogowego Policji wielkopolskiej, jej przedsięwzięciach i wyposażeniu.

The actions of the Wielkopolska Police for traffic safety

Summary

Article informs the reader about the level of danger on the roads of Wielkopolska, the range of operations carried out by the traffic units of Wielkopolska Police Force, their projects and equipment.

Szymon WITCZAK
Magdalena PIASZCZYŃSKA
Maciej PUROL
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE WIELKOPOLSKIEJ POLICJI

Prevention Department in Wielkopolska Police Headquarters in Poznań

Policja to umundurowana i uzbrojona formacja powołana do utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. To w naszych zadaniach leży m.in. ochrona życia, zdrowia oraz mienia społeczeństwa. Co ważniejsze także w naszych rękach leży inicjowanie i organizowanie działań, których celem jest zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawisk kryminogennych. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji jasno określa i precyzuje zadania do realizacji których zostaliśmy powołani.

Działania profilaktyczne, w tym edukacyjne określone zostały w Zarządzeniu Nr 1041 Komendanta Głównego Policji z dnia 28 września 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji i zakresu działania komend, komisariatów i innych jednostek organizacyjnych. W przedmiotowym akcie prawnym wskazane zostały jako jedno z głównych zadań Policji, a ich realizację określono jako inspirowanie i koordynowanie programów prewencyjnych ukierunkowanych m.in. na efektywne działanie ogniw profilaktycznych, wdrażanie programów przeciwdziałających demoralizacji dzieci i młodzieży, popularyzowanie wiedzy o skutecznych metodach i środkach przeciwdziałania zjawisk kryminogennych oraz edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Pracę profilaktyczną i realizowanie we wskazanym obszarze działania zadania kształtują i porządkują także programy krajowe, które wyszczególniają wiele kwestii związanych z funkcjonowaniem Naszego społeczeństwa. Do najważniejszych należą:

- *Rządowy Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”;*
- *Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;*
- *Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii.*

„Kręgosłupem” działań profilaktycznych realizowanych przez wielkopolską Policję jest *Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”*. Mając na względzie potrzebę zdiagnozowania problemu, ustalenia przyczyn jego powstania, możliwości przeciwdziałania, a następnie wyznaczenia zadań, by zapobiec bądź wyeliminować zagrożenia podejmowane są działania w ramach wyszczególnionych obszarów wskazanego powyżej programu.

Do najważniejszych obszarów wyszczególnionych w programie należą:

- ✓ Bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania;
- ✓ Przemoc w rodzinie;
- ✓ Bezpieczeństwo w szkole;

- ✓ Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej;
- ✓ Bezpieczeństwo w ruchu drogowym;
- ✓ Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej;
- ✓ Ochrona dziedzictwa narodowego.

Działania Policji ukierunkowane są we wskazanych płaszczyznach na wyposażenie adresatów w umiejętności i nawyki rozpoznawania, przewidywania oraz zapobiegania zagrożeniom występującym w środowisku, w szczególności wynikającym ze współżycia społecznego. Tylko przewidując sytuacje ryzykowne możemy zapewnić sobie i innym najważniejszy aspekt życia jakim jest bezpieczeństwo. Bezpieczeństwo nie tylko w sensie jednostkowym, ale i wielowymiarowym, skupiając uwagę także na sytuacjach w których możemy zagrażać innym osobom.

We współczesnym świecie bezpieczeństwo jest fundamentalną kwestią w życiu każdego człowieka, elementem niezbędnym dla zapewnienia godnej egzystencji i rozwoju, w szczególności dla osób najmłodszych, którzy jak głosił Janusz Korczak „mają przyszłość ale i przeszłość, pamiętne zdarzenia, wspomnienia”.

Choć bezpieczeństwo jest sprawą najważniejszą nie poświęcamy mu na co dzień tyle uwagi ile powinniśmy. Jesteśmy przekonani, że nasze bezpieczeństwo to oczywistość! Że nie potrzebujemy nikogo i niczego aby je sobie zapewnić, że jest ono niezbywalne! Nic bardziej mylnego!!! Nasze szeroko pojęte poczucie bezpieczeństwa to sprawa ciągłego zainteresowania, budowania wiedzy i umiejętności zachowania go m.in. poprzez unikanie sytuacji problemowych nie tylko w odniesieniu do nas samych, ale także osób nam najbliższych. Tak! Jesteśmy odpowiedzialni także za innych, a Nasze nieodpowiednie zachowania stwarzają sytuacje zagrażające życiu i zdrowiu innych osób, czasami tych najbliższych.

Określone sytuacje kształtują naszą osobowość, a w szczególności usposobienie osób młodych, które już za chwilę pełnić będą określone role społeczne, które będą kreować wartości zarówno wśród rówieśników, jak i najbliższego otoczenia. Nasza w tym rola, osób dorosłych, jednostek oraz instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i wsparcie w rozwoju młodego człowieka, żeby wartości jakie będzie prezentować były zgodne z normami społecznymi, z naszymi i ich (ludzi młodych) oczekiwaniami. Należy rozumieć czym jest zagrożenie, a także zdobyć umiejętności rozpoznawania go, unikania i eliminacji aby powyższe stało się możliwe. Takie podejście do kwestii bezpieczeństwa jest adekwatne nie tylko wobec otaczającej nas „namacalnej” rzeczywistości, ale także cyberprzestrzeni, która w niezwykle szybkim tempie ogarnia wszystkie społeczeństwa i staje się niemal niezbędnym elementem naszego życia, w szczególności życia dzieci i młodzieży. Właśnie w cyberprzestrzeni kreowana jest moda, często moda na autodestrukcyjne zachowania, których sensu nie potrafimy zrozumieć.

Wychodząc naprzeciw tym zarówno zdefiniowanym, jak i potencjalnym zagrożeniom, wielkopolska Policja angażuje się w cały wachlarz inicjatyw, w których ogromną rolę odgrywają także działania profilaktyczne, ustawowe obowiązki policjantów, które nigdy w pełni nie będą mierzalne.

Obserwatorium zagrożeń dla ludzi młodych

Tak jak ewoluuje świat dorosłych tak samo zmienia się świat młodzieży. Młody człowiek narażony jest na szereg wpływów zewnętrznych. Każdego dnia zdobywa nowe doświadczenia, uczy się życia w domu, szkole, wśród rówieśników, ale też czerpie wiedzę i przejmując wzorce prezentowane za pośrednictwem środków masowego przekazu, czy sieć internetową. Zdobywa wiedzę o otaczającym go świecie i możliwościach jakie ten świat mu daje. Obecnie dostępność i różnorodność wzorców, środków i „atrakcji” jest tak ogromna, że nie trzeba ich szukać, są wokół nas, wystarczy wyciągnąć po nie rękę.

Nowe sytuacje i chęć bycia w centrum uwagi niosą ze sobą nowe zagrożenia i wyzwania dla młodego człowieka, który za wszelką cenę chce im sprostać. Wielu młodych ludzi, wkraczając w świat dorosłych, poszukuje nowych wartości – pragnie samodzielnie dokonywać wyborów. Te dążenia niejednokrotnie są pełne trudu i pomyłek. Zagrożenia, przestępczość, nowe trendy mody i coraz *atrakcyjniejsze* formy aktywności trafiają na podatny grunt osób z jeszcze niewielkim bagażem doświadczeń.

Jaka jest dzisiejsza młodzież? Czemu jest inna niż dawniej? Czy jest inna niż dawniej? Jaka będzie w niedalekiej przyszłości? Co robić, aby ustrzec ją przed negatywnymi skutkami pojawiających się zagrożeń?

Większość z nas zadaje sobie te pytania, lecz tylko niektórzy próbują znaleźć na nie odpowiedzi, proponując najlepsze rozwiązania i jednocześnie starając się zrozumieć i poznać motywy postępowania młodego człowieka. Istotne jest jednak to, abyśmy nie poprzestawali wyłącznie na próbie przeciwdziałania temu, co aktualnie jawi się nam jako problem (którego analizą i diagnozą zajmujemy się niejako już po fakcie) – ale starajmy się – zawierając koalicje ekspertów, badaczy, naukowców, praktyków – wspólnie podejmować działania pozwalające nam aktywnie przeciwdziałać sytuacjom, które będą stanowić realne zagrożenie w niedalekiej przyszłości.

Łącząc nasze doświadczenia, wiedzę, zasoby oraz chęci skutecznego wspierania młodych ludzi w podejmowaniu właściwych wyborów – wielkopolska Policja zaproponowała stworzenie interdyscyplinarnego przedsięwzięcia, jakim jest projekt *Obserwatorium zagrożeń dla ludzi młodych*.

Zyskując przychylność szeregu instytucji i podmiotów, których przedstawiciele – odpowiadając na zaproszenie – zadeklarowali wspólne działania w tym projekcie, dostrzegamy możliwość zjednoczenia sił w partnerskiej koalicji, podejmując działania ukierunkowane na coraz skuteczniejsze zapobieganie wszelkim negatywnym zjawiskom występującym w środowiskach młodzieżowych.

Założeniem rozwoju projektu *Obserwatorium* jest identyfikowanie pojawiających się zagrożeń i dostarczanie wiedzy niezbędnej do podjęcia wyprzedzających działań na rzecz skutecznego wspierania młodzieży i chronienia jej przed różnego rodzaju niebezpieczeństwami. Projekt ma na celu:

- ✓ przedstawienie ogólnego zarysu dotyczącego poziomu bezpieczeństwa młodzieży,
- ✓ opisanie i diagnozowanie aktualnych tendencji,
- ✓ przewidywanie zmian w strukturze zagrożeń pojawiających się w środowisku młodzieży,
- ✓ inicjowanie oraz realizowanie przedsięwzięć informacyjnych i działań zapobiegawczych.

Wielkopolska Policja inicjując projekt *Obserwatorium*, założyła zaproszenie do współpracy przedstawicieli instytucji, których wiedza, doświadczenie, kontakty i podejście do pracy z młodzieżą gwarantuje powodzenie tego przedsięwzięcia. Tworząc instytucjonalne wsparcie tego projektu określono zasięg działania obejmujący teren województwa wielkopolskiego, zaznaczając jednak szerszy zakres diagnozy, uwzględniający doświadczenia innych regionów, czy w dalszej perspektywie – krajów.

Działania organizowane będą wokół niżej wymienionych obszarów, co pozwoli kompleksowo i metodycznie scharakteryzować i opisać potencjalne źródła informacji:

- ✓ diagnoza aktualnie występujących zagrożeń i ich uwarunkowań,
- ✓ przewidywanie nowych pojawiających się niebezpieczeństw,
- ✓ prowadzenie cyklicznych badań zagrożeń dla ludzi młodych i aktualizacja posiadanej wiedzy (np. co pół roku),
- ✓ analizowanie i określanie tendencji występujących zjawisk,
- ✓ wspieranie koordynacji działań z zakresu zapobiegania zagrożeniom występujących w środowisku młodych ludzi.

Całość projektu ma na celu rozpoznanie zjawiska, a także zbieranie najnowszych informacji o trendach, stylu życia oraz występujących zagrożeniach zarówno tych już funkcjonujących, jak i nowopowstałych, na których wpływ ma rozwój cywilizacji, w tym nieograniczony dostęp do środków masowego przekazu i zagrożeń płynących od strony rówieśników także z innych krajów. Gromadzenie danych dotyczących wskazanej problematyki ma również na celu zachęcenie do rozmów i refleksji wśród wskazanych grup i tworzenie platformy do dyskusji oraz diagnozowania występowania zagrożeń.

Wiedza zdobyta podczas realizacji projektu – odpowiednio skumulowana, ewaluacja zrealizowana przez środowiska naukowe i podmioty współpracujące z dziećmi i młodzieżą – będzie służyć wypracowaniu działań i przedsięwzięć zapobiegawczych i informacyjnych. W dalszej perspektywie – funkcjonowanie interdyscyplinarnego zespołu będzie przyczyniać się do poszerzania wiedzy i umiejętności z zakresu przeciwdziałania zagrożeniom, generować powstawanie szeregu materiałów informacyjnych (poradników), a zdobywane informacje posłużą do ich prezentacji podczas organizowanych konferencji, wizyt studyjnych, w tym z przedstawicielami środowisk zagranicznych (służących wymianie informacji na temat zagrożeń docierających do Polski z innych krajów).

Bezpiecznie to wiedzieć i znać!

Kolejnym przejawem działań Policji jest policyjny program edukacyjny *Bezpiecznie to wiedzieć i znać!*, który oparty jest o treści nauczania zawarte w podstawowym akcie prawnym obowiązującym placówki oświatowe, jednoznacznie wskazującym zakres materiału do realizacji przez wyżej wymienione podmioty na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Określony przedmiotem pod nazwą „Edukacja dla bezpieczeństwa” zakres materiału, wydawałoby się tożsamy z zadaniami Policji, jest zdecydowanie inaczej precyzowany.

W pełni zgadzamy się z tezą pracy z młodzieżą, która niezbędna jest już na wczesnym etapie życia, kiedy dzieci bardziej podatne są na zmiany i możliwe jest wypracowanie właściwych metod zaspokajania potrzeb, także tych wyższego rzędu.

Nie mniej jednak kwestie bezpieczeństwa to nie jest aspekt jednorazowego przekazu materiału dydaktycznego. W tym zadaniu szczególnie ważnym elementem jest zastosowanie formy nauczania spiralnego. Nauczania poprzez powtarzanie oraz rozszerzanie wiedzy i co najważniejsze świadomości. Czym jest bowiem wiedza jeśli nie ma refleksji na jej temat w odniesieniu do rzeczywistości? Podając bagatelny przykład: kto z Nas „dorosłych” nie zna koloru światła na którym może przejść przez jezdnię?!

W 2014 roku wielkopolska Policja poszukiwała możliwości skutecznego oddziaływania w środowisku lokalnym, ujmując przedmiotową płaszczyznę jako niezwykle ważny grunt podejmowanych przedsięwzięć.

Funkcjonowanie dziecka w środowisku jest niezwykle istotnym czynnikiem charakterotwórczym. Dziecko przyjmuje wzory zachowań od najbliższych. Czasami tych równych wiekiem, częściej od starszych, dlatego środowisko lokalne może mieć tak wielką rolę w procesie socjalizacji. Określane jest mianem najważniejszego czynnika po domu rodzinnym, który ma niezwykle znaczący wpływ na kształtowanie osobowości dziecka. Siła i znaczenie środowiska lokalnego leży u podstaw nieodłącznego i nieuchronnego elementu otoczenia funkcjonującej jednostki. Człowiek może zostać wyłączony z podstawowej jednostki społecznej, rodziny, czy to przez śmierć jej członków, czy rozpad więzi, natomiast ze środowiska lokalnego wyłączony zostać nie może, zawsze będzie żył w jakiejś jego części, zawsze będzie częścią społeczeństwa. W niewielkim stopniu może dokonać wyboru, lecz jest to bardzo nikły stopień i oznaczony jako ostateczność, a nawet ucieczka z uwagi na powstałe problemy i zawiłości życiowe. Po cechach środowiska lokalnego do których możemy zaliczyć warunki finansowe – zamożność, odsetek zatrudnionych, dochód na członka rodziny przewidywać można wpływy oddziałujące na zrozumienie i możliwość prognozowania zachowań aspołecznych. Ale czym jest to najbliższe środowisko, czym jest ta lokalna jego część?

Tadeusz Pilch w dziele zatytułowanym „Środowisko lokalne – struktura, funkcje, przemiany” określa pojęcie środowiska jako „gromadę ludzi zamieszkujących ograniczone i względnie izolowane terytorium, posiadających i ceniących wspólną tradycję, wartości i symbole, instytucje usługowe i kulturowe”.

Wspomniane wyżej funkcjonowanie w środowisku zależy głównie od jakości oddziaływania instytucji państwowych, tych odległych jak i lokalnych. Jakość przekłada się na stan zagrożenia przestępczością, także nieletnich. Młodzi ludzie dopuszczają się czynów z uwagi na brak możliwości twórczego wykorzystania pokładów drzemiących w nich energii. Im mniejszy status danej grupy, tym mniej możliwości spędzania wolnego czasu, tym samym większe prawdopodobieństwo występowania czynów społecznie szkodliwych.

Poszukując możliwości działania w środowisku lokalnym najbardziej istotnym wydaje się grunt szkoły, która w dzisiejszych czasach stanowi dla młodzieży niejednokrotnie jedyną możliwość socjalizacji zgodnej z wartościami społeczeństwa. Podany argument jest ściśle powiązany z jakością życia społeczności.

Policjanci dotychczas realizowali zadania w szkołach na podstawie regionalnego programu *Bezpieczna szkoła*. Jednak jego ramy, w związku ze zmieniającą się na przestrzeni czasu rzeczywistością, wymagają wyznaczenia nowych standardów. Mamy świadomość różnego poziomu aktywności działania

policjantów w poszczególnych jednostkach Policji województwa wielkopolskiego, jednak myśląc o standaryzacji działań widzimy konieczność odświeżenia pewnych treści i uporządkowania zakresu materiału przystosowanego do aktualnych aktów prawnych funkcjonujących w placówkach oświatowych, a przede wszystkim do zmieniających się oczekiwań społeczeństwa.

Skuteczna profilaktyka to międzyinstytucjonalne działania, to poszukiwanie wzajemnej płaszczyzny współpracy. Taką współpracę widzimy pomiędzy szkołami województwa wielkopolskiego a wielkopolską Policją.

Mając na względzie realizowaną na podstawie *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* podstawę programową kształcenia ogólnego Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu we współpracy z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Kuratorium Oświaty w Poznaniu opracował w 2014 roku program *Bezpiecznie to wiedzieć i znać!* Poprzez hasło programu określamy jednoznacznie, że bezpieczeństwo to nie tylko wiedza, ale przede wszystkim jej wykorzystywanie i przekazywanie innym.

Program skierowany jest do uczniów na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Opracowany został na podstawie treści zawartych w ww. rozporządzeniu, kierując uwagę policjantów na takie obszary jak:

- ✓ **Edukacja społeczna** - uczeń odróżnia dobro od zła, wie gdzie zwrócić się po pomoc, zna zakres czynności policjanta, strażaka, lekarza oraz rolę numeru alarmowego 112[...];
- ✓ **Edukacja przyrodnicza** - zna zagrożenia ze strony zwierząt i wie, jak zachować się w sytuacji zagrożenia [...];
- ✓ **Zajęcia komputerowe** - zna zagrożenia wynikające z korzystania z komputera, Internetu i multimediów [...];
- ✓ **Zajęcia techniczne** - zna zagrożenia wynikające z niewłaściwego używania narzędzi i urządzeń technicznych [...];
- ✓ **Etyka** - przestrzega reguł obowiązujących w społeczności, wie, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych [...].

Każdy z wymienionych obszarów jest niezwykle ważnym aspektem w dążeniu do zapewnienia bezpieczeństwa. Są to elementarne treści, których podkreślanie i akcentowanie w przestrzeni młodych ludzi pozwala mieć przekonanie, że będą wzrastać w duchu respektowania przepisów prawa i społecznie przyjętych zwyczajów, które wzmacniają adaptację do życia w grupie.

Istotą programu jest pewne usystematyzowanie działań policjantów, których zadaniem nie jest realizowanie treści edukacyjnych tylko podsumowywanie wiedzy przekazanej przez wychowawców, Policjant akcentuje najważniejsze problemy, podsumowuje treści nauczania realizowane przez pracowników placówek oświatowych jednocześnie wzmacniając wizerunek instytucji, podkreślając etos pracy policjanta, artykułując przede wszystkim niezwykle istotną w każdym zawodzie etykę zawodową, a także misję jaką jest służba społeczeństwu.

Poprzez realizację programu zamierzamy wyposażyć młodzież w kompetencje społeczne, pozwalające prawidłowo funkcjonować w grupie, a tym samym ograniczać występowanie przestępstw i wykroczeń. Wskazujemy również, do szczegółowych uzgodnień, cele instytucjom współpracującym w ramach programu. Będzie to bardzo ważne pole do podejmowania współpracy przez

policjantów z przedstawicielami lokalnych placówek oświatowych. Program to także aktywizacja środowiska szkolnego skierowana na działania ograniczające demoralizację dzieci i młodzieży, ale co najważniejsze to zapoznanie uczniów z działaniem instytucji, których podstawowym zadaniem jest służba społeczeństwu, czyli wielowymiarowa pomoc.

Działania w ramach programu organizowane są zarówno w szkole, jak i w terenie, jak bowiem skuteczniej wytłumaczyć konieczność przestrzegania przepisów ruchu drogowego. Czy przez takie działanie nie stajemy się bardziej wiarygodni w oczach choćby najmłodszych? Poprzez przygotowane zajęcia, warsztaty czy turnieje, konkursy wiedzy wzmacniamy potrzebę samodoskonalenia. Poprzez zadania domowe aktywizujemy także dorosłych.

Program bezpośrednio adresowany jest do dzieci na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Działanie w grupie rówieśniczej ma bagatelny wpływ na całokształt zachowań młodych ludzi, bo jak stwierdził Tadeusz Pilch przebywanie wśród rówieśników kształtuje optymalne kontakty społeczne, wyrównuje braki wychowania domowego. Dziecko zdecydowanie szybciej rozwija się podczas kontaktów z rówieśnikami, stąd potrzeba zaszczepienia prawidłowych wartości i norm właśnie w szkole, wśród rówieśników. Oddziałuje również pośrednio na rodziców i grono pedagogiczne, a więc zajmuje istotne miejsce w środowisku młodego człowieka, które jest bardzo ważnym elementem wzrastania w pozytywnych wartościach.

Przedsięwzięcie wyznacza strategię działań Policji w szkołach podstawowych województwa wielkopolskiego, pomimo faktu, że wprowadzone zostanie w formie fakultatywnej. W rzeczywistości poszukujemy placówek zainteresowanych współpracą z Policją, zainteresowanych współdziałaniem na rzecz bezpieczeństwa z udziałem policjantów poprzez systematyczne działanie oparte na treściach nauczania. Jesteśmy przekonani, że takie działanie wpłynie na zaangażowanie, niezbędne na drodze do osiągnięcia sukcesu w postaci realnego wzrostu bezpieczeństwa. Poprzez zaangażowanie uruchomimy kreatywność każdej ze stron, zarówno edukatorów, jak i uczniów, a współpraca rozwijać się będzie na odpowiednim – wysokim – poziomie.

Nie są to proste działania. Jak mówić bowiem do ludzi dorosłych o elementarnych zasadach bezpieczeństwa?! Jak przekonać społeczeństwo o wadze przepisów ruchu drogowego, kiedy codziennie spotykamy się z pełną ignorancją przestrzegania przepisów prawa, za co skutecznie rozliczamy w postaci m.in. mandatów! Czy kiedykolwiek słyszeliście, aby osoba ukarana mówiła o mandacie jako karze za niedozwolone zachowanie, karze za narażenie życia swojego lub innych? Niestety rzadko się to zdarza, co budzi w nas wątpliwość w skuteczne zwrócenie uwagi na zagrożenie bezpieczeństwa, a tym samym wyeliminowanie go w przyszłości. Stąd poszukiwania odpowiedniego gruntu działania. Działania ukierunkowanego na skuteczne edukowanie od najmłodszych lat, kiedy młody człowiek, jednostka społeczna, dziecko jest jeszcze podatne na pozytywne wpływy i bodźce.

Program Kontrakt

Działania profilaktyczne nie mogą być jednak ograniczone jedynie do dzieci. Niezwykle istotnym elementem jest odpowiednie podejście do dzieci i młodzieży, która uważa siebie za dorosłych, a którą my wielokrotnie (nie zawsze słusznie)

traktujemy jeszcze jako starsze dzieci. Koniecznym więc stało się opracowanie takiego modelu postępowań i działań profilaktycznych, które obejmowałyby wiek przejściowy pomiędzy dzieckiem a młodym człowiekiem, okres buntu i sprzeciwu wobec ogólnie przyjętych norm i wartości. Jednocześnie skierowanych do dzieci (młodzieży) ocierających się o granice których przekroczyć nie powinni, a nie zawsze mających świadomość niewłaściwości własnego postępowania.

Ratyfikowana przez Polskę Konwencja o Prawach Dziecka definiuje dziecko jako [...] *każdą istotę ludzką w wieku poniżej 18 lat, chyba że zgodnie z prawem odnoszącym się do dziecka uzyska ono wcześniej pełnoletniość* [...] (art.1 Konwencji). W myśl tego, obowiązującego niemal we wszystkich krajach świata dokumentu, każdy małoletni jest dzieckiem zatem określenie „dobro małoletniego” nie może być pojmowane inaczej niż „dobro dziecka”.

Jedną z elementarnych ról Policji jest działalność na rzecz szeroko pojętego dobra dzieci, a przede wszystkim dążenie do stworzenia im równych szans na drodze ochrony zdrowia i życia, edukacji, bezpieczeństwa, wychowania, a także pomocy społecznej. Realizacja założeń działań profilaktycznych pn. Kontrakt umożliwia stosowanie się do wszystkich zasad zmierzających właśnie do ochrony najmłodszych.

Głównym zamierzeniem programu jest indywidualizacja działań profilaktycznych skierowanych do małoletnich oraz deeskalacja procesu demoralizacji wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Cele pośrednie oscylują wokół wypracowania wśród dzieci i młodzieży zachowań ukierunkowanych na branie odpowiedzialności za własne czyny bez konieczności konsekwencji prawnych, monitorowanie jednostkowych zachowań młodzieży umożliwiających realne badanie poziomu skuteczności profilaktyki policyjnej, zwrócenie uwagi na umiejętność przewidywania skutków nieodpowiedniego postępowania i zachowania, dążeniu do osiągnięcia korzystnych zmian w zachowaniu małoletnich oraz stworzenia równych szans dla dzieci i młodzieży.

Bezpośrednimi beneficjentami programu są dzieci w wieku od 10 do 17 roku życia, które wykazują pierwsze symptomy niedostosowania społecznego nie będącego przejawem demoralizacji. Kontrakt jest dobrowolny i zawierany z małoletnim w obecności jego opiekuna prawnego. Taka forma porozumienia daje młodemu człowiekowi możliwość wejścia w dorosłe życie bez prawnych obciążeń. Postępowanie kontraktowe, którego nadrzędnym zadaniem jest dążenie do osiągnięcia korzystnych zmian w zachowaniu dziecka, winno być stosowane w sytuacjach gdy występuje krótkotrwale stwarzanie problemów wychowawczych w rodzinie bądź w szkole, w przypadku jednorazowego incydentalnego spożycia alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, czy też krótkotrwałego uchylania się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego.

Propozycję podpisania kontraktu podejmuje policjant indywidualnie. Zawarcie umowy możliwe jest oczywiście tylko w sytuacji, kiedy nie zostały podjęte żadne czynności procesowe z udziałem nieletniego i następuje po uzgodnieniu z opiekunem prawnym. W każdym przypadku należy brać pod uwagę zasadę indywidualizacji, weryfikować całość ich zachowań, nie tylko tych które wskazują na ich potencjalną demoralizację, ale i również tych o wydźwięku pozytywnym. Tak globalne podejście do każdego dziecka, z którym możliwe jest zawarcie kontaktu, daje policjantowi prowadzącemu gwarancję podjęcia trafnych decyzji rzutujących

na jego nierozzerwalność. Zasadniczą kwestią jest kierowanie się zasadą, że każde zachowanie małoletniego, odbiegające w mniejszym lub większym stopniu od norm ogólnie przyjętych w społeczeństwie, musi być bardzo starannie zbadane, bowiem zewnętrznie takie same zachowania mogą mieć odmienne przyczyny i nie zawsze świadczą o zagrożeniu demoralizacją. Wiele postępowań, naruszających stawiane nieletnim wymagania może bowiem wynikać z przyczyn rozwojowych jak niedojrzałość czy też bunt przeciwko autorytetom, a nie stanowić sygnałów zagrożenia prawidłowego kształtowania się osobowości.

Należy podkreślić jednak, że w odniesieniu do dzieci w przedziale wiekowym 13-17 lat, zgodnie z art.2 UPN, w wypadku gdy nieletni wykazuje przejawy demoralizacji lub dopuści się czynu karalnego, stosuje się stricte przepisy ww. ustawy. Instytucją jaką jest Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich jest powiadamiana obligatoryjnie w tych właśnie wypadkach, dodatkowo działanie to poprzedzane jest czynnościami procesowymi, które wykluczają zawarcie kontraktu. W przypadkach, kiedy nieletni realizuje znamiona czynu karalnego, policjant nie może podjąć decyzji o przystąpieniu nieletniego do programu.

Kontrakt obowiązuje w okresie 6 miesięcy od daty jego podpisania. W odstępach nie rzadszych niż raz na miesiąc przeprowadzane są spotkania kontrolne z małoletnim, w celu oceny stopnia realizacji zawartych w kontrakcie zobowiązań i omówienia efektów podejmowanych działań. W realizację projektu, oprócz policjantów bezpośrednio nadzorujących problematykę przestępczości nieletnich, włączani są dzielnicowi rejonów na których zamieszkuje nieletni.

Zerwanie umowy następuje w momencie nie przestrzegania przez małoletniego ustaleń zawartych w kontrakcie, a w szczególności gdy nie wywiązuje się on z zaleceń wyszczególnionych w kontrakcie, pojawiają się okoliczności świadczących o wcześniejszej demoralizacji nieletniego nie związanej ze zdarzeniem kontraktowym, rodzice lub opiekunowie dziecka nie wypełniają swoich obowiązków względem niego w sposób prawidłowy, jak również w sytuacji gdy rodzice lub opiekunowie nie stawiają się nagminnie na wezwania Policji. Niezwykle istotnym dla powodzenia projektu jest konieczność powiadomienia, przed jego zawarciem, małoletniego oraz jego opiekunów prawnych o możliwości jego zerwania we wskazanych przypadkach.

Policjanci wprowadzający przedmiotowy program prewencyjny na terenie działania swojej jednostki Policji są zobligowani do kierowania się ściśle określonymi w założeniach projektu zasadami. Jednym z najważniejszych założeń jest przestrzeganie przesłanki, że program w żaden sposób nie może oddziaływać negatywnie na małoletniego, a podstawową zasadą jest ochrona jego prywatności.

Z początkiem 2013 roku, przedmiotowy program został wdrożony, w ramach pilotażu, na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Koninie oraz Komendy Powiatowej Policji w Kościanie. Do chwili obecnej zawarto 14 kontraktów z małoletnimi, z czego jeden został zerwany na skutek popełnienia przez nieletnią czynu karalnego. Zarówno rodzice małoletnich, jak i policjanci prowadzący kontrakty określili opisywane działania profilaktyczne jako efektywne narzędzie wychowawcze, pomocne w kształtowaniu właściwych postaw przez dzieci.

Bezpieczne Życie Seniorów

Sprawne funkcjonowanie społeczeństwa jest zjawiskiem niezwykle złożonym, gdzie cykl zmian pokoleniowych, w których równowaga i uzupełnianie się cech

młodości i witalności z doświadczeniem i dojrzałością stanowi jeden z podstawowych elementów. Działania profilaktycznie nie mogą więc być kierowane jedynie do dzieci i młodzieży. Kolejnym, jakże ważnym, beneficjentem prowadzonej działalności profilaktycznej przez wielkopolską Policję są seniorzy.

Biorąc pod uwagę zmieniającą się obecnie strukturę pokoleniową, a w szczególności uwzględniając dane z ostatnich kilkudziesięciu lat – należy stwierdzić, że skala zjawiska starzenia się społeczeństwa, szczególnie w państwach wyżej rozwiniętych, znacznie wzrosła, co – przy jednoczesnym spadku przyrostu naturalnego w tych krajach – sprawia, że odsetek seniorów⁵⁰ stale rośnie. Jest to m.in. skutkiem wydłużania się ludzkiego życia, postępu cywilizacyjnego i poprawy jakości życia. Niepokój budzi nie sam fakt wzrostu ilościowego starszej populacji, co wzrost jej udziału w odniesieniu do najmłodszych grup wiekowych w strukturze demograficznej społeczeństwa. Geriatrizacja codzienności, związana z coraz powszechniejszym udziałem osób starszych we wszystkich obszarach aktywności społecznej ma niestety również konotację negatywną, bardzo często popularyzowaną w mediach. Przekłada się ona nie tylko na niewłaściwe postrzeganie osób starszych przez pozostałe grupy społeczne, ale także na gorsze funkcjonowanie samych seniorów. Z nieprawdziwym, lecz rozpowszechnionym wizerunkiem seniora, jako osoby schorowanej, niedołejnej, niesamodzielnej i o życzeniowym nastawieniu, a więc generalnie biorcy usług i osoby potrzebującej wsparcia, wiąże się swoista pasywność w podejmowania działań na rzecz tej grupy społecznej.

Rosnąca populacja seniorów wymaga podejmowania działań mających na celu wprowadzanie dla nich ułatwień w zakresie funkcjonowania w społeczeństwie, a także stworzenia nowej oferty skierowanej do tej grupy wiekowej. Budowaniu stabilnego i bezpiecznego życia seniorów sprzyja wspólna troska i zbieżne działanie instytucji państwowych, organizacji społecznych, jak i innych jednostek organizacyjnych, a ich przejawem są wdrażane programy (na szczeblu rządowym i samorządowym). Ze strony wielkopolskiej Policji reakcją na występujące zagrożenia jest inicjatywa wdrożenia interdyscyplinarnego programu – łączącego działanie wielu instytucji – a całokształt działań zarówno Policji⁵¹, jak i podmiotów wspierających ten projekt – potwierdza aktywne działania w tym zakresie.

Innowacyjność pomysłu na kompleksowe potraktowanie tematu zagrożeń dominujących w życiu codziennym osób starszych, polega przede wszystkim na wspólnym działaniu administracji, w tym Policji w województwie, powiecie i gminie dla dobra seniorów. Podstawą działań podejmowanych na rzecz osób starszych powinno być dążenie do optymalizacji ich sprawności funkcjonalnej, rozumianej jako możliwość niezależnego i aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie. Optymalizowanie oznacza poprawę wszędzie tam gdzie jest to możliwe, a w pozostałych przypadkach – utrzymanie istniejącego stanu lub osiągnięcie możliwie największego spowolnienia postępu doświadczania zmian. Płynna współpraca i pełen angaż podmiotów takich jak Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej, Wojewódzka Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna

⁵⁰ Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto wiek określony przez Światową Organizację Zdrowia (WHO), który dla obu płci wynosi 65 lat.

⁵¹ W ramach strategicznych celów wielkopolskiej Policji – po akceptacji Komendy Głównej Policji – od 2014 roku wprowadzono priorytet pn. *wielopodmiotowe działania zmierzające do ograniczenia przestępczości wobec osób starszych i poprawy bezpieczeństwa seniorów*.

w Poznaniu, Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej, czy też Wojewódzka Inspekcja Farmaceutyczna umożliwi dotarcie do szerszego grona odbiorców i pozwoli na uwiarygodnienie i poszerzenie przekazywanych treści. Pozwoli to jednocześnie na wdrażanie skutecznych rozwiązań, które po określeniu priorytetów dla każdej z dziedzin osiągną wymiar efektywnej prewencji kryminalnej.

Zasadniczym założeniem projektu pn. **Bezpieczne Życie Seniorów** jest zapobieganie zdarzeniom, których ofiarami są najczęściej osoby starsze poprzez:

- ✓ stworzenie systemu szkoleń seniorów w zakresie bezpiecznego zachowania się w miejscach publicznych i miejscu zamieszkania,
- ✓ ograniczenie zachowań wiktymologicznych,
- ✓ uruchomienie Wojewódzkiego Centrum Informacji – przedsięwzięcia w siedzibie organizacji zrzeszającej seniorów np. przy Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Poznaniu, współpracującego z określonymi elementami wojewódzkich systemów szkoleń jak: Policja, psycholodzy oraz przedstawiciele instytucji współpracujących z osobami starszymi,
- ✓ przeprowadzenie ankietyzacji wśród osób uczestniczących w szkoleniach, na tej podstawie określenie stanu bezpieczeństwa seniorów i ich potrzeb, a także potrzeby i formy dalszej kontynuacji programu.

Zaplanowane przedsięwzięcie o charakterze edukacyjno-informacyjnym zakłada również podniesienie stopnia wiedzy, świadomości oraz umiejętności seniorów w zakresie bezpiecznych zachowań. Działania te powinny mieć wpływ na ograniczenie ilości zdarzeń z udziałem osób starszych.

Szerokie rozpropagowanie zarówno programu, jak również faktyczna realizacja przedsięwzięć przez szereg współpracujących podmiotów i instytucji powinno zapewnić wypełnienie zakładanych celów, a priorytetowe potraktowanie tej problematyki gwarantować będzie dostosowanie działań do potrzeb i zmieniającej się sytuacji.

W dalszej perspektywie – dla jeszcze większej skuteczności podejmowanych przedsięwzięć – należy uwzględnić powyższą problematykę w zakładanych i realizowanych priorytetach, jednocześnie włączając się w wieloletnie projekty i programy realizowane na szczeblu wojewódzkim i krajowym.

Podsumowanie

Jak to zmierzyć. Jak zmierzyć działanie i skutecznie przełożyć na efektywne – realne (zawierające cyfry) sprawozdanie? Odpowiedzią mogą być badania społeczne pokazujące zmiany w postrzeganiu zjawisk, zagrożeń, ale także poziom aktywności w obszarach ryzykownych, nieakceptowanych społecznie. Ogólnopolskie badania dotyczące poziomu skuteczności Policji w Wielkopolsce, społecznego poczucia bezpieczeństwa oraz inne realizowane dla przykładu podczas debat społecznych wskazują na wagę zapobiegania przestępczości! Zawsze jednak szczere zaangażowanie przełożone zostanie na działanie, a nie jedynie *teoretyzowanie*. Być może dlatego wiele wspaniałe rozpisanych działań jest bezbarwnych. Nasze wieloletnie zaangażowanie w edukację społeczeństwa, w szereg inicjatyw o charakterze profilaktycznym, szczególnie skierowanych do najmłodszych oraz najstarszych obywateli Naszego społeczeństwa, nie zależy od wymiernych ocen. Zależy od doświadczeń, zbioru wszystkich zaistniałych sytuacji,

z którymi przychodzi się zmierzyć w dzisiejszej hiperrzeczywistości, niejednokrotnie nacechowanych demoralizacją, niedostosowaniem społecznym.

Niech zapadnie w naszej świadomości przesłanie, że bez względu czy uczestniczymy w trudnych sytuacjach pośrednio, czy bezpośrednio są one początkiem kształtowania w nas systemu wartości, który będzie podstawą funkcjonowania, a tym samym przyszłością. Naszą przyszłością!

Czym będzie jednak ta przyszłość skoro już w najmłodszych latach życia młodzieży jest tak bardzo zagrożone, a ich postępowanie niejednokrotnie powoduje konflikt z obowiązującym prawem zarówno w aspekcie karnym, jak i moralnym. Paweł Szczepaniak podkreśla w swojej pracy „...że człowiek wzrastając, zdobywa doświadczenia, które jak kolejne warstwy, zmieniają kształt osobowości i utralają się tak, że z czasem trudno tę zaskorupiałą postać zmienić...”.

Podajmymy działania, my przedstawiciele instytucji odpowiedzialnych za funkcjonowanie społeczeństwa. Tylko wyposażając m.in. najmłodszych w umiejętności rozpoznawania, przewidywania i unikania sytuacji zagrożenia pozwolimy dokonać wyboru w sytuacjach problemowych, których ludzie mogą być bezpośrednimi uczestnikami lub świadkami. Wyboru, który pozwoli uniknąć sytuacji błędzenia mogącego wynikać z niewiedzy.

Wierzmy, że wspólne realizowanie zadań w obszarze profilaktyki przyniesie wymierne efekty, także w postaci wzrostu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na terenie województwa wielkopolskiego.

Podsumowanie

Jako jedno z głównych zadań Policji wskazano inspirowanie i koordynowanie działań prewencyjnych ukierunkowanych m.in. na efektywne działanie ogniw profilaktycznych, wdrażanie programów przeciwdziałających demoralizacji dzieci i młodzieży, popularyzowanie wiedzy o skutecznych metodach i środkach przeciwdziałania zjawisk kryminogennych oraz edukacja mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Pracę profilaktyczną i realizowanie we wskazanym obszarze działania zadania kształtują i porządkują m.in. programy krajowe, które wyszczególniają wiele kwestii związanych z funkcjonowaniem Naszego społeczeństwa. Podstawą działań profilaktycznych realizowanych przez wielkopolską Policję jest *Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpiecznie”*.

Działania profilaktyczne wielkopolskiej Policji

Streszczenie

Przedstawione w artykule działania sygnalizują jedynie niewielką część pracy profilaktycznej realizowanej przez wielkopolskich policjantów, działań których nie sposób jest zmierzyć i przedstawić ich wyników w formie statystycznej, które jednak warto prowadzić, gdyż jedno uratowane życie, jedno dziecko przeciągnięte na „jasną stronę mocy” jest wartością największą.

Prevention Department in Wielkopolska Police Headquarters in Poznań*Summary*

As one of the main tasks of the Police is to indicate, inspire and coordinate prevention activities the article touches the issues focused on implementing effective programmes towards the needs of combating the demoralization of children and juveniles. It emphasizes the important aspect of popularization of knowledge about the effective methods and means of prevention against criminal phenomena as well as residents education in the area of public safety.

Kinga FECHNER-WOJCIECHOWSKA
Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

**PRZEMOC W RODZINIE – NOWE WYZWANIA, NOWE MOŻLIWOŚCI POMOCY.
DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

***Domestic Violence - new challenges, new opportunities to help.
The diagnosis of violence in the Region of Wielkopolska***

„Przemoc nie jest oznaką siły, lecz słabości”

Przemoc w rodzinie scharakteryzowano w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*⁵² jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Jest to działanie zamierzone i wykorzystujące przewagę sił, skierowane przeciw członkom rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się intencjonalnością oraz ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, ofiara jest słabsza. Sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa ofiary, powoduje ból i cierpienie, naraża zdrowie i życie ofiary, a doznane krzywdy sprawiają, że ofiara ma coraz mniejszą zdolność do samoobrony.

W literaturze przedmiotu terminowi „przemoc w rodzinie” towarzyszą niejednokrotnie takie pojęcia jak przemoc rodziców wobec dziecka, przemoc partnera lub partnerki w związku, przemoc wobec osób starszych w rodzinie. Jasno też jest wyartykułowana powszechność tego zjawiska występującego nie tylko w rodzinach dysfunkcyjnych, ale również w tak zwanych „dobrych, przykładowych domach”. Różne teorie, w tym m.in. wymiany, kultury przemocy, patriarchalna, socjobiologiczna, czy konfliktu społecznego, systemów ogólnych próbują wyjaśnić zjawisko przemocy w rodzinie.

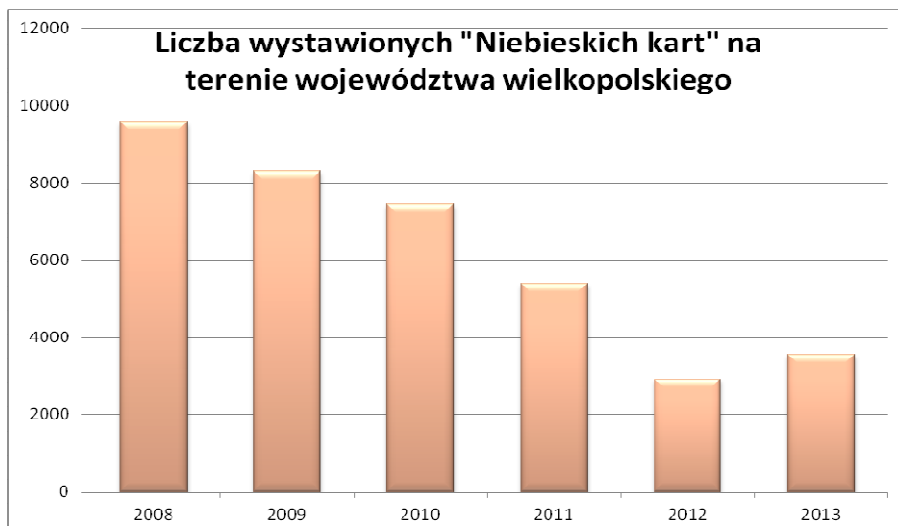
Środowisko w którym żyje rodzina może być przesiąknięte przemocą jak pole bitewne. Członkowie rodziny są świadkami scen przemocy i funkcjonują w ciągłym strachu przed atakiem. Często przeżycia i wzorce nabyte w rodzinie przenoszone są na grunt własnego ogniska domowego, którego ciepło może bardzo poparzyć, choćby poprzez używanie – niejednokrotnie nieświadomie – przemocy wobec swoich partnerów życiowych, dzieci, innych członków rodziny. Wcześniejsze ofiary stosują przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną, bądź seksualną, jako formę

---

⁵² Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*, Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493 z późn. zm.

podporządkowania sobie drugiego człowieka. Sprawca staje się panem sytuacji, a jego ofiary nie mają prawa do własnego zdania. Agresor stosuje nie tylko przemoc fizyczną, która kończy się widocznymi uszkodzeniami ciała, ale zastrasza ją, terroryzuje psychicznie, czyni bezbronną. Przemoc domowa upokarza, powoduje cierpienie emocjonalne, fizyczne, tworzy nieobliczalne szkody w psychice. Z uwagi na specyfikę samego problemu, osobistą tragedię jej ofiar, wiele zdarzeń nie jest ujawnianych i znane są jedynie osobom, które w samotności doświadczają ich poważnych konsekwencji. Jednocześnie sprawcy przemocy pozostają bezkarni i utwierdzają się w przekonaniu, że członkowie rodziny milcząc i nie reagując dają im „przyzwolenie” na stosowanie agresywnych zachowań.

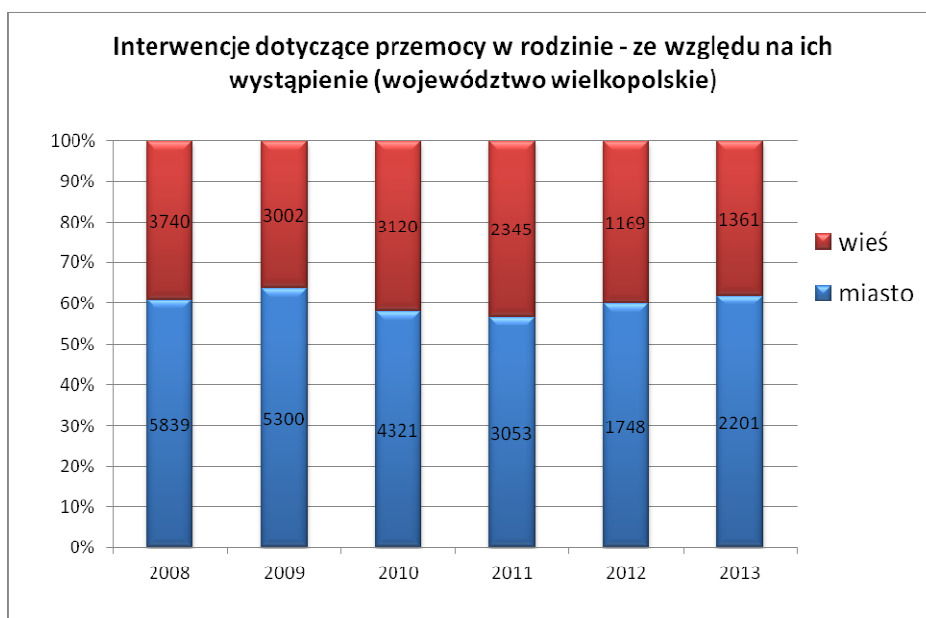
Uzyskiwane przez Policję informacje dotyczące przemocy pochodzą często ze zgłoszeń osób postronnych, będących jej świadkami. Niejednokrotnie to sąsiedzi słysząc dochodzące zza ściany odgłosy towarzyszące znęcaniu, nauczyciele lub lekarze dostrzegający na ciele osoby oznaki stosowania wobec niej siły, zgłaszają ten fakt organom ścigania. Zgodnie z zapisami ustawy kodeks karny fizyczne i psychiczne znęcanie się nad osobą najbliższą jest przestępstwem ściganym z urzędu. Każda zatem informacja przekazana Policji jest sprawdzona, w celu ustalenia czy działanie sprawcy zakwalifikować można, jako między innymi przestępstwo znęcania. Przemoc w rodzinie, z uwagi na poważne konsekwencje fizyczne, psychiczne, rozwojowe i wychowawcze, stanowi ogromny problem społeczny. Niezwykle trudno jest uchwycić prawdziwe, realne rozmiary przemocy, gdyż zdecydowana większość tych aktów ma miejsce w czterech ścianach i zachowania zarówno sprawcy, jak i ofiary utrudniają dostrzeżenie jakichkolwiek jej objawów.

Wykres nr 1. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w ostatnich sześciu latach na terenie województwa wielkopolskiego

Z przedstawionych danych wynika, iż liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” od roku 2008 sukcesywnie ulega zmniejszeniu, aby odnotować drastyczny spadek w 2012 roku. Do końca 2011 roku „Niebieskie Karty” były sporządzane wyłącznie

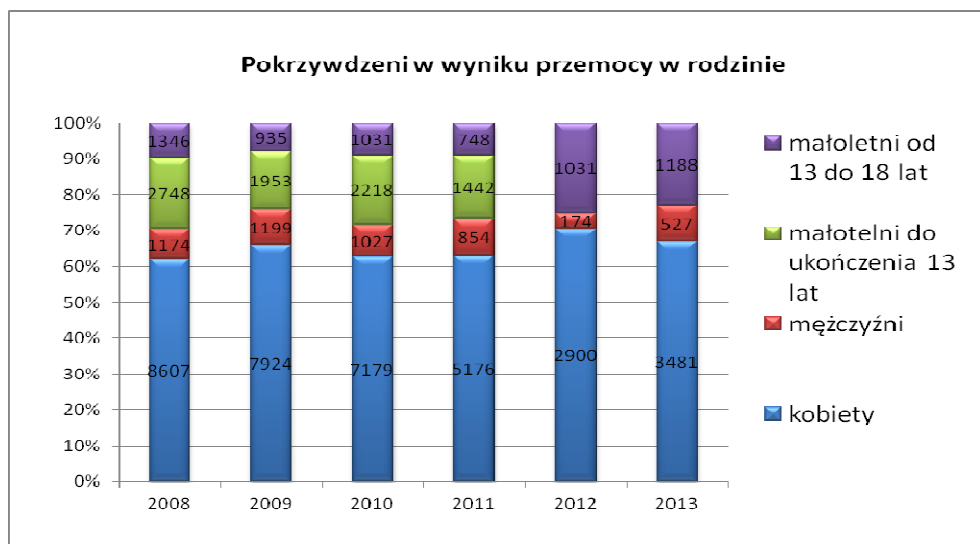
przez policjantów oraz pracowników ośrodków pomocy społecznej. W 2013 roku, zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”⁵³, przedstawiciele innych podmiotów (oświata, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrona zdrowia, jednostki organizacyjne pomocy społecznej) zobowiązani zostali do wykonania wskazanej procedury, która nałożyła na nich obowiązki w tym zakresie oraz wskazała sposoby realizacji. Nieznaczny wzrost liczby wystawianych „Niebieskich Kart” w 2013 roku spowodowany jest większą świadomością policjantów związaną z intensyfikacją szkoleń oraz zwiększeniem nadzoru nad realizacją procedury przez bezpośrednich przełożonych.

Wykres nr 2. Struktura interwencji dot. przemocy w rodzinie na terenie województwa wielkopolskiego

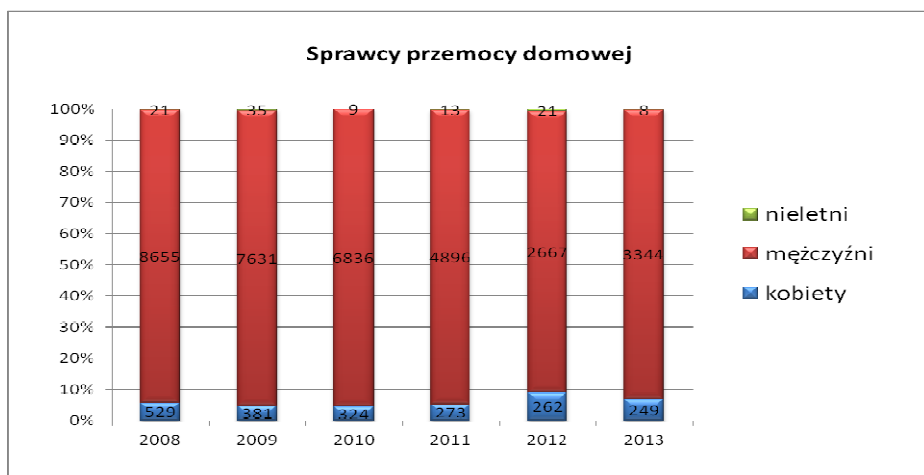
Można zauważyć, iż przez ostatnie sześć lat „Niebieskie Karty” wypełniane były w mieście, gdyż ich liczba stanowiła ponad 60% wszystkich sporządzonych.

⁵³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty”, Dz.U. 2011 nr 209 poz. 1245 z późn. zm;

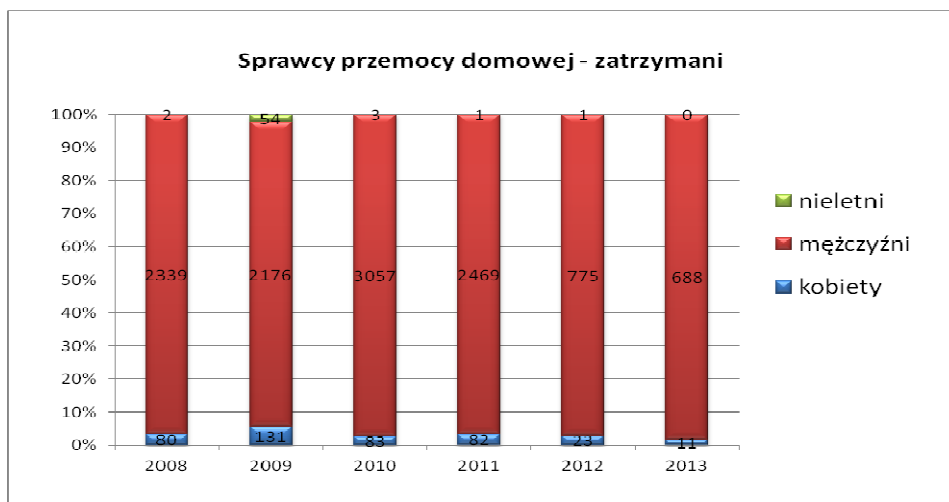
Wykres nr 3. Struktura pokrzywdzonych przemocą w rodzinie

Najliczniej pokrzywdzoną grupą – ponad 60% - w wyniku przemocy w rodzinie były kobiety. W 2012 i 2013 roku w kwestionariuszach „Niebieskiej Karty” grupy małoletnich zostały scalone w jedną, dlatego na wykresie w tych latach nie ma uwzględnionych małoletnich do ukończenia 13 lat.

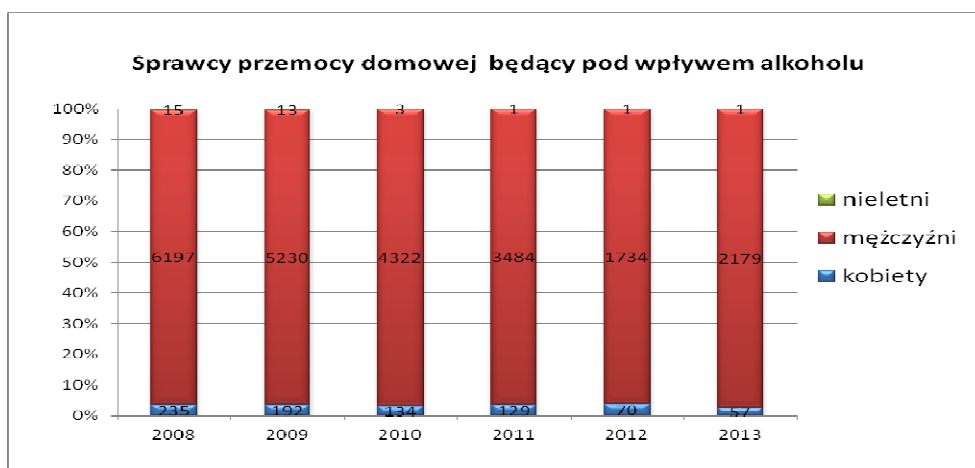
Wykres nr 4. Struktura sprawców przemocy w rodzinie ogółem

Sprawcami przemocy w ponad 90 % są zawsze mężczyźni, nieletni stanowią marginalny odsetek.

Wykres nr 5. Struktura zatrzymanych sprawców przemocy w rodzinie

Zatrzymanymi sprawcami przemocy domowej są prawie w każdym przypadku mężczyźni, natomiast nieletni i kobiety stanowią margines.

Wykres nr 6. Struktura sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu

Mężczyźni są również sprawcami przemocy domowej będącymi pod wpływem alkoholu.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej. Niezmiernie ważna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem osobom doświadczającym przemocy. Owa współpraca to również umiejętność słuchania, doceniania i wykorzystywania wiedzy i doświadczenia innych. W tym zakresie procedura

„Niebieskie Karty” przewiduje ścisłą współpracę służb realizujących zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jej celem jest zapobieganie dalszemu stosowaniu przemocy w rodzinie oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy. Obejmuje również ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemoc w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” przeprowadzana jest niezależnie od innego rodzajów postępowań, w szczególności postępowania karnego, rodzinnego lub cywilnego. Natomiast w razie stwierdzenia popełnienia przestępstwa, przedstawiciele realizujący procedurę „Niebieskie Karty” są zobowiązani do poinformowania o tym fakcie organy ścigania (Policję, prokuraturę).

Do wypełniania formularza „Niebieska Karta – A” są zobowiązani:

- ✓ policjant,
- ✓ przedstawiciel jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- ✓ pracownik socjalny, przedstawiciel ochrony zdrowia – lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny,
- ✓ przedstawiciel oświaty – nauczyciel,
- ✓ przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Podkreślić należy, że wszczęcie procedury **nie wymaga zgody** osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Etap I procedury

Zetknięcie się z przedstawicielem służb może nastąpić w różny sposób. Najczęściej będą to interwencje Policji (np. z uwagi na zgłoszenie telefoniczne), wizyta u lekarza, poinformowanie pracownika socjalnego o doznawaniu przemocy w rodzinie podczas przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, spotkanie dziecka z pedagogiem w szkole, poinformowanie nauczyciela, zgłoszenie się o pomoc do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych etc.

Zgodnie z obowiązującymi w zakresie przemocy w rodzinie przepisami na każdej ze służb, w zależności od specyfiki jej zadań, ciąży kilka podstawowych obowiązków:

a. Obowiązki funkcjonariusza Policji

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

1. udziela osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
3. podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do sprawcy przemocy w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
4. przeprowadza, o ile jest to możliwe, ze sprawcą przemocy w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie

się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą, albo nad dzieckiem lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa tego sprawcę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;

5. przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
6. podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą (te zadania będzie realizował zwykle dzielnicowy).

Dodatkowo funkcjonariusz Policji ma obowiązek:

- ✓ przekazania w trakcie interwencji informacji o interweniujących policjantach (stopień, imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki, w której pełnią służbę);
- ✓ późniejszego przekazania, na wniosek sądu lub prokuratury, dokumentacji policyjnej jako dowodów w postępowaniu;
- ✓ uczestniczenia, na wezwanie sądu, jako świadek w sprawie karnej.

b. Obowiązki pracownika socjalnego

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

1. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
2. udziela kompleksowych informacji o:
  - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b. formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
3. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
4. zapewnia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
5. może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

c. Obowiązki przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych

W ramach procedury przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych ma podobne obowiązki jak pracownik socjalny, za wyjątkiem zapewnienia schronienia w całonocowej placówce świadczącej pomoc.

d. Obowiązki przedstawiciela ochrony zdrowia

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia (lekarz, pielęgniarka, położna i ratownik medyczny) każdorazowo udziela osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

e. Obowiązki przedstawiciela oświaty

W ramach procedury przedstawiciel oświaty (nauczyciel, pedagog szkolny):

1. udziela kompleksowych informacji o:
  - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
  - b. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
2. organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie;
3. może prowadzić rozmowy ze sprawcą przemocy w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
4. diagnozuje sytuację i potrzeby osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w tym w szczególności dzieci;
5. udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Przedstawiciele wskazanych podmiotów realizują procedurę *Niebieskie Karty* w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Etap II Procedury

Osobę dotkniętą przemocą w rodzinie zaprasza się następnie na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego bądź grupy roboczej, z siedzibą znajdującą się zazwyczaj przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

a. Zespół interdyscyplinarny

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmuje gmina, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Zespół interdyscyplinarny, składa się z przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorów sądowych, a czasami prokuratorów oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań ww. podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

1. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

b. Grupa robocza

Zespół interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

W skład grup roboczych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia. W skład grup roboczych mogą wchodzić także kuratorzy sądowi, a także przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do zadań grup roboczych należy, w szczególności:

1. opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
2. monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
3. dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

c. Spotkanie z osobą dotkniętą przemocą w rodzinie i opracowanie indywidualnego planu pomocy

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej zapraszają na swoje posiedzenie osobę dotkniętą przemocą w rodzinie, jednakże jej niestawiennictwo nie wstrzymuje dalszych prac zespołu lub grupy. Podstawowym zadaniem zespołu lub grupy jest opracowanie indywidualnego planu pomocy dla osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, i jej rodziny, zawierającego propozycje działań pomocowych.

Indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę dotkniętą przemocą w rodzinie w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny i realizowany jest we współpracy z przedstawicielami: jednostek

organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorów sądowych lub prokuratora. Plan może ulegać zmianie w zależności od potrzeb i sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie, w szczególności w sytuacjach, gdy osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny stosowania przemocy w rodzinie w trakcie działań dokonywanych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

d. Działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmują działania w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w szczególności:

1. diagnozują sytuację rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą;
2. przekazują informacje o konsekwencjach popełnianych czynów;
3. motywują do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
4. przeprowadzają rozmowę pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
5. przekazują informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Jeżeli osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, nadużywa alkoholu, członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej kierują tę osobę do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty”

Zakończenie procedury następuje w przypadku:

1. ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy;
2. rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły tj. komisariat Policji, jednostkę organizacyjną pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, szkołę, placówkę ochrony zdrowia.

Nową możliwością pomocy rodzinie doświadczającej przemocy, jest wdrożone od 1 stycznia 2014 roku na terenie całego kraju narzędzia szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie. W maju br., z inicjatywy Ministra Spraw Wewnętrznych, przy współpracy z Fundacją Dzieci Niczyje oraz Ogólnopolskim Pogotowiem dla Ofiar Przemocy w Rodzinie Instytutu Psychologii Zdrowia „Niebieska Linia”, Komenda Główna Policji opracowała dwa narzędzia służące do szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie: część A-przemoc wobec osób dorosłych oraz część B - przemoc wobec dzieci. Każde z narzędzi składa się z kwestionariusza szacowania ryzyka oraz algorytmu postępowania policjanta. Kwestionariusz szacowania ryzyka (zarówno część A oraz część B) zawiera 13 czynników ryzyka zagrożenia życia i zdrowia ujętych w formie pytań. Liczba pozytywnych odpowiedzi ułatwi

policjantowi podejmującemu decyzję w związku z przemocą w rodzinie podjęcie adekwatnych do sytuacji działań (np. zatrzymanie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc). Ponadto, opracowano *„Praktyczny podręcznik dla policjantów. Szacowanie ryzyka związanego z indywidualnymi przypadkami przemocy w rodzinie”*.

Celem narzędzia szacowania ryzyka zagrożenia życia i zdrowia w związku z przemocą w rodzinie jest podniesienie skuteczności działań podejmowanych przez policjantów przeprowadzających interwencje wobec sprawców przemocy w rodzinie oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, poprzez minimalizowanie zagrożenia życia i zdrowia tych osób.

W ramach wspierania osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wielkopolscy policjanci udzielają informacji o obowiązujących przepisach z zakresu między innymi prawa, w trakcie cotygodniowych dyżurów w Centrum Interwencji Kryzysowej. Punkt Interwencji Kryzysowej zajmuje się osobami i rodzinami w kryzysie, lub stanie przedkryzysowym, poprzez udzielanie pomocy psychologicznej, doradztwa pedagogicznego, prawnego.

W ramach szukania nowych rozwiązań przyczyniających się do zapobiegania przemocy w rodzinie wielkopolscy policjanci podejmują systematyczne działania zmierzające do ograniczenia skali tego zjawiska. Polegają one przede wszystkim na doskonaleniu istniejących już płaszczyzn współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podejmowaniu nowych inicjatyw, których celem jest wzrost świadomości społecznej w tym obszarze.

Trudno jest sobie wyobrazić świat, w tym i nasze województwo, bez przemocy także domowej. Jednak w zasięgu naszych możliwości jest stworzenie społeczeństwa funkcjonującego w oparciu o struktury instytucji, które cieszą się zaufaniem społecznym, a przy tym w pełni świadomie uczestniczące w procesie skutecznego ujawniania przypadków przemocy w rodzinie i niesienia efektywnej pomocy nie tylko poszczególnym ofiarom, ale także całym rodzinom. Dzięki takiemu podejściu możliwe jest zachowanie podstawowych funkcji rodziny jako najmniejszej i zarazem najważniejszej komórki społecznej. Zawarte porozumienie między Wielkopolskim Komendantem Wojewódzkim Policji insp. Rafałem Batkowskim a rektorem Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu prof. dr. hab. Jackiem Wysockim, w sprawie współpracy w zakresie organizowania zajęć dydaktycznych dla studentów, przyszłych lekarzy między innymi tzw. pierwszego kontaktu, poświęconych problematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie, winno w dłuższej perspektywie czasu znacznie rozszerzyć możliwości wczesnego wykrywania symptomów występowania zjawiska. Powyższe wpłynie na przeprowadzanie bardziej efektywnych interwencji. Jest to niezwykle ważne, gdyż przyczyni się do indywidualnego traktowania każdego zidentyfikowanego przypadku i dostosuje narzędzia oraz metody do okoliczności w myśl zasady, że *i kaftan bezpieczeństwa powinien być skrojony na miarę szaleństwa*, w tym przypadku identyfikowanego jako przemoc stosowaną pod najróżniejszymi postaciami względem najbliższych sobie ludzi.

„Brak przemocy prowadzi do najwyższej etyki, która jest celem całej ewolucji. Dopóki nie przestajemy krzywdzić innych

---

żywych stworzeń, ciągle
będziemy dzikusami”

Thomas Alva Edison

Przemoc w rodzinie – nowe wyzwania, nowe możliwości pomocy. Diagnostyka zjawiska przemocy na terenie województwa wielkopolskiego

Streszczenie

Artykuł opisuje nowe rozwiązania wdrażane zarówno na terenie całego kraju jak i Wielkopolski w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie, ujmując między innymi kwestionariusz szacowania ryzyka jako narzędzie pomocne policjantom podczas interwencji domowych, szkolenia dla studentów Uniwersytetu Medycznego z zakresu rozpoznawania symptomów świadczących o przemocy oraz obowiązku sporządzania formularza Niebieskiej Karty. Przedstawiono również inne inicjatywy realizowane na rzecz podnoszenia świadomości wiktymologicznej.

***Domestic Violence - new challenges, new opportunities to help.
The diagnosis of violence in the Region of Wielkopolska***

Summary

Article describes the new solutions implemented both throughout the country and Wielkopolska in prevention of domestic violence, specifically, inter alia, risk assessment questionnaire as a tool to help police during domestic interventions, trainings for students of the Medical University in the field of recognition of symptoms indicative of violence and the obligation to draw up the form of *Blue Card*. It also presents other initiatives to raise awareness of victims.

Mariusz NAGANOWSKI

Sebastian TASIEMSKI

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

ZWIERZĘTA W SŁUŻBIE WIELKOPOLSKIEJ POLICJI

Animals in the service of Wielkopolska Police

Wstęp

Policja realizuje zadania związane z zapewnieniem ładu i porządku publicznego oraz ściganiem przestępstw i wykroczeń, między innymi przy wykorzystaniu psów i koni służbowych. Policjanci przewodnicy wraz z swoimi psami służbowymi w ramach codziennej służby patrolowej pełnionej zarówno na terenach miejskich jak i poza nimi zatrzymują sprawców przestępstw i wykroczeń na gorącym uczynku oraz biorą udział w czynnościach procesowych na miejscu zdarzeń kryminalnych poprzez tropienie śladów ludzi, ujawnianie przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub takich, które służą do jego popełnienia. Ponadto w trakcie czynności związanych z np. przeszukaniem pomieszczeń wykrywają przedmioty i środki których posiadanie jest zabronione. Na podstawie pozostawionych na miejscu przestępstwa zapachów sprawców uczestniczą one w czynnościach identyfikacyjnych.

Użycie psa lub konia służbowego zgodnie z ustawą o *środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej*⁵⁴ klasyfikowane jest jako użycie środka przymusu bezpośredniego i następuje w sprecyzowanych przypadkach⁵⁵.

- odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- przeciwdziałania bezpośredniemu zamachowi na ochraniane przez uprawnionego obszary, obiekty lub urządzenia;
- ochrony porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego;
- przeciwdziałania zamachowi na nienaruszalność granicy państwowej w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej;
- zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia;
- ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- zatrzymania osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- pokonania czynnego oporu.

Pies służbowy może być użyty gdy ma założony kaganiec, chyba że został wytresowany do działania bez kagańca oraz w sytuacji odparcia zamachu na życie lub zdrowie policjanta lub innej osoby. Policjant może użyć psa bez założonego

⁵⁴ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o *środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej* (Dz. U. z dnia 3 czerwca 2013 r., poz. 626 z późn. zm.)

⁵⁵ Tamże art. 21

kagańca w czasie wykonywania czynności służbowych wobec osób, do których jest dopuszczalne użycie broni w określonych ustawą przypadkach, tj.:

- konieczność odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na:
  - a. życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
  - b. ważne obiekty, urządzenia lub obszary albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
  - c. mienie, który stwarza jednocześnie bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub wolności uprawnionego lub innej osoby, albo konieczność przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do takiego zamachu,
- konieczność przeciwstawienia się osobie:
  - a. niepodporządkowującej się wezwaniu do natychmiastowego porzucenia broni, materiału wybuchowego lub innego niebezpiecznego przedmiotu, którego użycie może zagrozić życiu, zdrowiu lub wolności uprawnionego lub innej osoby,
  - b. która usiłuje bezprawnie odebrać broń palną uprawnionemu lub innej osobie uprawnionej do jej posiadania;
- bezpośredni pościg za osobą, wobec której:
  - a. użycie broni palnej było dopuszczalne ww przypadkach i odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na nienaruszalność granicy państwowej przez osobę, która wymusza przekroczenie granicy państwowej przy użyciu pojazdu, broni palnej lub innego niebezpiecznego przedmiotu,
  - b. istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła przestępstwo, o którym mowa w art. 115 § 20, art. 148, art. 156 § 1, art. 163-165, art. 197, art. 252 i art. 280-282 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.

Konie służbowe - w trakcie imprez masowych - w dużym stopniu mają wpływ na bezpieczeństwo publiczne i w przypadku zagrożenia stanowią pierwszą linię w przywracaniu naruszonego porządku prawnego. Na co dzień jeźdźcy wraz z końmi służbowymi patrolują wyznaczone rejony służbowe zapewniają ład i porządek publiczny.

Konia służbowego używa się do kontroli przemieszczania się grupy osób, których zachowanie może naruszyć ład i porządek publiczny, wykorzystując jego masę. Konia służbowego jako środka przymusu bezpośredniego używa się również w sytuacji:

- odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego;
- przeciwdziałania zamachowi na nienaruszalność granicy państwowej w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej;
- przeciwdziałania niszczeniu mienia;
- pokonania biernego oporu;
- pokonania czynnego oporu,

1. Psy służbowe.

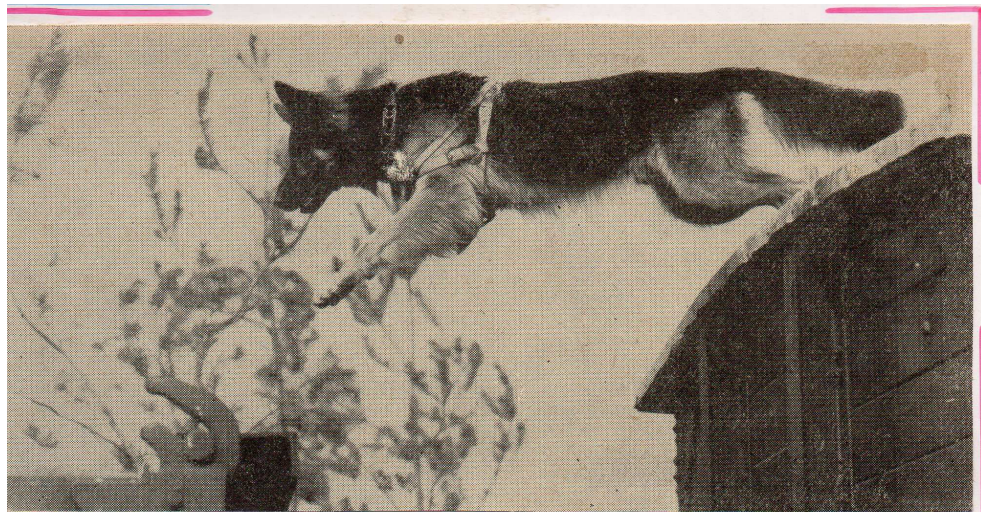
Załącznikiem *Zakładu Tresury Psów Służbowych Milicji Obywatelskiej* była utworzona w Junikowie koło Poznania (obecnie dzielnica miasta) *Szkoła Przewodników i Tresury Psów Milicyjnych*.

Zorganizowanie ośrodka powierzono przedwojennym przewodnikom psów służbowych – sierżantowi Zbigniewowi Rembielak oraz kapralowi Janowi Kuternoga. To właśnie na ich wiedzy i doświadczeniu oparto tresurę psów i szkolenie przewodników w powojennej Polsce.

Pierwszy kurs rozpoczął się w dniu 1 września 1945 roku.

Fot. nr 1: Izba Pamięci ZKP w Sułkowicach

Fot. nr 2: Izba Pamięci ZKP w Sułkowicach

Do stycznia 1946 roku szkoła wyszkoliła 24 psy służbowe. Niestety ośrodek z uwagi na duże trudności aprowizacyjno – organizacyjne zamknięto wiosną 1946 roku.

Szkolenie psów przeniesiono do *Szkoły Przewodników i Tresury Psów Służbowych MO* w Słupsku. Już w kwietniu 1948 roku w otwarciu trzeciego kursu uczestniczyło aż 125 kandydatów na przewodników psów służbowych. Tego samego roku dla delegacji z ówczesnej Jugosławii, pod przewodnictwem Komendanta Głównego Milicji Jugosłowiańskiej, Szkoła zorganizowała pierwszy oficjalny pokaz tresury psów.

Łącznie w Słupsku przeprowadzono 4 kursy tresury i wyszkolono 279 psów służbowych. W końcowym okresie działalności obsada etatowa Szkoły wynosiła 14 osób, w tym: Komendant, Zastępca Komendanta ds. polowych, Dowódca kompanii, 3 dowódców plutonów, szef kompanii, 3 instruktorów tresury, podoficer gospodarczy, podoficer weterynaryjny, magazynier oraz pisarz – maszynista.

Kadra instruktorsko-szkoleniowa rekrutowała się z byłych funkcjonariuszy Policji Państwowej, żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza i Wojska Polskiego. Ich wiedza i doświadczenie były wówczas jedyną pomocą zarówno w szkoleniu przewodników, jak i tresurze psów. Podczas zajęć z tresury koncentrowano się głównie na przyuczaniu psów do szybkiego tropienia śladów. Przewodnicy natomiast oprócz teorii tresury psów przyswajali podstawową wiedzę o służbie ogólnomilicyjnej.

Ostatnim Komendantem Szkoły w Słupsku był jeden z twórców poznańskiej Szkoły Przewodników i Tresury Psów Milicyjnych – st. sierż. Zbigniew Rembielak.

W 1949 roku Komenda Główna MO wystąpiła z wnioskiem do Ministra Bezpieczeństwa Publicznego o wcielenie *Szkoły Przewodników i Tresury Psów Służbowych MO* do *Szkoły Tresury Psów Służbowych Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Sułkowicach*.

W dniu 8 lutego 1950 roku rozkazem organizacyjnym wydanym przez ówczesnego Dowódcę Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego – gen. bryg. Juliusza Hubnera nastąpiło przejście całego inwentarza Szkoły Tresury Psów MO w Słupsku. W skład komisji przyjmującej weszli mjr Józef Pawłusiewicz, por. Szpiel i por. Schneider. Rozkaz mówił o przejściu w porozumieniu z Komendą Główną Milicji Obywatelskiej kadry podoficerskiej i inspektorskiej *Szkoły Tresury Psów MO w Słupsku*.

15 marca 1950 roku rozpoczął się kurs przewodników psów w składzie jednej kompanii, w której jeden pluton składał się z przewodników i psów MO. Psy rasy owczarek niemiecki testowano wówczas w trzech kierunkach: obronnym, tropiącym i wartowniczym.

Początkowo warunki zakwaterowania były bardzo trudne. Doskwierał brak budynku koszarowego. Słuchacze spali na trzypiętrowych łóżkach w stodole. Do łaźni maszerowano raz w tygodniu do Góry Kalwarii (około 12 km). Codzienna toaleta odbywała się w stawie lub w pobliskiej rzece.

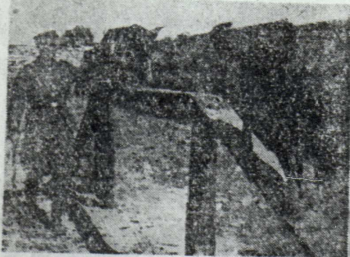
Zakład jednak stopniowo się rozbudowywał. W latach 1951 – 1955 wybudowano kojce dla psów, kuchnię, budynki mieszkalne dla kadry, stołówkę oraz koszary.

W tym czasie podjęto także próbę własnej hodowli owczarków niemieckich, z której jednak po kilku latach zrezygnowano z powodu szalejących chorób zakaźnych i trudności w obraniu właściwej koncepcji wychowu szczeniąt.

W szkole, w której uczą się ludzie i psy

Kilka kilometrów od Poznania, w dawnej majętności Junikowo mieści się pierwsza w odrodzonej Polsce — Szkoła Przewodników i Tresury Psów Milicyjnych M. O. W dawniejszym dworze urządzono pomieszczenia dla przewodników, rekrutujących się ze szeregowych M. O. W skromnie umeblowanych izbach aż lśni od czystości. W najbliższym czasie powstana tutaj sala wykładowa, wyposażona w specjalne pomoce naukowe, świetlice, kuchnię i wszystko, co szkole jest potrzebne. Dla psów przygotowane

pomieszczenia w budynkach gospodarczych. W długich, murowanych zabudowaniach umieszczono drewniane kójce, zabezpieczone od zimna izolacją z pakul i wiorów.

W szkole przebywa obecnie 24 czworonożnych uczniów, rasowych wilczurów o różnych temperamentach i wysokiej naogół psiej inteligencji.

Nierozdzielni przyjaciele

Ścisłe mówiąc, szkoła kształci dwójakiego rodzaju uczniów: psy i ich panów. Tak jedni jak i drudzy muszą odpowiadać wielu warunkom. Przewodnik musi być przede wszystkim wielkim miłośnikiem zwierząt. Jego opiece powierza się czteromiesięcznego szczeniaka i w ciągu pięciu miesięcy pełnej swobody człowiek i pies muszą się wzajemnie poznać i zaprzyjaźnić. Jeśli porozumienie zostało osiągnięte zwierzę i człowiek stają się nierozłącznymi przyjaciółmi. Przewodnikowi nie wolno krzywdzić lub bić psa. Natomiast każdy odruch psiej przyjaźni i posłuszeństwa musi być nagrodzony, choćby najskromniejszą pieszczotą. Tylko przewodnik karmi swego przyjaciela, dba o jego czystość i zdrowie. Razem chodzą na przechadzki, a w końcu razem idą do szkoły. Gdy opuszczają učelnię, razem idą pracować w terenie.

W szkole

Po dziewięciu miesiącach kończy się okres szczenięcej swobody i „Brytan” albo „Dora” muszą iść razem ze swym panem do szkoły. Nauka trwa osiem do dziewięciu miesięcy.

Sama tresura dzieli się na cztery okresy.

W pierwszym uczy się psa posłuszeństwa. Ten okres jest dla czworonożnych uczniów najprzykrejszy. Trzeba nauczyć się chodzenia przy nodze, pana i to z początku na smyczy, potem luzem, siadania, warowania i czołgania się. A poza tym trzeba ciągle zwracać uwagę na pana. Gdy salutuje, trzeba „dać głos” — coś w rodzaju „dzień dobry”, gdy pan stanie na baczność — trzeba usiąść, gdy wysunie nogę — położyć się. Przyjemniejsze są już lekcje gimnastyki. Pies tak jak człowiek musi zaprawiać swoje mięśnie, by rozwijać się i uodparniać.

W drugim okresie pies uczy się sportowania. A więc nosi w pysku własny klocek, obce przedmioty, wydobywa zakopany aport, ukryte i podłożone drobiazgi.

Trzeci okres jest bardzo trudny. Pracuje się wtedy węchem. Trzeba nauczyć się chodzić na

śladach świeżych, starych i przestarzałych. W zależności od posiadanych uodolnień odbywa się tropienie z nosem przy ziemi lub co jest trudniejsze z głową podniesioną.

W czwartym okresie pracuje się już przy tzw. figurze. Psy zaprawiają się wtedy w bezpośredniej walce ze ściganymi przestępcami lub stają w obronie swego pana. Na tym nauka się kończy.

Popisy

Choćby wychowankowie szkoły junikowskiej nie mają jeszcze dyplomów w kieszeniach... swych panów — potrafią już wiele. Niejeden zdobył sobie zasłużony rozgłos. Szczególniej wzmianki wart jest „Czarny”, który odnalazł skradzioną jednemu z chłopów krowę. Dziewięć kilometrów szedł po śladach aż trafił. Krowa wróciła do właściciela, a młodzień wpadł do „ula”.

Na obszernym placu ćwiczeń w obecności kierowników szkoły: sierż. M. O. Rembielaka oraz kaprała M. O. Kuternogi psy pokazują, co potrafią. A więc bieg z przeszkodami, zaczynający się od przeforsowania zapory dwumetrowej wysokości, potem skok przez szeroki rów, dalej przebiec trzeba przez wąską i wysoką kładkę, przeczołgać się przez niski a długi tunel, przeskoczyć przez parkan a w końcu wdrapać się na drabinę.

Niezwykle interesujący jest bieg na tropie, zakończony schwytem przestępcy. Wiele emocji daje walka z napastnikiem, którego pies w końcu obezwładni a nawet odprowadzi.

Lekcje i ćwiczenia zajmują wychowankom po kilka godzin dziennie. Dwa razy na dobę odbywa się karmienie — zawsze po ćwiczeniach.

W czasie tresury pies otrzymuje dziennie 700 g mięsa lub 1200 g odpadków mięsnych, 300 g kaszy, która choć niebardzo smaczna musi być zjedzona, gdyż doskonale wyostroża wch 250 g ziemniaków, jarzyn i 5 g soli. Od grudnia do marca obowiązuje dodatek zimowy — 20 g tłuszczu. Niestety psy tak jak i ludzie odczuwają ciężkie czasy, gdyż starania o aprocwizację dla junikowskich wychowanków natrafiają na poważne trudności. Toteż w szkole bywają chude tygodnie i psiaki skomla i tęsknią za kawalkiem koniny lub mięsnego ochlapa.

Po zakończeniu nauki wytresowane psy wraz z wyzłokonymi przewodnikami rozdzielone będą po poszczególnych powiatach naszego województwa.

Tadeusz Pasikowski

W latach 1950 – 1956 jednostki terenowe Milicji Obywatelskiej otrzymywały przeciętnie po około 50 psów rocznie – jedynie tropiących.

Przez okres 20 lat Zakład uległ różnym zmianom strukturalnym. Bardzo dużo zmieniło się w jego wyglądzie. Wybudowano wiele nowych pomieszczeń pomocniczych, a sama jednostka została otoczona solidnym ogrodzeniem.

W 1990 roku Zakład Tresury Psów Służbowych MO zmienił nazwę na „Szkoła Policyjna Przewodników i Tresury Psów w Sułkowicach”.

Lata 1990 – 1992 to okres dużych zmian zachodzących w szkolnictwie resortowym. W ich wyniku Szkoła Policyjna Przewodników i Tresury Psów w październiku 1992 roku została wcielona w struktury organizacyjne Centrum Szkolenia Policji w Legionowie, jako jeden z wielu Zakładów, zmieniając tym samym początkowo nazwę na Zakład Szkolenia Przewodników i Tresury Psów CSP z siedzibą w Sułkowicach, a następnie na Zakład Kynologii Policyjnej CSP z siedzibą w Sułkowicach.

Fot. nr 4: Zabezpieczenie imprezy masowej

Dynamiczny rozwój (także technologiczny) polskiej Policji powoduje, że z roku na rok dysponuje ona coraz bardziej nowoczesnym sprzętem, który skutecznie pozwala zwalczać przestępczość. Tym nie mniej jednak wciąż niebagatelna pozostaje rola zwierząt policyjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa. Psy i konie wiernie służą funkcjonariuszom pomagając im skuteczniej wypełniać swoje obowiązki.

Choć bez mundurów – w Policji są niezastąpione.

Psy służą w Policji niemal od zawsze. Ich wyjątkowy słuch, a przede wszystkim fenomenalny węch powodują, że zwierzęta te są niezwykle skuteczną bronią w pracy policyjnej.

Do najważniejszych zadań wykonywanych przez policjantów przy pomocy psów służbowych należy patrolowanie ulic, zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego na imprezach masowych, konwojowanie i zatrzymywanie osób szczególnie niebezpiecznych.

Czworonogi są również wykorzystywane do tropienia śladów przestępców i osób zaginionych, przeszukiwania terenu i zabudowań, wyszukiwania zapachu różnych substancji takich jak narkotyki, materiały wybuchowe a także zwłok ludzkich na lądzie i w wodzie.

Fot nr 5: Służba psa w Komisariacie Wodnym Policji w Poznaniu

Dość powiedzieć, że psy pełniące służbę na terenie województwa wielkopolskiego na przełomie 2012 i 2013 roku ponad 500 razy zostały użyte do wyszukiwania narkotyków, 85rotnie do wyszukania materiału wybuchowego i około 100 razy do wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich lub ratowania tonących.

Ponadto psy wyszkolone w kategorii patrolowo-tropiącej w prawie 1 283 przypadkach podjęły czynności na miejscu zdarzeń kryminalnych związane z tropieniem śladów ludzkich, przeszukiwaniem terenu, pomieszczeń lub poszukiwaniem osób zaginionych.

Nadto psy wyszkolone do działań prewencyjnych zapewniały bezpieczeństwo uczestnikom 1452 wszelkiego rodzaju imprez (masowych, plenerowych, sportowych, wieców, przemarszów, demonstracji itp.) organizowanych na terenie wielkopolskich miast.

Wielkopolscy przewodnicy i ich podopieczni często potwierdzali swoje ogromne doświadczenie i umiejętności na wielu kynologicznych mistrzostwach. W roku 2011 w plebiscycie na „Psa Bohatera”, który odbył się w ramach ogólnopolskiego programu społecznego „Pomóżmy Razem”, główną nagrodę

w kategorii „Profesjonalista” otrzymał pies policyjny Major z Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu. Major to pies wyszkolony w kategorii ratownictwa wodnego oraz wyszukiwania zapachu zwłok ludzkich z ziemi i wody. Od listopada 2002 roku pracuje w Komisariacie Wodnym Policji w Poznaniu. Podczas swojej służby wielokrotnie brał udział w akcjach ratowniczych pomagając osobom, które narażone były na niebezpieczeństwo utonięcia. Najczęściej jednak bierze udział w akcjach poszukiwawczych osób zaginionych.

Również reprezentacja wielkopolskiego garnizonu Policji podczas corocznie organizowanych przez CSP w Legionowie *Kynologicznych Mistrzostw Policji* zajmowała wysokie miejsca, potwierdzając tym samym wysoki poziom wyszkolenia. W roku 2007 reprezentacja naszego garnizonu stanęła na najwyższym podium, zdobywając tytuł *Kynologicznych Mistrzów Policji*. Także indywidualnie przewodnicy i ich podopieczni z wielkopolski zajmowali najwyższe miejsca na podium. Owczarek niemiecki z KPP w Szamotułach dwukrotnie z rzędu (w roku 2006 i 2007) okazał się najlepszym psem w kraju w kategorii do wyszukiwania zapachu narkotyków.

Przyjęcie psa do służby poprzedza weryfikacja w zakresie szeregu wymagań, w tym sprawności fizycznej. Wbrew pozorom rasa nie jest najważniejsza. W Policji pracują nie tylko owczarki. Ważne jest za to, żeby pies był zdrowy, w odpowiedniej kondycji psychicznej i fizycznej, o budowie i szacie zgodnej z wzorcem rasy. Na szkolenie zwykle kwalifikuje się psy w wieku od roku do dwóch lat. Kiedy wszystkie kryteria naboru są spełnione przychodzi czas na próbę charakteru.

Pierwszym sprawdzianem jest aportowanie, potem pies musi wykazać się umiejętnością szukania ukrytego przedmiotu. Głównym celem tego zadania jest sprawdzenie predyspozycji psa do pracy węchowej. Chodzi o to, żeby przekonać się, czy zwierzę potrafi skutecznie znaleźć przedmiot na podstawie zapachu. Następnie bada się reakcję psa na odgłos wystrzału. Ważne jest, żeby pies policyjny nie bał się hałasu i potrafił zachować spokój. Czwartą próbą, jakiej poddaje się czworonoga jest próba obrony opiekuna. Chodzi tutaj o pewność i zdecydowanie psa do ataku, a także sprawdzenie jego popędu do ścigania osoby uciekającej. Pies musi wykazać się pasją do atakowania i wytrzymałością, nie może okazać lęku przed napastnikiem. Ostatnim sprawdzianem jest próba samodzielności i czujności. Jej celem jest sprawdzenie reakcji psa w sytuacji zagrożenia pod nieobecność opiekuna. Jeśli pies spełni wszystkie wymienione wymagania, zostaje zaklasyfikowany do służby w Policji i zostaje poddany dalszej tresurze.

Warto wspomnieć, że policjanci, którzy pracują z czworonogami, również muszą wykazać się odpowiednimi predyspozycjami, aby współpraca psa i człowieka układała się jak najlepiej.

Służba psa w Policji zwykle trwa około 9 lat. Przez cały ten czas zwierzę i jego przewodnik tworzą nierozłączny duet. Zazwyczaj zaprzyjaźniają się tak bardzo, że kiedy pies przechodzi na emeryturę, trafia do rąk swojego przewodnika.

Konie służbowe

Polska Policja Konna jest formacją wysoce skuteczną, bardzo mobilną, o wszechstronnym zakresie działania, wykorzystywaną zarówno do zabezpieczania manifestacji, zgromadzeń, imprez sportowych, do przeciwdziałania zbiorowym naruszeniom bezpieczeństwa i porządku publicznego, jak również pełni

funkcję reprezentacyjną uczestnicząca w paradach i uroczystościach państwowych.

Policjanci na koniach cieszą się bardzo dużą przychylnością społeczeństwa, o czym świadczy uznanie mieszkańców miast wyrażane przy różnych okazjach wobec jeźdźców patrolujących na co dzień ulice. Należy zwrócić także uwagę na ekologiczny aspekt użycia koni w Policji, co w dobie wysokiej świadomości i aktywności działań wobec naszego środowiska odgrywa niebagatelne znaczenie. Przy tym wysoka skuteczność działania oddziałów konnych osiągana w sposób najmniej dotkliwy i bolesny w porównaniu z oddziałami pieszymi.

Fot. nr 6: Pluton Konny KMP w Poznaniu. Turniej EURO 2012

Jednocześnie estetyka i elegancka prezencja jeźdźców na koniach przyczynia się do polepszenia wizerunku Policji, stanowiąc swoistego rodzaju atrakcję, jak również kontynuując przedwojenną chlubną tradycję.

Mając na uwadze zadania, jakie stawiała Sejm RP postawił przed powstałą w 1919 roku Policją Państwową, Minister Spraw Wewnętrznych S. Wojciechowski w dniu 4 grudnia 1919 roku wydał przepisy o Organizacji Okręgowych Komend Policji (Dz.U. Rz. R. 1919 nr 94) na bazie których została powołana Policja Konna II Rzeczypospolitej.

Punkt 6 i 17 pośrednio stanowiły podstawę do powoływania oddziałów konnych Policji, lecz na podstawie późniejszych przepisów i innych źródeł można śmiało twierdzić, że komendanci bardzo chętnie tworzyli oddziały konne.

W dniu 2 marca 1920 roku weszło w życie Rozporządzenie MSW, które dotyczyło umundurowania i uzbrojenia Policji, w którym wyodrębniła się policję konną.

Jako jeden z pierwszych został powołany w 1920 roku szwadron policji konnej w Łodzi.

Po wytyczeniu granicy wschodniej, do jej obrony i ochrony desygnowano Policję Państwową. W tym celu wystawiono 594 posterunki, na których służbę pełniło 97 kompanii. W skład poszczególnych kompanii wchodziły plutony konne, które niejednokrotnie pomagały skutecznie w strzeżeniu granicy z sąsiadem wschodnim w najbardziej uciążliwych miejscach.

W związku z niewystarczającym wyposażeniem i uzbrojeniem, policjanci ponosili duże straty w walce z dywersantami i dlatego w 1926 roku Policję zastąpiła Straż Graniczną, a policjantów przeniesiono do służby w tereny przygraniczne.

Na podstawie Ustawy z 24 lipca 1919 roku MSW w dniu 5 grudnia 1923 roku wydało okólnik w sprawie utworzenia Rezerwowych Oddziałów Policji Państwowej powołując jednocześnie oddziały konne:

- ✓ Rezerwę Konną przy Komendzie Stołecznej miasta Warszawy,
- ✓ Szwadron rezerwy w Łodzi,
- ✓ Szwadron Rezerwy we Lwowie.

Rezerwę pieszą, jak i konną, Policji powołano po burzliwych wydarzeniach z 1923 roku. Jej głównym zadaniem miały być wystąpienia na wypadek zaistnienia zagrożenia bezpieczeństwa w kraju. O użyciu oddziałów konnych Policji Państwowej decydował Komendant Główny Policji Państwowej za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych. W przypadkach nagłych oddziały konne mogły być użyte na rozkaz Komendanta Okręgowego PP, na wyraźne zlecenie naczelników władzy politycznej danego województwa. Jednocześnie Komendy Okręgowe miały obowiązek powiadamiać o tym fakcie KGPP.

Zgodnie z Zarządzeniem MSW z dnia 28 sierpnia 1936 roku, z dotychczasowej Rezerwy Konnej PP miasta stołecznego Warszawy, został utworzony Dywizjon Konny PP miasta stołecznego Warszawy. Dowódcą tego Dywizjonu został nadkomisarz Mieczysław Tarwid, który podlegał dyspozycyjnemu MSW, a organizacyjnie KGPP. Dywizjon składał się z dwóch szwadronów.

Dowództwo i pierwszy szwadron mieściły się na ul. Ciepłej 13. Znajdowała się tam największa w Warszawie kryta ujeżdżalnia, pochodząca jeszcze z czasów carskich.

Szwadron drugi mieścił się w dwóch miejscach: na ul. Modlińskiej 3/5 (obecnie ulica Jagiellońska 49) i na Podchorążych 38, gdzie dzielił stajnie i koszary z pierwszym Dywizjonem Artylerii Konnej.

Każdy szwadron składał się z:

- ✓ dowódcy szwadronu (w stopniu oficera),
- ✓ pocztu dowódcy,
- ✓ trzech plutonów.

Każdy pluton składał się z:

- ✓ dowódcy plutonu (w stopniu oficera) lub wyjątkowo w stopniu starszego przodownika,
- ✓ czterech sekcji po sześciu konnych szeregowych,
- ✓ jednej lub dwóch sekcji łączników konnych.

W skład pocztu dowódcy szwadronu wchodził następujący szeregowi:

- ✓ wachmistrz – szef szwadronu (w stopniu starszego przodownika),
- ✓ jeden trębacz (w stopniu starszego posterunkowego),

- ✓ jeden sanitariusz (w stopniu starszego posterunkowego),
- ✓ jeden pomocnik weterynaryjny (w stopniu starszego posterunkowego),
- ✓ trzech łączników konnych.

W skład sekcji administracyjnej wchodził następujący szeregowiec:

- ✓ dwaj podkuwacze (przodownicy),
- ✓ jeden rymarz (starszy posterunkowy),
- ✓ jeden pisarz i magazynier,
- ✓ jeden podoficer broni,
- ✓ jeden podoficer prowiantowy,
- ✓ jeden podoficer furażowy.

Ponadto do sekcji administracyjnej należały osoby kontraktowe (pomocnicze):

- ✓ dwóch kucharzy,
- ✓ dwóch pracowników do utrzymywania porządku w rejonie koszar,
- ✓ pięciu pracowników stajennych.

Każdy szwadron liczył średnio 100 policjantów.

Dywizjon przeznaczony był przede wszystkim do pełnienia służby na terenie Warszawy oraz województwa warszawskiego, zwłaszcza w miejscowościach podwarszawskich. W sytuacjach szczególnych mógł być użyty także na terenie całego kraju. Był on rezerwą etatową KGPPi spełniał rolę pogotowia. W razie potrzeby był gotów wystawić w każdej chwili 50% swojego stanu.

W związku z coraz bardziej realną groźbą wybuchu II wojny światowej ówczesny Komendant Główny Policji Państwowej gen. Józef Kordian Zamojski poprzez rozkazy tajne nr V-67/tj./39 i V-64/tj./39 z dnia 7 marca 1939 roku nakazał z dniem 15 marca 1939 roku zorganizowanie trzech szwadronów, których miejscem stałego postoju wyznaczył:

- ✓ dla drugiego szwadronu – Raj powiat brzeżański
- ✓ dla trzeciego i czwartego szwadronu – Kamionkę Strumiłową.

Ogółem przed wybuchem II wojny światowej Policja Konna składała się z 8 szwadronów.

- I Dywizjonie Konnym w skład którego wchodziły:
  - ✓ I szwadron z Warszawy
  - ✓ II szwadron z Warszawy,
  - ✓ III szwadron Rezerwy Konnej z Łodzi,
  - ✓ IV szwadron Rezerwy Konnej z Sosnowca,
- II Grupie Rezerwy Konnej z siedzibą we Lwowie w składzie:
  - ✓ I szwadron Rezerwy ze Lwowa,
  - ✓ II szwadron Rezerwy Konnej w Raju,
  - ✓ III szwadron Rezerwy Konnej z Kamionki Strumiłowej,
  - ✓ IV szwadron Rezerwy Konnej z Kamionki Strumiłowej.

Wszystkie pododdziały były przeznaczone do walki z nieprzyjacielem.

Groźba wojny zadecydowała również o tym, że 10 lipca 1939 roku w Dywizjonie Konnym PP w Warszawie został utworzony na okres 1939/40 roku *Oddział remontu koni* dla potrzeb Policji Państwowej. Oddział ten liczył 100 koni i był podzielony na dwie grupy po 50 koni, a okres ujeżdżania tych koni trwał 11 miesięcy od chwili wcielenia koni do oddziału.

Po wybuchu II wojny światowej Policja Konna wzięła bardzo aktywny udział w Kampanii Wrześniowej:

- ✓ 1 szwadron Rezerwy Konnej walczył pod Lwowem w składzie grupy „Lwów”,
- ✓ 1 szwadron Dywizjonu Konnego walczył w grupie „Warszawa”,
- ✓ 2 szwadron Dywizjonu Warszawskiego walczył w grupie „Małopolska Środkowa”,
- ✓ 21.09. 1939 r. miała miejsce szarża 3 szwadronu Dywizjonu Konnego pod Kamionką Strumiłową.,
- ✓ 25 lub 26 września 1939 roku na piechotę Armii Radzieckiej szarżowali policjanci konni z Dywizjonu Warszawskiego.

Organizacja pododdziałów konnych w powojennej Polsce

Pomimo dużej tradycji i bogatych doświadczeń, związanych z funkcjonowaniem oddziałów Policji Konnej w okresie międzywojennym, w strukturach powojennej Milicji Obywatelskiej aż do roku 1972 nie było Milicji Konnej.

Dopiero na mocy rozkazu organizacyjnego nr 07/Wm/72 Komendanta Stołecznego Milicji Obywatelskiej pułkownika Antoniego Frydela powołano pierwszy w powojennej Polsce Warszawski Pododdział Konny Milicji Obywatelskiej.

„(...) Na podstawie zarządzenia organizacyjnego nr 026/ org. MSW z dnia 01.03.1972 r. ROZKAZUJĘ z dniem 01.03.72 r. zorganizować w Zmotoryzowanym Odwodzie Komendy Stołecznej MO pluton – szwadron konny w składzie: dowódca plutonu - 1, milicjantów dowódców drużyn - 3, milicjantów -19.”

Obecnie służba patrolowa z udziałem koni realizowana jest na terenie ośmiu jednostek organizacyjnych w Polsce – Warszawa, Poznań, Chorzów, Częstochowa, Rzeszów, Tomaszów, Szczecin i Płock.

W dniu 16 grudnia 2000 roku w Kiekrzu pod Poznaniem odbyło się uroczyste otwarcie siedziby ówczesnego Plutonu Konnego Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu. Była to pierwsza (i dotychczas jedyna) tego typu specjalistyczna jednostka w Wielkopolsce, a zarazem piąta w kraju. Wcześniej jednostki konne zostały powołane do życia w Warszawie, Tomaszowie, Częstochowie i Rzeszowie.

Niezwykle istotne stało się położenie obiektu w Kiekrzu. Znajduje się on na skraju kompleksu leśnego ciągnącego się od jeziora Kierskiego, poprzez jezioro Strzeszynek, Wolę, jezioro Rusałka, Gołęcin, Park Sołacki aż po Cytadelę o łącznej długości około 15 km. Taka lokalizacja powoduje, że teren ten może w znacznej mierze zostać objęty służbą przez jeźdźców na koniach.

Zanim podjęto ostateczną decyzję o utworzeniu pododdziału konnego w Kiekrzu, postanowiono zbadać jakie są odczucia i oczekiwania mieszkańców Poznania. Badania przeprowadzono najprostszą, a jednocześnie najskuteczniejszą z metod. Podczas zorganizowanego przez KWP w Poznaniu w grudniu 1999 roku w poznańskiej „Arenie” festynu „Z bezpieczeństwem za pan brat” zaprezentowano pokazowy – dwuosobowy patrol konny. I mimo, że policyjny patrol konny nie był do końca „prawdziwy” (konie zostały wypożyczone ze stajni Raduszyn a jeden z „policjantów” był pracownikiem tej stajni, drugim jeźdźcą był sierż. Krystian Mazur – późniejszy dowódca pododdziału konnego) samo wydarzenie stało się medialną sensacją, która przyciągała zarówno sam festyn jak i odbywające się w tym dniu na terenie MTP międzynarodowe zawody w skokach konnych. Wielkopolska

Policja otrzymała ogromną liczbę zapytań dotyczącą tego rodzaju służby. Zainteresowanie społeczne w tym zakresie przekroczyło wszelkie oczekiwania.

Poznań jest miastem proponującym mieszkańcom i turystom bogatą ofertę sportowo-rekreacyjną. Prawie 40 % miasta zajmują tzw. tereny zielone – lasy, parki, ogrody, skwery, rezerваты przyrody i kąpieliska. W granicach administracyjnych miasta znajdują się takie kompleksy jak jezioro Maltańskie, jezioro Rusalka, Cytadela, Strzeszynek, Sołacz oraz przepięknie usytuowane szlaki spacerowe wzdłuż Warty. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że coraz więcej osób propaguje zdrowy tryb życia. Sprzyjają temu długie spacery, jogging, nordic walking, powraca także moda na majówki.

Fot nr 7: Pluton Konny KMP w Poznaniu w trakcie ćwiczeń.

Z uwagi na rozległość i różnorodność terenów rekreacyjnych w Poznaniu, jak i wokół miasta, a co się z tym wiąże często utrudniony dostęp patroli zarówno pieszych oraz zmotoryzowanych, u części osób korzystających z aktywnej formy wypoczynku może to budzić obawę, czy nie staną się ofiarami przestępstw. Z całą pewnością najskuteczniejszą formą pełnienia służby w takich miejscach jest patrol konny. Dla takiego duetu nie ma miejsc niedostępnych. Przyjmuje się, że jeden dobrze wyszkolony policjant na koniu może zastąpić nawet do 20 policjantów pieszych. Konie są nieoszacowaną pomocą dla funkcjonariuszy patrolujących trudno dostępne tereny, a także w trakcie zadań związanych z zabezpieczaniem porządku podczas imprez masowych, zgromadzeń i demonstracji. Znakomicie zaliczone każdego roku egzaminy potwierdzają, że poznański Zespół Konny

należy do najlepiej wyszkolonych, zorganizowanych i dowodzonych jednostek konnych w kraju. Tak jak przewodnik z psem, koń i jeździec muszą wzajemnie się rozumieć, gdyż swoją pracę mogą wykonywać tylko w duecie. U wielu wzbudzają podziw, u innych respekt a u niemal wszystkich strach. Konie to przepiękne zwierzęta z atrybutami szlachetności. Poznańską Policję konną charakteryzuje nie tylko stały trening i codzienna służba na rzecz mieszkańców naszego miasta ale i również udział w wielu krajowych i międzynarodowych zawodach konnych, w których jeźdźcy potwierdzają swój bardzo wysoki poziom umiejętności.

Aktualnie poznańskie Ogniwko Konne Wydziału Zabezpieczenia Miasta KMP w Poznaniu liczy 12 koni i 12 jeźdźców. Służba z perspektywy końskiego grzbietu wygląda inaczej. Policja konna wykorzystywana jest do patrolowania terenów zielonych, zabezpieczenia wszelkiego rodzaju imprez masowych, plenerowych, sportowych, wieców, przemarszów, demonstracji itp. jak również pełni funkcję reprezentacyjną uczestnicząc w paradach i uroczystościach odbywających się zarówno na terenie Poznania jak i całej Wielkopolski.

Zwierzęta w służbie wielkopolskiej Policji

Streszczenie

Dynamiczny rozwój (także technologiczny) polskiej Policji powoduje, że z roku na rok dysponuje ona coraz bardziej nowoczesnym sprzętem, który skutecznie pozwala zwalczać przestępczość. Tym nie mniej jednak wciąż niebagatelna pozostaje rola zwierząt policyjnych w zapewnieniu bezpieczeństwa. Psy i konie wiernie służą funkcjonariuszom pomagającym skuteczniej wypełniać swoje obowiązki.

Animals in the service of Wielkopolska Police

Summary

Dynamic development (including also technology) of Polish Police causes that more modern equipment is being implemented into life each year, which effectively allow to combat the crime. However still undoubtedly the role of animals in the police force to protect and ensure public order is a significant one. The dogs and horses faithfully help officers to perform their duties more effectively.

Dariusz BIAŁKOWSKI

Komisariat Wodny Policji w Poznaniu

DZIAŁANIA KOMISARIATU WODNEGO POLICJI W POZNANIU W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

The activities of Police Water Unit in Poznań to improve the security of Wielkopolska Region

Charakterystyka Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu Powstanie i rozwój

Policja Państwowa w 1919 roku rozpoczęła służbę na wodach. Od początku powstania tych jednostek do chwili obecnej szczególnym obowiązkiem policjantów jest niesienie pomocy osobom zagrożonym niebezpieczeństwem utraty życia lub zdrowia na wodach. Policjanci pełnią służbę na wodach polskich od około 90 lat. Bezpośrednio po I wojnie światowej na terenie Polski działało wiele organizacji służby bezpieczeństwa, a wśród nich Straż Rieczna. Licząca 30 funkcjonariuszy, była formacją zbrojną z obszarem działania ograniczonym wyłącznie do rzeki Wisły, głównie w rejonie Warszawy. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych wydane na podstawie Ustawy z dnia 24 lipca 1919 roku o Policji Państwowej powołało dla zapewnienia bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego na drogach wodnych specjalne oddziały Policji Państwowej, których działalność ograniczała się na koryto rzeki, pas nabrzeżny, przystanie i porty. Oddziały te podlegały okręgowym komendom Policji Państwowej. Na ziemi wielkopolskiej przed II Wojną Światową powstał Posterunek Rieczny Policji w Poznaniu, po wojnie nosił nazwę Posterunek Wodny Milicji Obywatelskiej w Poznaniu. Siedziba mieściła się w Porcie Riecznym na Garbarach w Poznaniu, w budynku Kapitanatu. W roku 1956 posterunek wodny został przeniesiony na specjalną jednostkę pływającą, tak zwaną "SALONKĘ". W ówczesnym okresie dowódcą jednostki był porucznik Tadeusz Jasiak. Od roku 1962 posterunek wodny przeniesiono do nowego murowanego budynku znajdującego się około 100 metrów od rzeki Warty. W 1963 roku nowym Komendantem Posterunku Wodnego Milicji Obywatelskiej w Poznaniu został mianowany porucznikiem Bolesław Powietrzyński. Nowy Komendant rozpoczął kompletowanie posterunku wodnego przyjmując do służby milicjantów- sterników, którzy przebywali w jednostkach milicji w rejonie obsługiwanych akwenów. Otrzymali oni pomieszczenia socjalne i odpowiednie warunki pracy. W 1973 roku na podstawie rozkazu wydanego przez Komendanta Głównego Milicji Obywatelskiej zostały określone dokładne zadania i obowiązki, które mieli wykonywać milicjanci wodni. Posterunek Wodny działał wtedy sezonowo od 15 kwietnia do 15 października każdego roku kalendarzowego. Posterunek wyposażony był w dwa typy łodzi motorowodnych. Lekka łódź o nazwie "Roxana" z silnikiem "Dęba" o mocy 45 koni mechanicznych, doczepianym za rufą łodzi. Powyższa jednostka pływająca używana była do szybkiego przemieszczania się w razie zagrożeń oraz do tzw. "patroli rajdujących", gdzie jeden milicjant wodny od 7 do 14 dni pływał na wyznaczonym akwenie

województwa poznańskiego. Po upływie terminu przemieszczano go na inne jezioro, gdzie zależnie od panujących zagrożeń pracował z milicjantem, któremu jezioro i teren podlegał służbowo. Ciężka łódź o nazwie "SMK" z silnikiem stacjonarnym samochodu "Lublin", zbudowana z metalu przystosowana była do pływać na stałych akwenach. Stałymi rejonami służbowymi posterunku wodnego były jeziora: Rusalka, Strzeszynek, Kiekrz Wielki oraz rzeka Warta od miejscowości Radzewice do miejscowości Kiszewo (97 km). Podstawowymi zadaniami, oprócz typowo prewencyjnych, było przede wszystkim zapobieganie utonięciom w wodzie, działalność profilaktyczna w rejonie grupowania się młodzieży i dorosłych, współpraca z Ochotniczą Rezerwą Milicji Obywatelskiej, Polskim Związkiem Wędkarskim, likwidacja kłusownictwa rybnego na akwenach oraz zwierzęcego w przyległych do wód kompleksów leśnych, realizacja zadań wynikających z ustawy o ochronie przyrody, kontrola jednostek pływających na szlaku żeglownym jak i innych wodach pod względem legalności przewożonego ładunku i zgodności dokumentacji znajdującej się u kapitana statku.

Obecny Komisariat Wodny Policji w Poznaniu powstał w 1990 roku w ramach wielomiesięcznej reorganizacji służby wodnej w dawnym województwie poznańskim z siedzibą nad Jeziorem Kierskim. Komisariat Wodny Policji w Poznaniu podlega pod Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu. W komisariacie pracuje 18 funkcjonariuszy, na wyposażeniu komisariatu jest 7 łodzi typu RIB, 3 łodzie typu HARPUN, 1 łódź płaskodenna typu ASKALADEN. Trzech policjantów wchodzi w skład Zespołu Prac Podwodnych, zaopatrzeni w odpowiedni sprzęt i wyszkoleni nurkowie, często biorący udział w akcjach ratowniczych, gdzie osoba tonąca znajduje się na znacznej głębokości. Trzy osoby to przewodnicy psów, których używa się do ratowania ludzi tonących lub akcji poszukiwawczych.

Fot. nr 1. Sprzęt wykorzystywany w pracy Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu

Fot. nr 2. Sprzęt wykorzystywany w pracy Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu

Fot. nr 3 Pies ratowniczy wykorzystywany w pracy w Komisariacie Wodnym Policji w Poznaniu

Działalność i struktura organizacyjna

Struktura Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu przedstawia się następująco:

1. Kierownictwo:
  - a. Komendant komisariatu,
  - b. Zastępca Komendanta komisariatu.
2. Komórki organizacyjne:
  - a. Stanowisko Samodzielne do Spraw Prewencji,
  - b. Zespół patrolowo - Interwencyjny,
  - c. Zespół Dyżurnych,
  - d. Zespół Przewodników Psów Służbowych,
  - e. Zespół Prac Podwodnych.

Do zakresu działania Komisariatu należy przede wszystkim ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego na obszarach wodnych i terenach przywodnych. Komendant komisariatu kieruje jednostką przy wsparciu zastępcy, który odpowiedzialny jest m.in. za przygotowanie - na podstawie opracowywanej dla każdego zbiornika wodnego "Charakterystyki akwenu i terenu przywodnego" - analizy zagrożenia i dostosowania odpowiednich sił i środków do zabezpieczenia nadzorowanych rejonów.

W celu podniesienia efektywności działania Komendant współpracuje z jednostkami Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, kierownictwem klubów żeglarskich i ośrodków wypoczynkowych, Państwową Strażą Rybacką, Społeczną Strażą Rybacką, Strażami Gminnymi oraz innymi podmiotami działającymi w zakresie bezpieczeństwa i ochrony środowiska na wodach i terenach przywodnych,

Wśród licznych zadań realizowanych przez policjantów Komisariatu Wodnego wyróżnić można:

1. przeprowadzanie poszukiwań zwłok przez wyszkolone psy, w tym pod wodą;
2. zapobieganie wypadkom utonięć i ratowanie ludzi,
3. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców szczególnie naruszających przepisy w zakresie:
  - a. ochrony przyrody, środowiska naturalnego i ekologii,
  - b. bezpieczeństwa w żegludze,
  - c. bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne.

Właściwość terytorialna Komisariatu to obszary wodne i tereny przywodne obejmujące:

1. jezioro Malta, rzeki: Welna, Struga, Cybina, Młyński Staw, jezioro Swarzędzkie, jezioro Czarne, Lednica, Uzarzewo, jezioro Kłęckie, Jezioro Gorzuchowskie,
2. jezioro Strzeszynek, jezioro Rusalka, ulicę Niestachowską od ulicy świętego Wawrzyńca do ulicy Wojska Polskiego, ulica Koszalińska i Psarskie do wiaduktu, osiedla domów jednorodzinnych w obrębie Strzeszyna, park Sołacki,
3. osiedle Piastowskie, Starołęka, Wiórek, Czapury, Rogalin, Niwkę, Puszczykowo, Puszczykówko, Luboń, Dębinę,
4. Wielkopolski Park Narodowy - gminę Komorniki, Mosinę, Stęszew, Puszczykowo, obszar na południe od Poznania w trójkącie miast Luboń - Mosina - Stęszew, lewy brzeg rzeki Warty, jezioro Góreckie, jezioro Jarosławieckie, jezioro Łódzko - Dymaczewskie, jezioro Witobel, jezioro Rosnowskie, jezioro Kociołek, Lipno,
5. Szachty Górczyńskie - ulicę: Leszczyńską, Gostyńską, Boczna, Kopanina, Odległą, Sobotecką, Junikowską w stronę Plewisk, Strumień Junikowski, Ceglankę, Plewiankę, Kotówkę,
6. pas techniczny 500 metrów wokół jeziora Kiekrz i jeziora Lusowo, osiedle Krzyżowniki i Smochowice,
7. ciąg jezior w rejonie od Kórniku do Zaniemyśla - Skrzynki Duże, Skrzynki Małe, jezioro Raczyńskie, jezioro Łęko, Jezioro Wielkie, Jezioro Małe, jezioro Bnin, jezioro Kórnickie, jezioro Borowiec,

8. Cybinę - Czerwonak, Owińska, Bolechowo, Biedrusko, Naramowice, Port Garbary,
9. nabrzeże rzeki Warty od Mostu Rocha do Mostu Przemysła I, ulicę Serafitek i Juracką,
10. rzekę Wartę, od przystani łodzi motorowych, odcinek 20 kilometrów w górę rzeki do miejscowości Rogalinek i odcinek 20 kilometrów w dół rzeki do mostu Biedrusko - Bolechowo.

Służbę patrolową policjanci Komisariatu Wodnego realizują głównie na wodzie, przy wykorzystaniu łodzi motorowodnych dostosowanych do charakterystyki akwenu wodnego. Tym niemniej w celu ograniczania zjawisk patologicznych, ujawnienia popełniania przestępstw i wykroczeń ich służb wykonywania jest również od strony lądu. Często w skład patrolu wchodzi pies służbowy, przygotowany m.in. do udzielania pomocy osobom topiącym się np. w trakcie zimowych akcji ratowniczych. Działanie ratownicze to zapobieganie wypadkom na wodach śródlądowych, w razie wypadków tonięcia reagowanie i niesienie pomocy tonącym i zagrożonym osobom, a także pomoc w ratowaniu mienia na przykład podczas wywrotek sprzętu pływającego. Zapobieganie to częste akcje kontroli na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu przez osoby prowadzące statki i inne urządzenia pływające.

Fot. nr 4. Akcja ratownicza. Współpraca z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym

Fot. nr 5. Akcja ratownicza z wykorzystaniem helikoptera

W sezonie zimowym praca policjantów Komisariatu wodnego skupiona jest na działaniu na lodzie. Policyjni nurkowie ratują osoby, które wpadły do przerębli lub znaleźli się pod lodem w wyniku jego załamania. Ponadto realizują szerokie działania profilaktyczne i szkolenia dot. zagrożeń związanych z nieodpowiednim zachowaniem się na zamrzniętych akwenach wodnych.

Fot. nr 6. Policjanci przystępujący do akcji na lodzie za pomocą sań lodowych

Fot. nr 7. Szkolenie z zakresu "Bezpieczeństwo na lodzie". Pokaz akcji ratowniczej

Policjanci z Komisariatu wodnego przez cały rok prowadzą szkolenia dla różnych instytucji i grup ludzi z zakresu bezpiecznego przebywania nad wodą dzieci i dorosłych oraz bezpieczeństwa zimą na lodzie. Psy służbowe biorą udział w szkoleniach dla dzieci "Czy pies musi gryźć".

Fot. nr 8. Pokaz i szkolenie metod ratowniczych wykorzystywanych w Komisariacie Wodnym

Cały rok policjanci Komisariatu wodnego kontrolują wędkarzy zajmującymi się amatorskim połowem ryb nad akwenami, w zakresie m.in. dokumentów niezbędne do wędkowania, ilość i jakość sprzętu wykorzystywanego, jak i rodzaj, długość ryb wylawianych i ich okresy ochronne. Działaniem ważnym jest przeciwdziałanie kłusownictwu na wodach i zabezpieczanie sprzętu do kłusownictwa.

Fot. nr 9. Zabezpieczanie sprzętu służącego do kłusownictwa

Akcje poszukiwawcze to też element często występujący w pracy w Komisariacie Wodnym. Poszukiwania odbywają się i ze strony lądu, jak i z wody przy użyciu psów służbowych i sprzętu nurkowego.

Policjanci z Komisariatu Wodnego zajmują się kontrolą jednostek pływających pod względem wyposażenia, stanu technicznego, a także niezbędnych dokumentów sternika prowadzącego daną jednostkę i jego stanu trzeźwości. Pływając szlakami wodnymi kontroli podlega przestrzeganie przepisów i stosowanie się do znaków wodnych przez sterników innych jednostek pływających.

Organizowanie i zabezpieczenie akcji wyciągania z akwenów przedmiotów służących do popełnienia wykroczeń i przestępstw to też zadanie Policji wodnej.

Pracownicy

Komisariat Wodny Policji w Poznaniu posiada 19 pracowników: 18 funkcjonariuszy Policji i 1 pracownika cywilnego zajmującego się prowadzeniem sekretariatu komisariatu.

Szkolenia i awanse pracowników

Organizacja szkoleń

Policjanci przyjmowani do Komisariatu Wodnego Policji przechodzą egzamin weryfikujący u Komendanta Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu. Egzamin weryfikujący polega na sprawdzeniu umiejętności pływackich tzn. przepłynięcie

odcinka 50 metrów stylem dowolnym w czasie poniżej 45 sekund, przepłynięcie odcinka 25 metrów pod lustrem wody oraz pokazanie umiejętności holowniczych w wodzie. Podejmując pracę w komisariacie policjanci są zobowiązani przejść szkolenie specjalistyczne dla policjantów wykonujących prace na wodach i terenach przywodnych. Szkolenie specjalistyczne odbywa się w Centrum Szkolenia Policji w Legionowie. Podczas 5 tygodni szkolenia nabywa się wiedzę i umiejętności ratownicze oraz przysposabia się wiedzę w zakresie przepisów prawna stosowanych w codziennej służbie.

Fot. nr 10. Szkolenie z zakresu ratownictwa wodnego

Kolejny cykl szkolenia odbywa się podczas 2 tygodniowego pobytu w miejscowości Kal w Centrum Szkolenia Policji, gdzie policjant nabywa umiejętności sternika motorowodnego. Szkolenie specjalistyczne kończy się egzaminem i zdobyciem patentu zawodowego sterniczysty oraz zaświadczeniem o ukończeniu szkolenia ratowników wodnych na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 czerwca 2012r. w sprawie szkoleń w ratownictwie wodnym.

Kolejny cykl szkoleń dla policjanta komisariatu wodnego to kurs specjalistyczny dla policjantów prowadzących łodzie służbowe w trudnych warunkach atmosferycznych. Kurs ten odbywa późną jesienią się w Centrum Szkolenia Policji w Kalu i trwa 2 tygodnie. Podczas kursu nabywa się umiejętność nawigacji w porze nocnej oraz pływania podczas nasilonego zafalowania wody i porywistego wiatru.

Szkoleniem obowiązkowym w pracy w Komisariacie Wodnym jest przeszkolenie z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej. Kończąc ten kurs otrzymuje się zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskaniu tytułu ratownika.

Należąc do Zespołu Przewodników Psów Służbowych policjant przechodzi obowiązkowe szkolenie organizowane przez Centrum Szkolenia Policji. Trwający 6 miesięcy specjalistyczny kurs w Zakładzie Kynologii w Sułkowicach skierowany jest na wyszukiwanie zapachu zwłok na lądzie i spod wody. Praca psów w Komisariacie wodnym to ratownictwo wodne i poszukiwania ludzi i zwłok.

Fot. nr 11. Akcja ratownicza zimową porą z wykorzystanie psa służbowego. Pies podaje osobie tonącej rzutkę ratowniczą

Praca w Zespole Prac Podwodnych charakteryzuje się dużym wysiłkiem i zagrożeniem dla policjantów wykonujących czynności nurka. Policjanci weryfikowani są na podstawie zdrowia, przechodzą odpowiednią liczbę specjalistycznych badań zanim wydana im zostanie zgoda do uczestnictwa w szkoleniach nurkowych. Podstawowym szkoleniem dla nurka policyjnego to kurs specjalistyczny młodszego nurka MSW. Kurs trwa 2 tygodnie i przeprowadzany jest przez biuro operacji antyterrorystycznej. Kolejnym kursem specjalistycznym dla nurków policyjnych to kurs patofizjologii nurkowej, po którym może on pełnić funkcję kierownika prac podwodnych. Innym szkoleniem specjalistycznym jest rozpoznanie minersko - pirotechniczne, gdzie nurek zdobywa wiedzę na temat prac pirotechnicznych pod wodą.

Fot. nr 12. Praca w Zespole prac Podwodnych

W pracy policjanta w Komisariacie Wodnym występuje też szereg innych szkoleń ukierowanych na pracę prewencyjną, a także pracę ratowniczą.

Uwarunkowania awansu zawodowego

Awans w pracy w Komisariacie Wodnym Policji w Poznaniu uwarunkowany jest wolnym miejscem w strukturze, a także umiejętnościami i możliwościami policjanta. Istotnym jest by policjant mianowany awansem był policjantem przeszkolonym i doświadczonym. Zwraca się konkretnie uwagę na rozwój ścieżki zawodowej policjanta, jego samorealizację i doskonalenie. Wiedza teoretyczna idzie w parze z wiedzą praktyczną, tak ważną przy różnych akcjach ratowniczych i innych niespodziewanych sytuacjach, a często pojawiających się w pracy na wodzie. Policjant starający się o awans musi być też nauczycielem dla innych policjantów rozpoczynających swoją karierę w Komisariacie wodnym.

Odpowiedni dobór kadrowy do pełnienia służby w Komisariacie Wodnym, przeszkolenie, permanentne doskonalenie policjantów oraz dobra znajomość nadzorowanego terenu pozwala funkcjonariuszom utrzymywać wysoki poziom

skuteczności. Należy jednak pamiętać, iż pomimo również dynamicznie prowadzonej służby, o bezpieczeństwie nad wodą decyduje głównie zachowanie się osób korzystających z akwenów wodnych.

Działania komisariatu wodnego Policji w Poznaniu w zakresie poprawy bezpieczeństwa na terenie województwa wielkopolskiego

Streszczenie

Artykuł przedstawia zakres działania Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu.

The activities of Police Water Unit in Poznań to improve the security of Wielkopolska Region

Summary

The article presents the scope of actions and operations of the Water Police Unit in Poznań.

Marcin OLEJNIK

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

FINALOWY TURNIEJ MISTRZOSTW EUROPY W PIŁCE NOŻNEJ UEFA 2012 – DOŚWIADCZENIA SZTABU POLICJI KWP W POZNANIU

The final tournament of the UEFA European Football Championships 2012 – experience gained by the Staff and Police Operations Department of Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznan

Starania o Mistrzostwa Europy w piłce nożnej EURO 2012, federacje piłkarskie Polski i Ukrainy rozpoczęły w 2003 roku i zostały one wsparte przez rządy obu krajów m. in. poprzez zadeklarowanie wsparcia finansowego. Kolejnym krokiem było sporządzenie oferty, która zawierała wstępną koncepcję zabezpieczenia imprezy, rozwiązań komunikacyjnych, zabezpieczenia logistycznego i skierowanie jej do UEFA. Do czasu tajnego głosowania w Cardiff, w czasie którego miała zapadnąć decyzja o wskazaniu gospodarza imprezy oba kraje podjęły szereg działań mających na celu przekonanie europejskiej federacji o tym, że są najlepszymi kandydatami do organizacji tego wielkiego przedsięwzięcia.

W dniu 18 kwietnia 2007 roku Urząd Miasta Poznania zorganizował na Placu Wolności w Poznaniu imprezę masową, w trakcie której trzy tysiące osób mogły za pośrednictwem telebimu na "żywo" obserwować wybór gospodarza jednej z największych na świecie imprez masowych czyli Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012. Po długich chwilach oczekiwania Michael Platini przebywający w Cardiff szef UEFA wyjął z koperty nazwę dwóch państw gospodarzy - Polski i Ukrainy. Wówczas wśród zgromadzonych przed ekranem telebimu kibiców zapanowała euforia ponieważ wiadomym stało się, że jednym z miast gospodarzy będzie Poznań.

Był to tak naprawdę początek przygotowań a zarazem jedno z największych wyzwań stojących przed polską Policją. Biorąc pod uwagę rangę imprezy należało uwzględnić możliwość wystąpienia większej ilości potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Polski podczas jej trwania. Należało wziąć pod uwagę nie tylko możliwość wystąpienia zbiorowych zakłóceń porządku, bójek, pobić ale również w związku z sytuacją geopolityczną zagrożenia o charakterze terrorystycznym.

W celu usystematyzowania działań i podejmowanych przedsięwzięć w Głównym Sztabie Policji KGP opracowano dokument o nazwie "Zamiar działania Policji w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012", na podstawie którego polska Policja rozpoczęła przygotowania do zabezpieczenia imprezy.

Mając powyższe na uwadze oraz uwzględniając specyfikę województwa wielkopolskiego w oparciu o decyzję KGP w 2008 roku Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu, wydał decyzję w sprawie powołania w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Zespołu Zarządzającego do spraw zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z Mistrzostwami Europy w piłce nożnej EURO 2012 na terenie woj. wielkopolskiego.

Do zadań zespołu należało:

1. Przygotowanie założeń organizacyjnych, taktycznych i materiałowo – technicznych wskazanych w "Zamiarze działania Policji w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012".
2. Opracowanie koncepcji przygotowań jednostek Policji woj. wielkopolskiego do Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, oraz szczegółowego harmonogramu jej realizacji.
3. Opracowanie koncepcji działań policyjnych podczas EURO 2012.
4. Koordynacja w zakresie realizacji zadań policyjnych w procesie przygotowań.
5. Koordynacja sposobu wykorzystania środków finansowych na przygotowanie Policji do EURO 2012.
6. Przygotowanie niezbędnych dokumentów i opracowań dla potrzeb Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

Nadzór nad realizacją zadań przewidywanych w harmonogramie prac Zespołu Zarządzającego sprawował I Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

W tym samym roku na podstawie Zarządzenia nr 9 MSWiA powołany został Zespół do spraw koordynacji działań służb podległych ministrowi w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012, który opracował "Harmonogram prac zespołu ds. Koordynacji działań służb podległych MSWiA w związku z organizacją Mistrzostw Europy w piłce nożnej EURO 2012 z uwzględnieniem poszczególnych przedsięwzięć i terminów ich realizacji".

W grudniu 2008 roku w CSP w Legionowie odbyła się pierwsza odprawa służbowa podsumowująca pracę Zespołu zarządzającego ds. EURO 2012 na szczeblu centralnym.

Zrealizowano m.in. następujące przedsięwzięcia:

1. WSPol w Szczytnie – program Leonardo da Vinci – podnoszenie kompetencji Policji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych – Niemcy, Włochy, Wielka Brytania – z udziałem policjantów KGP, KSP, KWP w Poznaniu, Gdańsku, Katowicach, Krakowie i Wrocławiu oraz przedstawicielami MSWiA.
2. KWP w Poznaniu – program MSZ "Polska pomoc" – bezpieczeństwo imprez masowych – Poznań, Lwów, Kijów – z udziałem policjantów KGP, KSP, KWP w Gdańsku i Wrocławiu.
3. KWP we Wrocławiu - program MSZ "Polska pomoc" – bezpieczeństwo imprez masowych – Poznań, Lwów, Kijów – z udziałem policjantów KWP w Poznaniu.
4. Powołanie w KWP (KSP) zespołów zadaniowych oraz pełnomocników do spraw koordynacji przygotowań.

W 2010 r. Decyzją Komendanta Głównego Policji powołany został zespół ekspercki do przygotowania Policji do realizacji zadań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej - EURO 2012 oraz powołania Pełnomocnika Komendanta Głównego Policji do koordynacji działań w tej sprawie.

W oparciu o powyższą decyzję Wielkopolski Komendant Policji w Poznaniu „Decyzją w sprawie powołania Pełnomocnika Wielkopolskiego Komendanta

Wojewódzkiego Policji do spraw EURO 2012 oraz zespołu eksperckiego do realizacji przygotowań w KWP w Poznaniu do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012” wyznaczył Naczelnika Sztabu Policji KWP w Poznaniu do prac zespołu eksperckiego do spraw EURO 2012 oraz powołał zespół.

W 2011 roku Główny Sztab Policji opracował założenia w sprawie przygotowania obsady, w tym naboru oraz postępu uruchamiania Centrum Dowodzenia Operacją i Centrum Wymiany Informacji - sztabu dowódcy operacji policyjnej pod krypt. „ME 2012”.

Mając powyższe na uwadze Sztab Policji KWP w Poznaniu, wytypował policjantów z podległego terenu do pełnienia służby w CDO oraz do pełnienia funkcji spottersów i opiekunów delegacji zagranicznych.

W celu zdobycia nowych doświadczeń oraz w oparciu o dobre praktyki policjanci Sztabu Policji KWP w Poznaniu, uczestniczyli w programie „LEONARDO”, w ramach którego delegowani byli do obserwacji sposobu zabezpieczenia meczów piłki nożnej przez policjantów z Niemiec, Holandii, Wielkiej Brytanii, Włoch, Portugalii i Estonii.

W celu wypracowania wspólnych koncepcji przeprowadzenia zabezpieczenia turnieju oraz zapoznania się ze strukturą organizacyjną Milicji Ukraińskiej policjanci Sztabu Policji KWP w Poznaniu uczestniczyli w wizytach na Ukrainie (Kijów i Lwów). Delegacja ukraińska kilkakrotnie przebywała z wizytą w Polsce.

Opracowano „Koncepcję realizacji podoperacji policyjnej pod kryptonimem - POZNAŃ” oraz „Decyzję Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu w sprawie zarządzenia operacji oraz powołania sztabu dowódcy podoperacji policyjnej kryptonim - Poznań”.

Odbyto spotkania z przedstawicielami UEFA, administracji samorządowej, służb ratowniczych i komunalnych, podczas których wypracowano najlepszy sposób zabezpieczenia spotkań zarówno pod kątem ruchu drogowego jak i szeroko pojętego bezpieczeństwa uczestników imprezy masowej.

Jednocześnie opracowano wspólnie z Zarządem Dróg Miejskich, Zarządem Transportu Miejskiego, Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacji oraz Miejskim Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych tzw. „Mobility Concept” - którego celem było zapewnienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, oraz sprawnego przemieszczania się kibiców i oficjeli na terenie miasta Poznania.

W celu sprawdzenia stanu przygotowania wielkopolskiej Policji do realizacji tak wielkiego przedsięwzięcia od 2010 r. zabezpieczenie wszelkich imprez masowych na terenie Stadionu Miejskiego w Poznaniu, odbywało się zgodnie ze strategią zabezpieczenia Turnieju Finałowego EURO 2012 r. w formie operacji policyjnych prowadzonych przez Sztab Policji KWP w Poznaniu zabezpieczono następujące imprezy:

W ramach operacji zabezpieczono imprezy masowe:

- w dniu 20 września 2010 r. w godz. 16:00 – 24:00 – koncert „**Otwarcie Stadionu Miejskiego w Poznaniu – Koncert Sting**”, (w koncercie tym uczestniczyło 25 tys. osób. Impreza została zorganizowana przez Miasto Poznań jako oficjalne otwarcie stadionu na EURO 2012.);
- w dniu 06 sierpnia 2011 r. o godz. 20.00 imprezę artystyczną „**RED BULL X-FIGHTERS Poznań 2011**”; (widowisko obejrzało 35 tys.

widzów – był to drugi po Warszawie pokaz sportów motorowych w naszym kraju);

W ramach operacji policyjnej krypt. KADRA mecze reprezentacji:

- w dniu 17 listopada 2010 r. o godz. 20:30 mecz piłki nożnej pomiędzy reprezentacjami **Polski i Wybrzeża Kości Słoniowej**, (spotkanie obejrzało 35 tys. kibiców Polski oraz 20 kibiców Wybrzeża Kości Słoniowej);
- w dniu 15 listopada 2011 r. o godz. 20:30 mecz piłki nożnej pomiędzy reprezentacjami **Polski i Węgier**; (spotkanie obejrzało 35 tys. kibiców Polski oraz 50 kibiców Węgier);

W ramach operacji policyjnej PUCHAR w związku z meczami Lecha Poznań w ramach rozgrywek Pucharu Europy:

- w dniu 30 września 2010 r. o godz. 21:05 mecz pomiędzy drużynami **Lech Poznań – Red Bull Salzburg**, (mecz pucharowy obejrzało 42 tys. kibiców w tym 40 kibiców drużyny gości);
- w dniu 04 listopada 2010 r. o godz. 19:00 mecz piłki nożnej pomiędzy drużynami **Lech Poznań i Manchester City**, (mecz pucharowy obejrzało 40 tys. kibiców w tym 1050 kibiców drużyny gości);
- w dniu 01 grudnia 2010 r. o godz. 21:05 mecz piłki nożnej pomiędzy drużynami **Lech Poznań i Juventus Turyn**, (mecz rozgrywał się w ekstremalnych warunkach przy 15 stopniowym mrozie i opadach śniegu – spotkanie obejrzało 42 tys. kibiców w tym 400 Juventusów Turyn);
- w dniu 17 lutego 2011 r. o godz. 19:00 mecz piłki nożnej pomiędzy drużynami **Lech Poznań – S.C. Braga**.

Przeprowadzono również szereg ćwiczeń sztabowych z udziałem wydzielonych sił i środków Policji oraz ćwiczeń zgrywających działania Policji, Sił Powietrznych RP, Straży Granicznej, Straży Pożarnej i ratownictwa medycznego. Ze strony Policji w ćwiczeniach uczestniczyli policjanci Sztabu Policji KWP w Poznaniu, SPAP w Poznaniu, OPP w Poznaniu, KMP i KPP woj. wielkopolskiego oraz Negocjatorzy Policyjni.

Dodatkowo w 2011 r. Sztab Policji KWP w Poznaniu, zaplanował i przeprowadził szereg ćwiczeń z podmiotami odpowiedzialnymi za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012, w tym między innymi z Sądem Rejonowy w Poznaniu, Komendą Wojewódzką Państwowej Straży Pożarnej, Pogotowiem Ratunkowym, Portem Lotniczym Poznań - Ławica, Stadionem Miejskim w Poznaniu, Zarządem Dróg Miejskich w Poznaniu.

Ewakuacja stadionu, katastrofa samolotu, masowy wypadek komunikacyjny oraz terroryści w podpoznańskich zakładach chemicznych – to założenia, z którymi musiała zmierzyć się Policja oraz służby ratownicze podczas ćwiczeń pod kryptonimem „WYDARZENIA 2011”, które odbyły się w Poznaniu w dniach 21 - 22 czerwca 2011 r.

W styczniu 2011 r. Zastępca Komendanta Głównego Policji zatwierdził przygotowany przez Główny Sztab Policji KGP „Stanowisko w sprawie dyslokacji sił kierowanych centralnie w związku z operacją policyjną zabezpieczenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 w szczególności w ramach

powołania związków taktycznych i odvodu centralnego dowódcy operacji policyjnej pod krypt. – MISTRZOSTWA EUROPY 2012”.

Na podstawie zawartych ww. dokumencie informacji, KWP w Poznaniu, podjęła działania zmierzające do zakwaterowania sił wsparcia z kraju na terenie miasta Poznania – akademiki Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Zdjęcie 1. Katastrofa samolotu na terenie Targów Poznańskich – ćwiczenia

W styczniu 2012 r. odbyły się rekonesanse miejsc pobytowych reprezentacji oraz obiektów treningowych z udziałem przedstawicieli UEFA i KGP. W hotelu REMES w Opalenicy podczas EURO 2012 przebywała reprezentacja Portugalii). W celu zwiększenia mobilności i efektywności podejmowanych działań na terenie woj. wielkopolskiego powstały Grupy Realizacyjne "GR", których zadaniem było wspieranie działań antyterrorystycznych wykonywanych przez policjantów SPAP oraz prowadzenie innych działań wymagających stosowania specjalnej taktyki, techniki i wyposażenia, w tym:

- dokonywanie zatrzymań niebezpiecznych przestępców,
- konwojowanie niebezpiecznych przestępców oraz mienia znacznej wartości,
- udział w realizacji zadań związanych z ochroną VIP,
- podejmowanie interwencji, w realizacji których niezbędne jest posiadanie specjalistycznego przeszkolenia lub ponadnormatywnego (specjalistycznego) wyposażenia,

- wspieranie czynności prowadzonych przez komórki organizacyjne Policji lub policjantów oraz inne uprawnione organy powołane do ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- udział w akcjach lub operacjach policyjnych w ramach pododdziałów zwartych.

W styczniu 2012 r. Sztab Policji KWP w Poznaniu opracował „Plan doskonalenia zawodowego, lokalnego policjantów GR KMP i KPP woj. wlkp., OPP w Poznaniu, Wydziału Konwojowego KWP w Poznaniu w ramach przygotowań do EURO 2012 – zjazdu dwudniowe”, który zatwierdził Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu. Szkolenia organizowane przez Sztab Policji KWP w Poznaniu i SPAP w Poznaniu obejmowało między innymi przygotowanie policjantów do działań w tłumie na stadionie i w strefie kibica oraz zagadnienia związane z przeciwdziałaniem terroryzmu. Do wyżej wskazanych działań szkoliło się 40 policjantów wytypowanych przez Wojewódzkiego Koordynatora ds. Działania Grup Realizacyjnych i instruktorów SPAP w Poznaniu.

Ponadto wyselekcjonowano spośród policjantów prewencji KMP/KPP woj. wielkopolskiego 90 osób, którzy w umundurowaniu służbowym pełnili służbę na trybunach stadionu wspierając działania stewardów i służb porządkowych. Efektywność działania ww. policjantów również sprawdzana była podczas wcześniej wskazanych operacji policyjnych prowadzonych na Stadionie Miejskim w Poznaniu.

W styczniu 2012 r. w Sztapie Policji KWP w Poznaniu dokonano weryfikacji stopnia realizacji zadań w zakresie uzyskanej zdolności operacyjnej OPP w Poznaniu, NOP KWP w Poznaniu, WRD KWP w Poznaniu do Mistrzostw Europy w piłce nożnej - EURO 2012”.

W trakcie przygotowań do turnieju UEFA EURO 2012, w Sztapie Policji KWP w Poznaniu prowadził odprawy, w których uczestniczyli Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu, dowódca podoperacji, szef sztabu oraz dowódcy odcinków, na których przedstawiano stan realizacji przygotowań, uzupełniano informacje o fan campach i strefach kibica, koordynowano zapotrzebowania na siły i środki, na bieżąco referowano stan przygotowań w poszczególnych odcinkach.

Ważnym elementem był realizowany m.in. w Sztapie Policji KWP w Poznaniu kurs języka angielskiego w ramach projektu pt. „Wzrost kompetencji językowych funkcjonariuszy służb publicznych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo EURO 2012 r.”.

Wytypowanych zostało 11 policjantów do pełnienia funkcji opiekunów delegacji policyjnych państw uczestników, między innymi przebywających na terenie Poznania delegacji Chorwacji, Włoch i Irlandii.

W celu koordynacji działań w KWP w Poznaniu powstało Stanowisko Dowodzenia podoperacją „POZNAŃ” w skład którego wchodził:

- Dowódca podoperacji POZNAŃ,
- Zastępca dowódcy podoperacji ds. taktyki działań,
- Szef Sztabu,
- Zastępca Szefa Sztabu.

Obsadę Stanowiska Dowodzenia stanowili - **dyżurny Stanowiska Dowodzenia** - przedstawiciel Sztabu Policji KWP w Poznaniu oraz dyżurni odcinków:

- TRASA - przedstawiciel Wydziału Ruchu Drogowego KWP w Poznaniu,
- PROCES - przedstawiciel Wydziału Doch. - Śledczego KWP w Poznaniu,
- ROZPOZNANIE - przedstawiciele Wydziału Kryminalnego i Wywiadu Kryminalnego KWP w Poznaniu.

Stanowisko uruchomione zostało w dniu 15.05.2012 r. i pełniło dyżur od dnia 01.06.2012 r. do zakończenia operacji – całodobowo.

Zadania obsady stanowiska dowodzenia dowódcy podoperacji obejmowały m.in.:

- Zbieranie, selekcja i analizowanie informacji i meldunków dotyczących planowanych i prowadzonych działań oraz zaistniałych wydarzeń.
- Sprawowanie nadzoru nad osiągnięciem pełnej gotowości podległych sił do działań.
- Przekazywanie podległym siłom decyzji dowódcy podoperacji.
- Sprawowanie nadzoru i koordynowanie wykonania zadań przez podległe siły.
- Wymiana informacji z Centrum Dowodzenia Operacją - Centrum Wymiany Informacji KGP, Stanowiskami Dowodzenia w kraju i dyżurnymi jednostek ościennych o przemieszczających się VIP-ach, zorganizowanych i niezorganizowanych grupach kibiców, zespołach piłkarskich, itp.
- Przekazywanie do Centrum Dowodzenia Operacją w tym Centrum Wymiany Informacji KGP wszelkich informacji o zdarzeniach zawartych w Katalogu wydarzeń podlegających meldowaniu do Centrum Dowodzenia Operacją, w tym Centrum Wymiany Informacji podczas operacji policyjnej zabezpieczenia Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 pod kryptonimem „ME 2012”.
- Współdziałanie ze służbami (instytucjami) pozapolicyjnymi uczestniczącymi w zabezpieczeniu EURO 2012.
- Zorganizowanie systemu obiegu informacji w związku z prowadzonymi działaniami i bieżące informowanie dowódcy podoperacji o sytuacji.
- Pozyskiwanie z wszystkich dostępnych źródeł informacji związanych z zaistniałym zdarzeniem oraz prognozowanie rozwoju sytuacji.

Decyzją Wojewody Wielkopolskiego w porozumieniu z Prezydentem Miasta Poznania, powstał Miejsko - Wojewódzki Sztab Operacyjny UEFA EURO 2012. Do służby w ramach sztabu, w Centrum Operacyjnym Miejsko - Wojewódzkiego Sztabu Operacyjnego delegowanych zostało 4 policjantów z KWP w Poznaniu.

W trakcie prowadzonej operacji oficerowie Sztabu Policji KWP i KMP w Poznaniu, uczestniczyli w spotkaniach miejsko – wojewódzkiego sztabu. W czasie ich trwania na bieżąco podejmowano decyzje dotyczące zarówno bezpieczeństwa publicznego, ewentualnej konieczności zwiększenia częstotliwości kursowania komunikacji miejskiej jak również ogólnie pojętego porządku m.in. poprzez uruchomienie mobilnych punktów skupu butelek, zwiększenie częstotliwości sprzątania i wywozu śmieci.

Sztab Policji KWP w Poznaniu w ramach wykonywanych zadań prowadził stałą współpracę ze spółką EURO 2012 podlegającą na mobilnej wymianie informacji dot. zagrożeń mogących mieć wpływ na przebieg turnieju EURO 2012.

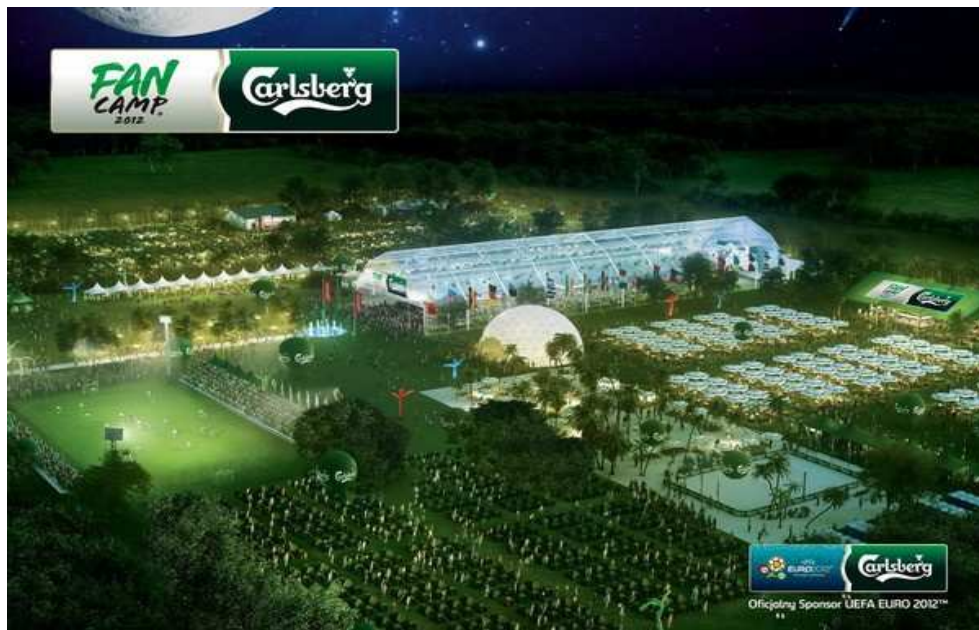
W ramach współpracy Komendant Miejski Policji w Poznaniu opiniował odbywające się imprezy masowe, (mecze Turnieju na Stadionie Miejskim w Poznaniu, Oficjalna Strefa Kibica UEFA 2012 na Placu Wolności w Poznaniu, Carlsberg Fan Camp – Arena).

Na terenie miasta Poznania w dniach 08.06. - 01.07.2012 r. na placu Wolności i Al. Marcinkowskiego utworzona została oficjalna strefa kibica UEFA. Strefa o powierzchni 17.000 m² otwarta była w godz. 12.00 – 2.00 i mieściła 18000 – 22000 osób - na jej terenie odbywało się zbiorowe oglądanie meczów piłki nożnej oraz imprezy towarzyszące)

Zdjęcie 2. Oficjalna Strefa Kibica UEFA 2012 na Placu Wolności w Poznaniu

Zdjęcie 3. Carlsberg Fan Camp – Arena zlokalizowany został przy ul. Wyspiańskiego i ul. Reymonta – Park Kasprówicza i hala ARENA, funkcjonował w dniach 08.06 – 20.06.2012 r. i mieścił do 4.000 miejsc noclegowych – 2.000 namiotów

Jako nowatorskie rozwiązanie w skali całego kraju na terenie woj. wielkopolskiego powstał **Zespół Antykonfliktowy (ZAK)**.

Zdjęcie 4. ZAK

W Sztapie Policji KWP w Poznaniu w 2011 r. podjęto prace nad powołaniem nieetatowej struktury w formie Zespołów Antykonfliktowych (ZAK). Struktura ta ma na celu rozwinięcie systemu „miękkiego podejścia” przy utrzymaniu bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z imprezami masowymi, zgromadzeniami i protestami publicznymi oraz innymi sytuacjami kryzysowymi. Organizację zespołów oparta jest na modelach Policji Dolnej Saksonii oraz Policji Republiki Czeskiej przy uwzględnieniu przepisów i realiów obowiązujących w RP.

Pilotażowe wykorzystanie takiego zespołu miało miejsce podczas meczu Polska – Węgry w dniu 15.11.2011r.

W ramach zabezpieczenia EURO 2012 policjanci wchodzący w skład Zespołów Antykonfliktowych pełnili służbę na terenie miasta Poznania, w najbardziej newralgicznych miejscach gdzie przewidywano duży napływ kibiców zagranicznych oraz polskich. W szczególności służba pełniona była na terenie Dworca Głównego PKP, Lotniska Poznań Ławica, Strefie Kibica na Placu Wolności, na terenie Starego Rynku oraz w dni meczowe na terenie przyległym do Stadionu Miejskiego przy ul Bułgarskiej.

Służba pełniona była w ubraniach cywilnych w kamizelkach w kolorze niebieskim z napisem „POLICJA – Zespół Antykonfliktowy” (napis również w języku angielskim), najczęściej w patrolach pieszych z podziałem na 5 Zespołów A, B, C, D i E.

W okresie od 8.06 do 19.06.2012r. służbę w ZAK pełniło 15 policjantów z terenu m. Poznania, powiatu poznańskiego oraz komend miejskich i powiatowych woj. wielkopolskiego. Przyjęty podział na Zespoły oraz określenie obszaru ich działań skutkowało optymalnym wykorzystaniem policjantów w działaniach.

Funkcjonariusze Zespołów C i D w dni nie meczowe oraz w dniu meczowym w godzinach przed i po zakończeniu odcinka Stadion stanowili odwód dowódcy podoperacji i pełnili służbę w miejscach uzgodnionych z Dowódcą odcinka Miasto. Taka organizacja spowodowała iż nasycenie policjantami ZAK w najbardziej newralgicznych miejscach było adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń.

W szczytowym momencie na terenie Starego Rynku i Strefy Kibica pracowali aż 4 z 5 zespołów.

Zespół E dedykowany do współpracy z Dowódcą Pododcinka Lotnisko pełnił służbę w sposób elastyczny. Uzgodnione w harmonogramie godziny pracy nie zawsze pokrywały się z nasileniem przylotów i odlotów kibiców turnieju na Lotnisko Poznań Ławica. Sytuacja ta wynikała z późnego zgłaszania przez przewoźników lotów czarterowych z kibicami do Poznania. Elastyczne podejście funkcjonariuszy ZAK oraz Dowódcy Pododcinka Lotnisko umożliwiło zmiany czasu służby i dostosowanie go do potrzeb. Podczas rozgrywanych meczów grupy C na terenie Poznania przebywały delegacje zagranicznych policjantów z Irlandii, Włoch i Chorwacji (28 policjantów łącznie) oraz w ramach wizyty delegacja policjantów z Hiszpanii.

W trakcie przygotowań do zabezpieczenia turnieju EURO 2012 śmigłowiec z Sekcji Lotnictwa Policji Sztapu Policji KWP w Poznaniu w trakcie ponad 60 lotów wykorzystany został do szkolenia policjantów SPAP w Poznaniu oraz do wykonania rekonesansów i sporządzenia dokumentacji fotograficznej miejsc zagrożonych.

W ramach zabezpieczenia ME w piłce nożnej EURO 2012 oraz w celu realizacji zadań podoperacji policyjnej „POZNAŃ” do jej zabezpieczenia wykorzystywani byli również negocjatorzy policyjni, którzy pełnili dyżury na terenie własnych jednostek.

W ramach Finałowego Turniej o Mistrzostwo Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 na Stadionie Miejskim w Poznaniu przy ul. Bułgarskiej 17 odbyły się 3 mecze piłki nożnej w ramach fazy grupowej – Grupa C. Terminarz meczów rozgrywanych w Poznaniu przedstawiał się następująco:

- 10.06.2012 r. pomiędzy reprezentacjami: Irlandii i Chorwacji;
- 14.06.2012 r. pomiędzy reprezentacjami: Włoch i Chorwacji;
- 18.06.2012 r. pomiędzy reprezentacjami: Włoch i Irlandii.

Podczas każdego z ww. meczów udostępnionych było 39.986 miejsc na trybunach.

W związku z fazą grupową mistrzostw, na terenie miasta Poznania przebywali kibice reprezentacji Irlandii, Włoch i Chorwacji oraz z terenu Polski. Kibice do Poznania przybyli różnymi środkami transportu poczynając od pojazdów prywatnych i autokarów poprzez kolej na samolotach kończąc.

W trakcie całego Turnieju Wielkopolska Policja prowadziła szereg działań do których zaliczyć należy m.in.:

- bezpośrednie zabezpieczenie rozgrywanych meczów na Stadionie Miejskim w Poznaniu;
- zabezpieczenie funkcjonowania Oficjalnej Strefy Kibica;
- zabezpieczenie przebywającej w Opalenicy reprezentacji Portugalii;
- zabezpieczenie przebywających w Poznaniu kibiców reprezentacji Irlandii, Włoch oraz Chorwacji;
- prowadzenie rozpoznania pod kątem zagrożenia terrorystycznego;
- prowadzenie sprawdzeń pirotechnicznych;
- zapewnienie obsługi zdarzeń na terenie woj. wielkopolskiego;
- zapewnienie eskort policyjnych piłkarzom reprezentacji narodowych oraz przedstawicielom państw;
- zapewnienie zabezpieczenia logistycznego (zakwaterowania, wyżywienia i transportu);
- zapewnienie obsługi medialnej.

Liczne przedsięwzięcia wielkopolskiej Policji zrealizowane przed samym turniejem, analizy, szkolenia, ćwiczenia odpowiednie, planowanie sił i środków oraz opracowanie scenariuszy działania miały wpływ na ostateczny efekt organizacji Mistrzostw – wysoki poziom bezpieczeństwa. Wiedza i doświadczenia policjantów Sztabu Policji zdobyte w trakcie Turnieju Finałowego EURO 2012 są wykorzystywane podczas zabezpieczania kolejnych imprez o charakterze masowym co skutkuje otrzymaniem bardzo wysokiego poziomu bezpieczeństwa w ich trakcie.

Finałowy Turniej Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA 2012 – doświadczenia Sztabu Policji KWP w Poznaniu

Streszczenie

Opracowanie opisuje przygotowanie wielkopolskiej Policji do realizacji zabezpieczenia Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 od momentu wyboru na ich gospodarza dwóch państw Polski i Ukrainy w 2007 r. Opracowane dokumenty i polecenia przekazane przez Główny Sztab Policji KGP do realizacji przez wszystkie KWP w kraju, w celu usystematyzowania działań.

Przestawia przedsięwzięcia Sztabu Policji KWP w Poznaniu, wyznaczonego jako wydział wiodący do przygotowania i realizacji zabezpieczenia Finałowego Turnieju Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012

Opisuje czynności podjęte w celu sprawdzenia stanu przygotowania wielkopolskiej Policji do realizacji tak wielkiego przedsięwzięcia polegające na zabezpieczeniu wszelkich imprez masowych w latach 2010 – 2011, które odbywały się na terenie Stadionu Miejskiego w Poznaniu, zgodnie ze strategią zabezpieczenia Turnieju Finałowego EURO 2012 r. poprzez przeprowadzenie szeregu ćwiczeń zgrywających służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo podczas turnieju do faktycznego zabezpieczenia EURO 2012 oraz imprez towarzyszących w Oficjalnej Strefie Kibica UEFA 2012 i w Carlsberg Fan Camp – Arena.

Przedstawia także siły i środki zaangażowane do realizacji podoperacji policyjnej „POZNAŃ” w ramach operacji policyjnej „HAT TRICK 2012”.

The final tournament of the UEFA European Football Championships 2012 – experience gained by the Staff and Police Operations Department of Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznan

Summary

The article describes the preparations of Wielkopolska Regional Police Force in the context of policing the European Final Football Championships from its very beginning when both Poland and Ukraine were chosen as the hosts of event in 2007. It also shows all undertakings and initiatives which were conducted by the Staff and Police Operations Department of Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań before the main event took place. The article indicates also other activities and mass events which took place in Poznan in the years 2010-2011 which we found as a very useful exercise tool which helped us a lot to be well prepared to the biggest mass sport event which has ever been organized in Poland before.

The article contains information about the means and sources which were deployed in service during policing Euro 2012 event in the frame of the police operation POZNAŃ and police sub-operation “HAT TRICK 2012”

Piotr CHRZUMNICKI

Przemysław NAJEWSKI

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI Z UŻYCIEM ELEKTRONICZNYCH INSTRUMENTÓW PŁATNICZYCH

Fighting crime with the use of electronic payment instruments

Wstęp

Przestępczość z użyciem elektronicznych instrumentów płatniczych na dobre rozwinęła się w Polsce na przełomie XX w. i XXI w. Jedną z jej form jest skimming.

Skimming jest to przestępstwo polegające na nielegalnym skopiowaniu zawartości paska magnetycznego karty płatniczej bez wiedzy posiadacza, w celu wytworzenia kopii i dokonywania nieuprawnionych płatności za towary i usługi lub dokonywania wypłat pieniędzy z bankomatów. Skopiowana karta płatnicza w bankowych systemach elektronicznych zachowuje się jak karta oryginalna. Operacje wykonywane przy jej użyciu obciążają rachunek legalnego posiadacza karty płatniczej. Kartę nie wymagającą przy autoryzacji użycia PIN-u może skopiować nieuczciwy sprzedawca w placówce handlowej podczas np. realizacji płatności przez klienta. Tak skopiowana karta pozwala następnie przestępcom na realizację zakupów i dokonywanie płatności za usługi ale tylko w przypadku gdy karta nie wymaga autoryzacji. Groźniejszym w skutkach przykładem przestępczej działalności jest skimming bankowy, w trakcie którego sprawca kopiuje kartę ale i również otrzymuje informację o kodzie PIN. Powyższe - poprzez przeniesienie danych na inny nośnik magnetyczny - pozwala mu na realizację wszelakich płatności oraz na dokonywanie wypłat z bankomatów. Procedura nielegalnego kopiowania kart zagrożona jest karą pozbawienia wolności nie mniejszą niż 5 lat a jej górna granica może wynieść nawet 25 lat⁵⁶.

Za udział w przestępczej działalności określanej potocznie skimmingiem odpowiadać będzie osoba montująca urządzenia do kopiowania kart, osoba fizycznie kopiująca jak również osoba która „...puszcza w obieg albo go w takim celu przyjmuje, przechowuje, przewozi, przenosi, przesyła albo pomaga do jego zbycia lub ukrycia”⁵⁷. Odpowiedzialność za popełnienie przestępstwa z art. 310 ujęte w §1 i 2 kk poniesie sprawca nawet gdy nie wystąpi skutek w postaci utraty środków płatniczych.

Studium przygotowania do popełnienia przestępstw wymienionych w §1 i §2 art. 310 kk jest również karalne, przy czym zagrożone jest mniejszą karą pozbawienia wolności zawierającą się zakresie 3 m-ce – 5 lat⁵⁸.

W województwie wielkopolskim odsetek zgłoszonych przez pokrzywdzonych zdarzeń dotyczących nielegalnego: posługiwania się kartami płatniczymi, prób pozyskania danych z paska magnetycznego i PIN-u lub rozpowszechniania kart

⁵⁶ Art. 310 § 1 Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*. (Dz. U. nr 88 poz. 553 z dnia 2 sierpnia 1997 r.) późn. zm.

Zgodnie z § 3 nadzwyczajne złagodzenie kary może zastosować sąd w przypadku mniejszej wagi.

⁵⁷ Tamże, art. 310 § 2,

⁵⁸ Tamże, art. 310 § 4,

podrobionych czy przerobionych, w stosunku do ogółu przestępczości jest bardzo niewielki. Rocznie do jednostek terenowych Policji informacje o ww. zdarzeniach składa od kilku do kilkudziesięciu osób. Na przykład w latach 2010 i 2012 liczby zgłoszeń osiągnęły odpowiednio poziomy 20 i 24 zdarzenia (w tym jedno usiłowanie zgłoszone przez administratora bankomatu) natomiast w latach 2011 i 2013 - 9 i 11. Ze względu na specyfikę popełnianych przestępstw związanych z posługiwaniem się kartami płatniczymi, ujawnienie ich sprawców jest wysoce skomplikowane. Tym niemniej wielkopolscy policjanci ustalili 8 osób (w l. 2010-2013) biorących udział w nielegalnym procederze wprowadzania do obiegu kart płatniczych i podejmowania środków z bankomatów. Należy jednakże pamiętać, iż jeden ujawniony przestępca może być sprawcom podrobienia/przerobienia i użycia karty do kilku czy nawet kilkunastu transakcji.

Wybrane przykłady działań przestępczych i efektywność wielkopolskich policjantów

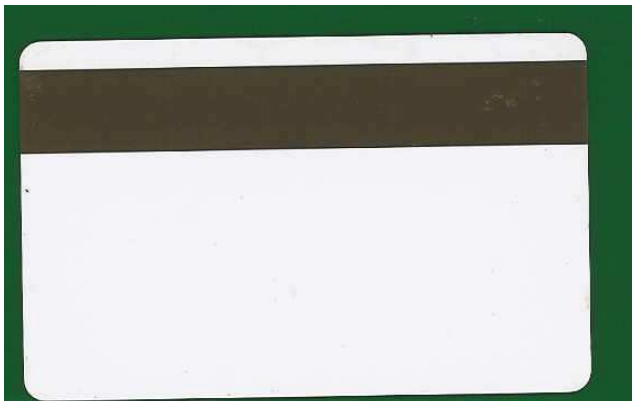
Wydział dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu jako jedno z wielu zagadnień realizuje sprawy dotyczące przestępczości z użyciem elektronicznych instrumentów płatniczych, które zakończyły się tymczasowymi aresztowaniami sprawców i wyrokami skazującymi. Między innymi funkcjonariusze tut. Wydziału jako jedni z pierwszych w kraju dokonali zatrzymania na gorącym uczynku sprawców, którzy posługiwali się tzw. "białymi plastikami". Aktywnie przyczynili się do rozbicia kilku międzynarodowych grup przestępczych dokonujących skimmingu kart płatniczych. Trzy lata temu zatrzymali na gorącym uczynku obywatela Nigerii posługującego się fałszywymi kartami płatniczymi wchodzącego w skład międzynarodowej grupy przestępczej dokonującej skimmingu kart płatniczych na terenie Europy i Ameryki Północnej. W 2012 r. roku zatrzymali obywateli Bułgarii dokonujących skimmingu kart płatniczych na bankomatach na terenie całego kraju.

Funkcjonariusze Wydziału dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w marcu 2003 r. uzyskali informacje o grupie przestępczej dokonującej wypłat pieniędzy z bankomatów na terenie województwa wielkopolskiego oraz kujawsko-pomorskiego przy użyciu tzw. „białych plastików”.

Zabezpieczono zapisy z monitoringu bankomatów, przeprowadzono analizę miejsc, w których dokonywano wypłat pieniędzy przy użyciu tzw. „białych plastików”. Zatrzymane w bankomatach karty płatnicze poddano oględzinom na których ujawniono ślady linii papilarnych pochodzących najprawdopodobniej od sprawców. Na kilka miesięcy sprawcy zaprzestali przestępczej działalności. Po upływie tego okresu w bankomatach na terenie województwa wielkopolskiego ponownie odnotowano pojawienie się oszukańczych transakcji płatniczych, jednakże z dużo większym nasileniem. Kilka bankomatów zatrzymało fałszywe karty płatnicze, ale nie były już to tzw. „białe plastik”, tylko karty członkowskie z logo jednej z wypożyczalni wideo oraz karty dyskontowe. Przestępcy wykorzystali je (można do tego zastosować każdą inną kartę członkowską) jako nośniki danych.

Pod koniec 2004 r. przy wytypowanym bankomacie znajdującym się na terenie miasta Poznania, funkcjonariusze Wydziału dw. z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu dokonali zatrzymania na gorącym uczynku sprawców oszukańczych transakcji płatniczych. Ustalono, że sprawcy przez kilkanaście miesięcy przestępczej działalności użyli do nielegalnych

wypłat pieniędzy z bankomatów około 150 fałszywych kart płatniczych. Przestępcy dokonali udanych oszukańczych transakcji płatniczych na kwotę kilku milionów złotych.

Fot. nr 1 materiał własny

Karta z paskiem magnetycznym tzw. „białym plastikiem” zatrzymana w jednym z bankomatów na terenie miasta Poznania.

Imię i Nazwisko

07

Karta niniejsza upoważnia jej posiadacza oraz osoby upoważnione przez niego w Deklaracji Członkowskiej do korzystania z usług wypożyczalni Beverly Hills Video. Posiadacz karty zobowiązuje się przestrzegać regulaminu korzystania z wypożyczalni. Na życzenie Beverly Hills Video wraz z kartą musi być okazany przez jej posiadacza dowód tożsamości. Karta ta jest własnością Beverly Hills Video i musi być zwrócona natychmiast na życzenie właściciela.

Fot. nr 2 materiał własny

Karta członkowska z logo wypożyczalni Beverly Hills (awers) zatrzymana w jednym z bankomatów na terenie miasta Poznania.

Fot. nr 3 materiał własny

**Karta dyskontowa (rewers) zatrzymana w jednym z bankomatów na terenie miasta
Poznania**

Na początku lipca 2003 r. uzyskano informacje na temat nietypowych zachowań bankomatów na terenie miasta Poznania. Na części bankomatów w miejscu odbioru gotówki ujawniono ślady kleju oraz taśmy klejącej oraz kilkanaście ingerencji w strukturę bankomatów. Funkcjonariusze Wydziału dw. Z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu dokonali zatrzymania na gorącym uczynku sprawców, którzy demontowali płytki z bankomatów z przyklejonymi banknotami. Ww. przedstawiono zarzuty z art. 286 § 1KK oraz zastosowano środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy.

Fot. nr 4 materiał własny

**Wewnętrzna strona płytki z naniesioną taśmą klejącą zabezpieczoną na jednym z
bankomatów na terenie miasta Poznania uniemożliwiająca odbiór gotówki**

Na początku listopada 2012 r. uzyskano informacje, że na bankomatach różnych banków w woj. wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i lubuskim nn. sprawcy montują urządzenia służące do skimmingu kart płatniczych. Ustalono, że urządzenia takie zostały zainstalowane na bankomatach w Pile i w Poznaniu.

Nawiązano współpracę z Departamentami Bezpieczeństwa różnych banków. Pod koniec listopada w godzinach popołudniowych funkcjonariusze Wydziałów dw. z Przystępczością Gospodarczą z Poznania i Piły dokonali zatrzymania na gorącym sprawców, którzy chcieli zdemontować urządzenia służące do skimmingu na bankomacie w Pile. Po sprawdzeniu tożsamości okazali się nimi obywatele Bułgarii. W trakcie przeszukania ww. osób ujawniono i zabezpieczono trzy karty plastikowe z paskami magnetycznymi tzw. „startery”. Karty startowe służą przestępcom do synchronizowania sczytanego zapisu na pasku magnetycznym ze sczytanym numerem PIN. Przeprowadzono oględziny trzech kart plastikowych i odczytano zapis na paskach magnetycznych.

Ustalono, że ww. karty plastikowe użyte były w innych bankomatach na terenie Polski, na których były zamontowane urządzenia do skimmingu kart płatniczych i pozyskiwania w nielegalny sposób kodów PIN m.in. w Poznaniu, Pile, Bydgoszczy oraz Gorzowie Wielkopolskim.

Prokuratura Rejonowa w Pile przedstawiła ww. zarzuty z art.310 § 1KK, art.310 § 2KK, gdzie sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od 5 lat albo karze 25 lat pozbawienia wolności. Na wniosek Prokuratury Rejonowej w Pile, Sąd Rejonowy w Pile zastosował wobec ww. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy.

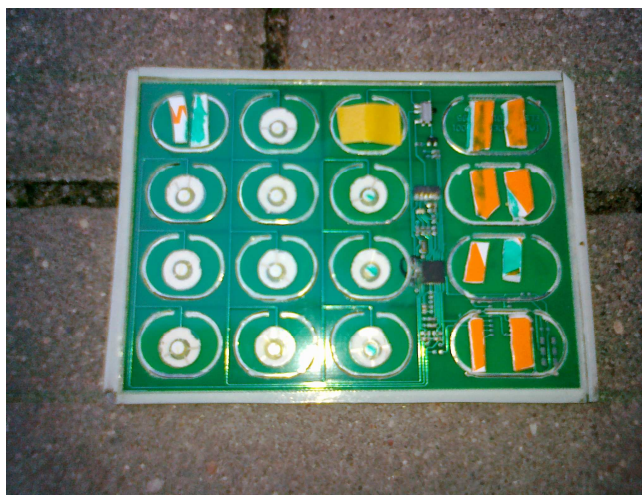

Fot. nr 5 materiał własny

Zdjęcie zdemontowanego skimmera służącego do zczytywania zapisu danych z paska magnetycznego karty płatniczej z widoczną po prawej stronie kością pamięci służącą do przechowywania zapisu z paska magnetycznego danej karty płatniczej

Fot. nr 6 materiał własny
Zdjęcie zdemontowanej nakładki na klawiaturę bankomatu

Fot. nr 7 materiał własny
Zdjęcie wewnętrznej strony nakładki na klawiaturę z widocznymi po prawej stronie kośćmi pamięci służącymi do przechowywania numeru PIN danej karty płatniczej

Fot. nr 8 materiał własny

Zdjęcie kart startowych (rewers), którymi posługiwali się przestępcy służącymi do synchronizowania zapisu z paska magnetycznego z numerem PIN.

Fot. nr 9 materiał własny

Zdjęcie bankomatu usytuowanego w Poznaniu w holu dworca Poznań Główny z zainstalowanym skimmerem na antyskimmerze, służącym do zczytania zapisu danych na pasku magnetycznym karty płatniczej oraz nakładką na klawiaturę służącą do pozyskania numeru PIN kart

Fot. nr 10 materiał własny

Zdjęcie z oględzin bankomatu

Wymienione wyżej przykłady przestępczej działalności pokazują, iż klienci bankomatów jak i pracownicy obsługujący te urządzenia muszą wykazywać się znaczną czujnością. Szczególnie Ci ostatni winni bardzo precyzyjnie oceniać stan urządzenia np. podczas zasilania go gotówką. Ponadto warto aby każdy klient banku dokładnie analizował comiesięczne zestawienia wystawiane przez te instytucje pod kątem dokonanych kartą transakcji. Jak widać, zauważona w porę manipulacja przy bankomatach pozwala wielkopolskiej Policji skutecznie doprowadzać postępowanie przygotowawcze do końca i zatrzymać sprawców.

ZWALCZANIE PRZESTĘPCZOŚCI Z UŻYCIEM ELEKTRONICZNYCH INSTRUMENTÓW PŁATNICZYCH

Streszczenie

Artykuł opisuje bardzo dokuczliwą formę przestępstwa finansowego, którego ofiarą mogą stać się nieświadomi niczego klienci bankomatów. Liczba kart będących w obiegu w XXI wieku uległa zdecydowanemu wzrostowi, a co za tym dostosowano ilość bankomatów, które w celu eliminacji zagrożenia skimmingiem należy bacznie nadzorować.

Fighting crime with the use of electronic payment instruments*Summary*

The article describes a very annoying form of fraud, where ATM customers may become unaware of anything victims. The number of cards in circulation in the XXI century constantly increases and so it does the number of ATMs which must remain under control in order to eliminate the threat consequences of skimming crime.

Piotr SKRZYPKOWIAK

Komenda Powiatowa Policji w Czarnkowie

**SKUTECZNOŚĆ WYDZIAŁU DO WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ
NARKOTYKOWĄ KOMENDY WOJEWÓDZKIEJ POLICJI W POZNANIU
ORAZ TERENOWYCH KOMÓREK ANTYNARKOTYKOWYCH
WIELKOPOLSKIEJ POLICJI**

***The effectiveness of the Drugs Crime Combating Department of
Wielkopolska Police Headquarters in Poznań and other police units of
Wielkopolska in the field of drugs policing***

Od kilku lat obserwuje się stały wzrost liczby ujawnianych przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, w tym przemytu i nielegalnego wytwarzania narkotyków. Jak wskazują dane z prowadzonych spraw operacyjnych i procesowych, przestępstwa narkotykowe popełniane są przez doskonale zorganizowane grupy przestępcze, które posiadają ściśle określoną strukturę oraz przyporządkowany podział zadań dla poszczególnych członków grupy, związanych z prowadzoną działalnością przestępczą. Grupy przestępcze rozciągają swoją działalność nie tylko na terenie danego województwa z którego się wywodzą, ale dopuszczają się przestępstw na szerszym obszarze, wykraczając często poza granice kraju, stosując przy tym jednocześnie wysublimowane metody przestępcze, znacznie utrudniające proces dowodzenia. Taki sposób działania wymusza na Policji stosowanie zaawansowanych metod wykrywczych, takich jak np. kontrola operacyjna, przedsięwzięcia werbunkowe, operacje specjalne, analizy kryminalne itp., których wykorzystanie jest uzależnione od możliwości jakimi dysponuje dana komórka kryminalna Policji. Zadania polegające na zwalczaniu opisanych wyżej zjawisk związanych z prowadzeniem spraw trudnych, wieloczynowych, o ponadregionalnym zasięgu i zorganizowanym charakterze, powinny spoczywać przede wszystkim na komórkach Komendy Wojewódzkiej Policji (Wydziały wyspecjalizowane w zwalczaniu danego rodzaju przestępczości – Wydział d/w z Przestępczością Narkotykową) oraz Komendach Miejskich i Powiatowych Policji województwa wielkopolskiego.

Analizując specyfikę przestępczości narkotykowej związanej z funkcjonowaniem grup dilerkich należy stwierdzić, że w ciągu ostatnich kilku lat ceny amfetaminy, ekstazy, marihuany, kokainy, heroiny – poszły w dół. To znaczy, że tych narkotyków na rynku jest więcej, że są one w miarę dostępne dla potencjalnych nabywców. Taki stan rzeczy może oznaczać, iż mimo wszystko działania Policji w sferze walki z narkotykami nie są wystarczające. Zatem głównym celem jaki należy postawić przed wielkopolską Policją, jest zwalczanie sieci dilerkich i producentów narkotyków. W tym zakresie aktywność Policji powinna być coraz większa i skuteczniejsza. W reakcji na powyższe, w październiku 2008 roku w celu poprawy skuteczności zwalczania przestępczości narkotykowej powołano nowe struktury antynarkotykowe na poziomie Komendy Wojewódzkiej Policji (Zespół d/w z Przestępczością Narkotykową w Wydziale Kryminalnym) oraz w Komendach Miejskich i Powiatowych Policji województwa

wielkopolskiego. W dalszej konsekwencji realizacji coraz bardziej skutecznego zwalczania przez Policję przestępczości narkotykowej, od 1 lutego 2011 roku rozpoczął działalność nowo utworzony w strukturze Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową. Wydział Narkotykowy jest jedyną komórką organizacyjną Policji w strukturze Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, który realizuje zadania zarówno o charakterze operacyjno – rozpoznawczym jak i dochodzeniowo – śledczym.

Powołanie i dalsze funkcjonowanie Wydziału antynarkotykowego na szczeblu Komendy Wojewódzkiej Policji pozwoliło „uzupełnić” powstałą lukę w zwalczaniu przestępczości narkotykowej wynikającą z charakteru zadań realizowanych przez Centralne Biuro Śledcze KGP, a zadaniami realizowanymi przez komórki antynarkotykowe komend miejskich i powiatowych naszego województwa. Powołanie wyżej wymienionej komórki organizacyjnej wpisało się w strategię Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu na lata 2010 – 2012 i przyjętych do realizacji priorytetach lokalnych dotyczących podniesienia efektów pracy policjantów pionu kryminalnego (priorytet I), które miały zostać zrealizowane m.in. poprzez zwiększenie skuteczności działań Policji w zwalczaniu przestępczości narkotykowej.

Ponadto należy dodać, iż funkcjonowanie i dalsza rozbudowa struktur antynarkotykowych jest zgodna z przyjętym do realizacji przez Komendanta Głównego Policji Programem Resortu Spraw Wewnętrznych i Administracji „Przeciwdziałania narkomanii i zwalczania przestępczości narkotykowej” na lata 2011 - 2016. Program ten, (kierunek II – w obszarze „Ograniczenie podaży narkotyków”, zadanie 6) nakłada na Policję obowiązek dalszego rozwijania i zwiększania struktur narkotykowych, funkcjonujących w ramach pionu kryminalnego.

Zgodnie z § 21 a regulaminu Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu z dnia 15 czerwca 2010 r., zmienionym regulaminem z dnia 24 listopada 2010 roku, do zadań Wydziału do Walki z Przestępczością Narkotykową należy w szczególności:

1. systematyczne monitorowanie i analizowanie stanu zagrożenia przestępczością narkotykową na terenie województwa wielkopolskiego oraz wytyczanie głównych kierunków działań dla jednostek organizacyjnych Policji funkcjonujących na obszarze województwa wielkopolskiego;
2. koordynowanie działań jednostek organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego, ze szczególnym uwzględnieniem ekonomiki wykrywczej i wymiany informacji między tymi jednostkami oraz współdziałanie z innymi jednostkami organizacyjnymi Policji na terenie kraju;
3. udzielanie pomocy jednostkom organizacyjnym Policji województwa wielkopolskiego przy wykonywaniu czynności wykrywczych na miejscu poważnych zdarzeń przestępczych, a także przez uczestniczenie w planowaniu, organizowaniu i realizowaniu czynności operacyjno – rozpoznawczych i dochodzeniowo – śledczych w tego typu zdarzeniach;

4. współpraca z osobowymi źródłami informacji, bieżące weryfikowanie ich przydatności oraz pozyskiwanie do współpracy nowych osobowych źródeł informacji;
5. ustalanie i zatrzymywanie sprawców przestępstw w ramach powadzonych form pracy operacyjnej oraz w wyniku współpracy z osobowymi źródłami informacji;
6. prowadzenie czynności operacyjno – rozpoznawczych zmierzających do ustalenia sprawców przestępstw narkotykowych;
7. prowadzenie czynności dochodzeniowo–śledczych na miejscu zdarzeń, a następnie postępowań przygotowawczych, zgodnie z właściwością rzeczową;
8. opracowywanie na podstawie gromadzonych, analizowanych i przetwarzanych danych informacji o znaczeniu wykrywym i dowodowym oraz organizowanie ich wymiany między jednostkami organizacyjnymi Policji;
9. organizowanie i prowadzenie doskonalenia na poziomie regionalnym dla policjantów komórek organizacyjnych do zwalczania przestępczości narkotykowej jednostek organizacyjnych Komendy, w zakresie nowych uregulowań prawnych, przepisów resortowych oraz metodyki prowadzenia form i metod pracy operacyjno – rozpoznawczej;

Działania wykrywcze Wydziału „antynarkotykowego”, który jest komórką organizacyjną niezbyt dużą (Wydział zatrudnia 22 osoby, w tym 3 osoby piastują stanowiska cywilne), prowadzone są w oparciu o własne sprawy operacyjne oraz procesowe, w ramach których stosuje się szeroki wachlarz dostępnych metod pracy operacyjnej w celu zebrania materiału dowodowego świadczącego o prowadzonej działalności przestępczej oraz spowodowania przekształcenia materiałów operacyjnych w procesowe. Czynności wykrywcze prowadzone przez Wydział ukierunkowane były i są przede wszystkim na zwalczanie zorganizowanych grup dealerskich, producentów narkotyków oraz osób odpowiedzialnych za wprowadzanie na rynek Wielkopolski znacznych ilości narkotyków. Z uwagi na usytuowanie Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową w strukturze KWP w Poznaniu, pracę operacyjno – śledczą realizuje się w oparciu o kryterium prowadzenia spraw trudnych, wieloczynowych, o ponadregionalnym zasięgu i zorganizowanym charakterze.

Przedstawiane zarzuty w prowadzonych sprawach procesowych dotyczyły głównie przestępstw o znacznym ciężarze gatunkowym, co było jednym z postawionych priorytetów przyjętych do realizacji od momentu powstania Wydziału. W przeprowadzonych w 2013 roku postępowaniach przygotowawczych podejrzanym przedstawiono zarzuty głównie z:

- art. 56 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii⁵⁹ (wprowadzanie do obrotu znacznych ilości narkotyków);
- art. 53 ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (wytwarzanie, przetwarzanie środków odurzających);
- art. 63 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (uprawa konopi indyjskich o znacznych rozmiarach);

⁵⁹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, tekst jedn. Dz.U. 2012, poz. 124.

- art. 258 Kodeksu Karnego (KK)⁶⁰ (działanie w zorganizowanej grupie przestępczej);
- art. 55 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (nielegalny obrót międzynarodowy i wewnątrzwspólnotowy znacznymi ilościami narkotyków);
- art. 286 KK (oszustwa), 270 KK (fałszerstwa dokumentów), 278 KK (kradzieże), 279 KK (kradzież z włamaniem), 297 KK (wyłudzenie kredytu);

Jak wskazują dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją dużych spraw narkotykowych, zadanie skuteczniejszej walki z omawianą przestępczością będzie możliwe do realizacji poprzez dalszą rozbudowę struktur antynarkotykowych Policji województwa wielkopolskiego i coraz bardziej efektywne działanie Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową. Głównym zadaniem Wydziału powinno być w dalszym ciągu rozbijanie grup dealerskich funkcjonujących na terenie województwa wielkopolskiego, obejmujących swoim działaniem obszar kilku powiatów województwa lub wykraczających poza jego teren.

Dla zobrazowania skali zjawiska związanego z zadaniami realizowanymi w obszarze zwalczania przestępczości narkotykowej, można wspomnieć, iż we względnie krótkim okresie czasu, luty 2011 r. – 31 grudzień 2013 r. – w wyniku działalności Wydziału Narkotykowego KWP w Poznaniu :

- przeprowadzono 99 realizacji spraw własnych, zakończonych zatrzymaniem osób którym przedstawiono zarzuty popełnienia różnego rodzaju przestępstw;
- zatrzymano 226 osób podejrzewanych o działalność przestępczą związaną z narkotykami;
- zastosowano tymczasowe aresztowanie wobec 98 osób;
- zastosowano dozór wobec 58 osób;
- przedstawiono podejrzanym zarzuty o łączną ilość 2757 czynów przestępczych, głównie związanych z handlem, obrotem, produkcją i przemytem narkotyków;

W ciągu 3 lat działalności Wydziału Narkotykowego KWP w Poznaniu „zdjęto” z czarnego rynku:

- marihuanę w ilości ponad 18,2 kg;
- amfetaminę w ilości ponad 23,7 kg;
- kokainę w ilości niespełna 0,5 kg (469 g);
- tabletki „Ecstasy” w ilości 7231 szt;
- konopie indyjskie w ilości 6466 sztuk;

Wartość narkotyków zabezpieczonych i zdjętych z „czarnego rynku” przez funkcjonariuszy Wydziału Narkotykowego KWP w Poznaniu, w prowadzonych sprawach przez ostatnie 3 lata wycenić należy na kwotę około 8 000 000 złotych.

W ramach zwalczania przestępczości narkotykowej, „Wydział Antynarkotykowy” na bieżąco współpracuje z Izbą Celną w Poznaniu, Strażą Graniczną oraz z Centralnym Biurem Śledczym KGP. Z uwagi na złożony charakter realizowanych zadań wykrywczych realizowana jest także bardzo ścisła współpraca z Wydziałem Techniki Operacyjnej KWP w Poznaniu, Wydziałem Wywiadu Kryminalnego KWP w Poznaniu, Wydziałem Kryminalnym KWP

⁶⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks Karny*, Dz.U. 1997, nr 88, poz. 88 z późn. zm.

w Poznaniu, Laboratorium Kryminalistycznym KWP w Poznaniu, Samodzielnym Pododdziałem Antyterrorystycznym Policji KWP w Poznaniu, oraz Komendami miejskimi i powiatowymi woj. wielkopolskiego. Na bieżąco podejmowana jest współpraca z pionem prewencji oraz ruchu drogowego, głównie podczas realizacji konkretnych spraw narkotykowych. Dodatkowo należy wspomnieć, że funkcjonariusze Wydziału prowadzą szkolenia i instruktaże dotyczące procedur ujawniania i rozpoznawania narkotyków, adresowane dla policjantów Oddziałów Prewencji KWP w Poznaniu oraz dla innych policjantów zajmujących się zwalczaniem przestępczości narkotykowej na terenie garnizonu wielkopolskiego.

W celu doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji policjantów zwalczających przestępstwa narkotykowe, nawiązano współpracę z DEA (Drug Enforcement Administration) przy ambasadzie Stanów Zjednoczonych w zakresie wymiany doświadczeń dotyczących zwalczania zorganizowanej przestępczości narkotykowej. W pierwszym półroczu 2013 roku, w dniach 23 – 24 maja, Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu zorganizował szkolenie „wyjazdowe” w CSP w Legionowie, związane ze zwalczaniem procedury nielegalnego wytwarzania narkotyków syntetycznych i likwidacją miejsc ich produkcji. Szkolenie zostało przeprowadzone przy udziale funkcjonariuszy Centralnego Biura Śledczego KGP w CSP w Legionowie i adresowane było dla policjantów komend miejskich i powiatowych województwa wielkopolskiego zajmujących się zwalczaniem przestępczości narkotykowej. Była to kontynuacja procesu szkolenia funkcjonariuszy struktur antynarkotykowych pionu kryminalnego województwa wielkopolskiego rozpoczętego w 2012 r. przez Wydział, seminarium szkoleniowym w Chalinie. W szkoleniu w CSP w Legionowie udział wzięło łącznie 45 funkcjonariuszy z terenu całego garnizonu, podobnie jak w szkoleniu zorganizowanym rok wcześniej.

Zdjęcie 1. Szkolenie policjantów w miejscowości Chalin

Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu, poprzez realizację zadań o charakterze operacyjno – procesowym na przestrzeni ostatnich 3 lat działalności, na bieżąco współpracował m.in. z: Prokuraturą Apelacyjną

w Poznaniu, Prokuraturą Okręgową w Poznaniu, Prokuraturą Okręgową w Koninie oraz wieloma Prokuraturami Rejonowymi województwa wielkopolskiego.

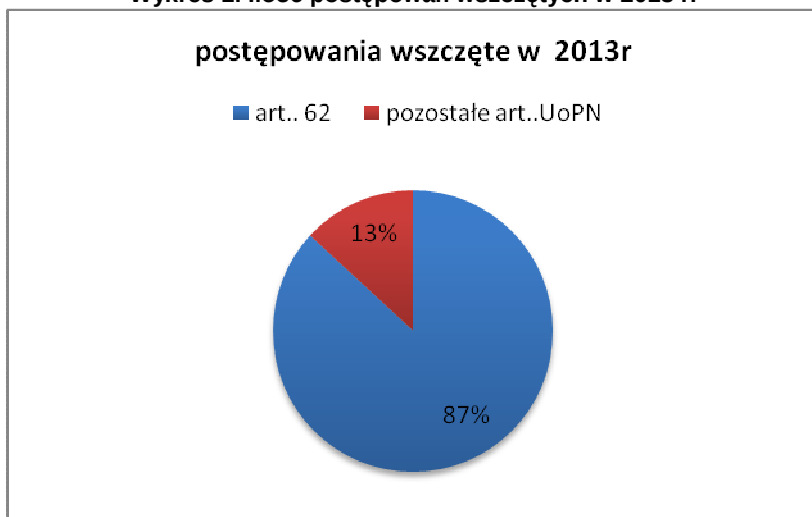
Zagrożenie przestępczością narkotykową na terenie garnizonu wielkopolskiego w świetle działań Policji w 2013 roku

Analizując miniony rok 2013 pod kątem skali zwalczania oraz rozmiarów przestępczości narkotykowej na terenie województwa Wielkopolskiego, w ramach czynności podejmowanych przez Policję, wszczętych zostało łącznie 2318 postępowań przygotowawczych z Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii.

Najwyższy odsetek wszczętych postępowań stanowiły sprawy o nielegalne posiadanie środków odurzających i substancji psychotropowych (art. 62 UoPN), które w wartościach bezwzględnych zamknęły się liczbą 2014 wszczętych postępowań, w ramach których ustalonych zostało 7584 czynów przestępczych.

Pozostałe wszczęte postępowania z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomani (art. 53, 55, 58, 59, 63) wynoszą 304 wszczętych postępowań z ustalonymi 4534 stwierdzonymi czynami przestępczymi.

Wykres 1. Ilość postępowań wszczętych w 2013 r.

W wyniku przeprowadzonych postępowań ujawniono 12212 przestępstwa stwierdzone, z czego prawie połowę 5896 stanowiły czyny przestępcze z udziałem nieletnich.

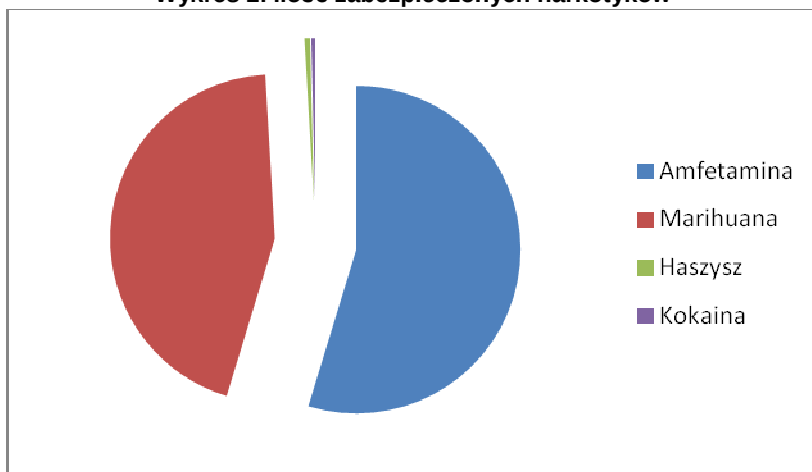
W omawianym okresie w wyniku podejmowanych czynności policjanci ustalili 1.928 sprawców przestępstw narkotykowych, spośród których 628 stanowili nieletni sprawcy czynów karalnych. Ponadto na podstawie uzyskanych danych statystycznych należy zauważyć, iż w roku 2013 r. przestępstwa stwierdzone wyniosły 12212 czynów, co w stosunku do analogicznego roku 2012 (12871 czyny stwierdzone) dało spadek o 659 stwierdzonych czynów.

W 2013 roku na terenie garnizonu wielkopolskiego, spośród narkotyków zabezpieczonych w trakcie wykonywania czynności przez Policję dominowała:

- **amfetamina**, której zabezpieczono **70,099 kg**;

- **marihuana**, której zabezpieczono **56,786 kg**;
- Pozostałe narkotyki „zdjęte z czarnego rynku” stanowiły głównie:
- krzewy konopi indyjskich w ilości około **8662 sztuk**;
  - haszysz w ilości **0,7 kg**;
  - kokaina w ilości **0,57 kg**;
  - tabletki Ecstasy w ilości **683 sztuki**;
  - metamfetamina w ilości **0,34 kg**;

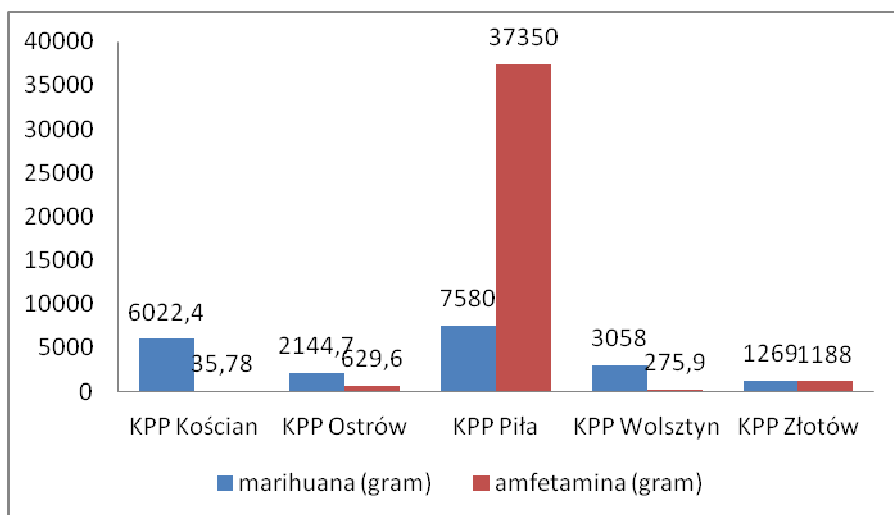
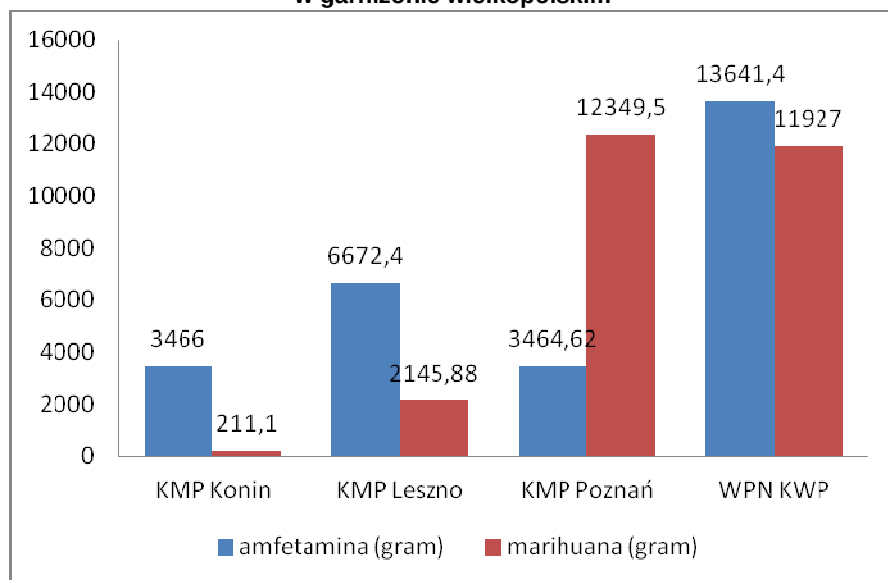
Wykres 2. Ilość zabezpieczonych narkotyków

W zakresie procentowych ilości zabezpieczonych najbardziej popularnych narkotyków (marihuana, amfetamina), największy udział posiada odpowiednio: Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu, KMP w Poznaniu, KPP w Pile i KPP w Kościanie.

Przykładowe ilości zabezpieczonych narkotyków na terenie garnizonu wielkopolskiego obrazuje przedstawiony poniżej wykres uwzględniający jednostki Policji które zabezpieczyły ich najwięcej:

Wykres 3. Ilość zabezpieczonych narkotyków przez wybrane jednostki w garnizonie wielkopolskim

„Czarnorynkowe” ceny dostępnych na nielegalnym rynku w 2013 r. substancji odurzających i środków psychotropowych charakteryzowały się, podobnie jak w latach poprzednich, znacznym zróżnicowaniem w zależności od regionu województwa, pochodzenia oraz jakości poszczególnych substancji. Poniższe zestawienie prezentuje ceny „czarnorynkowe” wybranych substancji odurzających i środków psychotropowych jednorazowych porcji detalicznych, tzw. „dilerskich”:

Tabela nr 1

Zestawienie cen czarnorynkowych wybranych rodzajów narkotyków

Nazwa substancji	Zakres cen w zł	Jednostka porcji
metamfetamina	80–100	g
marihuana	30–35	g
amfetamina	20–25	g
kokaina	140–300	g
haszysz	30–60	g
„Ecstasy”	2–5	szt.

Działania wielkopolskiej Policji w obszarze zwalczania nowych narkotyków, tzw. „dopalaczy”

Jak wynika ze zgłoszeń EMCDDA, większość nowych substancji psychoaktywnych pojawiających się na europejskim rynku nielegalnych narkotyków jest syntetyzowana poza terytorium Europy; stwierdzono, że głównymi krajami pochodzenia są Chiny oraz, w mniejszym stopniu, Indie. Europejskie organy ścigania wykrywają obiekty powiązane z przywozem, mieszaniem i pakowaniem tych substancji. Zgłoszenia wskazują na udział zorganizowanych grup przestępczych zarówno w wytwarzaniu tabletek, jak i wprowadzaniu do obrotu substancji, które są sprzedawane głównie jako **dopalacze** za pośrednictwem internetu oraz w sklepach z akcesoriami narkotykowymi. W niektórych przypadkach sprzedaje się je jednak jako nielegalne narkotyki, np. Ecstasy, opatrzone logo kojarzonym zazwyczaj z tego rodzaju narkotykiem.

W Ustawie o zmianie Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej⁶¹ (UoPIS), wprowadzono definicję środka zastępczego tj.: „substancję pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym lub produkt, roślinę, grzyba lub ich część, zawierające taką substancję, używane zamiast środka odurzającego lub substancji psychotropowej lub w takich samych celach jak środek odurzający lub substancja psychotropowa, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych; do środków zastępczych nie stosuje się przepisów o ogólnym bezpieczeństwie produktów”.

Działalność Policji w tym obszarze polega przede wszystkim wspieraniu działania Państwowego Inspektora Sanitarnego (asysty), a także opiera się na

⁶¹ Ustawa z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tekst jednolity Dz. U. 2011 nr 212 poz. 1263, z późn. zm.;

wymianie informacji mogących mieć wpływ na „zdejbowanie” z rynku oferowanych do sprzedaży na terenie RP środków zastępczych oraz na działalności w zakresie profilaktyki i prewencji, mającej na celu uczestniczenie w różnego rodzaju kampaniach społecznych na rzecz uświadamiania zagrożeń związanych z zażywaniem „dopalaczy”. Zagadnienia „walki z dopalaczami”, w świetle obecnych uwarunkowań prawnych Polsce, są więc w głównej mierze oparte na działaniach leżących we właściwości merytorycznej pionu prewencji Policji.

Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu, realizując współpracę z Wielkopolskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym, w drodze wymiany informacji (działając na podstawie zawartego w dniu 26.10.2011 r. „Porozumienia pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych”) uzyskał dane, które wskazują na fakt, iż w 2013 r. (w okresie 1 styczeń – 6 grudzień) Powiatowi Inspektorzy Sanitarni w obszarze „zwalczania dopalaczy” na terenie garnizonu wielkopolskiego przeprowadzili łącznie **132 kontrole** - większość (**80**) w ramach VI edycji międzynarodowej operacji, prowadzonej we współpracy z właściwymi Komendantami Policji (Powiatowymi lub Miejskimi).

W bieżącym roku zatrzymano 2609 produktów, co do których zachodziło uzasadnione podejrzenie, że zawierają środki zastępcze. W trybie art. 27c ust. 1 UoPIS Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydali 12 decyzji administracyjnych, w których nakazali ich wycofanie z obrotu na czas niezbędny do przeprowadzenia oceny i badań ich bezpieczeństwa, nie dłuższy jednak niż 18 miesięcy.

Badania zatrzymanych produktów zlecono następującym laboratoriom:

- Narodowemu Instytutowi Leków w Warszawie,
- Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu,
- Centrum Badań Kryminalistycznych „MODUS SPECTRUM” w Szczecinie.

W zbadanych produktach wykryto następujące środki zastępcze: brefedron, n-etylobufedron, PVP, dezyksopipradrol (2-DPMP), UR-144, XLR-11, AM 2201, pentedron, lzo-pentedron, 3,4-DMMC, APICA, metylofendimetrazyna, etkatynon, MDPBP; ?-PVP i ?-PBP.

W przepadku, gdy badania potwierdziły obecność środków zastępczych, Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydawali decyzje administracyjne w trybie art. 27 c ust. 6 UoPIS, w których zakazywano wprowadzania do obrotu tych produktów, a także nakazywano ich wycofanie i zniszczenie na koszt strony postępowania.

Łącznie, w bieżącym roku, wydano 8 takich decyzji.

W 2013 r. Państwowi Powiatowi Inspektorzy Sanitarni wydali również 11 decyzji administracyjnych w trybie art. 52a Ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Dotyczyły one nałożenia kar pieniężnych z tytułu wprowadzania do obrotu środków zastępczych – łącznie na kwotę 440000 zł. Skutecznie wyegzekwowano 20000 zł.

Charakterystyka kilku najciekawszych spraw zrealizowanych przez wielkopolską Policję w obszarze zwalczania przestępczości narkotykowej w latach 2010–2014

Wydrebnienie w ramiach pionu narkotykowego wielkopolskiej Policji, etatowych struktur zajmujących się zwalczaniem przestępczości narkotykowej, zaowocowało realizacją wielu spektakularnych spraw w efekcie czego doszło do rozbicia zorganizowanych grup przestępczych oraz „zdjęcia” z czarnego rynku znacznych ilości różnego rodzaju narkotyków.

Do kilku najciekawszych spraw zrealizowanych na przestrzeni ostatnich lat przez komórki organizacyjne KWP/KMP/KPP, zajmujące się zwalczaniem przestępczości narkotykowej garnizonu wielkopolskiego, podczas których uderzono głównie w grupy przestępcze wprowadzające na rynek Polski znaczne ilości narkotyków, zaliczyć można:

Sprawę zrealizowaną w marcu 2010 r. przez Zespół do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu.

Sprawa dotyczyła działalności zorganizowanej grupy przestępczej, prowadzącej zakamuflowaną podziemną plantację marihuany funkcjonującą pod legendą „**pralni chemicznej**”. Wówczas funkcjonariusze Policji zatrzymali 9 mieszkańców Wielkopolski, mężczyzn w wieku od 24 do 47 lat. Zatrzymani mężczyźni wcześniej notowani byli za różne przestępstwa, między innymi pobicia i oszustwa. Jednym z nich był właściciel posesji, na której hodowla była prowadzona. To właśnie na tym terenie przez 3 lata powstawał budynek z myślą o założeniu plantacji. Budynek wyposażony był w specjalne zapadnie, maskownice otwierane hydraulicznie, przez które prowadziły kanały do podziemi, a następnie kilku hal z uprawą roślin. Sadzonki konopi obsługiwał w pełni zautomatyzowany i skomputeryzowany system nawadniania, nawożenia i oświetlenia. Pralnia chemiczna wyposażona była również w drogi ucieczki. Były to kanały prowadzące poza budynek. Ukryte wyjścia znajdowały się w pobliskim kompleksie leśnym. Cały obszar ponadto, był monitorowany poprzez system kilku kamer.

Policja zabezpieczyła 10 tysięcy krzewów tej rośliny w różnych etapach rozwoju – od sadzonek do 1,5 metrowych krzewów, 150kg suszu i paczki narkotyków gotowe do sprzedaży. Wszystkim zatrzymanym przedstawiono zarzuty działania w zorganizowanej grupie przestępczej oraz uprawy, wbrew przepisom Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Zdjęcie 2. Uprawa konopi innych niż włókniste w m. Radzewice

Zdjęcie 3. Uprawa konopi innych niż włókniste w m. Radzewice

Sprawę zrealizowaną w maju 2011 r. przez Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu.

Sprawa dotyczyła funkcjonowania podziemnych plantacji marihuany, zakamuflowanych pod legendą „ferm strusi”.

W miesiącu lipcu 2013 r. zostało zakończone prowadzone od trzech lat przez Wydział Narkotykowy KWP w Poznaniu, postępowanie przygotowawcze dotyczące rozbicia zorganizowanej grupy przestępczej działającej na terenie województwa wielkopolskiego i województwa lubuskiego. Grupa zajmowała się nielegalną uprawą konopi indyjskich (marihuana), prowadziła dwie czynne nielegalne plantacje na terenie których ujawniono ponad 4500 szt. roślin konopi innych niż włókniste. Plantacje były zakamuflowane jako hodowle strusi. Grupie udowodniono prowadzenie 5 w pełni zautomatyzowanych plantacji w pomieszczeniach zamkniętych znajdujących się pod ziemią oraz około kilkudziesięciu plantacji prowadzonych na wolnym powietrzu. Łącznie w sprawie

zatrzymano 21 osób, udowodniono im wyhodowanie blisko 200 000 szt. roślin, z czego uzyskali kilkadziesiąt ton gotowego narkotyku w postaci marihuany wartości około 200 000 000 zł. Na uwagę zasługuje fakt, iż w stosunku do podejrzanych zabezpieczono mienie o wartości około 7 000 000 zł.

Zdjęcie 4. Uprawa konopi innych niż włókniste w m. Goszczanowiec

Zdjęcie 5. Uprawa konopi innych niż włókniste w m. Radzewice

Sprawę zrealizowaną w czerwcu 2013 r. przez Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu.

Sprawa dotyczyła działalności zorganizowanej grupy przestępczej, prowadzącej zarówno plantacje marihuany jak i dokonującej przemytów znacznych ilości amfetaminy i zajmującej się dalszym wprowadzaniem narkotyków na terenie Wielkopolski. W wyniku przeprowadzonych realizacji w dniach czerwca 2013 r. zatrzymano łącznie 5 osób, a 4 z nich postawiono zarzuty z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, udziału we wprowadzaniu na rynek Wielkopolski znacznych ilości narkotyków w postaci marihuany i amfetaminy oraz produkcji

marihuany. Podczas czynności procesowych przeszukania ujawniono profesjonalnie zorganizowaną plantację marihuany liczącą 298 krzewów konopi indyjskich, zabezpieczono ponad 20 kilogramów narkotyków, tj.: 9621 kg marihuany oraz ponad 11,640 kg czystej amfetaminy wraz z wypełniaczem w postaci kofeiny w ilości 18,416 kg. Narkotyki syntetyczne w postaci amfetaminy były poddane procesowi mieszania z wypełniaczem, co pozwoliłoby uzyskać finalną wagę narkotyku który miałby trafić na czarny rynek w ilości ponad 28 kg.

Łączna wartość narkotyków zabezpieczonych podczas dwóch realizacji sprawy wynosi około 736 512 zł. Wobec 4 zatrzymanych na podstawie materiałów dowodowych zgromadzonych przez Wydział Sąd Rejonowy w Szamotułach zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy.

Zdjęcie 6. Przedmioty (narkotyki) ujawnione w trakcie realizacji sprawy

Sprawę zrealizowaną w czerwcu 2013 r., przez funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego Komendy Powiatowej Policji w Pile.

Sprawa dotyczyła działalności zorganizowanej grupy przestępczej dokonującej wewnątrzwspólnotowego przemytu znacznych ilości narkotyków, a następnie ich dystrybucji na terenie Wielkopolski. Policjanci podczas przeszukania jednego z garaży, użytkowanego przez grupę przestępczą z Piły, znaleźli narkotyki w ilości ponad 31 kilogramów amfetaminy, ponad 5 kg marihuany, 0,15 g kokainy oraz 110 tabletek Ecstasy. Czarnorynkowa wartość tych narkotyków to 1 000 000 złotych.

Na miejscu kryminalni ujawnili sprzęt oraz środki służące w procesie technologicznym do przygotowywania oraz porcjowania narkotyków oraz zatrzymali czterech zaskoczonych mężczyzn, którzy zajmowali się porcjowaniem narkotyków.

Zatrzymani czterech mężczyźni to mieszkańcy Piły w wieku od 19 do 38 lat. Jak ustalili zajmujący się sprawą funkcjonariusze, hurtowe ilości zabezpieczonych narkotyków zostały przemycone do Polski z terenu jednego z krajów Unii Europejskiej – Holandii. W mniejszych porcjach miały trafić do detalicznej sprzedaży. Decyzją Sądu trzech mężczyzn zostało aresztowanych na okres trzech

miesiący. Wobec czwartego zastosowany został dozór policyjny. Cała czwórka była już wcześniej notowana przez Policję. Sprawa z uwagi na swój skomplikowany charakter i międzynarodowy zasięg została przejęta do dalszego prowadzenia przez Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu. Śledztwo nadzoruje Prokuratura Okręgowa w Poznaniu.

Zdjęcie 7. Przedmioty (narkotyki) ujawnione w trakcie realizacji sprawy

Sprawę zrealizowaną w czerwcu 2013 r. przez funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu.

Policjanci z Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu zatrzymali dwóch mężczyzn podejrzanych o handel narkotykami na dużą skalę. Podejrzani zostali zatrzymani na terenie Os. Strzeszyn Grecki oraz Os. Winogrody. Podczas przeszukania mieszkań, którymi dysponowali zatrzymani policjanci znaleźli łącznie 8 kg marihuany, 4 kg amfetaminy o wysokim stężeniu, tabletki Ecstasy, metamfetaminę, a nawet kokainę. Obydwa mieszkania wyglądały jak magazyny, w których handlarze porcjowali narkotyki do dalszej sprzedaży. W jednym z pomieszczeń dodatkowo znajdowały się waga oraz urządzenia zazwyczaj wykorzystywane do prowadzenia uprawy konopi indyjskich. Były to specjalne filtry, nagrzewnice, sterowniki i lampy. Zabezpieczono także ponad 70 000 zł w gotówce. Dwaj zatrzymani mężczyźni będą odpowiadać za posiadanie narkotyków i handel nimi na dużą skalę. Materiały dowodowe, które przedłożono prokuratorom z Prokuratury Rejonowej Poznań – Nowe Miasto dały podstawę do wszczęcia śledztwa. Na wniosek prokuratury sąd aresztował obu podejrzanych. Grozi im nawet 12 lat więzienia.

Zdjęcie 8. Przedmioty (narkotyki) ujawnione w trakcie realizacji sprawy

Sprawę zrealizowaną w kwietniu 2013 r. przez funkcjonariuszy Wydziału Kryminalnego Komendy Miejskiej Policji w Lesznie.

Policjanci z Komendy Miejskiej w Lesznie zatrzymali sześć osób podejrzanych o handel narkotykami. Jednym z nich był zawodnik drużyny piłki ręcznej, w mieszkaniu którego funkcjonariusze znaleźli niemal 7 kg amfetaminy, 2 kg marihuany oraz tytoń. Wartość zabezpieczonych używek wyliczono na około ćwierć miliona złotych. Zatrzymani to osoby w wieku do 26 lat. Część z nich była już notowana za sprawy związane z działalnością narkotykową. Do zatrzymania tych osób doszło w kwietniu 2013 r. W mieszkaniu śledczy znaleźli również replikę pistoletu.

Zdjęcie 9. Przedmioty (narkotyki) ujawnione w trakcie realizacji sprawy

**SKUTECZNOŚĆ WYDZIAŁU DO WALKI Z PRZESTĘPCZOŚCIĄ
NARKOTYKOWĄ KOMENDY WOJEWÓDZKIEJ POLICJI W POZNANIU
ORAZ TERENOWYCH KOMÓREK ANTYNARKOTYKOWYCH
WIELKOPOLSKIEJ POLICJI**

Streszczenie

Artykuł posiada charakter opisowy i składa z czterech części: opisu działalności i struktury Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu, analizy zagrożenia przestępczością narkotykową na terenie garnizonu wielkopolskiego w świetle działań Policji w 2013 roku, opisu działania wielkopolskiej Policji w obszarze zwalczania nowych narkotyków, tzw. „dopalaczy” oraz opisu najbardziej spektakularnych spraw narkotykowych zrealizowanych przez WPN KWP w Poznaniu oraz jednostki Garnizonu Wielkopolskiego. W części I opisano genezę i proces wyodrębniania w jednostkach Policji Województwa Wielkopolskiego struktur zajmujących zwalczaniem przestępczości narkotykowej oraz utworzenie Wydziału do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu.

W części II scharakteryzowano zagrożenie przestępczością narkotykową na terenie Województwa Wielkopolskiego oraz efekty działań wielkopolskiej Policji w zwalczaniu tego rodzaju przestępczości. W części III scharakteryzowano problematykę zjawiska handlu środkami zastępczymi na terenie Województwa Wielkopolskiego. W części IV opisano efekty największych spraw narkotykowych prowadzonych przez Wydział do walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu oraz jednostki Garnizonu Wielkopolskiego.

***The effectiveness of the Drugs Crime Combating Department of
Wielkopolska Police Headquarters in Poznań and other police units of
Wielkopolska in the field of drugs policing***

Summary

The article is of descriptive type and consists of four parts: a description of the activities and structure of the Drugs Crime Combating Department in the Regional Police Headquarters in Poznań, drug crime risk analysis in the garrison of Wielkopolska in light of the actions carried out by the Police in 2013, Wielkopolska description in the frame of police operations aiming at combating a new so-called "Highs" drugs and a description of the most spectacular cases of drug delivered by ESL PCC in Poznań and Wielkopolska Garrison units. Part I describes the origins and the developing process of Wielkopolska Regional Police units structures in the frame of combating drug-related crimes and the establishment the Drugs Crime Combating Department in Regional Police Headquarters in Poznań. The second part characterizes the risk and scale of drug crime in Wielkopolska as well as the effects of actions aiming at combating this type of crime. In Part III, one can be acquainted with the problem of substitutes trafficking in Wielkopolska Region. Part IV describes the effects of major drug cases conducted by the Drugs Crime Combating Department and other Police Units of Wielkopolska Garrison.

Robert WALKOWIAK

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

OSZUSTWA METODĄ „NA WNUCZKA”

Fraud based on the usage of ‘grandchild’ trick

*„Ten kto nie dostrzega wagi problemów,
otwiera drzwi tragediom”*

Paulo Coelho

Wstęp

W swym artykule chciałbym omówić problematykę przestępstwa skodyfikowanego w rozdziale XXXV Kodeksu karnego⁶², czyli oszustwa ujętego w art. 286 §1 kk, a konkretnie czynu dokonywanego metodą na tzw. „wnuczka” i innych występków wiążącym się z tym procederem.

W tym celu podjąłem się scharakteryzowania zagadnienia pod kątem prawnym oraz przedstawienia schematów i metod działania oszustów. W opracowaniu przedstawiam też statystykę oszustw metodą „na wnuczka” na podstawie danych z Wielkopolski z lat 2004 -2013 oraz prezentuję analizę postępowań przygotowawczych prowadzonych w latach 2003-2012 w wielkopolskim garnizonie Policji i na ich podstawie zmian w organizacji działania „zespołów” oszustów.

W podsumowaniu natomiast prezentuję ocenę skutków społecznych tego rodzaju przestępczości oraz omawiam wyniki działania Policji oraz wskazuję na konieczność określonych działań w celu ograniczenia tego procederu w przyszłości.

Zakres tego zagadnienia jest dość obszerny i dlatego część materiału została tu przedstawiona w postaci wykresów wykonanych przez autora artykułu. W artykule posłużono się również danymi ze spraw karnych zakończonych aktem oskarżenia, gdzie uzyskano wyroki skazujące sprawców oszustw.

Osoby zainteresowane tą problematyką odsyłam do źródeł i literatury wskazanej w przypisach i bibliografii.

I. Opis zagadnienia

1. Znamiona oszustwa

Przedmiotem ochrony art. 286 §1 kk są prawa majątkowe, a czynność sprawcza polega tu na „wywołaniu niekorzystnej dla pokrzywdzonego decyzji rozporządzającej w odniesieniu do jego mienia”⁶³. „Wprowadzenie w błąd polega na podjęciu przez sprawcę podstępnych zabiegów prowadzących do wywołania u pokrzywdzonego mylnego wyobrażenia o rzeczywistości lub wyzyskaniu

⁶² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami).

⁶³ *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, praca zbiorowa pod red. M. Mozgawa, Warszawa- Kraków, Wolters Kluwer, 2007, s. 560-561.

błędu”⁶⁴, gdy „pokrzywdzony ma już błędne wyobrażenie o rzeczywistości, zaś sprawca wyobrażenie to wykorzystuje”⁶⁵.

Ponadto „oszustwo określone w §1 kk jest przestępstwem materialnym. Skutek stanowi niekorzystne rozporządzenie mieniem. Do momentu, kiedy owo rozporządzenie nastąpi, można mówić tylko o usiłowaniu oszustwa”⁶⁶, czyli zbiegu art. 13 §1 kk w zw. z art. 286 §1 kk. Inną formą stadialną czynu jest pomocnictwo do oszustwa, które kwalifikowane jest jako zbieg art. 18 §3 w zw. z art. 286 §1 kk.

2. Schemat działania i metody oszustów metodą „na wnuczka”.

Oszustwo metodą „na wnuczka” inicjowane jest telefonicznie, czyli przez nawiązanie rozmowy z wybraną osobą, której rozmówca (oszust określony dalej jako „telefonista”) przedstawia się za członka najbliższej rodziny, najczęściej wnuczka lub wnuczki. „Telefonista” zwraca się z prośbą o pożyczenie pieniędzy motywując to wyjątkową sytuacją. Sam nigdy nie odbiera pieniędzy, tłumacząc się brakiem możliwości osobistego kontaktu. Po odbiór gotówki wysyła kolegę, koleżankę lub prosi o dokonanie przelewu.

Przestępca ten może posługiwać się różnymi „legendami” mającymi uwiarygodnić go jako członka rodziny osoby pokrzywdzonej. Posługuje się on najczęściej książką telefoniczną z numerami stacjonarnymi, z których wybiera osoby o imionach nadawanych w okresie okupacji lub „międzywojnia”, często występującymi u osób starszych. Rozmowa prowadzona jest w taki sposób, aby oszukiwana osoba uwierzyła, że rozmawia z kimś ze swojej rodziny i sama wymieniła jego imię oraz inne dane. W rozmowie „telefonista” prosi o udzielenie pilnej pożyczki stosując różnorodne „legendy”:

- „na maklera, inwestycje giełdowe”,
- „na wypadek”,
- „na porwanie”,
- „na zwrot długu znajomemu”,
- „na zakup nieruchomości lub ruchomości”
- „na policjanta”.

Zdarza się, że tzw. „telefonista” nie wskazuje żadnego celu, lecz zawsze prosi o dyskrecję wobec innych członków rodziny. Kiedy oszustowi udaje się nakłonić osobę pokrzywdzoną do „udzielenia pożyczki” informuje, że nie będzie mógł osobiście odebrać pieniędzy i podaje sposób przekazania gotówki lub kosztowności innej obcej osobie, która pełni rolę tzw. „odbieraka”.

Jest to działanie bardzo zorganizowane, gdyż oprócz tego, że „zespoły” oszustów mają swoją wewnętrzną strukturę, to mogą również „pozostawiać” pokrzywdzonym swoją tzw. „sygnaturę”⁶⁷, czyli określone, wymyślone imię, a nawet nazwisko, którym przedstawiają się podczas odbierania pieniędzy i biżuterii.

⁶⁴ *Ibidem*, s. 561.

⁶⁵ *Ibidem*, s. 561.

⁶⁶ *Ibidem*, s. 560.

⁶⁷ Wykład: „Oszustwa metodą na wnuczka” przedstawiony przez autora artykułu w maju 2012 r. w SP Słupsk (informacja oraz plik audio z fragmentami wywiadu udzielonego dla Radio Koszalin) [online]. [dostęp 28.05.2014], dostępny z Internetu: <http://slupsk.szkolapolicji.gov.pl/indexmain.php?act=akt&det=20120524>.

„Pożyczki” na prośbę „telefonisty” mają także formę przelewów bankowych na podane konta, przelewów błyskawicznych, jak również przelewów za pośrednictwem instytucji przekazujących pieniądze na odległość (np. Western Union).

Sposób działania oszustów, czyli wyłudzenia mienia metodą „na wnuczka” jest znany od kilkunastu lat i występuje w prawie całej Europie. W kilku państwach tj. Niemcy, Szwajcaria (tylko kantony włosko- i niemieckojęzyczne) oraz Polska, stanowi znaczny problem w strukturze przestępczości i wymaga międzynarodowej współpracy w jej zwalczaniu.

W naszym kraju od ok. 10 lat stanowi domenę działania osób narodowości romskiej z udziałem w grupie przestępczej związanych z nimi młodych Polaków, głównie mężczyzn, ale także kobiet, bezrobotnych, włączających się do przestępstw z motywów finansowych lub poprzez zastraszanie (groźby, szantaż itp.).

II. Statystyka oszustw metodą „na wnuczka” na podstawie danych z postępowań przygotowawczych prowadzonych w Wielkopolsce

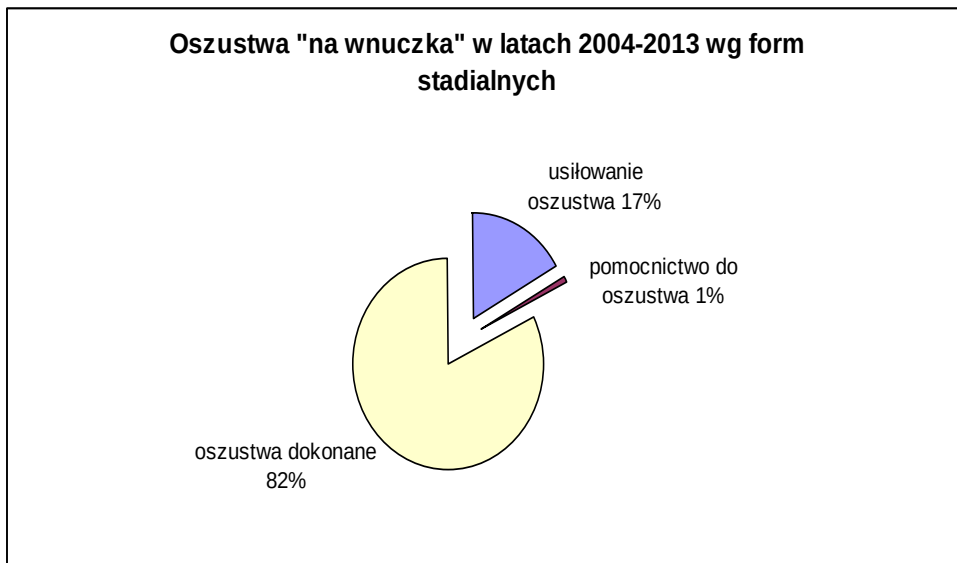
W swym artykule dla lepszego i pełnego zrozumienia zagadnienia chciałbym oprzeć się na danych statystycznych uzyskanych z bazy KSIP (Komputerowego Systemu Informatycznego Policji).

Do analizy problematyki oszustw metodą „na wnuczka” uzyskałem dane z województwa wielkopolskiego za okres od 2004 -2013 roku. Ujęto w nich wszystkie rejestracje procesowe postępowań przygotowawczych dotyczących czynów zgodnych z opisanym wyżej sposobem działania sprawcy, czyli wg „modus operandi”.

Wyodrębniono na tej podstawie niżej wymienione przestępstwa tj.: oszustwo dokonane (art. 286 §1 kk), usiłowanie oszustwa (art. 13 §1 kk w zw. z art. 286 §1 kk) oraz pomocnictwo do oszustwa (art. 18 §3 kk w zw. z art. 286 §1 kk). Na tej podstawie ustaliłem, że jednostki Policji woj. wielkopolskiego (tj. 4 Komendy Miejskie Policji i 27 Komend Powiatowych Policji oraz Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu) prowadziły postępowania przygotowawcze dot. łącznie 265 czynów związanych z oszustwami metodą „na wnuczka”. Z tej liczby 45 stanowiły usiłowania oszustwa oraz 2 dotyczyły pomocnictwa do oszustwa (zgodnie z tym na wykresie 1 przedstawiono podział procentowy form stadialnych oszustwa).

Z pośród wszystkich stwierdzonych przestępstw za lata 2004-2013 wykryto 109 czynów, co stanowi tylko 44,9% wykrywalności za ten okres. Natomiast przyjmując same usiłowania dokonania oszustwa metodą „na wnuczka”, to z wymienionej liczby 45 czynów stwierdzonych wykryto 31 z nich, co stanowi 68,9% wykrywalności. Przedstawione w oparciu o posiadane dane zestawienie nie jest oczywiście oficjalnym sposobem liczenia statystyki, lecz tylko podsumowaniem efektów wykrywczych w badanej przeze mnie dekadzie.

Wykres 1

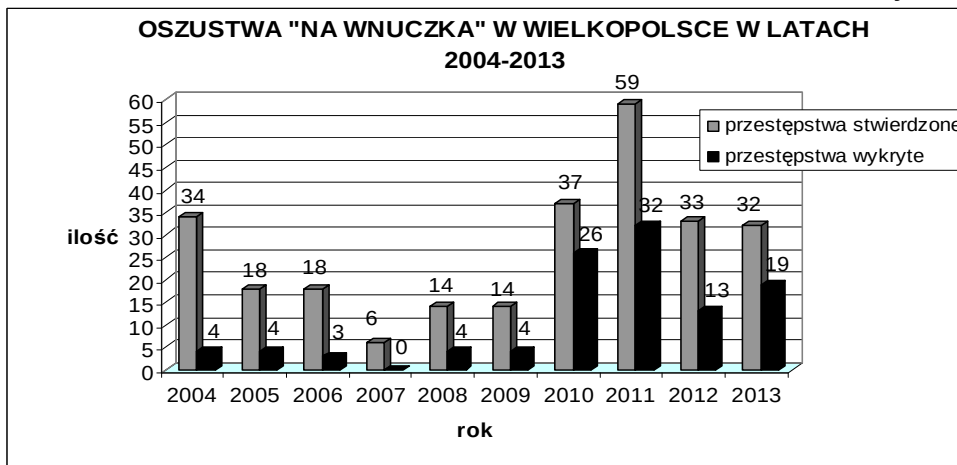

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z bazy KSIP dot. rejestracji KWP Poznań

Jak przedstawiają się ilości przestępstw stwierdzonych w poszczególnych latach oraz wykrywalność tych czynów? Informują o tym poniższe wykresy, które prezentują:

Oszustwa „na wnuczka” w Wielkopolsce w latach 2004-2013 (wykres 2),

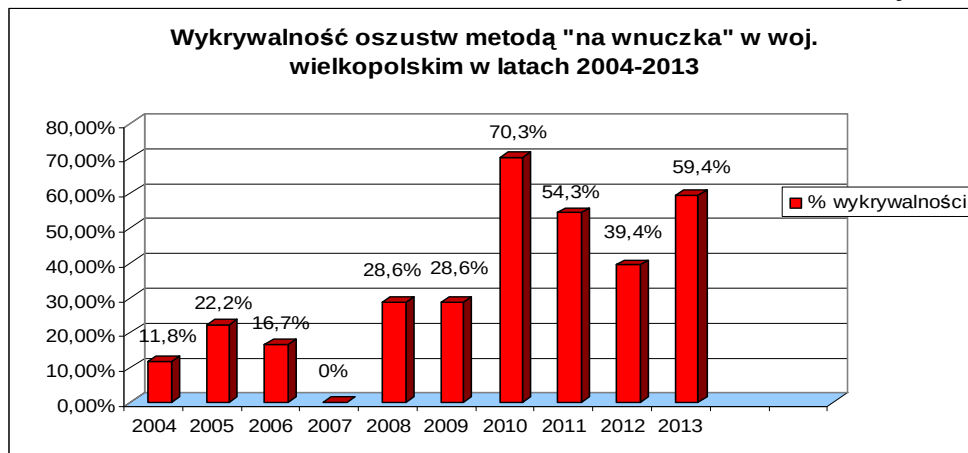
Wykres 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z bazy KSIP dot. rejestracji KWP Poznań

- wykrywalność oszustw metodą „na wnuczka” w woj. wielkopolskim w latach 2004-2013 (wykres 3).

Wykres 3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z bazy KSIP dot. rejestracji KWP Poznań

Dla zrozumienia tego „zjawiska” istotne jest również scharakteryzowanie pokrzywdzonych oraz sprawców oszustw podających się za członków rodziny i osób odbierających, których udało się ustalić w wyniku czynności wykrywczych w prowadzonych postępowaniach.

Jak już wcześniej wskazywałem w swoim artykule sprawcami są zarówno mężczyźni jak i kobiety. Wiek oszustów na podstawie danych z lat 2004-2013 oscyluje pomiędzy 17 a 52 lata. Zwrócić należy jednak uwagę na to, że pomimo faktu, że większość z ustalonych sprawców to mężczyźni, to jednak najmłodszą oszustką jest kobieta, która ukończyła zaledwie 17 lat i została ustalona w 2004 roku przez KPP w Ostrowie Wlkp., natomiast najstarszą była także kobieta w wieku 52 lat zarejestrowana w 2009 roku, jako dokonującą oszustwa na terenie Komisariatu Policji Poznań – Wilda.

Ofiarami oszustw metodą „na wnuczka” są w większości kobiety, ale także mężczyźni, natomiast wiek pokrzywdzonych zawiera się pomiędzy 50 a 98 rokiem życia. Najmłodszą pokrzywdzoną była kobieta, która zgłosiła przestępstwo w Komisariacie Policji Poznań – Jeżyce w 2004 roku, a najstarszą – oszukana na terenie podległym KPP Ostrów Wlkp. w 2008 roku, gdzie sprawca oszustwa, również kobieta, podawała się za prawnuczkę i wyłudziła od 98-latki pieniądze w kwocie 100 zł.

Ofiary oszustw metodą „na wnuczka” w zarejestrowanych na podstawie zawiadomień o przestępstwie oraz prowadzonych na terenie Wielkopolski sprawach karnych w okresie od dnia 21. marca 2003 – 20. stycznia 2014 roku przekazały oszustom łącznie 2 051 721 zł.⁶⁸ (kwota ta dotyczy również czynów dokonanych poza woj. wielkopolskim, gdy przejęto ich ściganie w jednostkach garnizonu wielkopolskiego po ustalenie sprawcy czynu).

⁶⁸ Dane z całego okresu prowadzenia rejestracji w KSIP i dotyczące łącznie 280 zarejestrowanych czynów z postępowań prowadzonych w woj. wielkopolskim, które wytypowano wg modus operandi w Wydziale Wywiadu Kryminalnego KWP Poznań.

III. Zmiany w metodach oraz sposobie działania w Polsce i Europie na przełomie lat 2003-2010 na podstawie postępowań prowadzonych przez policjantów garnizonu wielkopolskiego

Na podstawie postępowań przygotowawczych prowadzonych przez KWP w Poznaniu oraz KMP/KPP woj. wielkopolskiego w latach 2003 - 2012 można wskazać i zauważyć zmiany jakie zaistniały w sposobie działania, metodach oraz zorganizowania grup zajmujących się oszustwami metodą „na wnuczka”.

Do przedmiotowego porównania posłużyłem się niżej wymienionymi sprawami, które zakończyły się skazaniem sprawców.

Sprawa RSD-29/06 prowadzona przez KWP Poznań pod nadzorem Prok. Rej. Poznań – Wilda.

W 2006 roku w kilku powiatach Wielkopolski i Dolnego Śląska działały wspólnie i w porozumieniu osoby narodowości romskiej – mężczyzna i kobieta wraz z młodym 21-letnim mężczyzną, bezrobotnym, mieszkańcem Szczecina, zwerbowanym po opuszczeniu AŚ. Policjanci z KMP i KWP w Poznaniu zatrzymali Tadeusza W., a także jego współników, po przeszukaniu w miejscach ich zamieszkania w Poznaniu. Zatrzymanym przedstawiono zarzut działania wspólnie i w porozumieniu w m. Luboń k. Poznania. Tadeusz W. został rozpoznany przez oszukaną kobietę w toku okazania oraz podał dane swoich współników, którzy kontaktowali się z nim telefonicznie, ale także osobiście i kazali zwracać się do siebie używając pseudonimów lub wymyślonych imion. W toku przeszukania zabezpieczono kilka telefonów oraz w skrytce bankowej 49 500 € w banknotach po 500 € każdy oraz biżuterię wartości prawie 80 tys. złotych. Tadeusz W., Wiesław T. i Jolanta P. zostali tymczasowo aresztowani na okres 3 miesięcy i przedłużono im areszt na dalszy okres. Sprawcom przedstawiono łącznie 20 zarzutów, z tego 18 oszustw lub usiłowania oszustw w latach 2003-2006 na szkodę osób z terenu woj. wielkopolskiego i dolnośląskiego, za które dobrowolnie poddali się karze na zasadzie art. 335 kpk (skazani zostali na kary pozbawienia wolności z zawieszeniem ich wykonania, oprócz Tadeusz W., który został skazany na bezwzględną karę pozbawioną wolności).

Sposób działania, metody oraz zorganizowanie „zespołu” Jolanty i Wiesława:

- grupa 3-osobowa,
- sprawcy znali się między sobą, znali swój wygląd, pseudonimy,
- kontaktowali się ze sobą osobiście bez pośredników,
- działali na terenie dwóch województw graniczących ze sobą,
- odbierane pieniądze były przekazywane kierownikowi bezpośrednio,
- pieniądze uzyskane z oszustw były zamieniane na walutę € i deponowane w wynajętym sejfie bankowym,
- biżuteria była przechowywana w miejscu zamieszkania Romów,
- „odbierak” był na utrzymaniu romskiego kierownictwa grupy, wynajmowali mu mieszkania, dostawał „kieszonkowe”: na paliwo, jedzenie,
- zakupiono „odbierakowi” samochód na fałszywe dane przy użyciu podrobionego dokumentu,
- „odbierak” posiadał dłuższy czas ten sam telefon oraz kilka kart SIM z numerami wywoławczymi,

- telefonujący do pokrzywdzonych („telefoniści” Jolanta lub Wiesław) zmieniali telefony i numery, które używali do skutku czyli „odbioru” pieniędzy lub biżuterii,

Sprawa RSD-92/10 prowadzona przez KWP Poznań pod nadzorem Prok. Okr. w Koninie.

We wrześniu 2010 r. policjanci KPP Turek zatrzymali Piotra W. usiłującego wyłudzić 16.000 zł. od mieszkanki Turku z użyciem legendy „na wypadek”. Okazało się, że Piotr W. dokonywał wyłudzenia pieniędzy od starszych osób w porozumieniu z mężczyzną o imieniu Paweł, na stałe przebywającego na terenie Wielkiej Brytanii. Paweł rozmawiał telefonicznie z wybranymi przez siebie starszymi osobami na terenie Polski, przedstawiając się za ich wnuków lub ich znajomych, a następnie prosił o przekazanie mu pieniędzy, zazwyczaj kilkunastu tysięcy złotych. W przypadku gdy osoba taka twierdziła, że nie posiada wskazanej sumy pieniędzy, nalegał by pożyczyla od kogoś żadaną kwotę lub zaciągnęła kredyt. Następnie, gdy taka osoba informowała go, że posiada żadaną kwotę pieniędzy Paweł prosił o przekazanie ich opisywanemu przez siebie mężczyźnie - Piotrowi W.

Piotr W. był zwerbowany przez Tadeusza L. w Łodzi, który obiecał mu w łatwy sposób zarobek pieniędzy za odbiór pieniędzy oraz ich przelewanie za pośrednictwem Western Union do W. Brytanii, za co otrzymywał od 50-200 zł.

W dniu 23.09.2011 r. Prokuratura Rejonowa w Turku wszczęła śledztwo o czyny z art. 286 §1 kk oraz powierzyła jego prowadzenie w całości Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

Wydział Dochodzeniowo-Śledczy Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w okresie 23.09.2010 – 29.08.2011 r. prowadził śledztwo powierzone RSD-92/10, nad którym nadzór przejęła Prokuratura Okręgowa w Koninie. Przedmiotowe postępowanie przeciwko podejrzany: Piotrowi W., Wiesławowi R., Tadeuszowi L., Maciejowi Z. i Tomaszowi W., dotyczyło działania w okresie od listopada 2009 r. - września 2010 r. w grupie zorganizowanej oraz dokonania szeregu oszustw metodą „na wnuczka” i paserstwa pieniędzy na obszarze podlegającym terytorialnie 7 komendom wojewódzkim Policji tj. woj. wielkopolskiego, łódzkiego, kujawsko-pomorskiego, dolnośląskiego, pomorskiego i mazowieckiego, w tym na obszarze Komendy Stołecznej Policji w Warszawie.

W ramach postępowania prowadzonego przez WDŚ KWP w Poznaniu przedstawiono łącznie 64 zarzuty o czyny z art. 286 §1 kk i art. 13 §1 kk w zw. z art. 286 §1 kk i w zw. z art. 294 §1 kk oraz art. 258 §1 kk, a także art. 291 §1 kk.

W przedmiotowej sprawie w dniu 29.08.2011 r. został skierowany akt oskarżenia do Sądu Okręgowego w Koninie przeciwko wymienionym pięciu osobom, wobec których przedłużono do czasu rozprawy środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Wyrok w tej sprawie uprawomocnił się w marcu 2012 r.

WYROKI: Piotr W., Wiesław R., Tadeusz L., - skazani na 2 lata pozbawienia wolności,

Maciejowi Z. - skazany na 1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności,

Tomasz W. – skazany na rok pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

Sprawa RSD-103/11 prowadzona przez KWP Poznań pod nadzorem Prok. Okr. w Poznaniu.

Prokuratura w Stuttgarcie (Niemcy) w sierpniu 2010 wydała wobec Annie T. (obywatelki polskiej) Europejski Nakaz Aresztowania zarzucając jej popełnienie w okresie 2008-2009 oszustw na szkodę osób mieszkających i przebywających na terenie Niemiec i Szwajcarii.

Ściganie wymienionej przekazano PO w Poznaniu, a prowadzenie postępowania powierzono KWP w Poznaniu. W toku postępowania ustalono miejsce pobytu oraz zatrzymano Annę T., której zarzucono działanie w grupie zorganizowanej z 5 innymi osobami na terenie Polski oraz w różnych miastach Niemiec i Zurychu w Szwajcarii, gdzie dokonali oszustw w kwocie łącznej 216 500 € i 30 000 franków szwajcarskich czyli 738 380 zł.

Sposób działania tej oszustki opierał się na rozmowach telefonicznych prowadzonych w języku niemieckim, w toku których pozorowała ona istnienie niezbędnej potrzeby wydania pieniędzy z powodu trudnego położenia w sytuacji finansowej osoby najbliższej lub znajomej oraz doprowadziła lub usiłowała doprowadzić do niekorzystnego rozporządzenia mieniem poprzez wydanie jej mienia znacznej wartości.

Annie T. przedstawiono łącznie 11 zarzutów o czyny z art. 258 §1 kk, 286 §1 kk oraz 294 §1 kk. Wymieniona poddała się dobrowolnie karze 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lata oraz nałożono na nią obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych łącznie 150 500 € czyli 513 760 zł.

Akt oskarżenia wraz z wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze skierowano do SO w Poznaniu.

Sprawa RSD-71/12 prowadzona przez KWP Poznań pod nadzorem Prok. Okr. w Poznaniu.

Prokuratura w Bochum (Niemcy) w prowadzonym postępowaniu karnym dot. oszustwa na szkodę obywateli Niemiec wniosła o ściganie karne Leona S. (obywatela Polski). Ściganie wymienionego przekazano PO w Poznaniu, a prowadzenie postępowania - KWP w Poznaniu.

W toku postępowania ustalono miejsce pobytu podejrzanego Leona S. oraz przeprowadzono z nim czynności procesowe zarzucając mu 2 czyny dokonane w miejscowościach: Poznań oraz Witten i Drezno (Niemcy).

Leona S. w grudniu 2010 r. z terenu Polski telefonował na numer stacjonarny mieszkanki Drezna. W rozmowie podawał się jej za przyrodniego wnuka i poinformował ją o swojej trudnej sytuacji finansowej. Pokrzywdzona chcąc pomóc osobie najbliższej przekazała w kopercie przybyłemu na polecenie Leona S. nieznanemu mężczyźnie – Janowi L. pieniądze w kwocie 14.300 €. Po pewnym czasie Leon S. zadzwonił ponownie do pokrzywdzonej i zażądał pieniędzy w kwocie 200.000 €. Pokrzywdzona udała się do kasy oszczędnościowej celem uzyskania żądanej kwoty, lecz nie wypłacono jej tam pieniędzy, gdyż bank poinformował Policję o próbie wyłudzenia. Drugi z czynów popełnił w podobny sposób w czerwcu 2010 r. telefonując z Poznania do miejscowości Witten (Niemcy), a odbioru pieniędzy w kwocie 10 000 € dokonały wówczas 2 kobiety skierowane tam przez Leona S.

Wspólnik Leona S. – Jan L. został osądzony i skazany przez Sąd w Dreźnie, natomiast wobec Leona S. podejrzanego o czyny z art. 286 §1 kk oraz 294 §1 kk

skierowano akt oskarżenia wraz z wnioskiem o dobrowolne poddanie się karze do SO w Poznaniu. Wymieniony poddał się dobrowolnie karze w wymiarze: 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 lat, karze grzywny, a także zobowiązał się do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych w terminie 2 lat od uprawomocnienia się wyroku skazującego.

Porównując wymienione sprawy można wskazać na znaczne zmiany sposobu zorganizowania oraz działania sprawców na przełomie kilku lat, które przedstawiam poniżej:

- ✓ Włączanie się do działania w grupie przestępczej osób przebywających w różnych krajach w rzeczywistym czasie czynu tj. wyłudający w Polsce telefonują z innego kraju przy użyciu kart pre-paid lub używają komunikatorów internetowych, natomiast z Polski telefonują przestępcy dokonujący oszustw w innych krajach np. w Niemczech lub w Szwajcarii.
- ✓ Grupy przestępcze są luźno powiązane, działają jak Al-Kaida, gdyż nie znają się między sobą, a „odbieracze” i „przelewacze” nie znają więcej niż jednego „kierownika”.
- ✓ Często zmieniają telefony, a każdego dnia telefonują z innego numeru do pokrzywdzonych, a po udanym „braniu” nr telefonu nie używa się już nigdy.
- ✓ Każdy czyn dokonywany jest przez co najmniej 3 osoby tj. telefonującego, odbierającego i przelewającego lub przekazującego pieniądze.
- ✓ W grupie przestępczej działa łącznie od kilku do nawet kilkunastu osób, luźno powiązanych i wykorzystywanych doraźnie zarówno do odbierania pieniędzy jak i przelewania „kasy” lub udostępnienia dokumentu do transferu środków finansowych.
- ✓ Przepływ pieniędzy uzyskanych w wyniku oszustwa odbywa się poprzez ich transfer z zachowaniem anonimowości lub ukrywaniem tożsamości przelewającego i odbierającego „kasę” tj. korzystanie z tzw. „słupów” wykorzystywanych do nadawania, a nawet odbioru przelanych pieniędzy z użyciem ich danych.
- ✓ Pieniądze są przelewane na rzecz kilkunastu osób, a ci przekazują je (przelewają) dalej, np. najpierw z Polski do W. Brytanii i następnie z W. Brytanii do Polski na rzecz osoby z innej części kraju niż dokonane oszustwo.
- ✓ Przybliżona kwota szkody w wyniku działania oszustów metodą „na wnuczka” z okresu 2009 -2010 roku, tylko na obszarze Polski, to około 2 mln złotych.

Podsumowanie

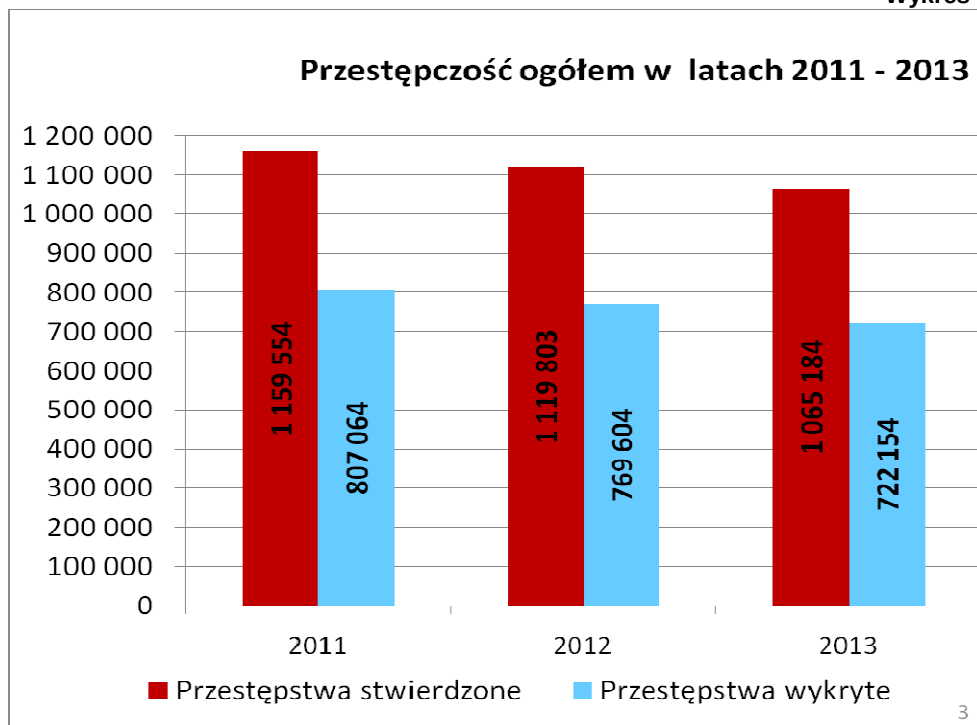
Tendencje spadkowe przestępczości w naszym kraju w okresie ostatnich lat są zauważalne i bezspeczne.

Eurostat podaje, że w latach 2003-2012 „liczba zarejestrowanych przestępstw w naszym kraju zmalała o 24%. Polska m. in. za sprawą demografii,

profesjonalizacji służb i wzrostu zamożności zaczęła zamieniać się w bezpieczne, mieszczańskie państwo⁶⁹.

Potwierdzają to dane statystyczne Policji z ostatnich 3 lat, które wskazują spadek przestępczości w naszym kraju, który zobrazowano na wykresie 4.

Wykres 4

Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z narady służbowej kadry kierowniczej Policji, Szczepno, 14-15.04.2014 r..

Trudno jednoznacznie wskazać, aby spadek ten był podobny we wszystkich kategoriach przestępstw, w tym przeciwko mieniu.

W swoim artykule skupiłem się na wybranym jednym przestępstwie, gdzie przedmiotem ochrony jest mienie czyli oszustwie metodą „na wnuczka”, które nie należy do przestępstw kryminalnych stale monitorowanych przez statystyki Policji. W związku z tym mogę się odnieść tylko do zestawionych danych z terenu Wielkopolski (wykres 2 i 3) i ogólnych danych z całej Polski.

W perspektywie okresu od 2006 - 2012 roku, przedstawionego na wykresie 2, można stwierdzić, że oszustwa metodą „na wnuczka” były na terenie Wielkopolski dokonywane z tendencją wzrostową do roku 2011, aby w roku 2012 (i w 2013 roku) ustabilizować się na poziomie 33 (32) czynów, co jest nie jest zbieżne

⁶⁹ Furmańczyk D.: *Dekada mieszczańskiej nudy i bezpieczeństwa.* "Dziennik Gazeta Prawna" 2014, Nr 91, s.1-2.

z dynamiką tego zjawiska w całej Polsce, gdzie występuje trwały wzrost ilości tych czynów; od 439 w 2006 roku do 1095 zdarzeń w 2012 r.⁷⁰

Natomiast z wykresu 3 wyraźnie widać, że - po latach 2004-2009, gdy była dość niska skuteczności w ujawnianiu sprawców oszustw metodą „na wnuczka” - od 2010 roku wykrywalność tego typu przestępstw w wielkopolskim garnizonie Policji znacznie wzrosła.

Zauważalny jest jednak znaczny wzrost kwot jakie są przekazywane oszustom przez pokrzywdzonych, gdyż jak wskazałem wcześniej, w 2008 roku w Ostrowie Wlkp. oszustka „zadowolila się” pieniędzmi w kwocie 100 zł., natomiast w 2013 r. oszust na terenie powiatu tureckiego 3-krotnie uzyskał od pokrzywdzonej pieniądze w kwocie łącznej 42 000 zł., a na przełomie 2013 i 2014 roku dokonano już kilku czynów, gdzie szkoda wynosiła nawet 50 000 zł..

Pokusić się tu można o refleksję, że oszustwo metodą „na wnuczka” jest czynem o wysokim stopniu szkodliwości społecznej, „dokuczającym” głównie starszych osobom i nie da się go wyeliminować w najbliższych latach. Niezbędne jest zatem podjęcie działań zapobiegawczych i wychowawczych, które można osiągnąć poprzez kształtowanie świadomości prawnej społeczeństwa.

Prowadzone są w tym celu kampanie informacyjne przeciwdziałania oszustom metodą „na wnuczka” m. in. przez Związek Banków Polskich i KSP Warszawa⁷¹ oraz Fundację Praworządni.pl, jak również podejmowane są działania w zakresie prewencji kryminalnej przez policjantów, księży w wielu miastach i powiatach w całej Polsce. Niezbędna jest też lepsza współpraca pomiędzy jednostkami Policji w całym kraju oraz przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi krajami w ramach Europolu, a nawet Interpolu.

Bibliografia

- [1] Furmańczyk D.: *Dekada mieszczańskiej nudy i bezpieczeństwa*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2014, Nr 91.
- [2] *Jak nie paść ofiarą oszustwa metodą „Na wnuczka”*, Poradnik ZBP i KSP Warszawa. [online].[dostęp:28.05.2014]. Dostępny w Internecie: http://www.bielany.waw.pl/data/other/informator_zbp_i_ksp.pdf.
- [3] *Jak uniknąć oszustwa na wnuczka*, [online].[dostęp:28.05.2014], dostępny w Internecie: <http://www.finance.egospodarka.pl/90108,Jak-uniknac-oszustwa-na-wnuczka,1,60,1.html>.
- [4] *Kodeks karny. Praktyczny komentarz*, praca zbiorowa pod red. M. Mozgawa, Warszawa-Kraków, Wolters Kluwer, 2007.
- [5] *Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późniejszymi zmianami)*.

⁷⁰ *Jak uniknąć oszustwa na wnuczka*, [online].[dostęp:28.05.2014], dostępny w Internecie: <http://www.finance.egospodarka.pl/90108,Jak-uniknac-oszustwa-na-wnuczka,1,60,1.html>.

⁷¹ *Jak nie paść ofiarą oszustwa metodą „Na wnuczka”*, Poradnik ZBP i KSP Warszawa. [online].[dostęp:28.05.2014]. Dostępny w Internecie, http://www.bielany.waw.pl/data/other/informator_zbp_i_ksp.pdf.

Oszustwa metodą „na wnuczka”

Streszczenie

Artykuł jest próbą omówienia problematyki oszustw metodą „na wnuczka” i składa się z 3 części, w tym wstępu, 3 rozdziałów i podsumowania. We wstępie autor scharakteryzował zakres artykułu i zagadnień w nim ujętych. W drugiej części opracowania zajął się zagadnieniem pod kątem prawnym oraz przedstawił schematy i metody działania oszustów oraz przedstawił statystykę oszustw metodą „na wnuczka” na podstawie danych z Wielkopolski z lat 2004 -2013, a także zaprezentował analizę postępowań przygotowawczych prowadzonych w latach 2003-2012 w wielkopolskim garnizonie Policji i na ich podstawie zmiany w organizacji działania „zespołów” oszustów. W podsumowaniu autor podjął się oceny skutków społecznych tego rodzaju przestępczości oraz omówił wyniki działania Policji oraz wskazał na konieczność określonych działań w celu ograniczenia procederu w przyszłości.

"Fraud based on the usage of 'grandchild' trick"

Summary

This article is an attempt to discuss the issue of fraud where so called "grandchild" trick is used and consists of three parts, including introduction, three chapters and a summary. In the introduction the author describes the scope of the phenomena and the issues it covers. In the second part one may find the legal aspects and can be acquainted with the ways the crime is being committed as well as statistics information covering the area of Wielkopolska in the years 2004 -2013. The author also presents the analysis of the preparatory proceedings which were conducted in the years 2003-2012 in Wielkopolska Police Garrison and focuses on the changes which were implemented into life by the cheaters within the criminal procedure. In summary, the author undertakes the assessment of the social impact of this type of crime, discusses the results of the Police and points the need for specific steps and actions which should be launched in order to reduce this procedure in the future.

Sławomir MAZURCZAK

Krzysztof WICHŁACZ

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

BADANIA KRYMINALISTYCZNE W WIELKOPOLSKIEJ POLICJI

Research in the field of forensic science in Wielkopolska Police

Realizując walkę z przestępczością Policja musi dysponować najnowszymi zdobyczami nauki i techniki, które będą wspomagały działania kryminalistyczne zmierzające do ustalenia i udowodnienia winy sprawcom czynów zabronionych.

W drugiej połowie lat czterdziestych XX w. pierwszym ośrodkiem pracy kryminalistycznej w Polsce o charakterze naukowo badawczym stała się Sekcja Naukowo – Techniczna Komendy Głównej Milicji Obywatelskiej. Sekcja ta uległa przekształceniu w Zakład Kryminalistyki w ramach KGMO. Wykonywano badania z zakresu broni, pisma ręcznego i maszynowego, fałszerstw dokumentów, odcisków palców dłoni i stóp oraz narzędzi włamań.

Zakład Kryminalistyki w ramach swoich kompetencji, w zakresie rozpowszechniania i wprowadzania w życie zasad kryminalistyki zorganizował w latach 1955 – 1956 Sekcje Techniki Dochodzeniowej w Wydziałach Służby Kryminalnej wszystkich komend wojewódzkich. W komendach powiatowych i miejskich w całym kraju powstały jednocześnie stanowiska techników kryminalistyki (techników dochodzeniowych).

W tym samym czasie w ówczesnej Komendzie Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Poznaniu powstała Sekcja Techniki Dochodzeniowej przy Wydziale Kryminalnym. W latach 1957/58 Sekcję Techniki Dochodzeniowej przekształcono w Wojewódzkie Laboratorium Kryminalistyczne. Funkcjonowały wówczas Pracownie Badań Daktyloskopijnych i Traseologicznych, Badań Dokumentów, Fotografii oraz Mechanoskopii.

W jednostce tej pracowało 5 osób, po przeszkoleniu w Zakładzie Kryminalistyki KGMO.

Od września 1957 r. Wojewódzkie Laboratorium Kryminalistyczne w Poznaniu (WLK) zostało zasilone kadrowo przez ośmiu ekspertów, którzy ukończyli Oficerską Szkołę Milicji Obywatelskiej o kierunku ekspertyzy kryminalistyczne. Warto zaznaczyć iż wykładowcą wiodącym w wyżej wymienionej szkole był prof. dr Paweł Horoszowski, kierownik katedry kryminalistyki Uniwersytetu Warszawskiego.

W roku 1958 w ramach WLK w Poznaniu działały następujące pracownie kryminalistyczne:

- badań dokumentów
- daktyloskopii i innych środków identyfikacji człowieka,
- fotografii śledczej,
- kartoteka rejestracyjno – rozpoznawcza,
- inspektor do psów służbowych – tropiących.

W Komendzie Miejskiej MO w tym czasie powstała 6 osobowa samodzielna Sekcja Techniki Dochodzeniowej obsługująca miejsca zdarzeń na terenie miasta Poznania.

Od 1958 systematycznie doposażano WLK i techników kryminalistyki w sprzęt kryminalistyczny np. pierwszy ambulans kryminalistyczny i walizki śledcze „Model 58” później „Wrzos”, mikroskopy stereoskopowe, mikroskop porównawczy, aparaty fotograficzne, uniwersalny reproduktor fotograficzny do makro i mikrofotografii, skrzynkowe aparaty do zdjęć sygnalitycznych, lampy promieniowania UV i elektronowe lampy błyskowe.

Od 1963 roku następowało zwiększenie obsady etatowej WLK KWMO w Poznaniu oraz poszerzanie oferty wykonywanych badań kryminalistycznych. W 1968 r. powstała Pracownia Badań Fizyko - Chemicznych oraz Pracownia Biologiczno – Medyczna. W tym samym roku utworzona została Pracownia Badań Krwi na zawartość alkoholu wykonująca te oznaczenia do 1975 roku i ponownie uruchomiona w 1998 roku.

W 1970 r. Wojewódzkie Laboratorium Kryminalistyczne zostało przemianowane na Wydział Kryminalistyki. Zakres wykonywanych badań nie ulegał dużym zmianom. W 1975 w związku ze zmianami administracyjnymi kraju powstało 49 Komend Wojewódzkich MO, a w ich strukturach nowe Wydziały Kryminalistyki.

Po 1989 r. następuje rozwój laboratorium. W 1990 ponownie zmieniona została nazwa Wydziału Kryminalistyki na Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

W związku ze wzrostem zapotrzebowania na opinie kryminalistyczne z nowych specjalności, w następnych latach powstawały Pracownie Badań Broni i Balistyki, Fonoskopii oraz Elektrotechniki i Elektroniki, Osmologii oraz Badań Genetycznych.

Systematycznie następowało wyposażanie pracowni w nowoczesny sprzęt badawczy zapewniający uzyskiwanie coraz dokładniejszych wyników badań. Równolegle następował rozwój kadry badawczej, podnoszącej umiejętności i wiedzę, przygotowanej do wykonywania badań na najwyższym poziomie jakościowym.

W wyniku reformy administracyjnej państwa przeprowadzonej w 1999 r. laboratoria kryminalistyczne dawnych komend wojewódzkich w Pile, Koninie, Lesznie i Kaliszu zostały włączone do komórek techniki kryminalistycznej utworzonych komend miejskich i powiatowej, a od 2000 r. weszły w skład Laboratorium Kryminalistycznego KWP w Poznaniu jako sekcje zamiejscowe.

Obecnie w Laboratorium Kryminalistycznym Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu wykonywane są badania i wydawane opinie na podstawie zleceń składanych przez jednostki Policji województwa wielkopolskiego oraz organy wymiaru sprawiedliwości. Niektóre rodzaje badań tj. badania fonoskopijne, genetyczne, badania krwi na zawartość alkoholu, antroposkopijne oraz osmologiczne wykonywane są również dla jednostek województw lubuskiego, łódzkiego i dolnośląskiego.

W Laboratorium Kryminalistycznym funkcjonują sekcje i wykonywane są badania w następujących dyscyplinach:

Sekcja Daktyloskopii i Automatycznej Identyfikacji Daktyloskopijnej

W ramach tej komórki wydawane są opinie kryminalistyczne z zakresu badań daktyloskopijnych obejmujących identyfikację osób na podstawie śladów linii papilarnych i wizualizację śladów, w ramach której w warunkach laboratoryjnych

ujawniane są przy pomocy metod fizyko-chemicznych ślady daktyloskopijne na wszelkiego rodzaju przedmiotach zabezpieczonych na miejscach zdarzeń. Ciągłe badania i unowocześnianie środków ujawniających powodują zwiększanie skuteczności wizualizacji odbitek linii papilarnych z jednoczesną poprawą ich jakości.

W 2000 r. został wprowadzony do użytkowania w polskiej Policji system automatycznej identyfikacji daktyloskopijnej. Umożliwia on szybkie porównywanie śladów linii papilarnych zabezpieczonych podczas śledczych oględzin miejsc zdarzeń z odbitkami palców osób, których ślady zostały zarejestrowane w systemie, a tym samym ustalanie tożsamości osób zatrzymanych przez Policję, cudzoziemców, identyfikację NN zwłok.

Ryc. 1 – Stanowisko AFIS w LK KWP w Poznaniu

Obecnie trwają końcowe prace związane z osiągnięciem przez Polskę zdolności operacyjnej w zakresie zautomatyzowanej wymiany danych daktyloskopijnych z systemami identyfikacji daktyloskopijnej innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Uzyskanie operacyjności w tej dziedzinie umożliwi automatyczne sprawdzenie śladów NN oraz kart daktyloskopijnych w celu wykrycia sprawców czynów zabronionych prawem, ustalenia lub potwierdzenia tożsamości NN osób, gdy występuje uzasadnione przypuszczenie, że sprawca lub NN osoba może być zarejestrowana w bazie innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

2. Sekcja Badań Dokumentów i Fonoskopii

Czynności wykonywane przez biegłych tej pracowni obejmują cały zakres klasycznych i technicznych badań dokumentów tzn. sporządzanie analiz porównawczych rękopisów i podpisów, identyfikację osób na podstawie pisma ręcznego, identyfikację maszyn do pisania i drukarek komputerowych, identyfikację pieczęci, stempli, datowników oraz pieczętek, analizę dokumentów kopiowanych i powielanych oraz identyfikację urządzeń kopiujących, identyfikację druków, odtwarzanie treści oraz określanie przeznaczenia dokumentów zniszczonych, weryfikację autentyczności druków dokumentów publicznych, określanie technik wykonania dokumentów sfalszowanych oraz identyfikację materiałów i urządzeń

wykorzystywanych do ich sporządzenia, ujawnianie śladów pisma wgłębionego i ukrytego.

Ryc. 2 Stanowisko VSC-4 służące do technicznych badań dokumentów

W sekcji tej funkcjonują również pracownia badań fonoskopijnych, w której realizowane są badania polegające na pobieraniu fonoskopijnego materiału porównawczego, wstępnej ocenie wartości badawczej materiału fonoskopijnego, odsłuchu nagrań z audiodokumentów, w tym nagrań zakłóconych, wyodrębnieniu ilości osób uczestniczących w rozmowie oraz spisaniu treści nagrań.

Postęp techniczny i upowszechnienie się technologii cyfrowej zapisu dźwięku, miniaturyzacja urządzeń rejestrujących i ich dostępność oraz rozpowszechnienie telefonii komórkowej spowodowało zmiany metod badań fonoskopijnych. Należało dostosować metody badawcze do nowej sytuacji lub opracować nowe, niejednokrotnie adaptując osiągnięcia nauk pokrewnych. Obecnie personel badawczy jest w trakcie zdobywania wiedzy i umiejętności w celu wykonywania badań w zakresie identyfikacji mówców, które są nowym rodzajem badań niewykonywanych dotychczas w poznańskim laboratorium.

Ryc. 3 Stanowisko do badań fonoskopijnych

3. Sekcja Technik Audiowizualnych i Fotografii.

Powszechny rozwój systemów monitoringów wizyjnych zdeterminował konieczność rozwoju w Laboratorium Kryminalistycznym badań z tego zakresu. Zapisy wizualne dostarczają niezwykle cennej wiedzy o przebiegu zdarzeń, osobach i przedmiotach w nich uczestniczących. Są one źródłem informacji dla wszystkich służb zajmujących się szeroko pojętym bezpieczeństwem. To spowodowało konieczność stworzenia wielofunkcyjnych stanowisk umożliwiających cyfrową korekcję sygnałów wizyjnych, demultipleksację obrazów do poziomu pojedynczych ramek, ich analizę i łączenie zdemultipleksowanych obrazów w logiczne sekwencje wideo - oddzielne ścieżki wizyjne, a następnie konwertowanie do formatu umożliwiającego przesłanie zapisów przez organy procesowe.

Ryc. 4 Stanowisko badawcze zapisów wizualnych

Z zapisami wizualnymi nierozłącznie związane są badania antroposkopijne. Jest to kolejna nowa dyscyplina, która zafunkcjonowała w Laboratorium Kryminalistycznym KWP w Poznaniu. Głównym elementem tych badań jest identyfikacja osób i zwłok na podstawie różnego rodzaju zapisów wizualnych. Ponadto do zadań biegłego antroposkopii należy odtwarzanie wyglądu osób na podstawie opisu słownego świadka w wyniku przekształcenia śladu pamięciowego w portret, odtworzenie wyglądu przedmiotów na podstawie opisu słownego świadka w wyniku przekształcenia śladu pamięciowego w obraz przedmiotu, opracowanie progresji i regresji wiekowej w celu uzyskania prawdopodobnego, „postarzonego” lub „odmłodzonego” o zadany przedział czasowy, wizerunku osoby na zdjęciu.

Uruchomienie w 2013 r. w Laboratorium Kryminalistycznym pracowni badań sprzętu komputerowego i nośników danych cyfrowych stanowiło odpowiedź na bardzo duże zapotrzebowanie na opinie dotyczące analizy danych zawartych we wszelkich urządzeniach opartych na technologiach informatycznych. Urządzenia elektroniczne i komputerowe ze zgromadzonymi zbiorami danych cyfrowych używane są przez osoby dokonujące przestępstw, a w związku z tym mogą być nośnikami informacji i dowodów o działalności i kontaktach tych osób, istotnych

w prowadzonych dochodzeniach. Używane są także do popełniania czynów prawnie zabronionych – są wtedy informatycznymi narzędziami przestępstwa. Urządzenia komputerowe mogą również zawierać bezcenne informacje o ofiarach przestępstw.

Powszechność i dostępność urządzeń komputerowych i innych zawierających pamięci elektroniczne stanowi nieocenione źródło informacji dla organów procesowych, stąd konieczność rozwijania tej dyscypliny. Podstawowymi zadaniami realizowanymi przez biegłych z zakresu badań informatycznych są: ustalenie przeznaczenia urządzeń informatycznych, ich sprawności oraz zawartości ich pamięci, ustalenie i analiza zawartości nośników danych cyfrowych za wyjątkiem ustalania legalności, wyceny i właścicieli praw autorskich programów, plików dźwiękowych i wideo oraz treści w plikach tekstowych, ustalenia płci i wieku osób zarejestrowanych w plikach oraz charakteru ich treści (np. pornografia, erotyka, przemoc), odzyskiwanie danych z nośników cyfrowych i ich analiza z wyłączeniami jak wyżej, badania telefonów GSM – odczyt danych z pamięci i kart SIM, zabezpieczanie danych z dysków, zgrywanie zawartości telefonów komórkowych, wykonywanie kopii nośników danych.

Ryc. 5 Pracownia Badań Komputerowych

4. Sekcja Biologii, Genetyki i Osmologii

Od 2002 r. w Laboratorium Kryminalistycznym KWP w Poznaniu funkcjonuje Pracownia Badań Genetycznych. Ta dziedzina kryminalistyczna, rozwinęła się w bardzo dynamiczny sposób. Możliwości wykrywcze jakie niosą ze sobą badania genetyczne powodują, że stały się one jednymi z najważniejszych. Niewielkie ilości biologicznego materiału dowodowego w postaci śladów zabezpieczonych na miejscach zdarzeń mogą dostarczyć katagorycznych odpowiedzi na temat osób, które te ślady pozostawiły. Stąd ważność tych badań w prowadzonych postępowaniach przygotowawczych.

Dopełnieniem możliwości wykorzystania wyników analizy genetycznej w procesach wykrywczych prowadzonych przez Policję jest funkcjonowanie w Centralnym Laboratorium Kryminalistycznym Policji bazy danych profili

genetycznych GENOM oraz możliwość automatycznej wymiany danych genetycznych z podobnymi bazami innych państw Unii Europejskiej.

Ryc. 6 Oględziny materiału dowodowego w celu ujawnienia śladów biologicznych

Ryc. 7 Kolejny etap badań DNA

Przedstawione wyżej dyscypliny i badania kryminalistyczne wraz z funkcjonującymi badaniami chemicznymi, badaniami krwi na zawartość alkoholu etylowego, badaniami mechanoskopijnymi, badaniami broni i balistyką stanowią pełną ofertę usług realizowanych przez Laboratorium Kryminalistyczne Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu na rzecz organów Policji i wymiaru sprawiedliwości. Permanentne podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności

biegłych laboratorium poprzez uczestnictwo w sympozjach, konferencjach i warsztatach organizowanych wewnętrznie, jak również przez podmioty spoza Policji oraz unowocześnianie bazy sprzętowej powodują, że opinie kryminalistyczne dostarczane przez Laboratorium Kryminalistyczne KWP w Poznaniu są na bardzo wysokim poziomie jakościowym.

Potwierdzeniem tej tezy jest uzyskanie w 2013 r. przez Laboratorium Kryminalistyczne akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji potwierdzającej kompetencje i spełnienie wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17025:2005.

Badania kryminalistyczne stanowią istotny element procesu wykrywczego realizowanego przez organy ścigania muszą być systematycznie dostosowywane do jego potrzeb, a ich znaczenie będzie wzrastało wraz ze wzrostem znaczenia dowodów materialnych w udowadnianiu winy przestępców.

BADANIA KRYMINALISTYCZNE W WIELKOPOLSKIEJ POLICJI

Streszczenie

W artykule przedstawiono rozwój badań kryminalistycznych przeprowadzanych przez ekspertów i biegłych policyjnych w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Zaprezentowano krótką historię rozwoju Laboratorium Kryminalistycznego ze szczególnym uwzględnieniem obecnego stanu badań kryminalistycznych i możliwości badawczych laboratorium.

Research in the field of forensic science in Wielkopolska Police

Summary

The main aim of the article is to present the development of forensic research carried out by the forensic experts and police experts in Wielkopolska Regional Police Headquarters in Poznań. It is provided in a nutshell as a brief history of the development of the Forensic Lab with a special regard to its current state and research opportunities.

Andrzej BOROWIAK

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

ROLA SKUTECZNEJ KOMUNIKACJI W FUNKCJONOWANIU POLICJI

The role of the effective communication in the functioning of the Police

Wprowadzenie

Istotą skutecznej komunikacji jest dwustronna wymiana wiadomości, od organizacji do otoczenia oraz informacja zwrotna przekazywana przez otoczenie organizacji. Sprawna komunikacja nie może się jednak odnosić do opinii publicznej, jako całości. Jest ona wszak składnią wielu podzbiorów o różnych potrzebach informacyjnych. Te swoiste podzbiory charakteryzują się także różnorodnymi możliwościami percepcyjnymi i oczekiwaniami wobec organizacji.

Każda organizacja, w tym Policja wyróżnia w swoim otoczeniu różne odmienne grupy, pozostające z organizacją w bliższych lub dalszych relacjach. Krystyna Wójcik właśnie w taki sposób ujęła istotę publiczności utrzymującej specyficzne interakcje z organizacją. Można zatem przyznać jej rację, że otoczenie organizacji w rozumieniu komunikacyjnym to ta część społeczeństwa, która pozostaje w bliższej lub dalszej współzależności z organizacją. Inaczej mówiąc, to zespół zbiorowości, stanowiących różną publiczność dla organizacji⁷².

Public relations dla sensu swojego istnienia musi funkcjonować w otoczeniu. Bez niego nie ma public relations, ponieważ samo dla siebie nie ma racji bytu. Wystarczy przeprowadzić przegląd definicji, by spostrzec, że niemal w każdej z nich ten termin został wymieniony. Zgodnie z jedną z nich **public relations są to świadome, planowe i ciągłe wysiłki, mające na celu ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między daną organizacją a jej otoczeniem**⁷³. Z treści tej definicji wyraźnie można odczytać, iż public relations organizacji jest adresowane do otoczenia.

Otoczenie Policji

Dla każdej organizacji określenie otoczenia zewnętrznego ma kluczowe znaczenie. Każda instytucja, firma i organizacja z tym otoczeniem się styka, funkcjonuje w nim i dla niego istnieje. Sukces jest uzależniony od zaufania opinii publicznej do organizacji, od tego jak jest ona postrzegana, czy wzbudza szacunek i sympatię. Być może przytoczenie tym miejscu słów Władysława Bartoszewskiego trafnie odda ideę skutecznego public relations. Profesor stwierdził, że rachunek jego życia dowodzi, iż warto być przyzwoitym, bo wszystko co próbował w swoim życiu uczynić dobrego, było mu oddane więcej niż stokrotnie⁷⁴.

Policja jako instytucja zajmująca się zapewnieniem bezpieczeństwa działa na rzecz publiczną, pełni rolę służebną wobec społeczności lokalnej. To ona tworzy zasadnicze otoczenie zewnętrzne. Społeczność lokalna z punktu widzenia Policji jest podzielona na różnorodne grupy zainteresowania. Takie podziały są

⁷² K. Wójcik, *Public relations od A do Z*, Placed, Warszawa 2001, s. 37.

⁷³ J. Crisford, *Public Relations Advances*, London 1974, str. 3.

⁷⁴ W. Bartoszewski, *Warto być przyzwoitym*, Wydawnictwo W drodze, Poznań 2005, s. 50.

uzależnione od przyjętego punktu widzenia lub zakresu działania Policji. Jedną grupę będą stanowić ludzie łamiący prawo, inną ofiary przestępstw i świadkowie, a jeszcze inną osoby zagrożone, które potencjalnie mogą potrzebować pomocy Policji. Grupy ludzi, do których odnosi się Policja można podzielić biorąc pod uwagę wiek, płeć, wykształcenie, status materialny, zawód, miejsce zamieszkania itd.

Policja w ramach swojej działalności podejmuje nie tylko działania represyjne ale również zajmuje się prewencją kryminalną i szeroko rozumianą profilaktyką. Niejednokrotnie wkracza w takie sfery życia społecznego, które kilka lat temu nie cieszyły się zainteresowaniem tej instytucji. W tym kontekście uważa się społeczność lokalną jako swego rodzaju klientelę Policji.

Dalsze miejsce, ale jak istotne dla funkcjonowania Policji, zajmuje wymiar sprawiedliwości. Współpraca Policji z prokuraturami i sądami jest kluczowym elementem zwalczania przestępczości. Sprawne komunikowanie się tych instytucji prowadzi do budowania wspólnoty odpowiedzialnej za zapewnienie bezpieczeństwa, ściganie przestępców i wymierzanie im sprawiedliwej kary.

Nie można pominąć kontrahentów Policji, dostawców materiałów i usług. Innymi grupami, wobec których odbywa się komunikacja zewnętrzna Policji to władze samorządowe i przedstawiciele administracji rządowej, organizacje społeczne oraz inne instytucje użyteczności publicznej.

Bardzo ważnymi elementami na mapie publiczności Policji są przedstawiciele rządu i parlamentu. Jest już regułą, że po wyborach parlamentarnych i formowaniu nowej administracji rządowej podejmowane są próby reorganizowania Policji. Politycy jako jedno z ważniejszych haseł wyborczych głoszą poprawę bezpieczeństwa powszechnego i walkę z przestępczością. Opinia publiczna obserwując te zabiegi może dojść do wniosku, że Policja dotychczas funkcjonowała źle. Administracja rządowa wydając w swoich kompetencjach decyzje mające wpływ na funkcjonowanie Policji pośrednio wpływa również na wizerunek tej organizacji. Takim przykładem niech będzie powołanie Centralnego Biura Antykorupcyjnego. W dziedzinie zwalczania tej kategorii przestępczości Policja od dawna prowadzi skuteczne działania mając w swoich strukturach komórki organizacyjne specjalizujące się w ściganiu łapownictwa i korupcji na wielką skalę. Największe afery korupcyjne były ujawniane przez policjantów Centralnego Biura Śledczego i inne policyjne formacje. Powołanie do życia CBA może być rozumiane jako komunikat ze sfer rządzących, że nie ufają one Policji, dotychczasowe rezultaty są deprecjonowane a nowo powołana instytucja jest jedyną, która poradzi sobie z tą przestępczością.

Przedstawiciele administracji, zwłaszcza ci wywodzący się bezpośrednio ze sfer politycznych lub byli funkcjonariusze różnych służb nazbyt chętnie zabierają publiczny głos w sprawach bezpieczeństwa i Policji. Nie mając odpowiednich kompetencji i dogłębnej wiedzy mogą szkodzić wizerunkowi Policji. Może działać w tym przypadku zasada siły nacisku autorytetu, na którą zwrócił uwagę Robert B. Caldini⁷⁵. Może, ale nie musi bowiem politycy nie cieszą się w Polsce autorytetem.

Fraser P. Seitel trafnie zauważa, że dla większości ludzi termin public relations kojarzy się ze współpracą z mediami oraz publicity, czyli robieniem

⁷⁵ R. B. Caldini, *Wywieranie wpływu na ludzi*, GWP, Gdańsk 2003, s. 192.

rozgłosu, nagłaśnianiem spraw, ludzi, organizacji w mediach⁷⁶. Rzeczywiście public relations w początkach rozwoju były uzupełnieniem dziennikarstwa. Dziś środki masowego przekazu są dla Policji najważniejszym partnerem na płaszczyźnie działalności public relations. Wynika to z dwóch przyczyn. Media mają największy wpływ na opinię publiczną i nie bez przyczyny nazywane są czwartą władzą. Policja zbudowała profesjonalną, sprawnie działającą służbę prasową. Nie jest ona oczywiście doskonała jednak w opinii dziennikarzy współpraca z Policją układa się bardzo dobrze⁷⁷.

Służba prasowa

Rzecznicy Prasowi i Oficerowie Prasowi Policji od wielu lat podczas organizowanych szkoleń doskonalą zasady współpracy z mass mediami. Jeden z wcześniejszych programów szkoleniowych dla rzeczników prasowych został opracowany w lipcu 1993 roku. W ówczesnych założeniach programowo - organizacyjnych można odnaleźć stwierdzenie, że warunkiem jakiegokolwiek współpracy jest wymiana informacji. Słusznie zauważono, że większość obywateli nigdy lub w niewielkim stopniu będzie miała kontakt z Policją. Znajomość jej działań opiera się przede wszystkim na przekazywanych informacjach przez środki masowego przekazu. Podkreślono, że odgrywają one bardzo ważną rolę w prezentowaniu wydarzeń, czy kształtowaniu opinii publicznej na temat Policji. Dlatego kładziono nacisk, żeby przedstawiać siebie (rzecznika) tak dobrze, jak to jest możliwe.

Od początku istnienia współczesnej Policji wiadomo, że główny ciężar spoczywa w tym względzie na służbach prasowych, a w szczególności na rzecznikach prasowych Policji. Wcześniej widoczne było, że działania medialne miały często charakter defensywny i nastawione były na odpieranie ataków mass mediów. Słusznie zauważano, że ograniczanie się tylko do tego zniekształca obraz Policji, w konsekwencji pogarszając jednocześnie zaufanie. Jako konieczność zauważono potrzebę opracowania strategii działań w polityce informacyjnej i kontaktach ze środkami masowego przekazu⁷⁸. Takie podejście i rozumienie znaczenia komunikowania z mass mediami jest jak najbardziej aktualne. Jest również świadectwem wysokiej pozycji środków masowego przekazu jako partnera w zewnętrznym otoczeniu Policji.

Działalność prasowo – informacyjna w Policji to zagadnienie, którego waga jest dostrzegana i doceniana od wielu lat. W tym czasie rynek mediów szybko się rozwijał i podlegał przeobrażeniom. Część stacji telewizyjnych, radiowych i redakcji gazet ustabilizowało swoją pozycję. Powstało wiele wydawnictw na rynku mediów lokalnych, które osiągnęły bardzo dużą popularność wśród lokalnej społeczności. Tematy związane z funkcjonowaniem Policji wzbudzają bardzo duże zainteresowanie środków masowego przekazu. Dla służby prasowej Policji w Wielkopolsce stałymi partnerami jest 145 redakcji prasy, radia i telewizji.

Kierunkiem przeobrażeń medialnych stała się regionalizacja stacji telewizyjnych. W Wielkopolsce TVP Poznań w stałej ramówce nadaje program informacyjny Teleskop obejmujący swoim zasięgiem cały region. Telewizja TVN

⁷⁶ F. P. Seitel, *Public relations w praktyce*, Felberg SJA, Warszawa 2003, s. 355.

⁷⁷ *Raport z badania oceny wizerunku Policji przez dziennikarzy*, KGP, Warszawa 2005.

⁷⁸ *Materiały do warsztatów szkoleniowych rzeczników prasowych Policji*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 1996.

utrzymuje duży oddział redakcji z uruchomionym niedawno portalem internetowym TVN Poznań. Podobną grupę korespondentów telewizyjnych w Poznaniu ma redakcja Telewizji POLSAT, której programy informacyjne zyskują coraz więcej widzów. Materiały tej telewizji oceniane są jako najbardziej obiektywne wśród stacji telewizyjnych. W Poznaniu działa także Wielkopolska Telewizja Kablowa, której programy informacyjne codziennie ogląda 160 tys. widzów. Portal internetowy tej telewizji każdego dnia odwiedza 230 tys. internautów. Nie bez znaczenia pozostaje także rola prasy drukowanej oraz wielu rozgłośni radiowych.

W ostatnim czasie bardzo aktywnie rozwijają się media internetowe, które wykorzystują techniki audiowizualne. Widoczne jest także dążenie mediów do relacjonowania bieżących wydarzeń na gorąco, na żywo. Szybkość przekazu informacji przez media internetowe i pozostałe media elektroniczne jest dla nich charakterystyczna i kluczowa. Z punktu widzenia mediów najważniejszy jest „news” – wiadomość nowa, świeża, aktualna, emocjonalna, dotycząca dużej grupy odbiorców.

W hierarchii tematów, którymi interesują się media bardzo wysoko plasuje się problematyka policyjna. Praca funkcjonariuszy Policji, zdarzenia kryminalne, drogowe, kwestie bezpieczeństwa obywateli to zagadnienia bardzo interesujące dla społeczeństwa, a tym samym atrakcyjne dla mediów. Biorąc pod uwagę to olbrzymie zainteresowanie, jak również rolę środków masowego przekazu w kształtowaniu wizerunku Wielkopolskiej Policji w oczach opinii publicznej istnieje potrzeba wdrożenia spójnej koncepcji obejmującej działalność prasowo – informacyjną.

Służba prasowa Policji nie powinna pełnić roli reaktywnej, działającej w oparciu o wyrażane przez media oczekiwania. Niezbędna jest aktywność w nawiązywaniu kontaktów z dziennikarzami i proponowanie tematów, które są ważne dla odbiorców. Nawiązanie takich aktywnych relacji powinno być jednak poprzedzone solidnym przygotowaniem, które daje gwarancję zaprezentowania opinii publicznej treści, które mają wpływ na ocenę bezpieczeństwa oraz na poczucie bezpieczeństwa. Publikowane treści przyczyniają się także do budowania zaufania i wizerunku Policji.

Na szczęblu Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu funkcjonuje pion prasowy – Rzecznik Prasowy Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji oraz 4 osobowy Zespół Prasowy wchodzący w skład Wydziału Komunikacji Społecznej KWP w Poznaniu.

Rzecznik Prasowy KWP w Poznaniu wraz z Zespołem Prasowym w swoich zadaniach obejmują także obsługę prasową Komendanta Miejskiego Policji w Poznaniu i podlegającej mu jednostki.

Na szczęblu wielkopolskich komend miejskich i powiatowych Policji działalność prasowo informacyjną Policji prowadzą komendanci tych jednostek, za pośrednictwem swoich służb prasowych. W komendach miejskich i powiatowych garnizonu wielkopolskiego służbę etatowych oficerów prasowych realizuje 30 policjantów, podlegających komendantom miejskim i powiatowym w zakresie realizowania polityki informacyjnej, spójnej z polityką informacyjną Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

Ważnym elementem działań służby prasowej jest także skutecznie komunikowanie się z policjantami i ich szkolenie z zakresu działalności prasowo

informacyjnej Policji. Powinno to sprawić większe rozumienie przez cały personel Policji roli oficerów prasowych oraz mediów w kształtowaniu wizerunku Policji.

Wszyscy oficerowie prasowi odbywają szkolenia specjalistyczne organizowane przez Komendę Główną Policji w szkołach Policji. Należy systematycznie wykorzystywać możliwości szkoleniowe w ramach przyznanych przez KGP limitów delegując kolejnych funkcjonariuszy.

Systematycznie organizowane są przez KWP w Poznaniu szkolenia na poziomie lokalnym w zakresie doskonalenia umiejętności praktycznych niezbędnych na stanowisku oficera prasowego Policji. Udział funkcjonariuszy współpracujących z prasą w organizowanych szkoleniach jest obowiązkowy. Otrzymują oni odpowiednią wiedzę i warsztat niezbędny do skutecznego medialnego działania i współpracy z dziennikarzami.

Szkolenie obejmujące podstawy współpracy ze środkami masowego przekazu odbędą obowiązkowo funkcjonariusze wyznaczeni do zastępstwa oficera prasowego w czasie jego nieobecności.

Komenda Główna Policji organizuje także szkolenia „Doskonalenie Współpracy z Mediami” adresowane do funkcjonariuszy nie będących oficerami prasowymi. Należy na te szkolenia w sposób przemyślany delegować policjantów, którzy z racji zajmowanego stanowiska lub wypełnianych obowiązków udzielają prasie wywiadów lub wypowiadają się publicznie.

Cel działań prasowych

Nadrzędnym celem dla służb prasowych Policji jest szybkie, skuteczne i rzetelne informowanie za pośrednictwem środków masowego przekazu jak największej liczby obywateli, o działaniach Policji na rzecz poprawy bezpieczeństwa. Współpraca Policji z mediami w tym zakresie służy wzrostowi zaufania do Policji, postrzegania jej jako instytucji przyjaznej i skutecznej. Przemyślane realizowanie działalności prasowej i informacyjnej pozwala także systematycznie budować stałe, pozytywne relacje z otoczeniem, w którym funkcjonują podczas służby policjanci.

Obecnie Policja jest jedną z najlepiej postrzeganych i ocenianych przez społeczeństwo instytucji publicznych i ten poziom należy bezwzględnie utrzymać. Aktualnie część mediów jest nastawiona na krytyczne prezentowanie niektórych działań Policji. Na służbach prasowych ciąży w związku z tym obowiązek rzetelnego informowania dziennikarzy. Należy pamiętać, że dobra opinia nie jest dana raz na zawsze. Nieprzemyślane działania, fałszywy krok bądź nieumiejętne zarządzanie informacją w sytuacjach kryzysowych może w szybkim tempie zniszczyć dobrą reputację, na którą pracowało się latami.

Cele public relations i metody ich osiągnięcia mają uniwersalny charakter dla wszystkich organizacji. Dla Policji jest nim budowanie wizerunku, zdobywanie zaufania i powszechnej akceptacji. Istota tych celów w naturalny sposób determinuje kontakty i dialog z otoczeniem. Ważne jest również monitorowanie nastawienia otoczenia oraz podejmowanie takich działań, które w przekazie informacyjnym staną się podstawą do kształtowania pozytywnego wizerunku Policji. Komunikowanie jest podstawową metodą działalności public relations, którego celem jest informowanie, uzyskanie efektu sprzężenia zwrotnego oraz stworzenie korzystnych warunków do dalszej komunikacji. Właściwością poprawnej komunikacji jest zarówno poznanie potrzeb, przekonań i oczekiwań odbiorców, jak

przede wszystkim zdobycie uwagi otoczenia dla działań organizacji, uzyskanie akceptacji dla treści przekazu i jego właściwej interpretacji. Osiągnięcie tych rezultatów przez Policję jest możliwe dzięki wykorzystaniu odpowiednich narzędzi, charakterystycznych dla działalności public relations.

W erze komputerów pisanie jest najważniejszą umiejętnością, którą powinni opanować wszyscy aspirujący do miana ekspertów public relations. Fraser P. Seitel słusznie uważa, że w praktyce public relations łatwo odróżnić profesjonalistów od amatorów. Wszak powszechnie każdy wie, jak pisać i mówić, jednak ludzie public relations tę umiejętność powinni opanować niemal do perfekcji⁷⁹. Rzecznicy prasowi Policji przygotowują dla dziennikarzy komunikaty prasowe zawierające nie tylko opisy zaistniałych wydarzeń, ale również materiały prasowe prezentujące różnorakie sprawy pozostające w zainteresowaniu Policji. Większość informacji dostarczanych mediom nie jest wykorzystywana. Stanowią one dla nich pewien punkt wyjścia. Dzieje się tak, gdyż informacje są słabo napisane, doniesienia nie są dostatecznie wartościowe i nie zawierają znamion nowych wiadomości. Na ten aspekt zwrócił uwagę Andy Gren stwierdzając, że zdolność do tworzenia czegoś nowego osiąga się poprzez kreatywność⁸⁰. Działania kreatywne nie mogą jednak prowadzić tylko do tworzenia nowości samych w sobie ale stwarzać możliwość ich oceny i zidentyfikowania przez innych ludzi. Z tego względu komunikaty prasowe rzeczników prasowych Policji wymagają szczególnej uwagi i umiejętności przy ich pisaniu.

Wykorzystanie żywego słowa w public relations jest równie ważne jak pismo. Na ten aspekt zwracają uwagę Halina i Tadeusz Zgółkowie podkreślając, że sztuka oratorska jest niezbędna tym, którzy posługują się językiem, mową (rzecznik prasowy). Wskazują na cele sztuki oratorskiej, które utożsamiają się z skutecznym komunikowaniem. Wystąpienie oratorskie w klasycznym kształcie powinno uczyć, wzruszać, poruszać i zachwycać⁸¹. Obecnie, z punktu widzenia public relations te cele można zinterpretować jako informowanie, oddziaływanie perswazyjne oraz realizowanie zamierzeń. Przemawianie publiczne jako instrument public relations jest kierowane zarówno do otoczenia zewnętrznego jak i wewnętrznego.

Rzecznik prasowy w szczególny sposób musi przygotować się do wystąpienia, zwłaszcza telewizyjnego. Przeciętny czas wypowiedzi w materiałach reporterskich wynosi od 15 do 20 sekund. Wystarcza to z reguły na wypowiedzenie czterech zdań. Przygotowanie tak krótkiego wystąpienia wymaga zatem wysiłku i zastanowienia, by zawierało przesłanie, ideę nadającą pożądany kierunek myślenia u odbiorców. Nie mniej rzetelnego przygotowania wymagają organizowane przez rzeczników prasowych konferencje prasowe.

Narzędzia do skutecznego komunikowania

Komunikacja pośrednia jest formą kontaktu pomiędzy organizacją a odbiorcami, w której jedni i drudzy nie znajdują się w tym samym czasie i przestrzeni. Taki sposób komunikowania wymaga pewnych nośników, na których treści informacyjne mogą być utrwalone a następnie odtworzone przed odbiorcami. W praktyce oznacza to, że komunikacja w tej formie odbywa się za pośrednictwem mediów. W praktyce public relations jest jedna z najbardziej powszechnych.

⁷⁹ F. P. Seitel, *Public relations w praktyce* Felberg SJA, Warszawa 2003, s. 273

⁸⁰ A. Gren, *Kreatywność w PR, PWE*, Warszawa 2004, s. 24

⁸¹ H. T. Zgółkowie, *Mówię więc jestem*, Od nowa, Kraków 2003, s. 179

Najważniejszą zaletą jest możliwość dotarcia do odbiorcy masowego a więc do maksymalnie szerokiej publiczności. W przekazach „na żywo” w radiu i telewizji istnieje szansa na to, że podawane informacje będą pozbawione zniekształceń. Forma pośrednia nie jest jednak wolna od wad. Skuteczność tej formy przekazu nie gwarantuje utrzymania uwagi odbiorcy. Nie ma więc pewności że komunikat zostanie odekodowany a sens wypowiedzi właściwie zinterpretowany i przyjęty. Nie ma również możliwości, jak to jest w komunikacji bezpośredniej, równoczesnego kontrolowania percepcji treści przez odbiorcę. Ponadto nadawca nie ma bezpośredniego wpływu na kształt wypowiedzi w mediach. Jeżeli ma, to tylko w ograniczonym zakresie. Ostateczny kontekst komunikatu jest uzależniony od medium, ponieważ to media przypisują sobie prawo do redagowania informacji. Tylko od umiejętności komunikatora np. rzecznika prasowego uzależnione jest, jaka treść wypowiedzi zostanie podana do publicznej wiadomości, czy będzie dla odbiorców zrozumiała i przyjęta.

Media są ponadto zróżnicowane pod względem ilościowym i jakościowym. Z tego punktu widzenia należy brać pod uwagę lokalność, czyli dotarcie do ograniczonego kręgu odbiorców. Istotna jest również wiarygodność środka masowego przekazu a więc to, czy jest darzony zaufaniem odbiorców. Trudno się w tym miejscu zgodzić, że w przypadku kontaktów z mediami niewielka jest kontrola nad tym, co komu i kiedy jest przekazywane⁸². Jeśli się wie jak to robić, nawiązanie kontaktu z mediami jest proste. Istotne i niezbędne są wówczas wysokie kompetencje osoby zajmującej się kontaktami z dziennikarzami. Są to kluczowe warunki, jakie musi wypełnić skuteczny rzecznik prasowy dla osiągnięcia sukcesu.

Należy również pamiętać, że miarą doskonałych efektów menadżera public relations nie jest tylko to, co ukazało się w mass mediach, ale przede wszystkim w niektórych przypadkach to, co się w mediach nie ukazało, choć ukazać się mogło⁸³. Dużo firm na świecie dostrzega potrzebę szkolenia dziennikarzy w danej branży, żeby unikać tak niebezpiecznych, nieścisłych i szkodliwych publikowanych doniesień. Ferne Afrin zwraca uwagę na płynące korzyści z takich szkoleń⁸⁴. Ekspert działu public relations bez trudu poradzi sobie z dwiema przyczynami przekłamań – niewłaściwą komunikacją z dziennikarzami oraz, co się zdarza nieraz przecież nie tak rzadko, niekompetencją dziennikarza. Zdarzają się jednak czasami celowe, nieetyczne działania mediów. Pozostaje wówczas sprostowanie lub droga sądowa.

Komunikacja dwustopniowa (two step flow of communication) łączy w sobie cechy komunikacji niebezpośredniej z bezpośrednią. Początkowo nadawca za pomocą środków masowego przekazu rozpowszechnia swoją wypowiedź wśród środowisk opiniotwórczych, ludzi o wysokiej pozycji zawodowej i społecznej. Osoby te w dalszym etapie przekazują informacje właściwym grupom docelowym. Ta forma

⁸² K. Przybyłowski, S. W. Hartley, R. A. Kerin, *Marketing – pierwsza polska edycja*, ABC, Warszawa 1998, s. 467-470.

⁸³ Nie chodzi w tym przypadku o działania quasi cenzorskie, ale o skuteczną ochronę instytucji przez przekłamaniami i plotką w mediach. Warto podkreślić, że w momencie kiedy doświadczamy takich niekorzystnych publikacji w mediach, winy powinniśmy poszukiwać po naszej stronie. Niemalże w stu procentach takie publikacje, obarczone istotnymi błędami będą efektem niedoskonałego lub wręcz wadliwego sposobu kontaktowania się z mediami.

⁸⁴ A. Ferne, *Public relations finansów – czego uczą nas doświadczenia największych przedsiębiorstw*, ABC, Warszawa 1998, s. 160-161.

przekazu jest uznawana za teoretyków public relations za formę wyróżniającą się. Pośredniczący w takiej komunikacji dwustopniowej będą przekazywać informacje tym, którzy z nimi wchodzą w relacje bezpośrednie i w naturalny sposób im ufają. Z punktu widzenia odbiorców ważną rolę odgrywa sprecyzowanie kogo chcą słuchać. Nie jest możliwe bowiem słuchanie wszystkich jednocześnie. Odbiorcy będą słuchać osób, które stanowią autorytet w danej dziedzinie, i których opinia będzie miała znaczenie. Jedną z niedoskonałości tego systemu komunikowania jest to, że ostateczny kształt informacji będzie zależeć wyłącznie od komunikatora, pośredniaka, a na to nadawca już wpływu nie ma.

Współpraca ze środkami masowego przekazu przybiera zróżnicowane formy, które są uzależnione od rodzajów mediów. Najczęściej spotykaną jest forma prasowa, która stanowi podstawę w działalności rzeczników prasowych. Informacje dla prasy przybierają kształt notatek prasowych oraz oświadczeń prasowych. Te ostatnie zazwyczaj odnoszą się do publikacji krytycznych i są odpowiedzią na nieprzychylnie komentarze. Szerszą formą publikacji prasowych są reportaże i wywiady, które przyciągają czytelników. Są alternatywą dla tekstów depeszowych czy agencyjnych. Reportaże i wywiady dają możliwość szerszej i głębszej prezentacji jakiegoś podmiotu, zjawiska lub idei.

Telewizją rządzi news zatem zazwyczaj emitowane będą aktualne informacje o sukcesach i porażkach. Rzadziej telewizja decyduje się produkcję reportażu obejmującego ważne przedsięwzięcie. Modne są obecnie programy interwencyjne które w formie reportażowej prezentują negatywne zjawiska, wymagające poprawy. Siła telewizji jest niesłychana. Nie trzeba tego dowodzić, każdy z nas wie, jak potrafi wciągnąć to, co pokazuje mały ekran.

Najbardziej dostępnym środkiem masowego przekazu jest radio. Pełni najbardziej kulturotwórczą rolę w społeczeństwie. Z założenia jest medium elastycznym i tolerancyjnym. Radio jest to środek masowego przekazu, który rozpowszechnia audycje adresowane do różnorodnego i nieograniczonego kręgu radiosłuchaczy. Radiowe formy przekazu są łatwym sposobem docierania z informacją do różnych grup odbiorców. Wynika to z wielości rozgłośni o zasięgu ogólnokrajowym oraz lokalnym. Zdaniem wielu informacja radiowa „żyje krótko”, lecz w perspektywie jej połączenia z informacjami podawanymi w innych rodzajach mediów przekaz utrwała się w świadomości odbiorców. Radio poza rozrywką pełni ogromną rolę informacyjną na rynku mediów, stąd istnieją nieograniczone możliwości przygotowywania rozmów z ekspertami, reportaży o instytucji i jej ludziach. Atrakcyjny dobór tematów i poruszanie problemów interesujących opinię publiczną jest uzależniony od inwencji twórców, ich pomysłowości oraz wrażliwości. Specyfika radia sugeruje zwrócenie szczególnej uwagi na zjawiska i problemy występujące „tu i teraz”, a więc na tematy dające szansę głębszej refleksji i ukazania uniwersalnych wartości. Współczesne środki łączności pozwalają w radiu relacjonować wydarzenia bezpośrednio. Każdy specjalista do spraw kontaktów z mediami winien to pamiętać, być wśród ludzi, tam gdzie dziennikarze z mikrofonem i wykorzystać tę krótką szansę na zaprezentowanie własnego punktu widzenia.

Obecnie w dobie powszechnej informatyzacji oraz globalnej sieci www (world wide web) prowadzenie strony internetowej jest oczywistym standardem. Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu realizuje działalność informacyjną za pośrednictwem strony internetowej www.wielkopolska.policja.gov.pl. Zgodnie

z decyzją Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu administratorem strony internetowej jest wyznaczony funkcjonariusz Wydziału Komunikacji Społecznej KWP w Poznaniu.

Dział „aktualności” na stronie internetowej tworzy i nadzoruje Zespół Prasowy KWP w Poznaniu. Dział ten jest wypełniany informacjami własnymi oraz informacjami przesyłanymi przez oficerów prasowych komend miejskich i powiatowych. Na podstawie analizy publikacji w mediach elektronicznych i obserwacji prasy lokalnej widoczna jest tendencja do kopiowania materiałów policyjnych bez zmian redakcyjnych. Z tego względu policyjne serwisy informacyjne powinny zawierać starannie przygotowane, wyselekcjonowane oraz profesjonalnie przygotowane wiadomości. Ponadto powinno się dążyć do jak najczęstszego wzbogacania informacji materiałami zdjęciowymi i filmowymi. Nie należy oczywiście poprzestać na opublikowaniu informacji na policyjnej stronie internetowej ale powinno się także nawiązać kontakt z dziennikarzami i zachęcić do zainteresowania się tematem.

Oficerowie prasowi jednostek miejskich i powiatowych powinni dążyć do częstszego publikowania materiałów o charakterze profilaktyki kryminalnej w prasie. Wydaje się, że prezentowanie takich materiałów wyłącznie na stronach intranetowych Policji nie jest wystarczające. Należy systematycznie podejmować się wszelkich starań żeby zachęcić dziennikarzy do udziału w działaniach profilaktycznych Policji i publikacji tych treści w środkach masowego przekazu.

Obsługę administracyjną stron internetowych pod względem technicznym zapewniają wyznaczeni pracownicy Wydziału Komunikacji Społecznej oraz Wydziału Informatyki i Łączności KWP w Poznaniu.

W perspektywie rozwoju i jakości serwisu internetowego KWP w Poznaniu powinno się brać pod uwagę wymianę oprogramowania do edycji stron www, na oprogramowanie nowszej generacji. Ponadto uruchomiono serwery FTP. Pozwala to na szybki dostęp zarówno oficerów prasowych jak i dziennikarzy do bazy materiałów filmowych o wysokiej jakości.

Funkcja zewnętrzna policyjnego public relations jest najbardziej widoczna i dobrze przyjmowana. Można powiedzieć, że ta sfera działalności komunikacyjnej jest najsilniejszą stroną Policji. Mimo że działalność Policji w sferze public relations jest rozproszona w wielu komórkach organizacyjnych to nawiązywanie i utrzymywanie stosunków z otoczeniem zewnętrznym odbywa się z dużą intensywnością i powiedzeniem. Służby prasowe Policji są otwarte na współpracę z mediami, z wyraźnie dostrzegalną aktywnością i ekspansją, choć nie we wszystkich jednostkach Policji.

Oficerowie prasowi rozumieją swoją rolę, a wiedzę na temat mechanizmów rządzących public relations zdobywają podczas organizowanych specjalnych szkoleń. Niektórzy mają przygotowanie akademickie, obejmujące dziedziny zarządzania, komunikacji społecznej i dziennikarstwa. Paulina Szwed Piestrzeniewicz także zwróciła uwagę na merytoryczne przygotowanie rzeczników w mundurach do swojej misji⁸⁵. Również jej zdaniem współcześni rzecznicy mundurowi, to ludzie bardzo dobrze wykształceni, nie brakuje im wiedzy teoretycznej obejmującej techniki i umiejętnego korzystania z narzędzi public relations. Dziennikarze wskazują na wyższy poziom profesjonalizmu

⁸⁵ P. Szwed Piestrzeniewicz, *Rzecznik w mundurze*, www.proto.pl, [10 luty 2006 r].

przygotowywanych materiałów prasowych, umiejętności wypowiadania się przed kamerą.

Reporterzy telewizyjni i redakcje prasowe zwracają uwagę na przygotowywane przez samą Policję materiałów filmowych i zdjęciowych i udostępnianie ich środkom masowego przekazu. Rzecznicy prasowi rozumiejąc zasady rządzące w mediach i niejednokrotne ograniczenia starają się pomagać dziennikarzom, jednak jak rasowi eksperci public relations zawsze dbają o interes Policji. W relacjach rzecznika prasowego z mediami czasem niezbędny jest umiar by nie zmonopolizować informacji przez jedną osobę. Warto przygotować do wypowiedzi policjanta, który bezpośrednio uczestniczył w wydarzeniach. Materiał prasowy zyska wówczas na wiarygodności i atrakcyjności. Dziennikarze będą zadowoleni, że dotarli do pierwotnego źródła informacji.

Język rzeczników i oficerów prasowych Policji jest lepszy od rzeczników cywilnych, którzy czasem nie mogą się powstrzymać od natrętnej promocji i reklamy. Policja uczestniczy w wielu akcjach społecznych realizowanych przez komórki zajmujące się promocją Policji, profilaktyką i prewencją, które poprawiają wizerunek. A sami rzecznicy prasowi Policji mają poczucie misji, wyjątkowości i znaczenia swojej służby dla społeczności lokalnej. Ich zdaniem znacznie tej służby jest nieporównywalne z żadną służbą cywilną.

Komunikowanie w czasie kryzysu

Kolejną bardzo ważną funkcją pełnioną przez public relations w Policji jest komunikacja w sytuacjach kryzysowych. Mianem kryzysu określa się każde niespodziewane, gwałtowne i niekontrolowane wydarzenie mogące wpłynąć na normalne funkcjonowanie organizacji. Słusznie zauważyła Ewa Cenker, że przyczyną kryzysu nie musi być wyłącznie tak zwana wpadka, konflikt lub krytyka⁸⁶. Mogą nimi być nagłe i nieoczekiwane wydarzenia, wymagające natychmiastowego zajęcia stanowiska przez organizację, obserwowane przez otoczenie zewnętrzne organizacji i bezpośrednio ją dotykające. Są nimi zdarzenia nawet o pozytywnym wydźwięku, jednak wzbudzające duże emocje opinii publicznej oraz powszechne zainteresowanie środków masowego przekazu. Z takiego punktu widzenia Policja funkcjonuje w ciągłym niemal kryzysie bowiem zawsze dzieje się coś interesującego dla dziennikarzy.

Wydarzenia kryminalne niosą zawsze w sobie duży ładunek emocjonalny, bo dotyczą czyjejs sfery intymnej, czyjegoś dobra, pogwałconego poprzez brak szacunku dla obowiązujących zasad społecznych i ustanowionego prawa. Nie można też pominąć kryzysów wywołanych przez samą Policję. W tak rozległej organizacji, w której funkcjonariusze niejednokrotnie podejmują działania represyjne, pojawiają się dynamiczne sytuacje wymagające natychmiastowej decyzji i reakcji. Czasem błąd, a czasem brak wyobraźni prowadzą do wydarzeń, za które cała Policja słono płaci utratą zaufania, szacunku i zburzeniem mozolnie formowanego w opinii publicznej wizerunku. W takich sytuacjach działania komunikacyjne mogą jedynie prowadzić do minimalizacji skutków kryzysu. Nie można liczyć na to, jak sądzą niektórzy przełożeni policjantów, że uda się ukryć prawdę oraz fakty i uniknąć skandalu.

⁸⁶ E. Cenker, *Public relations*, Wyższa Szkoła Bankowa, Poznań 2002, s. 167.

F. P. Seitel na wypadek kryzysu proponuje trzy proste, ale zawsze aktualne zasady: bądź przygotowany, bądź dostępny, bądź wiarygodny⁸⁷. Takie podejście zasugeruje otoczeniu, że w sytuacji kryzysowej jest się otwartym na dialog. Na inne zagadnienie zwraca uwagę Krystyna Wójcik twierdząc, że kryzysy wymuszają na organizacji podejmowanie szybkich decyzji uwarunkowanych presją czasu i niepewności. Wszyscy, opinia publiczna i media domagają się wiadomości i ponaglają do działania. Nietrudno wówczas w panice podjąć nieprzemyślane decyzje, które w dłuższej perspektywie przynieść mogą katastrofalne skutki i jeszcze bardziej pogłębić kryzys⁸⁸.

Podobne stanowisko w sprawie czynników mogących mieć wpływ na eskalację kryzysu zajął Jerzy Krawulski odnosząc się do postawy najwyższego kierownictwa podczas kryzysu⁸⁹. Słusznie zauważył, że jedni szefowie ukrywają prawdę, a inni zdają sobie sprawę, że ujawnianie zaistniałej sytuacji jest konieczne dla ratowania reputacji firmy. Warto w sprawie zabrać głos jako pierwszy, bo ten, kto to zrobi najszybciej ma szansę wpływu na opinię publiczną i środki masowego przekazu. W Policji rzecznicy prasowi stosują sprawdzone zasady na wypadek sytuacji kryzysowych mówiące o tym, że należy działać według ustaleń wypracowanych ze sztabem kryzysowym, z poczuciem odpowiedzialności za przekazywane informacje.

Należy mówić szybko, wszystko i otwarcie, trzeba przejąć inicjatywę. Warto być pierwszym informatorem i uprzedzić złe wiadomości. To zawsze się opłaca. Należy uruchomić kilka kanałów informacyjnych by uniknąć blokad. Ważne jest, by wszyscy mówili oficjalnie i jednym głosem. Rzecznik prasowy musi być cierpliwy, spokojny i poważny, by wzbudzić zaufanie, ponieważ będzie ono przenoszone na całą Policję. Powinno się prezentować wnioski wyciągnięte na przyszłość, przedstawić podjęte kroki, by nie dopuścić ponownie do kryzysu. Podczas szkoleń rzeczników prasowych Policji wielokrotnie podkreślano potrzebę stworzenia katalogu zasad obowiązujących w kryzysie i sporządzenia algorytmów postępowania na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowej. Mimo, że do tej pory scenariusze antykryzysowe nie powstały, zaufanie do Policji utrzymuje się na nadzwyczaj wysokim poziomie.

Sytuacja kryzysowa to każde wydarzenie, rozpowszechniane w formie informacji przez media, wzbudzające powszechne zainteresowanie, mogące wpłynąć na negatywny wizerunek Policji. W momencie wystąpienia kryzysu lub zagrożenia, że może on nastąpić należy wykorzystać kształcone umiejętności oficerów prasowych w zakresie zarządzania informacją. W sytuacjach kryzysowych nie powinni wypowiadać się w mediach kierownicy jednostek organizacyjnych wielkopolskiej Policji.

W sytuacjach kryzysowych konieczne jest konsultowanie przyjętej strategii informacyjnej z Rzecznikiem Prasowym Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

Wszystkie zasady postępowania stosowane po wystąpieniu sytuacji trudnej dla Policji nie uchronią jej przed powstaniem negatywnego materiału w prasie. Czasem dzięki nim udaje się jednak znacząco zminimalizować skutki utraty reputacji i dobrego imienia.

⁸⁷ F. P. Seitel, *Public relations w praktyce*, Felberg SJA, Warszawa 2003, s. 232.

⁸⁸ K. Wójcik, *Public relations wiarygodny dialog z otoczeniem*, Placed, Warszawa 2005, s. 592 – 593.

⁸⁹ J. Krawulski, *Public Relations Wybrane zagadnienia*, Akademia Ekonomiczna Poznań 2000, s. 74.

Należy jasno stwierdzić, że rzetelne informowanie mediów w sytuacjach kryzysowych poprawia wizerunek Policji, zarówno wśród samych policjantów, jak i dziennikarzy oraz opinii publicznej. Buduje się w ten sposób korzystną płaszczyznę współpracy z dziennikarzami, którzy uznają po takich doświadczeniach Policję za instytucję wiarygodną i otwartą informacyjnie.

Podsumowanie

Jednym ze sposobów zapewnienia właściwego funkcjonowania Policji w aktualnej sytuacji społecznej jest skuteczne i racjonalne budowanie wizerunku poprzez skuteczną komunikację będącą podstawowym narzędziem kształtowania reputacji. Nie można oddzielić całokształtu działań związanych z zarządzaniem organizacją od umiejętnego kształtowania wizerunku. W analogiczny sposób można stwierdzić, że działania public relations nie mają sensu jeżeli nie są częścią zintegrowanego systemu zarządzania. Wiadomym jest, że ludzie nie są tylko zainteresowani samym faktem istnienia instytucji ale również przejrzystymi zasadami jej funkcjonowania i korzyściami, jakie mogą od niej uzyskać. Jeżeli w tych obszarach nie ma dylematów instytucja cieszy się dobrą reputacją i wynikającym z tego zaufaniem. Szczególnego nabiera to znaczenia, jeżeli te przeświadczenia poparte są opinią rodziny, znajomych, innymi opiniami, chociażby pozytywnym obrazem Policji w środkach masowego przekazu.

Na reputację i pozytywny wizerunek Policja musi zasłużyć i długo nad nim pracować. Reputację trudno się zdobywa i bardzo łatwo traci. Na wizerunek musi składać się dążenie całej Policji i złej opinii nie zmienia się najbardziej profesjonalnymi działaniami służb prasowych. Jedyną drogą jest wyeliminowanie negatywnych aspektów działania, ponieważ przed opinią publiczną nie da się ukryć nieprawidłowości i uchybień metodami public relations.

Policja jest instytucją odpowiedzialną za zapewnienie powszechnego bezpieczeństwa. Pełni także rolę użyteczną i służebną wobec społeczności, by spełniać jej oczekiwania. Policja powinna wyprzedzać te oczekiwania, ponieważ wie więcej o sferze bezpieczeństwa niż zwyczajny obywatel. Ludzie powinni być zaskakiwani działaniami Policji na tej płaszczyźnie. Takie postępowanie jest możliwe pod warunkiem, że społeczeństwo akceptuje działania Policji i jej ufa. Akceptacja opiera się zaś na pozytywnej reputacji, na którą składa się wartość całej instytucji.

Ciągły rozwój środków masowego przekazu oraz oczekiwania mediów w zakresie zagwarantowania konstytucyjnego i powszechnego dostępu do informacji determinują potrzebę ciągłej profesjonalizacji służb prasowych wielkopolskiej Policji. Istnieje także konieczność bardziej strategicznego podejścia do współpracy ze środkami masowego przekazu. Ze względu na oczywisty zasięg działania telewizji w tym lokalnych stacji, dużą liczbę widzów, siłę przekazu to właśnie telewizje powinny być pierwszoplanowym partnerem w działaniach informacyjnych Policji. Trzeba również brać pod uwagę rosnącą ciągle liczbę odbiorców przekazów internetowych. Należy także realizować nadal dobrą współpracę z prasą i rozgłośniami radiowymi. We wszystkich tych obszarach potrzebna jest aktywna postawa oficerów prasowych ale również staranne dobieranie tematów i informacji mających wpływ na poprawę wizerunku Policji w mediach.

Biorąc pod uwagę wielkość i obszar działania garnizonu Wielkopolskiego, należącego do jednego z największych w Polsce konieczne jest realizowanie spójnej koncepcji działań prasowo informacyjnych. Wprowadzenie jej w życie i konsekwentne wypełnianie zawartych w niej postanowień może zagwarantować lepszą współpracę z mediami i skuteczniejsze dotarcie z informacją do odbiorców.

Rola skutecznej komunikacji w funkcjonowaniu Policji

Streszczenie

W artykule autor rozważa nad znaczeniem komunikacji zewnętrznej i prezentuje problematykę współpracy Policji ze środkami masowego przekazu.

The role of the effective communication in the functioning of the Police

Summary

In this article the author examines the importance of external communication and presents problems associated with the Police and mass media co-operation.

Anna CZARNECKA

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

EDUKACJA KADETÓW W WIELKOPOLSCE

Education of cadets in Wielkopolska Region

W 2014 roku upłynęło 7 lat odkąd Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu zawarł pierwszą umowę patronacką ze szkołą ponadgimnazjalną prowadzącą klasę o profilu policyjnym. Do lutego 2014 roku tego rodzaju współpracę z Policją nawiązały 34 szkoły średnie w województwie. Patronat Komendanta jest odpowiedzią na wniosek dyrektora szkoły, w którym zwraca się on z prośbą o tego rodzaju wsparcie ze strony Policji. Po uroczystym podpisaniu porozumienia młodzież z klas o profilu policyjnym ma możliwość korzystania z zajęć przygotowanych przez policjantów. Uczniowie klas o profilu policyjnym⁹⁰ nazywani są kadetami. Takie określenie przyjęło się zarówno w szkołach, jak i wśród policjantów. Istotne jest właściwe pojmowanie specjalistycznego kształcenia osób w wieku ponadgimnazjalnym. Wbrew pozorom podejście do tego zagadnienia jest dość zróżnicowane, nawet wśród pedagogów. Jednym z zadań Policji jako podmiotu współpracującego w tym zakresie jest obserwacja i udział w szkoleniu kadetów oraz odpowiednia bieżąca korekta. Policja kładzie nacisk najpierw na wychowanie młodych ludzi, zaszczepienie im zasad prawości charakteru⁹¹ i w oparciu o nie rozwijanie ich kompetencji, a dopiero w drugiej kolejności na trenowanie praktycznych sprawności specjalistycznych, przydatnych w zawodzie. Wymagania, jakie stawia przed kadetami Policja, nie sprowadzają się do minimum zawodowego, lecz odnoszą się do całego spectrum zdrowego rozwoju dorastającego pokolenia. Są to rzeczywiste starania o jakość społeczeństwa i przyszłych kadr Policji, których sedno sformułowane zostało kilkaset lat temu przez Jana Zamoyskiego w słynnym zdaniu: *Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie*. Należy pamiętać, że jest to proces długofalowy. Wielu obecnych kadetów wstąpi do służby dopiero po studiach.

Prowadzenie klas o profilu policyjnym można określić jako kuźnię kadr, jednak nie wolno zapominać, że wspieranie kadetów to także specyficzna prewencja. Młody człowiek dokonuje przymiarki konkretnej roli społecznej, uczy się samodyscypliny, wzmacnia psychofizycznie, przystosowuje do działań zespołowych, pracuje nad swoim charakterem i nabiera odporności w radzeniu sobie ze stanami obniżonego nastroju, charakterystycznymi dla tego wieku. Należy zauważyć, że każde z tych dokonań zawiera w sobie komponent profilaktyczny, stąd ich całokształt stanowi zaawansowaną profilaktykę dorastającej młodzieży. Można zatem mówić o wsparciu dydaktycznym i profilaktycznym kadetów. Według

⁹⁰ Nazwa profil policyjny występuje także w postaci zamienników: bezpieczeństwa publicznego, mundurowy, itp. W niniejszym artykule będzie stosowana uogólniona nazwa: profil policyjny.

⁹¹ „Charakter (...) to specyficzna forma, którą przybiera energia ludzka dzięki dynamicznej adaptacji potrzeb ludzkich do specyficznych warunków życia danego społeczeństwa. Charakter determinuje myślenie, odczuwanie i działanie człowieka”. Fromm E., *Ucieczka od wolności*, Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa 2000, s. 258.

Adama Podgóreckiego „dobra profilaktyka polega na analizie zjawisk i poczynaniach wprowadzanych w życie właśnie wtedy, kiedy ujemne zjawiska nie są jeszcze groźne jako zjawiska masowe”⁹². Profilaktyka nie dotyczy już, jak dawniej, tylko zdrowia dosłownie rozumianego, lecz także normalności – metaforycznie zdrowej sytuacji człowieka, a więc dobrego samopoczucia i funkcjonowania w społeczeństwie. Stąd akcent padł na sformułowanie profilaktyka społeczna. Część profilaktyki społecznej to profilaktyka nieletnich. Profilaktyka kadetów może być określana jako specjalistyczna profilaktyka nieletnich. Socjologowie wskazują, że obecnie jednym z największych zagrożeń ludzkości prócz przeludnienia, zagrożenia nuklearnego, katastrof klimatycznych, geologicznych, czy ekologicznych albo plag stała się nuda. Nie jest ona tożsama z beczynnością, dotyczy czasu wolnego i braku umiejętności utrzymania się w nim przez dłuższy czas w dobrej kondycji psychofizycznej. Ta konsekwencja funkcjonowania jednostek w egalitarno-humanitarnym systemie demokratycznym naraża społeczeństwo na doświadczanie bezpośrednich następstw, takich jak przemoc, zapotrzebowanie na niską, agresywną kulturę, wzrost uzależnień, upowszechnianie się dewiacji seksualnych, upadek moralny. Zjawisko nudy wchodzi w ścisłą korelację z obojętnością, która może być także dalszą konsekwencją⁹³. Młodzi ludzie niczym czułe sensory wychwytyują i współodczuwają społeczne tendencje. Biorąc pod uwagę decydujące czynniki: preferencje młodzieży, chęć owocnej kreacji dorosłego życia oraz ogólną sytuację psychospołeczną jednostek staje się całkowicie zrozumiałym, że ogromnym zainteresowaniem cieszą się klasy o profilu policyjnym i im pokrewne. Osoby nastoletnie intuicyjnie słusznie rozpoznają w dyscyplinie antidotum na nudę. Ponadto spodziewają się, że program nauczania w takiej klasie wiąże się z wyzwaniem, w których będą mogły zaspokoić napięcie związane z potrzebą sprawdzenia się oraz z atrakcjami, które coś wniosą w ich codzienną rzeczywistość. Uczniowie noszą mundury zbliżone do policyjnych moro. Umysł i ciało zapamiętują zdolność prężnej postawy, samokontroli, zachowania bezpieczeństwa, opanowania, zaradność, zręczność i iskrę aktywnego podejścia do życia. Grupa funkcjonująca w dyscyplinie to zwykle zgrany zespół, gotowy do wspólnego podejmowania działań, co oznacza skuteczną walkę z obojętnością, poczuciem bezsensu i samotnością, która jest także nierzadkim problemem wśród dojrzewających uczniów. Liceum to czas kształtowania potencjału młodego człowieka. Myśl o wyborze klasy o profilu mundurowym doradzają młodym częstokroć opiekunowie i rodzice, którzy kierują się także wizją stabilnej pracy i godnego zajęcia.

Ze względu na brak jednolitości funkcjonowania klas, wynikający ze zróżnicowania możliwości placówek dydaktycznych i poziomu życia w poszczególnych regionach, w 2012 roku wprowadzona została, ze strony Policji, regulacja polegająca na systemowym podejściu do kształcenia kadetów – *Ramowy program pomocy dydaktycznej w nauczaniu klas o profilu policyjnym ze szkół, które podpisały Umowy Partnerskie z Wielkopolskim Komendantem Wojewódzkim Policji w Poznaniu, realizowany przez jednostki Policji, na których terenie działania*

⁹² Podgórecki A., *Przedmowa*, [w:] Podgórecki A. (red.), *Socjotechnika. Funkcjonalność i dysfunkcjonalność instytucji*, Książka i Wiedza, Warszawa 1974, s. 6.

⁹³ Nisbet R., *Postęp zagrożony*, w: Sztompka P., Kucia M. (red.), *Socjologia. Lektury*, Kraków 2006, s. 622-624.

znajdują się szkoły oraz przez Komendę Wojewódzką Policji w Poznaniu, który w skrócie nazywany jest Programem Ramowym. Celem była standaryzacja oferty i wymagań, a więc równość szans uczniów w procesie edukacji ukierunkowanej na przygotowanie do pełnienia służby w Policji. Program Ramowy organizuje zajęcia prowadzone przez policjantów w każdym miesiącu podczas pierwszego, drugiego i trzeciego roku nauki w szkole średniej. O tym jak rozmawiać z kadetami, jak przygotować zajęcia policjanci zostali poinstruowani podczas szkolenia „Rozwijać pasję” zorganizowanego przez Wydział Komunikacji Społecznej KWP w Poznaniu dla lokalnych koordynatorów klas o profilu policyjnym. Niniejsze szkolenie zostało przygotowane jako pakiet informacyjno-praktyczny.

Wspieranie kadetów jest rozłożone w czasie. W pierwszej klasie nacisk położony jest na naukę musztry, zapoznanie z podstawami wiedzy o Policji – młodzież odwiedza lokalną jednostkę Policji, dowiaduje się podczas wykładów czym się różni praca od służby, zapoznaje się ze strukturą formacji. Ważnym punktem jest zwiedzanie Sali Tradycji w Poznaniu będącej muzeum historii Policji oraz uczestnictwo w uroczystości odbywającej się 14 maja przy pomniku upamiętniającym śmierć pomordowanych policjantów Policji Państwowej II RP Województwa Poznańskiego. W drugiej klasie wiedza na temat organizacji zostaje fachowo pogłębiona oraz wprowadzane są dodatkowe elementy pozwalające rozwinąć przedmiotowe zainteresowania. W szkołach odbywają się wówczas spotkania z policjantami, którzy relacjonują zdarzenia ze służby, opowiadając jak sobie radzili, co okazało się ważne, co trudne, na co warto zwrócić uwagę podczas przygotowań do tego zawodu. Najważniejszym wydarzeniem w trakcie drugiego roku nauki są warsztaty w Kiekrzu. Mają one formę trzydniowego obozu, a ich głównym zadaniem jest uświadomienie różnorodności działań policjantów, a także umożliwienie praktycznego sprawdzenia się jako przyszłego kandydata do Policji. Podczas obozu kadeci odbywają szkolenie ogólnorozwojowe i specjalistyczne. Poznają tajniki daktyloskopii i ćwiczą zbieranie śladów. Trenują zakładanie kajdanek, poznają podstawowe chwytów obezwładniające. Przyglądają się pracy robota pirotechnicznego, innym razem obserwują co się dzieje podczas eksplozji ładunku wybuchowego, często chętnie przymierzają ciężki strój sapera, uczą się w nim chodzić, zaglądać pod samochód i wstawać z pozycji leżącej. Przechodzą profesjonalny trening musztry, sprawdzają się w biegu na orientację w terenie, wykazując się sprytem i spostrzegawczością podczas biegu patrolowego, wytrzymałością podczas joggingu, siłą i sprawnością w pokonywaniu toru przeszkód, kondycją i odwagą w trakcie nocnego alarmu i pełnienia nocnych wart. Dodatkową atrakcją stanowi nauka żeglowania – krótki kurs wraz z godzinnym rejsiem po jeziorze Kierskim. Odbywa się także pogadanka wraz z pokazem filmu prewencyjnego. Ponadto uczniowie udają się z wizytą do Komisariatu Wodnego, gdzie przekazywana jest im wiedza na temat pracy psów policyjnych, z którymi mają okazję się tam zapoznać. Następnie odwiedzają Ogniwo Konne, w którym obserwują cotygodniowy trening koni policyjnych – skoki przez przeszkody, również płonące, przyzwyczajanie do huków, dymu, agresywnych zachowań tłumu. Ważnymi elementami w warsztatach są momenty wzmacniające integrację – przed przyjazdem na obóz klasy otrzymują zadanie przygotowania prezentacji polegającej na wspólnym wykonaniu układu choreograficznego lub piosenki. Podczas pobytu grupy wzajemnie prezentują przed sobą przygotowane występy, a następnie razem bawią się na dyskotecie i przy ognisku, poza tym wspólnie jedzą

posiłki, co także sprzyja zapoznaniu się, a nawet zawarciu współpracy międzyszkolnej. Warsztaty w Kiekrzu zaskakują uczniów dużym tempem i różnorodnością zajęć. Dzięki nim kadeci dowiadują się, że w służbie przydatne mogą się okazać talenty i umiejętności, których nikt nie kojarzy jako części pracy policjanta, dlatego zachęcają nie tylko do ćwiczenia w zakresie typowych zadań służbowych, ale także do wszechstronnego rozwoju. Obóz stanowi kluczowy punkt w Programie Ramowym i cieszy się niemal stuprocentową frekwencją wśród uczniów. W ciągu jednego roku szkolnego odbywa się dwanaście turnusów – sześć jesienią i sześć wiosną, w których udział bierze łącznie blisko 1 200 osób. W trzecim roku nauki kadeci, którzy jeszcze w dużym stopniu czują się nastolatkami, są konfrontowani z poważnym podejściem do służby. Pojawia się dyskusja na temat zawodu jako powołania. Szkolenie sprowadza się do ćwiczeń udzielania pierwszej pomocy, które przybierają w pełni profesjonalną formę. Warsztaty w Kiekrzu pozwalają na zorientowanie się jak radzą sobie szkoły, w których funkcjonują klasy objęte patronatem Komendanta, w czym są doskonałe, a nad czym muszą jeszcze popracować. Współpraca z KWP w Poznaniu wyznacza standardy, które mają gwarantować uczniom dobre przygotowanie gdy będą kandydować do służby w Policji. Ponadto czas spędzony w takiej klasie powinien być inspirujący i stymulujący w rozwoju, tak by wartościowe postawy młodych ludzi wносиły pozytywne treści do polskiego społeczeństwa. Oprócz realizacji punktów Programu Ramowego wprowadzane są także nowe inicjatywy. W pierwszej połowie 2014 roku odbył się I Turniej Klas Policyjnych Województwa Wielkopolskiego im. asp. Jana Kubiaka. Przybyło wiele nowych inicjatyw i projektów, stąd pojawiła się koncepcja spotkania z dyrektorami, nauczycielami - wychowawcami, lokalnymi koordynatorami i przedstawicielami Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Odbyła się konferencja na temat *Rozwoju współpracy ze szkołami objętymi patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu*. Obrady dotyczyły przede wszystkim rozszerzenia oferty wsparcia dla szkół, również poprzez włączenie do współpracy innych podmiotów. Ponadto rozpoczęto prace nad projektem Nowoczesnej Edukacji Kadetów – w jego założeniu równoległe do tradycyjnych zajęć stosowane byłyby postępowe rozwiązania: platforma zdalnego nauczania, naukowa telewizja interaktywna wysokiej rozdzielczości, wirtualna - rozszerzona rzeczywistość ułatwiająca trening kadetów.

Czas w szkole ponadgimnazjalnej przeznaczony na kształcenie profilowane pod kątem przygotowania do służby w Policji zawiera także istotny aspekt psychologiczno-społeczny. W nowoczesnych społeczeństwach wzrosło znaczenie powiązania jednostki z jej rolą społeczną. Wcielenie się w ściśle zaprojektowaną postać społeczną traktowane jest jako portret rzutu na pozostałe aktywności podejmowane przez istotę ludzką. Resztę jej poczynań odbiera się jako poboczne i w mniejszym stopniu narzucające sposób postrzegania przez innych⁹⁴. Umożliwienie kadetom podjęcia próby utożsamienia się z rolą policjanta/policjantki, której atrybuty są natychmiast rozpoznawalne dla ogółu, implikuje wstępną internalizację jej treści oraz spotkanie z reakcją społeczną. Młody człowiek może doświadczać silnie ambiwalentnych odczuć związanych ze społecznym

⁹⁴ Łoś M., „*Role społeczne*” w *nowej roli*, [w:] Mokrzycki E., Ofierska M., Szacki J. (red.), *O społeczeństwie i teorii społecznej*, PWN, Warszawa 1985, s. 130.

postrzeganiem tej roli. Z jednej strony jest ona nobilitująca, bo oznacza służbę społeczeństwu, z drugiej wiąże się z niechęcią wynikającą z możliwości stosowania represji. Wyborowi zawodu policjanta musi zatem towarzyszyć silne wewnętrzne przekonanie. Trzy lata spędzone w klasie o profilu policyjnym są nie tylko znakomitym testem osobistych predyspozycji, lecz także cennym czasem przemyśleń, przygotowań, nabycia odpowiedniej odporności, upewnienia się, ugruntowania swojego przekonania o wyborze drogi zawodowej, konfrontowania wyobrażeń z faktyczną realizacją pewnych zadań. Stąd różne podejście do przedmiotowego zagadnienia wśród młodzieży w tych klasach, niekiedy jest to dla nich w większej mierze przygoda, a innym razem pełen zaangażowania trening do służby. Obydwa nastawienia są pozytywne i rozwijające.

Edukacja kadetów w Wielkopolsce

Streszczenie

Wielkopolska Policja od 7 lat wspiera dydaktycznie uczniów szkół ponadgimnazjalnych z klas o profilu policyjnym. Przeprowadza zajęcia w szkołach i w terenie, organizuje obozy szkoleniowe. Policjanci wspomagają proces kształcenia kadetów, przyszłych kandydatów do Policji, także w aspekcie profilaktycznym i psychologicznym. Szczególnie cenna jest możliwość kształtowania charakteru młodych ludzi, którzy po szkole średniej będą współtworzyć polskie społeczeństwo jako dorośli obywatele.

Education of cadets in Wielkopolska Region

Summary

The Police of Wielkopolska has been educationally supporting the secondary school students attending police profile classes for seven years now. Special lectures and outdoor trainings are being conducted for students. The police supports the process of education of cadets – the future candidates to join the Police - both in preventive and psychological aspects. The opportunity to shape the character of young people graduated from the secondary education who will co-create Polish society as adult citizens seems to be very valuable.

Łukasz DOBRUCKI

Dariusz KALINOWSKI

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

FUNDUSZE POMOCOWE DLA BEZPIECZEŃSTWA

The EU Funds and Aid Programmes to rise the security

Korzystanie ze wsparcia finansowego Unii Europejskiej dla instytucji publicznych, po akcesji Polski do struktur europejskich, stworzyło szansę na poprawę jakości kadr i infrastruktury technicznej oraz teleinformatycznej jednostek Policji. Dzięki środkom z funduszy europejskich możliwa stała się realizacja zamierzeń inwestycyjnych i szkoleniowych, które pozwalają na efektywniejszą służbę społeczeństwu. Fundusze europejskie traktowane w Polsce jako finansowanie publiczne i włączone po raz pierwszy w 2007 roku w rachunki budżetu państwa stały się, obok wsparcia ze strony samorządów terytorialnych, państwowych jednostek organizacyjnych, stowarzyszeń, fundacji, banków oraz instytucji ubezpieczeniowych, kolejną znaczącą możliwością poprawy warunków pracy i służby Policji. Konsekwencją skutecznego pozyskiwania funduszy europejskich jest poprawa efektów działania Policji w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego. Pierwsze sukcesy struktur policyjnych w skutecznym pozyskiwaniu środków europejskich z końca lat 90-tych XX wieku, właściwa ocena tego procesu i zwrócenie uwagi na skalę wsparcia dla działań Policji pozwoliły na zgromadzenie szeregu doświadczeń, które z pewnością przyczynią się do przygotowania do kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

W ramach wszystkich komend wojewódzkich oraz szkół Policji w Polsce powstały jednostki organizacyjne, które starały się wykorzystać szansę, jaką niosą fundusze europejskie dla wsparcia jakości kadr i infrastruktury jednostek Policji. W proces ten w 2005 roku włączyła się Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu. Powstały Zespół ds. Komunikacji Społecznej był pierwszym wśród komend wojewódzkich w kraju, etatowym zespołem zajmującym się wyłącznie sprawami funduszy pomocowych. Specyfika 2006 roku w obszarze funduszy europejskich, który był okresem intensywnych prac planistycznych odbywających się na szczeblu rządowym i samorządowym, a które były konkretnym wymogiem Unii Europejskiej, pozwoliła na przygotowanie do aktywnego aplikowania o środki europejskie. W kolejnych latach wdrażania perspektywy finansowej UE 2007-2013 Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu zrealizowała szereg projektów o zróżnicowanym charakterze o których w kilku słowach przeczytacie Państwo poniżej.

W okresie od października 2009 roku do września 2011 roku został zrealizowany projekt pn. **Wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski poprzez zastosowanie technologii informacyjnych w działalności instytucji publicznych na rzecz budowania infrastruktury społecznej i gospodarczej regionu**, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Przedsięwzięcie to było projektem kluczowym realizowanym w ramach działania 2.7. (Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego) priorytetu II (Infrastruktura komunikacyjna) Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 (WRPO) oraz budżetu państwa. Generalnym celem projektu było wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski poprzez rozwój zintegrowanej regionalnej infrastruktury teleinformatycznej oraz wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w sektorze publicznym, umożliwiającym wzrost sprawności wielkopolskiej Policji oraz udział jak największej liczby Wielkopolan w społeczeństwie informacyjnym.

Dzięki uzyskanemu wsparciu Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego w ramach budżetu projektu, który wynosił 14 547 308, 93 zł (w tym 85% dofinansowanie EFRR) udało się rozbudować infrastrukturę i systemy teleinformatyczne stanowiące elementy Systemu Wspomagania Dowodzenia (SWD) jednostek wielkopolskiego garnizonu Policji w tym elementy udostępniania informacji (Internet dla mieszkańców). W szczególności projekt objął:

1. Budowę szerokopasmowej sieci teletransmisyjnej oraz rozbudowę centrów danych zlokalizowanych w KWP w Poznaniu, KMP w Koninie, KMP w Kaliszu, KMP w Lesznie oraz KPP w Pile. Zadanie realizowane było w trybie „zaprojektuj i wybuduj”. Wybudowano 4 przyłącza do Komendy Miejskiej Policji w Koninie (KMP), Komendy Powiatowej Policji (KPP) w Nowym Tomyślu, KPP Września, KPP Słupca o łącznej długości 23 km od istniejącego światłowodu ułożonego wzdłuż autostrady A2 (wraz z uruchomieniem urządzeń).
2. Utworzenie Publicznych Punktów Dostępu do Internetu (PIAP) i Internetowego Portalu Informacyjnego. Obywatele Wielkopolski, nie posiadający Internetu lub chcący skorzystać z profesjonalnych stron administracji publicznej dla załatwienia swoich spraw urzędowych, mogą posłużyć się zlokalizowanymi w 30 jednostkach wielkopolskiej Policji (Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu: Sztab, Wydział Postępowania Administracyjnych, Wydział Ruchu Drogowego - Kotowo, KMP Poznań, Komisariat Policji Grunwald, KP Jeżyce, KP Nowe Miasto, KP Północ, KP Stare Miasto, KP Wilda, KPP Policji Chodzież, KPP Czarnków, KPP Gniezno, KPP Jarocin, KPP Kalisz, KPP Kępno, KPP Koło, KMP Konin, KPP Krotoszyn, KMP Leszno, KPP Nowy Tomyśl, KPP Ostrów Wielkopolski, KPP Piła, KPP Pleszew, KPP Słupca, KP w Trzciance, KPP Turek, KPP Wągrowiec, KPP Września, KPP Złotów) PIAP-ami, zapewniającymi bezpieczny i bezpłatny dostęp do Internetu.
3. Budowę wizualizacji wielkoformatowej (która umożliwi podgląd wielu strumieni informacji - obrazu z kamer monitoringu, wizualizacji pozycji - patroli, map, analiz i innych danych), rozbudowę SAMW (uruchomienie macierzy dyskowej o pojemności co najmniej 60 TB),
4. Budowę Sieciowego Systemu Rejestracji Rozmów (w ramach, którego doposażono jednostki w rejestratory rozmów telefonicznych, faksów i korespondencji radiowej) objęty systemem centralnego zarządzania.

Zakończony projekt przyczynił się do wprowadzenia narzędzi informatycznych umożliwiających:

- wsparcie działań ratowniczych,
- usprawnienie dowodzenia podczas zabezpieczenia imprez masowych,
- zwiększenie dostępu do informacji posiadanych przez inne instytucje administracji rządowej i samorządowej w regionie w zakresie bezpieczeństwa,
- zwiększenie dostępu tych instytucji do zasobów Policji,
- zwiększenie wydajności pracy i przyspieszenie obsługi obywateli,
- wsparcie procesu wykrywania zdarzeń kryminalnych oraz sprawców przestępstw i wykroczeń,
- korzystanie dużej liczbie mieszkańców Wielkopolski oraz gości z dostępu do PIAP-ów.

Zdjęcie nr 1. Wizualizacja wielkoformatowa

Zdjęcie nr 2. Pomieszczenia serweroni KWP w Poznaniu

Kolejnym projektem Wielkopolskiej Policji była **Termomodernizacja obiektów Wielkopolskiej Policji**, którego realizacja rozpoczęła się w 2010 r. Projekt zakładał kompleksową termomodernizację 11 budynków służbowych Wielkopolskiej Policji. Dzięki projektowi prace modernizacyjne zostały zrealizowane w budynku Oddziału Prewencji Policji KWP w Poznaniu, Komendzie Miejskiej Policji w Kaliszu oraz Komendach Powiatowych Policji w Śremie, Krotoszynie, Wolsztynie i Ostrzeszowie. W ramach projektu również budynki Komisariatów Policji w Sierakowie, Czarniejewie, Witkowie oraz na poznańskich Jeżycach zyskały nową, docieploną elewację jak również nowoczesne systemy grzewcze.

Osiągniętym celem projektu było zwiększenie energooszczędności budynków wielkopolskiej Policji. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne w ramach realizacji projektu przyczyniły się do wymiernych oszczędności energetycznych, które przełożyły się na lepszą efektywność kosztową związaną z funkcjonowaniem Wielkopolskiej Policji, jak również miało określony pozytywny efekt ekologiczny związany z mniejszą emisją szkodliwych substancji do atmosfery i mniejsze wykorzystanie nośników energii.

Zdjęcie nr 3 i 4. Budynek KPP w Śremie przed oraz po pracach termomodernizacyjnych

Zdjęcie nr 5 i 6. Budynek KP Poznań Jeżyce przed oraz po pracach termomodernizacyjnych

Zdjęcie nr 7 i 8. Budynek OPP w Poznaniu przed oraz po pracach termomodernizacyjnych

Wśród projektów, które dotyczą tematyki środowiskowej zrealizowanych przez KWP w Poznaniu warto wymienić również projekt pn. ***Budowa systemu monitorowania zagrożeń środowiskowych i transportowych na odcinku wielkopolskiej autostrady A2 w oparciu o łączność radiową Policji***. Projekt ten realizowany w ramach działania 3.6 *Poprawa bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego* w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 zakładał stworzenie stanowiska dla analizowania i prognozowania zagrożeń dla środowiska naturalnego wzdłuż pasa wielkopolskiej autostrady A2.

W ramach stanowiska opracowana została komputerowa baza danych, obsługiwana przez oficera dyżurnego, w której gromadzone są dane na temat ilości, rodzaju oraz rozległości zdarzeń zagrażających środowisku oraz transportowi publicznemu wzdłuż pasa wielkopolskiej autostrady oraz czasu reakcji na te zdarzenia.

Celem bezpośrednim projektu była budowa systemu monitoringu środowiska wraz z poprawą bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego na pasie wielkopolskiego odcinka autostrady A2 (Trzciel k/Nowego Tomyśla – Augustynów k/ Konina), co przyczyniło się do skrócenia czasu reakcji na zagrożenia poprzez poprawę komunikacji w obrębie jednostek Policji oraz z innymi służbami (straż pożarna, pogotowie ratunkowe, służby eksploatacji autostrady), a także doprowadziło do zmniejszenia liczby niebezpiecznych dla ludzi i środowiska zdarzeń (pożary, wypadki pojazdów przewożących materiały niebezpieczne) i redukcji ich negatywnych skutków.

Realizacja projektu o wartości 493 500 zł. (w tym 60 % dofinansowania środków UE) zakończyła się w 2011 roku.

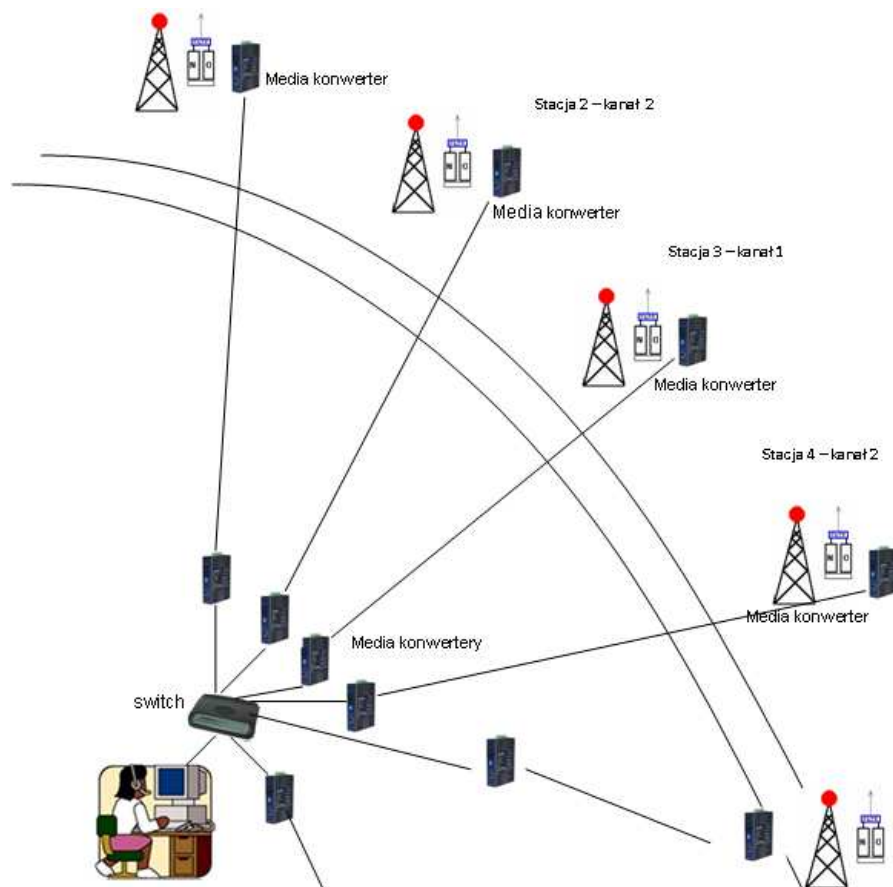

Zdjęcie nr 9. Konsola operatorska zakupiona w ramach projektu

Kolejnym niezmiernie istotnym obszarem, w którym KWP w Poznaniu realizowała projekty jest obszar projektów szkoleniowych, doskonalenia kompetencji językowych oraz wymiany doświadczeń międzynarodowych.

W ramach przygotowań Wielkopolskiej Policji do organizacji Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu uzyskała wsparcie finansowe na projekt **„Wzrost kompetencji językowych funkcjonariuszy służb publicznych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo EURO 2012”** zrealizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Priorytet V „Dobre rządzenie”, Działanie 5.2 „Wzmocnienie potencjału administracji samorządowej”, Poddziałanie 5.2.3 „Podnoszenie kompetencji kadr służb publicznych”.

Zdjęcie nr 10. Schemat koncepcyjny struktury systemu

Celem głównym projektu było trwale i skuteczne podniesienie kompetencji językowych z zakresu języka angielskiego i niemieckiego 500 funkcjonariuszy służb publicznych bezpośrednio zaangażowanych w zabezpieczenie EURO 2012, w tym:

- 450 policjantów z garnizonu wielkopolskiego,
- 20 policjantów z Komendy Wojewódzkiej Policji w Łodzi,
- 30 funkcjonariuszy Placówki Straży Granicznej Poznań-Ławica

Cele szczegółowe projektu przedstawiały się następująco:

- osiągnięcie skutecznej i efektywnej współpracy ze służbami innych państw i w trakcie Mistrzostw,
- sprawna obsługa klienta obcojęzycznego w trakcie imprezy,
- zapewnienie sprawnej obsługi ruchu turystycznego w zakresie komunikacji obcojęzycznej.

Szkolenia trwały 4 semestry nauki po 60 godzin lekcyjnych (łącznie 240 godzin zajęć) oraz 30 godzin e-learningu od marca 2010 r. do końca I kwartału 2012.

Uzyskane kompetencje językowe były również wykorzystywane podczas realizacji innych projektów współfinansowanych ze środków Komisji Europejskiej. Wielkopolska Policja od 2010 roku zrealizowała 5 projektów w ramach Programu „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci. Projekty te pozwoliły na wymianę doświadczeń z przedstawicielami Policji z Niemiec, Holandii oraz Wielkiej Brytanii w zakresie działań pionu prewencji, pionu kryminalnego oraz logistycznego.

Projekty wymiany doświadczeń VETPRO, w którym uczestniczyły delegacje Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, polegają na zdobywaniu wiedzy, know-how i wymianie dobrych praktyk poprzez wymianę doświadczeń ze specjalistami z instytucji partnerskich projektu. Eksperci z instytucji partnerskich mają za zadanie przedstawić jak najszerszy zakres zagadnień, który jest przedmiotem tematyki projektu i przybliżyć rozwiązania stosowane w ich formacjach policyjnych.

Wymiany doświadczeń mają na celu zarówno osobisty rozwój zawodowy uczestników, jak i poprawę systemów kształcenia i szkolenia zawodowego przez wprowadzanie nowych rozwiązań w instytucji wysyłającej.

Celem projektu realizowanego w 2011 r. pn. **Doskonalenie kompetencji Policji w zakresie zabezpieczania międzynarodowych imprez masowych** było podniesienie kompetencji funkcjonariuszy i pracowników wielkopolskiej Policji w zakresie zabezpieczania imprez masowych i międzynarodowych.

Projekt skierowany był do funkcjonariuszy z komórek organizacyjnych i jednostek Policji województwa wielkopolskiego bezpośrednio zaangażowanych w realizację zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z masowymi imprezami sportowymi, zgromadzeniami publicznymi i innymi działaniami, które wymagają zespołowej pracy Policji, w tym antyterrorystycznymi oraz do pracowników Policji odpowiedzialnych za policyjną współpracę międzynarodową oraz za współpracę z podmiotami zewnętrznymi.

Beneficjenci programu wzięli udział w trzech tygodniowych wizytach w Wielkiej Brytanii, Niemczech oraz Holandii, w trakcie których mogli aktywnie wymieniać doświadczenia z miejscowymi specjalistami w dziedzinie zapewniania bezpieczeństwa publicznego.

Wartość projektu: **47 457 EUR** (100% dofinansowanie Komisji Europejskiej).

Podstawowym celem drugiego z projektów pt. **Europejskie laboratoria kryminalistyczne - wymiana doświadczeń w zakresie badań śladów i dowodów rzeczowych** było podniesienie kompetencji funkcjonariuszy i cywilnych ekspertów Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w zakresie badań śladów i dowodów rzeczowych pozostawionych przez sprawców w miejscu popełnienia przestępstwa.

Założeniem projektu było również doskonalenie umiejętności miękkich związanych ze współpracą z zagranicznymi funkcjonariuszami służb publicznych, które są niezbędne przy prowadzeniu międzynarodowej kooperacji policyjnej. Celem projektu było również uzyskanie obustronnej korzyści ze współpracy oraz możliwość konfrontacji własnych doświadczeń w kontekście stosowanych metod badawczych i wprowadzania systemu zarządzania jakością.

Partnerem projektu było Hessisches Landeskriminalamt – Urząd Kryminalny Kraju Związkowego Hesja.

Wartość projektu: **18 924 EUR** (100% dofinansowanie Komisji Europejskiej).

Kolejnym projektem realizowanym z Programu Leonardo da Vinci było przedsięwzięcie pn. **Wymiana doświadczeń w zakresie logistycznego zabezpieczenia działań Policji podczas imprez masowych o charakterze międzynarodowym**, którego celem było podniesienie kompetencji pracowników cywilnych oraz funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji z pionu logistyki. Szeroki zakres programu wymiany doświadczeń, który obejmował zagadnienia dotyczące m. in. gospodarki transportowej, łączności i informatyzacji służb policyjnych, zarządzania finansami oraz organizacji przetargów publicznych, a także przygotowań oraz realizacji działań logistycznych związanych z imprezami masowymi, pozwolił na poznanie szerokiego spektrum działania zachodnioeuropejskich formacji policyjnych.

Przed służbami logistycznymi wielkopolskiej Policji stoi wiele wyzwań związanych ze sprawnym i efektywnym funkcjonowaniem w obliczu tak złożonych przedsięwzięć jak organizacja zabezpieczenia międzynarodowych imprez masowych. Skorzystanie z doświadczeń Policji niemieckiej, angielskiej i holenderskiej, które należą do najsprawniej zarządzanych w Europie, stanowiło cenne wsparcie dla służb logistycznych wielkopolskiej Policji oraz pozwoliło na dalsze doskonalenie obecnie wykorzystywanych rozwiązań.

Beneficjenci programu wzięli udział w trzech tygodniowych wizytach w Wielkiej Brytanii (Policja Hrabstwa Hampshire), Niemczech (Policja Landu Dolnej Saksonii) oraz Holandii (Jednostka Policji z Hagi).

Wartość projektu: **54 980,00 EUR** (100% dofinansowanie Komisji Europejskiej)

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu rozpoczęła w 2013 r. realizować projekt pn. **Doskonalenie kompetencji zarządczych kadry kierowniczej wielkopolskiej Policji** finansowanej ze środków programu Leonardo da Vinci „Uczenie się przez całe życie”. Projekt skierowany był do 10 komendantów powiatowych/miejskich z terenu województwa wielkopolskiego i miał na celu podniesienie kompleksowo rozumianych kompetencji zarządczych tych funkcjonariuszy.

Komendanci powiatowi/miejscy Policji z woj. wielkopolskiego wizytowali jednostki Policji Landu Dolnej Saksonii, gdzie mieli okazję do wymiany doświadczeń z ich niemieckimi odpowiednikami na szczeblu inspekcji oraz komisariatów Policji. Program wymiany pozwolił na zapoznanie się z obowiązkami i zadaniami, które realizowane są w codziennej pracy szefów niemieckich jednostek Policji. Centralnymi elementami programu wymian były zagadnienia związane z kierowaniem akcjami policyjnymi, zarządzaniem zasobami ludzkimi oraz wykorzystanie nowoczesnych środków logistycznych: transportowych, informatycznych, łącznościowych w pracy sił policyjnych.

W 2014 r. wielkopolska Policja realizuje projekt pn. **Wzrost kompetencji wielkopolskich policjantów w zakresie zwalczania przestępczości gospodarczej i korupcyjnej oraz pozbawiania korzyści z popełnianych przestępstw**.

Celem projektu jest podniesienie kompetencji funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji pracujących w obszarze zwalczania przestępczości gospodarczej, korupcyjnej oraz zaangażowanych w proces pozbawiania sprawców „owoców przestępstw” oraz zabezpieczania mienia pochodzącego z nielegalnej działalności.

Projekt skierowany jest do 16 funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji, którzy dzięki uczestnictwie w wymianach zagranicznych zostaną wyposażeni w wiedzę o zwalczaniu ww. zjawisk przestępczych na bazie doświadczeń niemieckich i holenderskich. Partnerami w projekcie są Policja Narodowa - Jednostka w Hadze (Nationale Politie, Eenheid Den Haag) oraz Urząd Kryminalny Kraju Związkowego Hesja (Hessisches Landeskriminalamt - HLKA).

Program wymian pozwoli na zapoznanie uczestników projektu z charakterystyką oraz metodami zwalczania następującego katalogu zjawisk przestępczych w państwach instytucji partnerskich:

- przestępczość związaną z obrotem paliwami, wyrobami alkoholowymi oraz tytoniowymi,
- „pranie brudnych pieniędzy”,
- przestępstwa związane z sektorem bankowym, w tym niezgodne z prawem działania parabanków,
- przestępczość w zakresie wyłudzenia podatku od towarów i usług VAT oraz innych podatków osób fizycznych i prawnych,
- przestępczość w zakresie działania instytucji rynku kapitałowego,
- cyberprzestępczość,
- przestępczość związaną z przetargami publicznymi,
- przestępczość związana z elektronicznymi instrumentami płatniczymi,
- przestępczość przeciwko środowisku,
- naruszania praw własności przemysłowej oraz intelektualnej,
- korupcja.

Ponadto, uczestnicy projektu zostaną wyposażeni w wiedzę nt. metod i technik operacyjnych oraz procesowych związanych z instytucją zabezpieczenia i odzyskiwania mienia pochodzącego z przestępstw, które są stosowane w siłach policyjnych w Niemczech i Holandii.

Obecnie działania Zespołu ds. Funduszy Pomocowych KWP w Poznaniu ukierunkowane zostało na przygotowania do nowej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020. Zapisy negocjowanego obecnie z Komisją Europejską projektu Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 stworzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego wskazują na obszary w których KWP w Poznaniu będzie chciało realizować nowe projekty. W związku z działaniami zmierzającymi do wsparcia infrastruktury teleinformatycznej Wielkopolskiej Policji poprzez realizację projektów współfinansowanych ze środków nowej perspektywy Unii Europejskiej KWP w Poznaniu podpisała porozumienie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w sprawie dofinansowania projektu **„Wykonanie dokumentacji dla projektu Budowa zintegrowanej platformy teleinformatycznej wielkopolskiej Policji dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego”** o wartości 850 tys. zł ze środków Pomocy Technicznej WRPO na lata 2007-2013 (Priorytet VII Pomoc Techniczna, Działanie 7.1 Wsparcie instytucjonalno-kadrowe procesu zarządzania i wdrażania WRPO, Schemat II Inwestycje strategiczne). Realizacja ww. projektu pozwoli na wykonanie dokumentacji technicznej, której posiadanie będzie stanowiło istotne wsparcie dla ubiegania się KWP w Poznaniu o środki UE w ramach nowej perspektywy finansowej w ramach WRPO 2014-2020 dla projektu

„Budowa zintegrowanej platformy teleinformatycznej wielkopolskiej Policji dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego”.

Podsumowując obszar aktywności KWP w Poznaniu w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE, zauważalny jest fakt, iż wielkopolska Policja wykorzystuje szerokie spektrum dostępnych dla administracji rządowej zewnętrznych programów finansowych. Realizacja projektów, które obejmują swoim zakresem przedsięwzięcia infrastrukturalne, szkoleniowe oraz dotyczące wymiany doświadczeń na płaszczyźnie międzynarodowej, w znaczący sposób poprawia warunki funkcjonowania wielkopolskiej Policji oraz kompetencje funkcjonariuszy i pracowników Policji. Perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020 najprawdopodobniej również stworzy warunki do ubiegania się o środki pomocowe, co umożliwić powinno realizację ambitnych przedsięwzięć infrastrukturalnych – teleinformatycznych, dotyczących zakupu nowoczesnych środków transportu oraz projektów szkoleniowych, mających na celu zdobywanie oraz doskonalenie wiedzy i umiejętności funkcjonariuszy i pracowników Policji.

FUNDUSZE POMOCOWE DLA BEZPIECZEŃSTWA

Streszczenie

Autorzy artykułu opisują doświadczenia wielkopolskiej Policji jakie zdobyli w związku z uruchomieniem wsparcia finansowego Unii Europejskiej dla instytucji publicznych - po akcesji Polski do struktur europejskich - w zakresie poprawy jakości kadr i infrastruktury technicznej oraz teleinformatycznej.

The EU Funds and Aid Programmes to rise the security

Summary

The authors describe the experience the Wielkopolska Police has gained in connection with the launch of the European Union financial support for the public institutions - after Polish accession to the European structures - in terms of improving the quality of human resources, technical infrastructure, information and communication technologies.

Dariusz GIERSZ

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

ISTOTA PRAW I WOLNOŚCI CZŁOWIEKA W BUDOWANIU WIZERUNKU WIELKOPOLSKIEJ POLICJI

The essence of human rights and freedom in building the image of Wielkopolska Police

Zaufanie społeczeństwa do polskiej Policji dziś jest bardzo wysokie. Potwierdzają to wyniki badania CBOS, kształtujące je na poziomie 67 procent, co stawia Policję na pierwszym miejscu przed wszystkimi służbami Państwa⁹⁵. To ogromna satysfakcja, odpowiedzialność i zobowiązanie do rozwijania nowych płaszczyzn wzajemnej współpracy. Zmiany polityczno-ustrojowe jakie dokonały się na przełomie lat 1989/1990 związane z demokratyzacją państwa spowodowały, iż społeczeństwo oczekiwało i oczekuje humanitarnej i opiekuńczej Policji. Wejście Polski z dniem 1 maja 2004 roku do struktur Unii Europejskiej pogłębiło proces demokratyzacji państwa. Jednocześnie kwestia ochrony praw i wolności człowieka w sposób szczególny zyskała na znaczeniu, stawiając nowe wyższe wymagania w tym zakresie. Sposób funkcjonowania organów władzy i administracji państwowej w Polsce wobec obywateli stanowi obecnie przedmiot debat nie tylko w naszym kraju, ale również na forum europejskim.

Policja w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego Państwa odgrywa wiodącą rolę. Ochrona bezpieczeństwa obywateli, podstawowych wolności i praw człowieka, ochrona porządku demokratycznego, tożsamości i dziedzictwa narodowego stanowi niezwykle ważny element polityki bezpieczeństwa⁹⁶.

Z aprobatą przyjąć należy stanowisko Beaty Wenerskiej, iż bezpieczeństwo jest też zdecydowanie nadrzędną wartością w egzystencji człowieka, a prawo do bezpieczeństwa jest jego naturalnym i niezbywalnym prawem⁹⁷.

W doktrynie wyróżnia się trzy podstawowe płaszczyzny rozpatrywania wzajemnych powiązań między ochroną praw człowieka, a działalnością Policji. Pierwsza płaszczyzna wypływa z generalnego założenia, stawiającego siły policyjne w roli „bezpośredniego strażnika praw i wolności ludzkich” zobligowanego do ich ochrony przed wszelkimi naruszeniami czy zagrożeniami. Druga łączy się z obowiązkiem nie tyle znajomości podstawowych praw i wolności, co raczej z ich praktycznym przestrzeganiem. Trzecia sfera zaś jest związana z przywilejami i uprawnieniami policjanta, jako beneficjenta praw⁹⁸.

⁹⁵ Więcej na temat badań zobacz: <http://www.cbos.pl/PL/publikacje/raporty.php> z dnia 7.06.2014

⁹⁶ T. Bałachowicz; *Zagrożenia bezpieczeństwa Państwa*. [w:] *Policja w systemie bezpieczeństwa Państwa*. Warszawa 2003, s. 13.

⁹⁷ B. Wenerska; *Porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli jako zadanie gminy*. [w:] *Służyć i chronić. W trosce o społeczność lokalną*. Zeszyt Naukowy Nr 10. Materiały z konferencji poświęconej bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu (red.) Cz. Glinkowski, I. Dziubek. Kalisz 2007. s. 9.

⁹⁸ Więcej zobacz; A. Pawłowski; [w:] *Prawa człowieka a Policja ku standardom europejskim w procesie nauczania*. Szczepitno 2000, s. 20-25.

Dziś oczywiste jest, że Polska Policja ma obowiązek stosować w swojej działalności najlepsze standardy ochrony praw człowieka. Odnosi się to przede wszystkim do zapewnienia gwarancji odpowiedniego traktowania osób przez Policję w sposób zgodny z krajowymi jak i międzynarodowymi standardami ochrony praw i wolności człowieka. Ponadto otwarcie się na współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze ochrony praw człowieka w sposób istotny wpływa na kształtowanie wizerunku Policji na zewnątrz. Pozwala także wskazać nowe spojrzenie na to zagadnienie i wyznaczać nowe horyzonty. Najlepszym tego przykładem jest zaangażowanie funkcjonariuszy i pracowników wielkopolskiej Policji w corocznym Finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, czy udział w Ogólnopolskim projekcie realizowanym przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Pro Humanum pn. „Różnorodność w praktyce. Edukacja antydyskryminacyjna dla urzędników i funkcjonariuszy publicznych”.

W pełni należy zgodzić się z stwierdzeniem, iż nasza formacja przeszła wiele przemian społecznych, kulturowych i logistycznych, stając się nowoczesną instytucją państwową i zapewne jest jeszcze wiele do zrobienia⁹⁹. Policja, tak jak każda organizacja, aby sprawnie funkcjonować, musi przystosowywać swoją strukturę organizacyjną i wewnętrzny system zarządzania do zmieniających się warunków kształtujących otaczającą rzeczywistość. Społeczeństwo, któremu Policja ma służyć, wymaga od tej organizacji ciągłego doskonalenia, tak aby mogła sprawnie wypełniać nałożone na nią zadania i obowiązki¹⁰⁰.

Jak pokazuje rzeczywistość, nagłośnie przez media niewłaściwie przeprowadzone interwencje policyjne stanowią ważną przyczynę załamania współpracy ze społeczeństwem z dalszymi ujemnymi konsekwencjami dla efektywności jej działania. Praca Policji też jest bacznie obserwowana przez społeczeństwo, które nie akceptuje jej bezradności wobec przestępców, ale też nie jest skłonne zaakceptować samowoli działań.

Jednocześnie w literaturze przedmiotu podaje się, że służba w ochronie porządku prawnego nie jest zawodem, w którym stosuje się zwykle rozwiązania zwykłych problemów występujących w regularnych odstępach czasu. Jest to raczej sztuka rozumienia zarówno litery, jak i ducha prawa oraz niepowtarzalnych okoliczności konkretnego problemu, który należy rozstrzygnąć. Od funkcjonariuszy porządku prawnego oczekuje się raczej zdolności rozróżnienia niezliczonych odcieni szarości niż dokonywania prostego rozróżnienia czerni i bieli, dobra i zła¹⁰¹.

Wolność człowieka jest wartością, która została poddana szczególnej ochronie prawnej, stąd każdy jest zobowiązany szanować wolność i prawa innych osób. Z tego wynika zakaz zmuszania kogokolwiek do działań, których prawo — jako podstawowy regulator stosunków społecznych — jemu nie nakazuje. Oznacza to wolność działania człowieka wszędzie tam, gdzie prawo nie wprowadza zakazów. Jest to całkowite odwrócenie sytuacji istniejącej w odniesieniu do państwa i jego organów. Organ państwa działa tam, gdzie został do tego przez

⁹⁹ K. Łaskiewicz (red.); *Po pierwsze człowiek. Działania Antydyskryminacyjne w jednostkach Policji. Praktyczny poradnik*. Warszawa 2013 s. 15.

¹⁰⁰ A. Letkiewicz, T. Szankin; *Organizacja i zarządzanie. Kompetencje menadżerskie w Policji*. Szczytno 2013, s. 217.

¹⁰¹ C. de Rover, *Służyć i chronić. Prawa człowieka i prawo humanitarne dla policji i sił bezpieczeństwa państwa*, tłum. T. Jasudowicz, Legionowo 2002, s. 288.

prawo uprawniony, uwzględniając przepisy prawa. Obywatel zaś może działać wszędzie tam, gdzie ustawa nie wprowadziła zakazów, czego mu nie zabroniła¹⁰².

Z drugiej strony należy podkreślić, iż koncepcja praw człowieka nie sprowadza się tylko do praw i wolności, lecz jej nieodłączną częścią są również obowiązki, jakie jednostka ma względem innych ludzi, względem społeczeństwa i państwa. By wszyscy mogli korzystać z praw, by nazbyt szeroko interpretowane prawa jednych nie prowadziły do uniemożliwienia korzystania z analogicznych praw przez drugich, niezbędne jest ustalenie granic, w jakich korzystanie z wolności nie stawia jednostki w konflikcie z innymi ludźmi¹⁰³. To stwierdzenie należy odnieść również do Policji, jako instytucji oraz funkcjonariuszy i pracowników Policji.

Zgodnie z art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.) policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

To ustawowe uregulowanie znajduje swoje rozwinięcie w Zarządzeniu nr 805 Komendanta Głównego Policji z 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”, (Dz. Urz. KGP z 2004 r., nr 1, poz. 3.) w myśl, którego policjant we wszystkich swoich działaniach ma obowiązek poszanowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka, w szczególności wyrażający się w: respektowaniu prawa każdego człowieka do życia, zakazie inicjowania, stosowania i tolerowania tortur bądź niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (§ 4).

Jednak wiodącą rolę w zagwarantowaniu Praw Człowieka odgrywają uregulowania Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zawarte w rozdziale II zatytułowanym wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela (art. 30-86¹⁰⁴). Źródłem konstytucyjnych wolności i praw jest godność człowieka i jak podaje Halina Zięba-Załucka ma jako jedyna status nienaruszalnej, zaś jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych¹⁰⁵. Ważne jest również to, iż godność człowieka, z uwagi na równość między ludźmi, której formalnym wyrazem jest zasada równości wobec prawa, nie pozwala na stosowanie z jakiegokolwiek powodu dyskryminacji. Godność nie jest uzależniona od wieku czy stanu umysłowego, godności nie są pozbawieni również ludzie umysłowo chorzy, jak też osoby które dopuściły się czynów karalnych, nie ma też nic wspólnego z obywatelstwem¹⁰⁶. Podobnie uważa Lech Garlicki, którego zdaniem „godność człowieka jest ogólną wartością konstytucyjną stanowi źródło, fundament i zasadę całego porządku w sensie logicznym, ontologicznym i hermeneutycznym¹⁰⁷”.

Należy także podkreślić, że cechą charakterystyczną współczesnego prawa konstytucyjnego pozostaje to, iż oprócz gwarancji instytucjonalno-prawnych prawa

¹⁰² W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej — komentarz*, Kraków 1998, s. 34.

¹⁰³ J. Symonides, *Międzynarodowa ochrona praw człowieka*, Warszawa 1977, s. 53.

¹⁰⁴ *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej* z 2 kwietnia 1997 r., DzU z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.

¹⁰⁵ H. Zięba-Załucka; *Godność człowieka i jej ochrona wobec działań administracji publicznej*. [w:] *Jednostka wobec działań administracji publicznej*. Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Olszawica. Rzeszów 2001, s.497.

¹⁰⁶ Więcej na ten temat zobacz: K. Complak; *Uwagi o godności człowieka oraz jej ochrona w świetle nowej konstytucji*. Przegląd Sejmowy Nr 5(28)/98, s.41-51.

¹⁰⁷ L. Garlicki; *Polskie prawo konstytucyjne. Zarys wykładu*. Warszawa 1998, s. 92.

krajowego istotną rolę odgrywają gwarancje prawnomiędzynarodowe i ponadnarodowe.

Stąd też, fundamentalną rolę pod kątem oceny działań Policji odgrywają akty prawa międzynarodowego tj.; m.in. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności¹⁰⁸, Kodeks postępowania funkcjonariuszy porządku prawnego, czy Deklaracja o Policji. Nie sposób pominąć również bogatego orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, którego wpływ jest coraz silniej odczuwalny¹⁰⁹.

Również ochrona praw człowieka w Unii Europejskiej podlega ciągłej ewolucji, zyskując coraz ważniejszą pozycję we wspólnotowym porządku prawnym¹¹⁰. Aktualna polityka Unii Europejskiej w zakresie ochrony praw człowieka znalazła odbicie w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej (ang. *Charter of Fundamental Rights of the European Union*, fr. *Charte des droits fondamentaux de l'Union Européenne*) uchwalonej i podpisanej 7 grudnia 2000 r. w Nicei, która wpływa na polskie prawo w sposób pośredni¹¹¹.

Policja i wszelkie służby o podobnym charakterze skupiają w swoich rękach znaczną władzę. Mają daleko idące kompetencje i uprawnienia. Mogą bardzo głęboko ingerować w różne dziedziny życia zarówno poszczególnych obywateli, jak i całego społeczeństwa. Jest rzeczą oczywistą, że niezależnie od państwa, Policja w państwie demokratycznym musi działać zgodnie z prawem, przestrzegając zarówno jego litery, jak i ducha¹¹². W ocenie zgodności działań Policji z postanowieniami Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i innymi aktami prawa międzynarodowego, jak również bogatym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stosuje się testy zgodności¹¹³.

Elementy testów oraz przesłanki dopuszczalności ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych praw i wolności obrazują poniższe diagramy.

¹⁰⁸ DzU z 1993 r., nr 61, poz. 284 z późn. zm.

¹⁰⁹ Zobacz np.; Sz. Janczarek; *Strasburg a działania Policji*. Zeszyty Prawnicze, Biura Analiz Sejmowych. „Na wokandzie” Nr 1(19)/20014, s. 32-33.

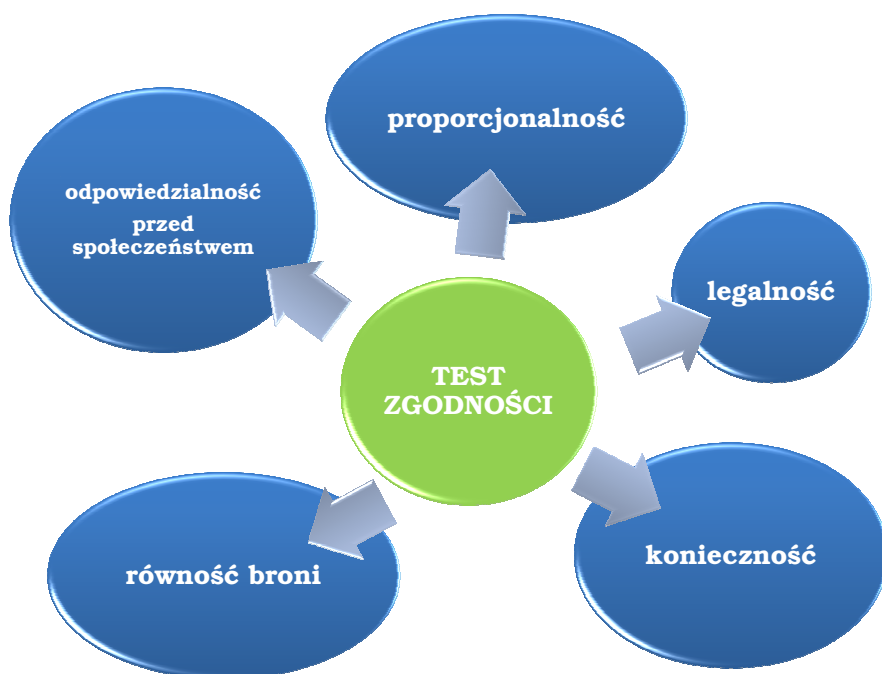
¹¹⁰ Więcej zob. E. Szydłowska, M. Krauzowicz, *Europejskie systemy ochrony praw człowieka* [w:] B. Góralczyk (red.), *Polska policja na drodze do Unii Europejskiej*, Warszawa 2000, s. 129–148.

¹¹¹ Karta została opublikowana w Dz. Urz. UE C z 14 grudnia 2007 r., nr 303, poz. 1. Więcej o jej roli i znaczeniu zob. np. J. Banach-Gutierrez, *Ochrona praw człowieka w prawie karnym Unii Europejskiej*, „Prokuratura i Prawo” 2007, nr 1, s. 126–139; E.H. Morawska, *Prawa konstytucyjne człowieka i obywatela w Rzeczypospolitej Polskiej a prawa podstawowe Unii Europejskiej. Analiza porównawcza*, „Przegląd Sejmowy” 2009, nr 1(90), s. 31–54; M. Muszyński, *Polska Karta Praw Podstawowych po traktacie lizbońskim. Charakter prawny i granice związania*, „Przegląd Sejmowy” 2009, nr 1(90), s. 55–79.

¹¹² J. Sobczak, *Ochrona dóbr osobistych i prywatności a kształtowanie wizerunku Policji* [w:] A. Szymaniak, W. Ciepiela (red.), *Policja w Polsce stan obecny i perspektywy*, t. 1, Poznań 2007, s. 138–139.

¹¹³ Szerzej na ten temat zobacz; A. Beckley; M. Zacny, P. Filipek; *Prawa człowieka. Poradnik dla policjantów*. Kraków 2002, s. 45.

Źródło: opracowanie własne.

PRZESŁANKI DOPUSZCZALNOŚCI OGRANICZEŃ W KORZYSTANIU Z KONSTYTUCYJNYCH PRAW I WOLNOŚCI

PIERWSZA - ustalenia przesłanki formalnej (wymóg ustawowej formy ograniczeń).

DRUGA — określenia przesłanek materialnych przez specyfikację pojęcia interesu publicznego (bezpieczeństwo państwa, porządek publiczny, ochrona środowiska, zdrowia i moralności publicznej, wolności i praw innych osób).

TRZECIA — wskazania maksymalnych granic dla wprowadzenia ograniczeń (nakaz szanowania zasady proporcjonalności oraz zakaz naruszania istoty praw i wolności).

Źródło: opracowanie własne.

Znaczącym krokiem w budowaniu pozytywnego wizerunku Policji i standaryzacji działań w obszarze ochrony praw i wolności człowieka było utworzenie etatowej struktury Pełnomocników do spraw Ochrony Praw Człowieka. Ówczesne kierownictwo Komendy Głównej Policji decyzją inspektora Tadeusza Budzika¹¹⁴ z dnia 23 października 2007 roku zobowiązało do utworzenia w podległych Komendach Wojewódzkich Policji samodzielnych stanowisk bezpośrednio podporządkowanych Komendantowi Wojewódzkiemu rangi eksperta lub radcy – Pełnomocnika Komendanta Wojewódzkiego/Stołecznego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka.

W ślad za tą decyzją dokonano standaryzacji kart opisu stanowiska pracy określając zakres zadań realizowanych na samodzielnym stanowisku Pełnomocnika KWP ds. Ochrony Praw Człowieka tj.;

- ✓ propagowanie praw człowieka i dbanie o przestrzeganie standardów ich ochrony w jednostkach i komórkach organizacyjnych Policji na terenie województwa;
- ✓ bieżące monitorowanie działań Policji pod kątem respektowania godności ludzkiej i przestrzegania praw człowieka, a także proponowanie rozwiązań mających na celu utrzymanie wysokich standardów w tym zakresie;
- ✓ inicjowanie współpracy oraz utrzymywanie stałego kontaktu z instytucjami i organizacjami pozarządowymi mogącymi wspomóc działania Policji w dziedzinie ochrony praw człowieka;
- ✓ inicjowanie, monitorowanie i koordynowanie działań jednostek i komórek organizacyjnych Policji na terenie województwa, w zakresie realizacji zaleceń krajowych i międzynarodowych instytucji i organizacji powołanych do ochrony praw człowieka oraz zadań wynikających z krajowych programów dotyczących obszaru ochrony praw człowieka;
- ✓ sporządzanie informacji, opinii i stanowisk w przedmiocie oceny zgodności działań policjantów ze standardami ochrony praw człowieka;
- ✓ diagnozowanie potrzeb szkoleniowych, inicjowanie lub samodzielne organizowanie szkoleń niezbędnych do zapewnienia właściwego poziomu respektowania praw człowieka;
- ✓ reprezentowanie Komendanta Wojewódzkiego Policji w krajowych i międzynarodowych przedsięwzięciach poświęconych prawom człowieka;
- ✓ sporządzanie rocznych raportów z działalności Komendy Wojewódzkiej Policji w zakresie ochrony praw człowieka;
- ✓ bieżąca współpraca z Pełnomocnikiem Komendanta Głównego Policji ds. Ochrony Praw Człowieka w zakresie realizacji ww. zadań.

W dniu 25 marca 2009 roku Komendant Główny Policji uszczegółowił zakres zadań, które powinny być realizowane przez Pełnomocników ds. Ochrony Praw Człowieka funkcjonujących w KWP/KSP o następujące zadania¹¹⁵: W zakresie analizowania sygnałów o niewłaściwych działaniach Policji:

¹¹⁴ Decyzja inspektora Tadeusza Budzika wyrażona w piśmie L. dz. KD-2828/07 skierowanym do Komendantów Wojewódzkich Policji oraz Komendanta Stołecznego Policji.

¹¹⁵ <http://isp.policja.pl/isp/prawa-czlowieka-w-poli/aktualnosci/622,dok.html> z dnia 30 maja 2014 r.

- ✓ monitorowanie wpływających do jednostek Policji skarg na: nieuzasadnione użycie środków przymusu bezpośredniego oraz stosowanie przemocy fizycznej lub psychicznej przez policjantów, dyskryminujące postępowanie lub zaniechanie działania przez policjantów (np. ze wzgl. na płeć, wyznanie, rasę, pochodzenie etniczne, orientację seksualną, i inne), niewłaściwe traktowanie osób pozbawionych wolności (zatrzymanych, konwojowanych, doprowadzanych do jednostki Policji, osadzonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej PDOZ) lub Policyjnej Izbie Dziecka (dalej PID), zgłaszane przez policjantów i pracowników cywilnych Policji sposoby traktowania przez przełożonych lub innych policjantów (dyskryminacja, poniżające traktowanie, itp.).
- ✓ Pełnomocnicy powinni na bieżąco interesować się zgłaszanymi przypadkami niewłaściwego zachowania policjantów, mieć wiedzę o skali tych przypadków i ich charakterze oraz zajmować się potencjalnymi „ofiarami” działań funkcjonariuszy Policji a także uczestniczyć w spotkaniach z policjantami oraz pracownikami jednostek i komórek organizacyjnych Policji, jeśli zgłoszą taką potrzebę.

W zakresie monitorowania warunków przetrzymywania i traktowania osób zatrzymanych:

- ✓ kontrola warunków i sposobu pełnienia służby w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (PDOZ) i policyjnych izbach dziecka (PID);
- ✓ analiza informacji o wypadkach nadzwyczajnych w PDOZ i PID;
- ✓ analiza informacji z kontroli innych podmiotów (pracownicy Biura RPO, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, sędziowie penitencjarni oraz inne podmioty, w tym międzynarodowe np. Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom - CPT).

W zakresie organizowania i prowadzenia przedsięwzięć szkoleniowych:

- ✓ diagnoza potrzeb szkoleniowych, organizacja i prowadzenie szkoleń merytorycznie związanych z obszarem działalności (na podstawie analizy skarg, zdarzeń nadzwyczajnych, wyników kontroli, zaleceń itp.);
- ✓ udział w opracowywaniu programów szkolenia policjantów na poziomie centralnym i lokalnym.

W zakresie współpracy z podmiotami pozapolicyjnymi:

- ✓ koordynacja kontroli (wizytacji) prowadzonych w jednostkach Policji przez zewnętrzne podmioty ochrony praw człowieka oraz wdrażania ich zaleceń kierowanych do Policji (w tym zaleceń wynikające z rządowych programów oraz formułowanych przez podmioty międzynarodowe, np. Komisarza Praw Człowieka RE, Komitet Przeciwko Torturom);
- ✓ współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie merytorycznie związanym z obszarem działalności (w tym organizowanie wspólnych szkoleń i innych przedsięwzięć).

W zakresie innych zadań:

- ✓ monitorowanie przestępstw motywowanych uprzedzeniami i nienawiścią do innych grup społecznych ze względu na ich odmienność (tzw. przestępstwa na tle nienawiści);
- ✓ udział w pracach komisji lub zespołów powoływanych na szczeblu KWP zajmujących się sprawami istotnymi z punktu widzenia warunków pracy policjantów i pracowników cywilnych (np. zespoły ds. BHP);
- ✓ prowadzenie serwisu dotyczącego swojej działalności na stronie internetowej KWP/KSP i jej bieżąca aktualizacja;
- ✓ opracowywanie i upowszechnianie w środowisku policyjnym materiałów i publikacji związanych z merytorycznym zakresem działania;
- ✓ udział w odprawach kierownictwa garnizonu i bieżące relacjonowanie aktualnej swojej działalności;
- ✓ składanie rocznego sprawozdania ze swej działalności.

Podstawowe znaczenie dla określenia zasad, celów i priorytetów w obszarze praw człowieka Unii Europejskiej mają również **Ramy Strategiczne Unii Europejskiej w obszarze Praw Człowieka i Demokracji**, dokument ten został przyjęty przez Radę Unii Europejskiej w dniu 25 czerwca 2012 r. Ustala on priorytety polityki UE w zakresie praw człowieka na najbliższe 10 lat, zaliczając do nich:

- ✓ promowanie wolności wypowiedzi, wolności wyrażania opinii, wolności zgromadzeń i wolności stowarzyszeń;
- ✓ działanie na rzecz praw człowieka w instytucjach wielostronnych (jak np. ONZ), działanie na rzecz zwalczania wszelkich form i przejawów dyskryminacji, w szczególności tych, które dotyczą kobiet;
- ✓ działanie na rzecz całkowitego zniesienia kary śmierci oraz tortur, rozumianych jako poważne naruszenia praw człowieka i ludzkiej godności;
- ✓ działanie na rzecz promowania wizji bezstronnego wymiaru sprawiedliwości;
- ✓ zintensyfikowanie politycznego i finansowego wsparcia obrońców praw człowieka i przeciwdziałanie wszelkim formom represji;
- ✓ zacieśnienie współpracy z Radą Europy oraz Organizacją Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Ramy stanowią podstawę do opracowywania i wdrażania działań zarówno dla instytucji Unii, jak i poszczególnych państw członkowskich.

Przyjęcie przez Polskę Dyrektywy 2002/73/WE z dnia 23 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia, awansu zawodowego oraz warunków pracy oraz Konwencji ONZ ds. Eliminacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet (CEDAW), to kolejny nowy obszar działań.

Niewątpliwie przedstawione zadania stanowią pewien standard i wyznaczają kierunek tych działań, jednak codzienna praktyka wielkopolskiej Policji pozwala rozwinąć ten katalog o dalsze zagadnienia tj.;

- ✓ rozpatrywanie i ocena postanowień Wewnętrznej Polityki Antymobbingowej¹¹⁶;
- ✓ wspieranie działań sprzyjających budowaniu pozytywnych relacji między pracownikami KWP w Poznaniu poprzez wyjaśnianie rodzących się wątpliwości w obszarze praw i obowiązków policjantów jak również pracowników cywilnych;
- ✓ prowadzenie i inicjowanie szkoleń z zakresu Ochrony Praw Człowieka oraz opracowywanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych w tym zakresie dla policjantów i pracowników Policji województwa wielkopolskiego¹¹⁷;
- ✓ monitorowanie informacji o zdarzeniach z udziałem policjantów lub pracowników Policji na terenie województwa wielkopolskiego¹¹⁸;
- ✓ współpraca z Zespołem Dyscyplinarnym Wydziału Kadr i Szkolenia KWP w Poznaniu w zakresie prowadzonych postępowań wobec policjantów, jak również pracowników cywilnych.

Na szczególną uwagę w budowaniu wizerunku Policji zasługuje proces wdrażania „Systemu Wczesnej Interwencji”¹¹⁹. System Wczesnej Interwencji to narzędzia i mechanizmy zarządzania, kierowane do kadry kierowniczej Policji. Ich celem jest wprowadzenie systemowych, powiązanych ze sobą rozwiązań, które pozwalają na pro-aktywne przeciwdziałanie nieprawidłowościom, umacniając i gwarantując ciągły proces kształtowania standardów działań Policji i podnoszenia, jakości jej pracy. Dostarcza on kadry kierowniczej informacji, umiejętności i wiedzy pozwalającej zwiększać swoją efektywność w przeciwdziałaniu dysfunkcjom organizacji oraz uczyć się na błędach nas samych i innych. W ramach tego Systemu funkcjonują dwa narzędzia do których należy „Rozmowa SWI” oraz „Newsletter SWI”, jednak ramy artykułu nie pozwalają na rozwinięcie tego zagadnienia.

Kolejnym istotnym przedsięwzięciem mającym wpływ na wizerunek Policji to nowatorskie i pionierskie podejścia do kwestii oceny prawidłowości oraz przebiegu interwencji policyjnych. Kierując się zachowaniem profesjonalizacji działań, powołano w tej sprawie Zespół, który ma na celu ocenę: skuteczności podejmowanych interwencji, przestrzegania procedur i praw człowieka,

¹¹⁶ Zgodnie z Decyzją nr 249/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 17 maja 2013 r. w sprawie wdrożenia w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Wewnętrznej Polityki Antymobbingowej.

¹¹⁷ Realizowanych w oparciu m. in. o przepisy: Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz. U. Nr 126, poz. 877 z późn. zm.) oraz Decyzji nr 153/2014 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 18 marca 2014 r. w sprawie doskonalenia zawodowego lokalnego w komórkach i jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego (Ppw-024-197/2014 z późn. zm.) - czego najlepszym przykładem może być realizacja Programu lokalnego doskonalenia zawodowego pn. „Prawa człowieka w zarządzaniu Policją dla kierowników jednostek terenowych Policji szczebla powiatowego, rejonowego, miejskiego oraz ich zastępców,..

¹¹⁸ Zgodnie z Decyzją Nr 62/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 15 lutego 2013 r. w sprawie zasad przekazywania informacji o zdarzeniach z udziałem policjantów lub pracowników Policji na terenie województwa wielkopolskiego,

¹¹⁹ Zobacz: Decyzja Nr 563/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 20 listopada 2013 r. w sprawie powołania w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Zespołu do spraw wypracowania i wdrożenia w jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego „Systemu Wczesnej Interwencji (Ppw-024-714/2013).

dotychczasowych działań podejmowanych przez przełożonych w zakresie nadzoru nad interwencjami Policji oraz przedstawienia wniosków do realizacji w ramach doskonalenia zawodowego lokalnego¹²⁰.

Równie aktywne przedsięwzięcia należy odnotować w obszarze przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści. Powołany w tej sprawie Zespół zajęł się zadaniem rozpoznawania, zwalczania i zapobiegania czynom zabronionym wymierzonym w ludzi i ich mienie, w wyniku którego ofiara, lokal lub inny cel przestępstwa są dobierane ze względu na ich faktyczne, bądź domniemane powiązanie, związki, przynależność, członkostwo lub udzielanie wsparcia grupie wyróżnionej z uwagi na określone cechy charakterystyczne i wspólne dla jej członków, takie jak faktyczna lub domniemana rasa, narodowość lub pochodzenie etniczne, język, kolor skóry, religia, płeć, wiek, niepełnosprawność fizyczna lub psychiczna, orientacja seksualna lub inne¹²¹.

W kształtowaniu pozytywnego wizerunku wielkopolskiej Policji niezwykle trafnie wpisują się wykonywane zadania Zespołu koordynującego organizację debat społecznych na temat bezpieczeństwa w jednostkach organizacyjnych Policji województwa wielkopolskiego, dające nowy wymiar i płaszczyzny współpracy ze społeczeństwem¹²².

Inicjatywa debat społecznych organizowanych początkowo na poziomie regionalnym, stanowi obecnie jeden z priorytetów i zadań do realizacji na lata 2013-2015 określonych przez Komendanta Głównego Policji oraz element składowy strategii Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

Należy wyraźnie zaznaczyć, że nie ma cenniejszego źródła informacji, jak wsłuchanie się w głos społeczności lokalnej, pozwalający budować oczekiwaną i skuteczną strategię działań.

Cenną inicjatywę stanowi również wdrożenie projektu związanego z instalacją i użytkowaniem monitoringu wizyjnego w radiowozach policyjnych¹²³ pomimo, iż w praktyce policyjnej kwestie monitoringu wizyjnego skupiają się w dużej mierze na miejscach detencji.

Z jednej strony projekt ten stanowi kolejny element gwarancji praw i wolności człowieka, z drugiej - obiektywne źródło oceny prawidłowości przeprowadzanych interwencji policyjnych, podnoszący bezpieczeństwo prawne funkcjonariuszy. Potrzeba uregulowania problematyki monitoringu wizyjnego miejsc publicznych w Polsce jest zgłaszana przez różne środowiska. Wynika to z braku kompleksowych unormowań dotyczących zasad instalowania i korzystania z systemów monitoringu wizyjnego zarówno przez instytucje państwowe,

¹²⁰ Zespół ten został powołany Decyzją Nr 410/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 12 września 2013 r. w sprawie powołania w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Zespołu do spraw profesjonalizacji działań Policji (Ppw-024-539/2013).

¹²¹ Zespół ten został powołany Decyzją Nr 534/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 5 listopada 2013 r. w sprawie powołania Zespołu do spraw przeciwdziałania przestępstwom z nienawiści (Ppw-024-688/2013).

¹²² Zespół ten został powołany Decyzją Nr 352/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 26 lipca 2013 r. w sprawie powołania w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu Zespołu koordynującego organizację debat społecznych na temat bezpieczeństwa w jednostkach organizacyjnych Policji woj. wielkopolskiego (Ppw-024-456/2013).

¹²³ Zobacz Decyzja Nr 592/2013 Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie powołania w Nieetatowego zespołu do wdrożenia projektu związanego z instalacją i użytkowaniem monitoringu wizyjnego w oznakowanych pojazdach służbowych Policji na terenie Miasta Poznania i powiatu Poznańskiego (Ppw-024-747/2013 z późn. zm.).

samorządowe, jak również szeroko rozumiane podmioty prywatne. Istniejące w tym zakresie regulacje mają charakter rozproszony i odnoszą się do wybranych aspektów stosowania monitoringu wizyjnego¹²⁴.

Ten niewątpliwie pozytywny proces zmian zaowocował również rozwojem i pogłębieniem współpracy ze szkołami objętymi patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu. Najlepszym tego przykładem była zorganizowana w dniach 5-6 czerwca 2014 roku konferencja pn. „Rozwój współpracy ze szkołami objętymi patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu”.

Konferencja ta doskonale wpisała się w oczekiwania zaproszonych gości, stanowiąc cenną platformę wymiany myśli i doświadczeń, jak również stała się inspiracją do dalszych przedsięwzięć. Świadczyły o tym liczne podziękowania dyrekcji szkół kierowane do organizatorów konferencji podczas wystąpień, zgłaszanych wniosków oraz wyrażana potrzeba rozszerzenia wzajemnej współpracy. Należy jednak zauważyć, że utrzymanie się w tym nurcie wzajemnej współpracy wymagało będzie zintensyfikowania dotychczasowo podejmowanych przedsięwzięć.

Autor niniejszego artykułu wychodząc naprzeciw sygnalizowanym oczekiwaniom opracował ankietę umożliwiającą identyfikację potrzeb z obszaru praw i wolności człowieka, kierując ją do dyrekcji szkół. Zdaniem autora budowanie ram programowych dalszej współpracy powinno zostać oparte o dokonanie diagnozy i analizy potrzeb. Pozwoli to ściśle określić katalog zdań i treści programowych, zgodnie z oczekiwaniami respondentów, bowiem tylko poprzez kompleksowe podejście można przygotować „produkt” najwyższej jakości. Wzór ankiety stanowi załącznik do niniejszego artykułu.

Zdaniem inspektora Rafała Batkowskiego – Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu – „(...) Stoimy obecnie przed wyzwaniem ukierunkowania potencjału młodych ludzi, kształtowania ich postaw, dążenia do pomocy w realizacji ich aspiracji edukacyjnych, rozwojowych. Wierzymy, że kompleksowe podejście i spójny charakter przedsięwzięć proponowany przez Policję będzie poparty rozwiązaniami promującymi absolwentów tych klas w procesie doboru do Policji. Jak należy sądzić będzie to realizacja oczekiwań młodzieży. Wartość wspólnych działań w tym obszarze jest nieoceniona, ponieważ zawiera się w ogólnie rozumianym interesie społecznym i stanowi pożądaną kierunek rozwoju tego obszaru aktywności państwa”¹²⁵.

Podsumowanie

Mam świadomość, że zaprezentowane treści stanowią tylko fragment z całokształtu zagadnień ochrony praw i wolności człowieka w budowaniu wizerunku wielkopolskiej Policji. Wyrażam jednak nadzieję, że podkreślają ich istotę w realizacji codziennych zadań Policji.

95 – lecie wielkopolskiej Policji to także okres pozwalający na dokonanie pewnej refleksji w zakresie podejmowanych działań w tym obszarze. Pozwala on

¹²⁴ Więcej na ten temat zobacz: <http://bip.msw.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/2013/22768,Projekt-zalozen-do-projektu-ustawy-o-monitoringu-wizyjnym.html> z dnia 10.06.2014

¹²⁵ Fragment wypowiedzi pochodzi z materiałów informacyjnych i programu konferencji, zorganizowanej 5-6 czerwca 2014 r. pn. „Rozwój współpracy ze szkołami objętymi patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu”.

przyjając, że podejmowane wysiłki to krok w dobrym kierunku, wnoszący nową jakość oraz zachowujący najwyższe standardy w ochronie praw i wolności człowieka. Bez wątpienia w trend ten wpisują się również cyklicznie wydawane monografie, powstałe dzięki współpracy wielkopolskiej Policji z Uczelniami Wyższymi, tworzące nowe zbiory wiedzy praktycznej na temat obecnej sytuacji w Policji i propozycje ich zmiany¹²⁶.

Pozytywna ocena pracy wielkopolskiej Policji to także kreowanie polityki medialnej, ścisła współpraca z organami rządowymi i samorządowymi, sądami, prokuraturą, organizacjami pozarządowymi oparta na zasadach wzajemnego poszanowania i zaufania. Zachodzący ciągle proces demokratyzacji życia społecznego nie pozostawia wątpliwości, iż budowanie przez Policję poczucia bezpieczeństwa obywateli, w tym ochrona praw człowieka bez ich udziału i nas samych jest niemożliwa.

Dziś z dumą, satysfakcją i uznaniem możemy powiedzieć, że podjęte przedsięwzięcia trwale wpisują się w karty historii wielkopolskiej Policji, wyznaczając nową jakość oraz horyzont działań.

„Choć bezpieczeństwo nie jest wszystkim, bez bezpieczeństwa wszystko jest niczym.”

Klaus Neyman

Istota praw i wolności człowieka w budowaniu wizerunku Wielkopolskiej Policji

Streszczenie

Artykuł przedstawia istotę praw i wolności dla których źródłem jest godność człowieka. Zaprezentowano w nim przesłanki dopuszczalności ograniczeń tych praw w działaniach Policji oraz ich znaczenie w budowaniu wizerunku Wielkopolskiej Policji. Zawiera także przygotowaną ankietę identyfikacji potrzeb z tego obszaru. Zdaniem autora, ankietę pozwoli na dokonanie diagnozy i analizy oczekiwań respondentów, w tym na budowanie ram programowych dalszej współpracy ze szkołami objętymi patronatem Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

¹²⁶ Zobacz np.; S. Gembara, J. Rymaniak; (red.) Organizacja i zarządzanie w Policji. Teraźniejszość i przyszłość. Poznań 2007, M. Trojak; (red.) Wybrane zagadnienia, Poznań 2007 czy też ostatnio wydana pozycja ukazująca wieloaspektowy proces kontroli tj.; H. Januszek, S. Gembara (red.); Kontrola. Poznań 2012.

The essence of human rights and freedom in building the image of Wielkopolska Police

The article presents the essence of rights and freedom which root from a human dignity. The grounds of admissibility and limitations to those rights are presented in the framework of Police activities and their importance in building the image of Wielkopolska Police. It also contains a prepared questionnaire to identify the needs in this area. According to the author, the survey will help to prepare the diagnosis and analysis which will be based on respondents expectations and it will enable to create a framework programme for further cooperation with the schools under the auspices of Chief Constable of Wielkopolska Regional Police Force in Poznań.

**KOMENDA WOJEWÓDZKA POLICJI
W POZNANIU**

**Rozwój współpracy ze szkołami objętymi patronatem
Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu**

A N K I E T A

***„Policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek
respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw
człowieka”. (Art. 14 ust. 3 ustawy o Policji)***

Konferencja, 5-6 czerwca 2014 r.

Proszę zaznaczyć zainteresowanie tematem w skali od 5 do 1: 5 – bardzo wysokie, 4 – wysokie, 3 – średnio wysokie, 2 – słabe, 1 – bardzo słabe, 0 – brak zainteresowania.

1. Prawa i wolności człowieka:

- a. charakterystyka praw i wolności człowieka ☐
- b. cele i warunki ograniczenia praw i wolności człowieka ☐
- c. znaczenie praw człowieka ☐
- d. środki ochrony praw człowieka ☐
- e. standardy praw człowieka w pracy Policji ☐

2. Etyka zawodowa policjanta:

- a. podstawowe pojęcia z etyki ☐
- b. prawo a moralność ☐
- c. zasady etyki zawodowej policjanta ☐
- d. odpowiedzialność policjanta za nieetyczne zachowanie ☐
- e. kształtowanie i rola etosu zawodowego ☐

3. Problematyka antydyskryminacyjna i antymobbingowa:

- a. podstawowe pojęcia dotyczące dyskryminacji ☐
- b. rodzaje dyskryminacji ☐
- c. środki przeciwdziałania dyskryminacji ☐
- d. mobbing oraz nierówne traktowanie ☐
- e. „mowa nienawiści” ☐

4. Odpowiedzialność za czyny zabronione:

- a. zasady odpowiedzialności za przestępstwa i wykroczenia w zależności od formy ich popełnienia ☐
- b. okoliczności wyłączające odpowiedzialności karną ☐
- c. określa katalog kar i środków karnych za przestępstwa i wykroczenia ☐
- d. charakterystyka wybranych przestępstw i wykroczeń ☐
- e. charakterystyka ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich ☐

5. Dobór do Policji:

- a) wymagania ☐
- b) kwalifikacje ☐
- c) predyspozycje ☐
- d) procedura postępowania kwalifikacyjnego ☐
- e) charakterystyka i zadania Policji ☐

.....
nazwa i adres szkoły

1. Jakie są Pani/Pana oczekiwania i sugestie wobec współpracy (szkolenia)?

.....
 .....
 .....
 .....

2. Czy do tej pory współpracowali Państwo z Policją? TAK/NIE*

(Jeżeli tak to z jaką jednostką, komórką Policji i w jakiej formie, płaszczyźnie?)

.....
 .....
 .....
 .....

3. Proszę podać planowaną liczbę klas i uczniów, do których należy skierować ofertę edukacyjną?

.....
 .....
 .....
 .....

-
4. **Proszę podać oczekiwaną liczbę godzin lekcyjnych skierowanych do danej grupy i częstotliwość zajęć** (np. zajęcia jednorazowe, zajęcia raz w roku itp.)?

.....

.....

.....

.....

.....

*właściwe zakreślić

**Rozwój współpracy ze szkołami objętymi patronatem
Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu**

Organizatorzy konferencji będą niezwykle wdzięczni za udzielenie odpowiedzi na pytania, które pozwolą ocenić aktualną sytuację, a także budować wspólną perspektywę współpracy w zakresie wzmacniania ochrony praw i wolności człowieka.

1. **W jaki sposób Pani/Pan dba na co dzień o przestrzeganie praw i wolności człowieka przez podwładnych (uczniów i pracowników szkoły) ?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. **Jakie widzi Pani/Pan możliwości wzmacniania właściwych postaw i zachowań u podwładnych (uczniów i pracowników szkoły) w kontekście ochrony praw i wolności człowieka?**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

SERDECZNIE DZIĘKUJĘ!

Opr. podinsp. Dariusz Giersz Wydział Kadr i Szkolenia KWP w Poznaniu tel.
(61) 84 128 59, fax. (61) 84 140 12, e-mail: opc@po.policja.gov.pl

Jarosław SZEMERLUK

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

SALA TRADYCJI KWP W POZNANIU – Z PRZESZŁOŚCI WE WSPÓŁCZESNOŚĆ

The Tradition Hall of Wielkopolska Regional Police HQ in Poznań – from the past to the future

Każda instytucja ma swoją historię. Tworzą ją ludzie i kreowane przez nich fakty. Taki zbiór dziejów ma i Policja. 95 lat funkcjonowania formacji to zbiór dziejów nieodłącznie związanych z dziejami naszej ojczyzny. Czerpiemy z przeszłości garściami informacje o osobach, bazujemy na doświadczeniach i rozwiązaniach, choć trzeba nam je uwspółcześniać – taki jest wymóg choćby postępów nauki. Budowania etosu służby policyjnej nie można realizować bez punktu odniesienia. Takim jest niewątpliwie nasza historia.

W lipcu 2011 roku w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu uroczyste otwarto Salę Tradycji. Pomysłodawcą jej powstania był ówczesny Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego podinsp. Zbigniew Rogala. Dzięki ludziom dobrej woli powstał zbiór ekspozycji obrazujący prawie stuletnie dzieje działalności stróżów prawa w Polsce.

Wspomnieć należy nie tylko o tych, którzy podarowali ekspozyty do Sali, ale także o tych, dzięki którym można je było pokazać. Niewątpliwie przyczynili się do tego między innymi Członkowie Zarządu funkcjonującej wtedy Fundacji „Asekuracja”, którzy ufundowali gabloty wystawowe umożliwiające w uporządkowany sposób zobrazowanie policyjnej historii.

Zdjęcie 1. 20.07.2001 r. - otwarcie Sali Tradycji

Stoją od prawej: Wicewojewoda Wielkopolski Przemysław Pacia, Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji w Poznaniu insp. Krzysztof Jarosz, piąty od prawej podinsp. Zbigniew Rogala (w mundurze PP)

Prawie cztery tysiące eksponatów (niestety nie wszystkie można wystawić ze względu na szczupłość powierzchni) czeka na tych, którzy są ciekawi dziejów ludzi stojących na straży prawa. A ciekawych jest wielu. Od 2011 roku Salę odwiedziło ponad 3500 osób.

Ekspozycje poświęcone są Policji Państwowej, Milicji Obywatelskiej, Policji, pionowi ruchu drogowego oraz komendantom wojewódzkim Policji w Wielkopolsce (sala generalska).

Sala Policji Państwowej

Już od progu tchnie epoką początku naszej formacji. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej 24.07.1919 r. powołał do życia Policję Państwową, by zapewniła ona bezpieczeństwo życiu, zdrowiu i imieniu obywateli. Być wtedy policjantem znaczyło być dostojnym reprezentantem państwa. W gablotach znaleźć możemy dokładny opis dziejów Policji od chwili jej utworzenia do roku 1939. Spoglądają na nas fotografie pierwszych komendantów okręgowych PP woj. poznańskiego, wczytać się możemy w ich bogate życiorysy. Sali patronuje kolor granatowy – od sztywnych mundurów, w których policjanci prezentowali się naprawdę wyśmienicie.

Zdjęcie 2. Fragment ekspozycji Sali Policji Państwowej

Wśród replik znajdziemy prawdziwy rodzynek – oryginalny „przydziewek”, eksponowany wyjątkowo w gablocie. Na jednej ze ścian olbrzymia reprodukcja fotografii oddziału policjantów, ze swym niezbędnym sprzętem do przemieszczania – rowerem. Wraz z dowódcą spoglądają na odwiedzających to pomieszczenie. Na nich za to spogląda policyjny zwierzak – koń z uprzężą ułańską, używaną wtedy także przez jeźdźców policyjnych. Bogata historia międzywojenna kończy się wraz z wkroczeniem do Polski hitlerowców i sowietów. Zaczyna się tragiczny epizod usłany masowymi grobami w Miednoje i w wielu innych, nieznanach dotąd miejscach. W sali pozostały fotografie i wspomnienia - jak choćby to, w postaci repliki płyty głównej Pomnika Ku czci Pomordowanych Policjantów II RP woj. poznańskiego. O pamięć o Nich wołają także zdjęcia, zebrane w kolekcji „Z dni ich

powszednich". A jeszcze niedawno Posterunek Policji Państwowej w Śremie (do którego można zajrzeć przez okno), tętnił zwykłym policyjnym życiem...

Jakiej marki i koloru były rowery policyjne, jak ma na imię koń, jakiej kary mógł się spodziewać policjant, który nie dbał należycie o czystość uprzęży, jakich zawodów nie mogły wykonywać żony ówczesnych policjantów, do czego policjantowi potrzebny był termos przy rowerze, dlaczego tablica Posterunku PP w Śremie jest uszkodzona, kim byli „husarzy śmierci”, dlaczego policjanci PP w województwa poznańskiego po wybuchu II wojny światowej znaleźli się na wschodniej granicy, kim byli granatowi policjanci... na te i inne pytania można uzyskać odpowiedź, osobiście odwiedzając tę salę.

Sala Milicji Obywatelskiej

Jeszcze prze końcem II wojny światowej, Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego powołuje do życia Milicję Obywatelską (1944 r.). Organ ten, od początku swego istnienia, zresztą zgodnie z wolą „towarzyszy”, wcielony został do korpusu dbającego o „czystość” ideologiczną Polski Ludowej. Od tego czasu MO zaczęła być postrzegana jako formacja stojąca na usługach partii. Osady te nie zawsze były słuszne i krzywdziły niejednokrotnie milicjantów. W rogach sali poświęconej temu okresowi dziejów naszej formacji ustawiono dwa popiersia „bogów” tamtych czasów – Lenina i Dzierżyńskiego. „Nadwyreżone” nieco głowy tych osób pokazują, jak historia rozprawia się ze swymi niepokornymi dziećmi. Między popiersiami umieszczono tablicę upamiętniającą poległych milicjantów. Kiedyś była ona główną płytą pomnika stojącego przy Domu Kultury MO w Poznaniu. Miała być złomowana. Nie szczęście tak się nie stało. Pamięci historycznej i śmierci ludzkiej oddawać na złom nie wolno. Nieco wyżej widać sztandar Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Poznaniu z roku 1947. Patronuje on mundurom z tamtych czasów. Od zwykłych płaszczy z białoczerwoną opaską, przez mundury wojskowe adoptowane na potrzeby milicyjne, do uniformów zbliżonych krojem i kolorem do współczesnych – policyjnych. W gablotach wyeksponowano sprzęt m.in. techników kryminalistyki: walizkę z precjozami do zabezpieczania śladów na miejscu przestępstwa, przyrząd do sporządzania portretów pamięciowych czy książeczkę do określania kolorów lakieru pojazdów. Mundur zomowca ustawiony w pobliżu koksownika przypomina mroźny poranek 13 grudnia 1981 roku. Nieco dalej stanowisko dyżurnego z olbrzymim dalekopisem, protoplastą dzisiejszego faxu. Całe pomieszczenie przepełnione duchem tamtych czasów, wcale nie tak odległych.

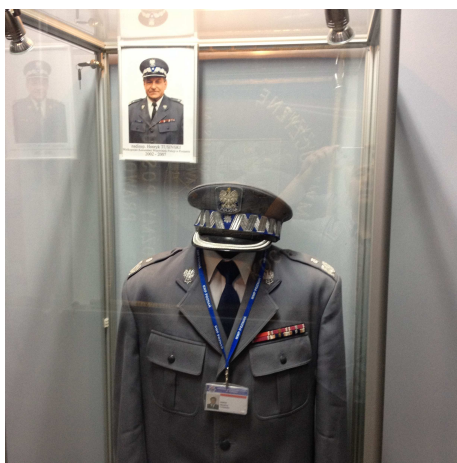

Zdjęcie 3. Stanowisko oficera dyżurnego w Sali Milicji Obywatelskiej

Jaki napis znajduje się na rewersie sztandaru KW MO w Poznaniu, dlaczego Dzierżyński ma rozbitą czaszkę, a Lenin zarysowaną głowę, dlaczego mundury milicyjne mają amarantowe wstawki, dlaczego tarcza zomowca była niepraktyczna, czego uczyła się policja francuska od Milicji Obywatelskiej, dlaczego milicjantów wyposażono w „kałasznikowy”, czy milicjanta ZOMO można bezpiecznie dotknąć, kim byli ROMO-wcy.... na te i inne pytania można uzyskać odpowiedź, osobiście oglądając eksponaty.

Sala Generalska

Zacny fragment Sali Tradycji. W gablotach wystawiono mundury nadinspektorów (generałów) Policji. Tu można z bliska podziwiać wszystkie elementy marynarek czy czapek najwyższych dostojników naszej formacji.

Zdjęcie 4. Mundur nadinsp. Henryka Tusińskiego Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu w latach 2002-2007

Naprzeciwko widać sztandary: pierwszy sztandar Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu (jeszcze sprzed reformy administracyjnej kraju), sztandar Komendy Wojewódzkiej Policji w Lesznie (byłego już województwa) i sztandar Oddziału Prewencji Policji KWP w Poznaniu, który wraz ze zmianą ustroju, przeszedł zmianę wyglądu.

Sala Policji

Pomieszczenie poświęcone współczesnej Policji, powołanej do życia 06.04 1990 r. Od progu wita nas rzeźba św. Michała Archaniola – patrona policjantów. Pod nią tabliczki z nazwiskami tych, którzy od roku 1990 w naszym województwie zginęli na służbie. Wyposażenie sali nieco skromne, wszak większość „eksponatów” można podziwiać codziennie np. na ulicy. Ale i tu obejrzenia godne są np. pierwsze komputery i drukarki, z których korzystali policjanci. Postać policyjnego antyterrorysty ze strzelbą gładkolufową w dłoni budzi respekt, choć to tylko manekin. Zapoznać się też warto z „uzbrojeniem” odebranych chuliganom stadionowym i przymierzyć do tarczy, używanej do niedawna przez Oddział Prewencji Policji. Liczne fotografie obrazują wszelkie płaszczyzny pracy policjantów, a niektóre z elementów umundurowania można przymierzyć.

Zdjęcie 5. Sala Policji – na pierwszym planie kombinezon policjanta SPAP

Czy policjanci używają w służbie elementów sprzętu rolniczego, czego nie ma strzelba gładkolufowa, dlaczego św. Michał Archanioł jest patronem Policji, czy stopnie policyjne są takie same jak wojskowe, kto może zostać policjantem, co to jest i do czego służy tonfa, czy ciężka jest tarcza policjanta Oddziału Prewencji Policji, jak się wygląda w kominiarce i po co komu ona ... na te i inne pytania otrzymasz odpowiedź, jeśli osobiście przyjdiesz do sali.

Sala Ruchu Drogowego

Motocykle... to one rzucają się przede wszystkim w oczy zwiedzającym i budzą też chyba największe zainteresowanie. Od milicyjnego junaka po policyjną hondę. Na maszynach tych jeździli milicjanci i policjanci. Pocziwa „eshaelka” mizernie wygląda w towarzystwie bmw, ale jest wdzięcznym obiektem amatorów

fotografowania. Przed motocyklami manekin w mundurze milicjanta ruchu drogowego, znanego z wielu polskich filmów. Sala urządzona na wzór ulicy, zamiast parkietu kostka brukowa i znaki drogowe oraz sygnalizator świetlny.

Nad wejściem policyjny „kogut” wydający rzeczywiste „niekogucie” dźwięki i eksponaty obrazujące rozwój milicji, a później policji ruchu drogowego. Białe marynarki oraz płaszcze milicjantek i milicjantów kierujących ruchem (zanieczyszczenie powietrza chyba wtedy nie było wielkie), specjalne nakładki na rękawy mundurów, liczne dokumenty i fotografie przyciągają uwagę oglądających. Pierwsze „suszarki” do pomiaru prędkości: jedne wielkie, inne nieporęczne. Całe szczęście, że jedyną ich rolą jest bycie eksponatami. Kiedyś jednak były szczytem techniki. Alkomaty, alkotesty i alkometry obok słynnego „balonika” do pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu. No i w końcu prewencyjne filmy milicyjne z zakresu ruchu drogowego wyświetlane na terkocącym projektorze, tworzą specyficzny klimat sali. Wychodzących żegna św. Krzysztof stojący na oponach samochodowych.

Zdjęcie 6. Sala ruchu drogowego – kolekcja motocykli

Co to jest „bułgarska skóra”, dlaczego używając „balonika” milicjant musiał mieć zdolności pielęgniarskie, dlaczego pewien model hondy był nie do kupienia, czy św. Krzysztof jest tylko patronem kierowców, do czego służy i jak wygląda nowoczesna kolczatka, jaki jest najcięższy z eksponowanych motocykli... dowiesz się jak przyjdiesz (na każde inne pytania pewnie też odpowiemy!).

Sala Tradycji KWP w Poznaniu – z przeszłości we współczesność

Streszczenie

W lipcu 2011 roku w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Poznaniu uroczyście otwarto Salę Tradycji. Prawie cztery tysiące eksponatów (niestety nie wszystkie można wystawić ze względu na szczupłość powierzchni) czeka na tych, którzy są ciekawi dziejów ludzi stojących na straży prawa. A ciekawych jest wielu. Od 2011 roku Salę odwiedziło ponad 3500 osób.

The Tradition Hall of Wielkopolska Regional Police HQ in Poznań – from the past to the future

Summary

The Tradition Hall was officially opened by Wielkopolska Regional Police Headquarters in July 2011. Nearly a number of four thousand of items (unfortunately not all of them can be presented due to the lack of space) wait for those who are curious about the history of people standing on guard of the law. And the interest is enormous. The Tradition Hall has been visited by over 3500 people since 2011.

Andrzej WRZESIŃSKI

Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu

MIĘDZYNARODOWA WSPÓŁPRACA POLICJI WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

The international co-operation of Wielkopolska Regional Police Force in Poznań

Praktycznie natychmiast po przeprowadzonej transformacji ustrojowej, kiedy w dniu 6 kwietnia 1990 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej powołał Policję w miejsce wcześniej funkcjonującej Milicji Obywatelskiej, formacja ta powróciła do swoich przedwojennych korzeni i weszła do struktur międzynarodowych. W dniu 27 września 1990 roku nasze państwo ponownie zostało członkiem Interpolu¹²⁷ – organizacji międzynarodowej, z którą w 1952 roku Polska zerwała kontakty, które wcześniej zostały nawiązane w okresie międzywojennym, dokładnie w 1923 roku wraz z innymi 19 państwami.

Na początku lat 90-tych ubiegłego stulecia Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu (ówczesnego województwa poznańskiego) nawiązała kontakty związkowo-służbowe z policją brytyjską hrabstwa Hampshire znajdującego się na południu tego kraju. Kontakty te polegały na przeprowadzaniu wymian delegacji policjantów z obydwu państw, w trakcie których poruszane były zagadnienia dotyczące organizacji struktur i zakresu zadań funkcjonujących od wielu lat związków zawodowych policjantów w Wielkiej Brytanii, jak również wymiany doświadczeń w zakresie organizacji służby dzielnicowego, ogniw patrolowo-interwencyjnych oraz zagadnień związanych z zabezpieczaniem imprez masowych. Kontakty z partnerem pomimo krótkich przerw wynikłych m.in. w związku ze zmianami administracyjnymi RP przetrwały do dnia dzisiejszego i rozwinęły się nie tylko w sferze czysto zawodowej, lecz także w ramach organizowanych wspólnych imprez o charakterze socjalnym. W latach 90-tych ubiegłego stulecia Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu nawiązała kontakty służbowe z Policją Kraju Związkowego Brandenburgii (Niemcy) dokładnie z jednostką policji SEK w Poczdamie – odpowiednikiem polskiego Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego Policji. Policjanci w ramach przeprowadzanych w obydwu krajach wspólnych, ćwiczeń mieli okazję zwiększyć swoje kompetencje zawodowe w zakresie metod i technik przeprowadzania operacji antyterrorystycznych oraz praktycznie zapoznać się ze sprzętem wykorzystywanym w trakcie realizacji tychże operacji przez policjantów niemieckich.

---

¹²⁷ Interpol – międzynarodowa organizacja policji. pomagająca organom ścigania w walce z wszelkimi formami przestępczości. Działa ona w 190 krajach. Kieruje się czterema podstawowymi funkcjami, które zapewniają zaawansowaną technologicznie infrastrukturę wsparcia technicznego i operacyjnego w celu umożliwienia Policji na całym świecie sprostania wyzwaniom przestępczości XXI wieku. Za początek powstania Interpolu przyjmuje się 1923 rok, kiedy na Międzynarodowym Kongresie Policji Kryminalnych w Wiedniu powołano Międzynarodową Komisję Policji Kryminalnych.

Współpraca policyjna z partnerem holenderskim nawiązana została bezpośrednio po utworzeniu Policji polskiej w 1989 roku. Z uwagi na jej rozwój na szczeblu poszczególnych komend wojewódzkich Policji z jednostkami Policji holenderskiej od 1994 roku wypracowano model koordynacji kontaktów w formie tzw. policyjnej platformy polsko-holenderskiej, która ze strony polskiej koordynowana była przez Komendę Główną Policji.

W ramach powstałej platformy od początku jej powstania Komenda Wojewódzka Policji aktywnie brała w niej udział wspólnie ze swoim partnerem - Policją Regionu Utrecht Noord. Do ciekawszych przedsięwzięć, które zostały przeprowadzone z partnerem holenderskim można zaliczyć zorganizowanie trzytygodniowej wizyty stażowej dla policjantów dzielnicowych na terenie Niderlandów, wspólne akcje policyjne mające na celu zwalczanie przestępczości samochodem na międzynarodowej trasie E-30, wymiany policjantów wydziału ruchu drogowego, dzięki którym poznańscy policjanci mogli zaznajomić się z rozwiązaniami organizacyjnymi tego pionu Policji, a szczególności z funkcjonowaniem Policji autostradowej, uregulowaniami prawnymi i wykorzystywanym sprzętem służbowym. Dzięki wsparciu Policji Utrecht Noord można było także zorganizować wizytę dla policjantów z zespołu prasowego w ramach szeroko rozumianego szkolenia dot. public relations oraz kursy języka angielskiego dla 15 policjantów z Poznania.

W trakcie wspólnych spotkań z partnerem holenderskim poruszane były również zagadnienia związane z tematyką o charakterze prewencyjnym skupiające się na problemach przemocy domowej, resocjalizacji tzw. trudnej młodzieży oraz przestępczości na tle seksualnym.

Szczególnie cennym doświadczeniem dla obu stron była wymiana informacji z zakresu kryminalistyki, a w szczególności ujawniania i zabezpieczania na miejscu zdarzenia śladów biologicznych, traseologicznych i daktyloskopijnych. Obustronne kontakty z partnerem holenderskim regularnie przeprowadzane były praktycznie do momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej w 2004r.¹²⁸ Po tej dacie obydwie strony doszły do wniosku, że przyjęte praktycznie 10 lat temu, na początku współpracy cele zostały już osiągnięte, a Policja Regionu Utrecht Noord zadeklarowała chęć współpracy z policjami innych państw kandydujących do wstąpienia do Unii Europejskiej. Do ostatecznego rozwiązania policyjnej współpracy w kształcie utworzonej platformy polsko-holenderskiej doszło w 2012 roku.

W latach 2005-2010 policyjna współpraca skupiała się na rozwijaniu kontaktów wielkopolskich policjantów z Policją Kraju Związkowego Dolnej Saksonii oraz Hesji (Niemcy), które zaowocowały podpisaniem oficjalnych deklaracji o współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Poznaniu.

W ramach prowadzonej bilateralnej współpracy międzynarodowej Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu ze swoimi partnerami zagranicznymi zrealizowała szereg projektów, finansowanych z Komisji Europejskiej.

I tak celem pierwszego projektu pt. *„Doskonalenie kompetencji Policji w zakresie zabezpieczania międzynarodowych imprez masowych”* zrealizowanego w 2011 roku było podniesienie kompetencji funkcjonariuszy i pracowników

¹²⁸ Polska jest członkiem Unii Europejskiej od 1 maja 2004r. na mocy tzw. Traktatu Akcesyjnego podpisanego 16 kwietnia 2003r. w Atenach

wielkopolskiej Policji w zakresie zabezpieczania imprez masowych o charakterze międzynarodowym. Projekt był skierowany do funkcjonariuszy z komórek organizacyjnych i jednostek Policji województwa wielkopolskiego bezpośrednio zaangażowanych w realizację zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z masowymi imprezami sportowymi, zgromadzeniami publicznymi i innymi działaniami, które wymagają zespołowej pracy Policji, w tym antyterrorystycznymi oraz do pracowników Policji odpowiedzialnych za policyjną współpracę międzynarodową oraz za współpracę z podmiotami zewnętrznymi.

Beneficjenci programu wzięli udział w trzech tygodniowych wizytach w Wielkiej Brytanii (policja hrabstwa Hampshire), Niemczech (policja Kraju Związkowego Hesji) oraz Holandii (jednostka policji Regionu Hagi), w trakcie których mogli aktywnie wymieniać doświadczenia z miejscowymi specjalistami w dziedzinie zapewniania bezpieczeństwa publicznego.

Kiedy mówimy o zagadnieniach związanych z zabezpieczeniem imprez masowych, wartym podkreślenia jest fakt, iż to właśnie dzięki nawiązanym kontaktom międzynarodowym z Policją Czeskiej Republiki oraz Niemiec decyzją Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu został powołany do życia jeszcze przed Mistrzostwami Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 Zespół Antykonfliktowy Policji. Zadania zespołu zostały jasno sprecyzowane w myśl zasady „lepszą siłą argumentu niż argument siły.” Jego szeregi jako pierwsi zasilili policyjni negocjatorzy oraz policjanci o odpowiednich predyspozycjach z innych komórek i jednostek organizacyjnych województwa wielkopolskiego. Początkowo działania policjantów w niebieskich kamizelkach z napisem „*Anticonflict Team*” miały charakter pilotażowy. Koncepcja powołania i wykorzystania Nieetatowego Zespołu Antykonfliktowego KWP w Poznaniu powstała jak już wcześniej wspomniano na bazie doświadczeń Policji Republiki Czeskiej oraz Policji Landu Dolna Saksonia w Niemczech. Dziś wielu policyjnym dowódcom z terenu Wielkopolski trudno wyobrazić sobie zabezpieczenie imprez masowych czy zgromadzeń bez udziału policjantów z ZAK-u.

Obecnie poznański Nieetatowy Zespół Antykonfliktowy, liczący 20 policjantów, nie jest już jedyny w Polsce. Zespoły takie powstały w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Katowicach, w Komendzie Wojewódzkiej Policji zs. w Radomiu oraz w Komendzie Stołecznej Policji w Warszawie. Policjanci z ZAK czynnie uczestniczą w zabezpieczeniach masowych imprez masowych, zgromadzeniach czy protestach.

W drugim projekcie, którego beneficjentem była Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu, zatytułowanym. *„Europejskie laboratoria kryminalistyczne - wymiana doświadczeń w zakresie badań śladów i dowodów rzeczowych”* podstawowym celem było podniesienie kompetencji funkcjonariuszy i cywilnych ekspertów Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w zakresie badań śladów i dowodów rzeczowych pozostawionych przez sprawców w miejscu popełnienia przestępstwa. Założeniem projektu było również doskonalenie umiejętności miękkich związanych ze współpracą z zagranicznymi funkcjonariuszami służb publicznych, które są niezbędne przy prowadzeniu międzynarodowej kooperacji policyjnej. Projekt ten zakładał uzyskanie obustronnej korzyści ze współpracy oraz możliwość konfrontacji własnych doświadczeń

w kontekście stosowanych metod badawczych i wprowadzania systemu zarządzania jakością.

Beneficjenci programu wzięli udział w tygodniowej wizycie w Wiesbaden w Niemczech (Kraj Związkowy Hesja), w trakcie której mogli aktywnie wymieniać doświadczenia z miejscowymi specjalistami z zakresu badań kryminalistycznych.

W 2012 roku został zrealizowany projekt pt. *„Wymiana doświadczeń w zakresie logistycznego zabezpieczenia działań Policji podczas imprez masowych o charakterze międzynarodowym”*, którego celem było podniesienie kompetencji pracowników cywilnych oraz funkcjonariuszy wielkopolskiej Policji w zakresie logistycznego zabezpieczenia działań Policji podczas imprez masowych o charakterze międzynarodowym.

Możliwość skorzystania z doświadczeń Policji niemieckiej, angielskiej i holenderskiej, które należą do najsprawniej zarządzanych w Europie, stanowiło cenne wsparcie dla służb logistycznych wielkopolskiej Policji i pozwoliło na dalsze doskonalenie obecnie wykorzystywanych rozwiązań.

Bardzo ciekawą inicjatywą było przeprowadzenie w partnerstwie z Policją Kraju Związkowego Dolnej Saksonii (Niemcy) wspólnego projektu pt.: *„Doskonalenie kompetencji zarządczych kadry kierowniczej wielkopolskiej Policji”*, który został zrealizowany w latach 2012/2013. Projekt skierowany był do 10 osób, sprawujących obowiązki komendantów powiatowych i miejskich Policji na terenie województwa wielkopolskiego i miał celu podniesienie kompleksowo rozumianych kompetencji zarządczych tych funkcjonariuszy.

Wielkopolscy komendanci powiatowi/miejscy Policji odbyli tygodniową wizytę w wybranych jednostkach Policji Landu Dolnej Saksonii, w trakcie której mieli okazję do wymiany doświadczeń z ich niemieckimi odpowiednikami na szczeblu okręgowych dyrekcji lub inspekcji Policji.

Program wymiany pozwolił na zapoznanie się z obowiązkami i zadaniami, które realizowane są w codziennej pracy szefów niemieckich jednostek Policji. Głównymi elementami programu wymian były zagadnienia związane z kierowaniem akcjami policyjnymi, zarządzaniem zasobami ludzkimi oraz wykorzystanie nowoczesnych środków logistycznych: transportowych, informatycznych, łącznościowych w pracy poszczególnych pionów Policji.

Należy podkreślić, iż bliźniaczy projekt złożyła także ze swojej strony Policja Kraju Związkowego Dolnej Saksonii i ta sama liczba funkcjonariuszy niemieckich szczebla kierowniczego miała okazję zapoznać się z funkcjonowaniem jednostek Policji woj. wielkopolskiego.¹²⁹

W związku z przyznaniem Polsce i Ukrainie prawa do organizacji Mistrzostw Europy w 2012 r. nawiązała się współpraca Komendy Wojewódzkiej Policji z Milicją miasta Lwowa oraz innych miast w których odbyły się rozgrywki piłkarskie. Założeniem projektu *„Poznań i Lwów razem na rzecz EURO 2012”* finansowanego z Programu Pomocy Zagranicznej na 2007 rok, za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, było przekazanie praktycznej wiedzy przedstawicielom Milicji ukraińskiej na tematy wybrane przez nich jako niezbędne i interesujące z punktu widzenia przygotowywania do zabezpieczania imprez masowych tak wysokiej rangi. W ramach wymienionego projektu przeprowadzony został cykl

¹²⁹ Projekt nosił nazwę „NIWEX 2012” i w swoim skrócie miał oznaczać wymianę doświadczeń między Wielkopolską i Dolną Saksonią

składający się z trzech czterodniowych szkoleń prowadzonych przez ekspertów z KWP w Poznaniu (dwa szkolenia w Poznaniu i jedno szkolenie we Lwowie). W omawianym przedsięwzięciu wzięli udział również przedstawiciele komend wojewódzkich Policji z Wrocławia, Gdańska, Komendy Stołecznej Policji z Warszawy, Komendy Głównej Policji oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Ze strony ukraińskiej w szkoleniu na terenie Polski wzięło udział 25 przedstawicieli milicji ukraińskiej z: Kijowa, Lwowa, Doniecka, Dniepropietrowska i Charkowa (wytypowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Ukrainy) oraz przedstawiciele wymienionego ministerstwa.

Innym, bardzo ciekawym przedsięwzięciem skierowanym dla strony ukraińskiej był projekt pt.: **„Rola dzielnicowego i policjanta służby patrolowej w kreowaniu bezpieczeństwa i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego”**

Realizacja projektu zakładała zorganizowanie dwóch wizyt studyjnych (pierwszej w Poznaniu, drugiej na Ukrainie), w której uczestniczyli funkcjonariusze szczebla kierowniczego reprezentujący Departament Porządku Publicznego MSW Ukrainy oraz funkcjonariuszy z obwodów Milicji odpowiedzialnych za pion prewencji oraz komunikację społeczną. Podczas pobytu w Polsce zostały zorganizowane konferencje, spotkania, warsztaty szkoleniowe oraz panele dyskusyjne, na których w ramach dobrych praktyk uczestnicy projektu mieli możliwość zapoznać się z misją i charakterem pełnionej służby patrolowej oraz dzielnicowych. Ponadto przedstawione zostały przepisy resortowe normujące to zagadnienie. Celem przedmiotowego projektu było kompleksowe przedstawienie specyfiki służby dzielnicowego zarówno w teorii jak i praktyce oraz przedstawienie jego roli w kształtowaniu bezpieczeństwa i budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Bezpośrednim efektem projektu było zwiększenie wiedzy milicji ukraińskiej nt. roli dzielnicowego i policjanta/milicjanta służby patrolowej w kreowaniu bezpieczeństwa i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Umiejętności te są szczególnie ważne z punktu widzenia postępujących reform milicji ukraińskiej i postępującej demokratyzacji społeczeństwa Ukrainy. Projekt zapoczątkował współpracę w zakresie czerpania z doświadczeń polskiej Policji w tym obszarze oraz pozwoli na przygotowanie nowych rozwiązań służących dostosowaniu pracy organów ścigania Ukrainy do standardów europejskich w tym zakresie.

W szkoleniu w Polsce wzięło udział 14 przedstawicieli milicji ukraińskiej wytypowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Ukrainy oraz przedstawiciele Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy, w szkoleniu na Ukrainie wzięło udział 15. przedstawicieli polskiej Policji z Poznania, Wyższej Szkoły Policji ze Szczytna, Szkoły Policji ze Słupska, Komendy Miejskiej Policji z Kalisza oraz Komendy Powiatowej Policji z Piły.¹³⁰

Począwszy od 2009 roku aż do chwili obecnej w ramach współpracy z Departamentem Zdrowia i Przeciwdziałania Uzależnieniom Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego organizowane są na terenie naszego województwa warsztaty szkoleniowe, w których udział biorą każdorazowo policjanci z Niemiec, Wielkiej Brytanii, Holandii oraz Irlandii. Bogaty program szkoleń, wartościowe materiały informacyjne, a przede wszystkim możliwość

¹³⁰ Projekt ten został zrealizowany w 2009r. i również był finansowany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP z Programu Pomocy Zagranicznej

skonfrontowania dorobku polskiej Policji w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom z dorobkiem policji wymienionych wyżej państw przyczyniły się do sukcesu przedsięwzięcia i jego stałej kontynuacji. Istotną wartością dodaną tych wymian doświadczeń jest możliwość zapoznania się z pracą odpowiednich służb podejmujących interwencje i działania na gruncie innego porządku prawnego, oraz współpracą z innymi właściwymi organami i podmiotami działającymi dla dobra społeczeństwa.

Wielkopolscy policjanci czynnie brali i nadal biorą udział w zagranicznych misjach policyjnych¹³¹. Począwszy od 1992 roku pełnili służbę pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych w ramach tworzonych misji pokojowych w byłej Jugosławii, Iraku, Chorwacji, Bośni i Hercegowinie, Tadżykistanie, Sudanie, Kosowie, Gruzji i Liberii, natomiast pod auspicjami Unii Europejskiej w Macedonii, Kosowie i Afganistanie.

Biorąc pod uwagę międzynarodowe szkolenia, wartym odnotowania jest fakt zakwalifikowania się i udział policjanta z Poznania w dwumiesięcznym prestiżowym szkoleniu w Narodowej Akademii FBI w Quantico (USA), które corocznie organizowane jest dla jednego funkcjonariusza z Polski.¹³² Podczas szkolenia kładzie się nacisk na przywództwo, ale są także bardzo specjalistyczne przedmioty, które poszerzają wiedzę zawodową. Duży nacisk w trakcie szkolenia kładzie się na rozwój i sprawność fizyczną uczestników. W Quantico doskonale rozwiązana jest kwestia metodyki nauczania. Do dyspozycji są wszelkie możliwe źródła wiedzy.

Przedstawione w niniejszej publikacji informacje na temat prowadzenia przez wielkopolską Policję pozaoperacyjnej międzynarodowej współpracy z pewnością nie obejmują całości tego szerokiego zagadnienia, jedynie najważniejsze jej kierunki, trendy i wspólne przedsięwzięcia, które udało się nam zrealizować z partnerami zagranicznymi. Wyrażam natomiast nadzieję, że przedstawiając tylko te z najważniejszych moim skromnym zdaniem przykładów udało mi się nie tylko udowodnić, że wielkopolska Policja na niwie międzynarodowej była i jest aktywną jednostką, ale także okazałą tematyką zainteresować czytelnika.

W swoim artykule pominięta została kwestia międzynarodowej operacyjnej współpracy Policji woj. wielkopolskiego, która polega nie tylko na ważnej codziennej wymianie wielu informacji między zainteresowanymi stronami, ale także charakteryzuje się wspólnymi operacjami podejmowanymi w porozumieniu z zagranicznymi służbami policyjnymi, wynikiem czego było zatrzymanie i aresztowanie wielu niebezpiecznych przestępców w różnych rejonach Europy.

¹³¹ Polska Policja uczestniczy w operacjach pokojowych Narodów Zjednoczonych od 27 marca 1992 roku. Po raz pierwszy 30. polskich policjantów wzięło wówczas udział w misji UNPROFOR (United Nations Protection Force) na terenie byłej Jugosławii.

¹³² Początki współpracy polskiej Policji z Narodową Akademią FBI w Quantico datują się od początków lat 90-tych ubiegłego wieku

Spotkanie wielkopolskich Policjantów z przedstawicielami Policji Kraju Związkowego Dolnej Saksonii w Berlinie w ramach projektu NIWEX, Berlin 2012 rok

W perspektywie najbliższych lat współpracy międzynarodowej Policji należy mieć na uwadze konieczność stałego podnoszenia wiedzy policjantów woj. wielkopolskiego na temat systemów i struktur policji państw członkowskich Unii Europejskiej oraz instytucji wspólnotowych, ich roli, funkcjonowaniu i mechanizmów decyzyjnych w szczególności związanych ze zwalczaniem przestępczości wewnątrz Unii Europejskiej.

Współpraca międzynarodowa mająca charakter szkoleniowy winna obejmować jak najszersze spectrum zagadnień. Warto wziąć pod uwagę nową formę przedsięwzięć szkoleniowych, która staje się coraz bardziej popularna, są nimi tzw. webinars - szkolenia on-line. Ich główną zaletą jest fakt, iż praktycznie nie generują dodatkowych kosztów finansowych dla jednostki, natomiast wymagają od uczestnika merytorycznej wiedzy i zawodowego doświadczenia w danym obszarze oraz bardzo dobrej znajomości języka angielskiego. Dlatego też stałe podnoszenie umiejętności językowych policjantów jest wysoce wskazane w trakcie organizowanych kursów językowych przez polską Policję.

W ramach prowadzonej współpracy międzynarodowej z partnerami zagranicznymi zakres wymiany wiedzy i zawodowych doświadczeń winien obejmować w szczególności zagadnienia dotyczące zwalczania przestępczości zorganizowanej, handlu ludźmi, prania brudnych pieniędzy, przemytu narkotyków, zwalczania terroryzmu, szeroko rozumianej przestępczości w cyberprzestrzeni,

zarządzania w sytuacjach kryzysowych oraz przeciwdziałania coraz bardziej nękających nasz kontynent nielegalnej migracji oraz problemom wynikających z dywersyfikacji społecznej.

Pokój i bezpieczeństwo danego państwa to wartości, które należy strzec i przez cały czas pielęgnować. Nic na zawsze nie jest nikomu dane. W interesie bezpieczeństwa naszego kraju jest, aby w państwach sąsiadujących z Polską panował spokój i poszanowanie praw człowieka. Dwa lata temu wspólnie z Ukrainą organizowaliśmy Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej – EURO 2012. Czy ktokolwiek, nawet w najczarniejszych scenariuszach przewidywał wówczas, że w przeciągu zaledwie półtora roku Ukraina będzie znajdować się w tak dramatycznej sytuacji gospodarczej na terenie której toczyć się będą regularne walki o charakterze zbrojnym typowym dla prowadzenia działań wojennych?

W związku z powyższym, istotnym wydaje się być zaangażowanie się w najbliższej przyszłości polskiej Policji, a więc również wielkopolskich policjantów w programach pomocowych organizowanych przez Komisję Europejską, które będą organizowane i skierowane do Ukrainy w celu przywrócenia bezpieczeństwa, ładu i porządku publicznego na terenie tego państwa.

Policja jest jedną z podstawowych organów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa społeczeństwu, natomiast swojego zadania w pojedynkę bez współpracy z instytucjami zarówno rządowymi jak i pozarządowymi nie jest w stanie zrealizować.

Współpracę, która prowadzona jest przez Policję na szczeblu krajowym warto również w możliwie szerokim zakresie wykorzystać na niwie międzynarodowej, a wymierne rezultaty i wyniki z niej płynące upowszechniać w porozumieniu z uczelniami wyższymi w pracach naukowo-badawczych i następnie wykorzystywać w zharmonizowanych programach szkoleń dla funkcjonariuszy.

Reasumując należy także podkreślić, iż istotnym wsparciem międzynarodowej pozaoperacyjnej współpracy międzynarodowej Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu będzie zaangażowanie Zespołu ds. Funduszy Pomocowych tej jednostki w aplikowaniu i realizacji projektów współfinansowanych ze środków pomocowych z udziałem partnerów zagranicznych.

The international co-operation of Wielkopolska Regional Police Force in Poznań

Summary

The author shows in a nutshell the main aspects and trends of the international co-operation of Wielkopolska Regional Police Force in Poznań since the fall of the communist government in Poland until today.

O AUTORACH

Białkowski Dariusz, komisarz, Komendant Komisariatu Wodnego Policji w Poznaniu

Borowiak Andrzej, podinspektor. Rzecznik Prasowy Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

Centkowski Zdzisław, nadinspektor Policji w stanie spoczynku, Zastępca Komendanta Głównego Policji, wcześniej Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu.

Chrzumnicki Piotr, nadkomisarz, specjalista Wydziału d/w z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w służbie od 1991 roku.

Czarnecka Anna, starszy specjalista, dr – pracownik Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu; w pracy naukowej zajmuje się badaniem kontroli społecznej, socjotechniką porządku publicznego, socjologią władzy.

Dobrucki Łukasz, koordynator Zespołu ds. Funduszy Pomocowych Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, urzędnik mianowany zajmujący się tematyką pozyskiwania środków pomocowych dla KWP w Poznaniu od 2005 r.

Fechner-Wojciechowska Kinga, podkomisarz, ekspert Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, zajmuje się problematyką przemocy w rodzinie, w służbie od 2000 roku.

Gembara Sławomir, pełnomocnik Wielkopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu ds. współpracy naukowo-badawczej; oficer starszy Policji.

Giersz Dariusz, Komenda Wojewódzka Policji w Poznaniu.

Januszek Henryk, prof. zw. dr hab., od 2004 r. kierownik studiów podyplomowych dla służb mundurowych, na Wydziale Ekonomii UEP.

Jarczewski Waldemar, nadinspektor Policji w stanie spoczynku, w trakcie kariery zawodowej Zastępca Komendanta Głównego Policji, Zastępca Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu. Oficer łącznikowy Policji na Ukrainie – radca minister w Ambasadzie w Kijowie.

Kalinowski Dariusz – członek Zespołu ds. Funduszy Pomocowych Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, urzędnik mianowany zajmujący się tematyką pozyskiwania środków pomocowych dla KWP w Poznaniu od 2008r.

Królikowski Michał, podkomisarz, Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

Mazurczak Sławomir, młodszy inspektor. Służbę w Laboratorium Kryminalistycznym pełni od 1991 r., którą rozpoczynał w Pracowni Fotografii. Od 2006 r. pełni funkcję naczelnika Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.

Małecki Stanisław, młodszy inspektor, Naczelnik Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w Poznaniu w służbie Policji od 1990 roku.

Naganowski Mariusz, podkomisarz, specjalista, koordynator ds. utrzymania i wyszkolenia psów i koni służbowych w wielkopolskim garnizonie Policji. W Policji od 2000 roku.

Najewski Przemysław, aspirant sztabowy, specjalista Wydziału d/w z Przestępczością Gospodarczą Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu w służbie od 1991 roku.

Olejnik Marcin, podinspektor, Ekspert Zespołu Operacji Policyjnych i Zarządzania Kryzysowego Sztabu Policji KWP w Poznaniu – w trakcie EURO 2012 pełnił funkcję Dowódcy pododdziału „TEREN” w ramach odcinka „STADION”. Odpowiedzialny był za zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego na ciągach komunikacyjnych prowadzących na Stadion Miejski w Poznaniu przy ul. Bułgarskiej 17, w trakcie trwania meczów w ramach Mistrzostw Europy EURO 2012.

Pawlaczyk Tadeusz, nadinspektor Policji w stanie spoczynku.

Piaszczyńska Magdalena, aspirant, asystent Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Zajmuje się propagowaniem i opracowywaniem programów z zakresu prewencji kryminalnej. W służbie od 25 lipca 2003 roku.

Pływaczewski Emil W., prof. zw. dr hab. Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Purol Maciej, komisarz, służbę w Policji rozpoczął w 1992 roku w Oddziale Prewencji Policji w Poznaniu. W 2009 roku ukończył szkolenie dla absolwentów szkół wyższych w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie i został mianowany na pierwszy stopień oficerski. Od tego też roku realizuje zadania w Wydziale Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, w 2012 roku mianowany na stanowisko Naczelnika Wydziału.

Skrzypkowiak Piotr, podinspektor, Naczelnik Wydziału d/w z Przestępczością Narkotykową KWP w Poznaniu, kierujący tą komórką od momentu jej powstania, wcześniej Zastępca Naczelnika Wydziału d/w z Przestępczością Gospodarczą KWP w Poznaniu, Zastępca Naczelnika Wydziału

Kryminalnego KWP w Poznaniu (gdzie od 2008 roku tworzył i nadzorował pracę Zespołu do walki z Przestępczością Narkotykową), policjant Wydziału d/w z Przestępczością Gospodarczą Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji, policjant Wydziału d/w z Przestępczością Gospodarczą KWP w Poznaniu, realizował zadania w strukturach dochodzeniowo - śledczych Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu i Komendy Rejonowej Policji w Wągrowcu, w Policji od 1997 r.

Szemerluk Jarosław, podinspektor, w Policji od 1990 roku, ekspert Wydziału Komunikacji Społecznej Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, kustosz Sali Tradycji.

Tanaś Ewelina, starszy sierżant, Wydział Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu

Tasiemski Sebastian, młodszy aspirant, asystent Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu. Służbę w Policji rozpoczął w 2003 roku.

Walkowiak Robert, komisarz, specjalista WDŚ Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, w Policji 23 lata, mgr nauk politycznych UAM Poznań, a także absolwent studiów podyplomowych na PWSZ w Lesznie (informatyka dla nauczycieli) i na WSPol w Szczytnie (zarządzanie zasobami ludzkimi oraz bezpieczeństwo wewnętrzne w zakresie problematyki przestępczości zorganizowanej i terroryzmu).

Wichłacz Krzysztof, podinspektor. Służbę w Laboratorium Kryminalistycznym pełni od 1996 r. Biegły z zakresu badań wizualnych. Obecnie kierownik Sekcji Technik Audiowizualnych i Fotografii.

Witczak Szymon, młodszy aspirant, specjalista Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu, zajmuje się zagadnieniami związanymi z prewencją kryminalną kierowaną do dzieci i młodzieży, w służbie od 2007 roku

Wrzesiński Andrzej, młodszy inspektor, Radca Zespołu ds. Funduszy Pomocowych Komendy Wojewódzkiej Policji w Poznaniu.